



TÜRKİYE'NİN
KÜLTÜR DERGİSİ
TURKEY'S CULTURE MAGAZINE

SAYI • ISSUE
29

NİSAN
APRIL
2021

MACAR SUYUNDAN TÜRK KOLONYASINA TÜRK KOLONYA KÜLTÜRÜ TÜM DÜNYAYA YAYILIYOR

FROM HUNGARY WATER TO TURKISH COLOGNE
TURKISH COLOGNE CULTURE SPREADING
ALL OVER THE WORLD



Akdeniz'den Tüm Dünyaya
Çiçek Açan Ağaç

The Tree that Blossoms in the
Mediterranean for the Entire World

Aşılar Hayatımıza
Ne Zaman ve Nasıl Girdi?

When and How Did Vaccines
Make Their Way Into Our Lives?

Türkiye'nin Yemek
Enstitüsüne İhtiyacı Var
Turkey Needs a Culinary
Institute

[illegible]

OURNE VIYANA BAKÜ MANAMA BRÜKSEL FOYNIĆSA MOSTAR
İFLİS AMSTERDAM ZAGREB LONDRA TAHİRAN MADRID ROMA
İNE PRİZREN BEYRUT BUDAPEŞTE ÜSKÜP KUALA LUMPUR
ENCE BÜKREŞ KAZAN MOSKOVA DAKAR BELGRAD HARTUM
İN KÖLN İŞKODRA TİRAN MELBOURNE VIYANA BAKÜ MANAMA
PARİS JOHANNESBURG SEUL TİFLİS AMSTERDAM ZAGREB
DOHA ASTANA LEFKOŞA İPEK PRİŞTİNE PRİZREN BEYRUT
İRAC KARAÇİ LAHOR VARŞOVA KÖSTENCE BÜKREŞ KAZAN
WASHINGTON DC KABİL BERLİN KÖLN İŞKODRA TİRAN
CEZAYİR RABAT PARİS JOHANNESBURG
DOHA ASTANA LEFKOŞA İPEK
KARAÇİ LAHOR VARŞOVA
WASHINGTON DC KABİL
YBOSNA CEZAYİR
PODGORİĆSA
KOMRAT
AMMAN
MOSTAR
OMA
R

1015



PROF. DR. ŞEREF ATEŞ

Yunus Emre Enstitüsü Başkanı

President of the Yunus Emre Institute

Sevgili okuyucular,

Dünyanın derinden etkilendiğı önemli bir zaman diliminden geçtik. Tüm dünyayı etkisi altında bırakan ve telafisi çok zor acılara neden olan COVID-19 salgını nedeniyle dünya çok ciddi sınavlar verdi. Bu zaman diliminde alışkanlıklarımızın değişimine hep birlikte şahit olduk. Evde kalıp çalışmaları evden yürütürken dijital dünyanın imkânlarından faydalanarak daha geniş kitlelere de ulaşma imkânına eriştik.

Dergimizin bu sayısında özellikle salgın döneminde daha da kıymetini anladığımız hijyen konusunda yüzyıllardır geleneksel olarak kullandığımız kolonya kültürünü siz kıymetli okuyucularımızla paylaşmak istiyoruz. Kolonya kültürü, tarihi ve hayatımızdaki yeri konusunda kapsamlı bir çalışmayı siz kıymetli okurlarımıza sunuyoruz. Bununla birlikte COVID-19 salgını ile hayatımıza giren siperlik, medikal korunma malzemeleri konusunda tüm dünyaya örnek olabilecek inisiyatif başlatan Türk girişimcilerini ve salgınla daha da önemi artan

Dear readers,

We passed through an important time period when the world was deeply affected. Due to the COVID-19 pandemic, which affected the whole world and caused pain that was very difficult to compensate, the world went through very serious tests. We all witnessed the change of our habits in this period of time. While staying at home and conducting work from home, we had the opportunity to reach a wider audience by taking advantage of the opportunities presented by the digital world.

In this issue of our magazine, we want to share with you, our dear readers, the cologne culture that we have traditionally used for centuries in terms of hygiene, which we appreciate even more during the pandemic. We present to you, our dear readers, a comprehensive study on the culture, history and place of cologne in our lives. In addition, we discuss the story of Turkish entrepreneurs who started an initiative that could set an example for the

aşının hikâyesini kapsamlı olarak konu ediniyoruz. Dünyayı derinden etkileyen salgının sosyal ve ekonomik boyutunun detaylı olarak incelendiği makale dergimizde yer alıyor.

Dünyanın, daha önce hiç karşılaşmadığı boyutta bir eve kapanmaya şahit olduğu bu dönemde dijital dünyanın imkânları yeniden keşfedildi. Teknolojinin imkânları doğrultusunda hayat evden akmaya başladı ve dijital dünya kapılarını her türlü etkinliğe açtı. Tüm hayatın sokaktan eve çekildiği dönemde kültürel etkinliklerle zor zamanlarda az da olsa moral olacak etkinliklere Yunus Emre Enstitüsü olarak imza attık. Türk sinema ve dizi oyuncusu Oktay Kaynarca ile özellikle Balkanlardaki hayranlarını sanal ortamda bir araya getirerek Türk sineması hakkında güzel bir sohbet yaptık. İstanbul Edebiyat Festivali kapsamında Türk okurlarıyla bir araya gelen Amin Maalouf ile keyifli bir sohbet gerçekleştirdik. Filistin edebiyatı konusunda Peren Pirsaygılı Mut ile çıkardığı kitabı ve Filistin edebiyatı hakkında kapsamı bir söyleşi gerçekleştirdik. Sanal ortamda yüzbinlere ulaştığımız etkinliklerden sadece birkaçını sizlerle de bu sayıda paylaşıyoruz.

Dergimizin bu sayısında birbirinden farklı birçok konuyu da okurlarımızın beğenisine sunuyoruz. Wales Üniversitesinden Andrew Petersen'in uzun yıllara dayanan araştırmaları neticesinde ortaya koyduğu Osmanlı dönemindeki hac rotası üzerine yazdığı yazısını siz kıymetli okurlarımızla buluşturuyoruz. Perküsyon alanında dünyanın sayılı sanatçıları arasında yer alan ve Devlet Sanatçısı olarak sanat hayatını sürdüren Okay Temiz ve hayatını yurt içinde geleneksel ve yöresel mutfağımızı, yurt dışında ise genel olarak Türk mutfağını en doğru şekilde tanıtmaya adanmış Musa Dağdeviren ile mutfağımız üzerine gerçekleştirdiğimiz keyifli röportajları beğeneceğinizi umuyoruz.

Tüm bu konu ve konukları ile dopdolu bir .tr dergisi siz kıymetli okurlarımızla buluşuyor. Sağlık ve esenlikle, iyi okumalar dileriz.

world about visors, medical protection materials that came into our lives with the COVID-19 epidemic, and the vaccine, which became more important in the wake of the pandemic. The article examining the social and economic dimensions of the pandemic that deeply affects the world is available in our magazine.

The possibilities of the digital world have been rediscovered in this period when the world is witnessing lockdowns to an extent it has never experienced before. In line with the possibilities of technology, life started to flow from home and the digital world opened its doors to all kinds of events. As Yunus Emre Institute, we have carried out cultural activities and events that will give a little morale in difficult times when all life was taken from the street to the house. We had a nice conversation with Oktay Kaynarca, the Turkish cinema and TV series actor, about Turkish cinema by bringing together his fans in the Balkans in a virtual environment. We had a pleasant conversation with Amin Maalouf, who came together with Turkish readers as part of the Istanbul Literature Festival. We had a comprehensive interview with Peren Pirsaygılı Mut on Palestinian literature and her book on Palestinian literature. In this issue, we share just a few of the activities that we have reached hundreds of thousands of people in the virtual environment.

In this issue of our magazine, we present many different topics to our readers. We are bringing you, our esteemed readers, an article by Andrew Petersen of the University of Wales on the Ottoman pilgrimage route, which he put forward as a result of many years of research. We hope that you will enjoy our pleasant interviews with Okay Temiz, a leading artist in the world in the field of percussion and a State Artist, and Musa Dağdeviren, who devoted his life to promoting our traditional and local cuisine in the country and Turkish cuisine abroad in the most accurate way.

.tr magazine brings all these plus its guests to you, our dear readers. We wish you a pleasant reading experience as well as health and well-being.





**YUNUS EMRE
ENSTİTÜSÜ**

Yunus Emre Vakfı Adına Sahibi

Publisher on Behalf of the YEE

Prof. Dr. Şeref ATEŞ

Yunus Emre Enstitüsü Başkanı

President of Yunus Emre Institute

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Executive Editor

B. Babür TURNA

Genel Yayın Yönetmeni

Editor in Chief

Bülent ÜÇPUNAR

Editörler

Editors

Nurullah YAVAŞ

Deniz RENKVEREN

Çeviri

Translation

Linas Çeviri Hizmetleri

Tasarım

Design

new&old

Baskı ve Cilt

Printing and Binding

Semih Ofset Matbaa Sek.

Yay. Sağ. İnş. San. Tic Ltd. Şti.

Zübeyde Hanım, 628 Sk. No:26/47 İskitler/Ankara

0312 341 40 75 (pbx) www.semihofset.com.tr

Yönetim Yeri

Management Location

Hacı Bayram Mh. Atatürk Bulvarı No:11 Ulus, Ankara

İletişim

Contact

iletisim@yee.org.tr

T / P: +90 312 309 11 88 F: +90 312 309 16 15

ISSN 2149-3170

© Nisan 2021 - April 2021

Yunus Emre Enstitüsü

Tüm hakları saklıdır. - All rights reserved.

06

Macar Suyundan Türk
Kolonyasına

Türk Kolonya Kültürü Tüm
Dünyaya Yayılıyor

From Hungary Water to Turkish
Cologne Turkish Cologne Culture
Spreading all over the World



22

Kendine Yeten ve Hazırlıklı Olan
Ayakta Kaldı

Those Who Were Self-
sufficient and Prepared
Survived

Prof. Dr. Zeliha Koçak TUFAN



44

Aşılabilir Hayatımıza Ne Zaman ve
Nasıl Girdi?

When and How Did Vaccines
Make Their Way into Our Lives?
Prof. Dr. Oğuz KARABAY

62

Koronaya Karşı
3 Boyutlu Destek

3D Support Against
Coronavirus



76

Yunus Emre Enstitüsü Oktay
Kaynarca'yı Ağırladı
Yunus Emre Institute
Hosts Oktay Kaynarca





86

Peren Birsaygılı Mut Kitabını
ve Filistin Direniş Edebiyatını
Anlattı
Peren Birsaygılı Mut Talks
About Her Book and of
Palestinian Resistance
Literature



134

Türkiye'nin İlk Yapay Zeka
Mühendisliği Bölümü
Turkey's First Artificial
Intelligence Engineering
Department



98

Hac Rotası
Hajj Route
Andrew Petersen

142

Cazın Türk Kahramanı:
Okay Temiz
Turkish Hero of Jazz:
Okay Temiz



106

Amin Maalouf: Geçmişe Göre Daha Çok
Ortak Yönümüz Var
Amin Maalouf: We Have Now More
Common Than in the Past



118

Akdeniz'den Tüm Dünyaya Çiçek
Açan Ağaç
The Tree that Blossoms in
the Mediterranean for the
Entire World
Deniz Renkveren



158

Türkiye'nin Yemek
Enstitüsüne İhtiyacı Var
Turkey Needs a Culinary
Institute





MACAR SUYUNDAN TÜRK KOLONYASINA TÜRK KOLONYA KÜLTÜRÜ TÜM DÜNYAYA YAYILIYOR

FROM HUNGARY WATER TO TURKISH COLOGNE
TURKISH COLOGNE CULTURE SPREADING
ALL OVER THE WORLD

Deniz RENKVEREN

Türk kolonyaları korona pandemisinden sonra dezenfektan etkisi ve hoş kokularıyla gittikçe popülerleşiyor. Türk kültüründe misafirperverlik, kişisel bakım ve temizlik gibi kavramlarla özdeşleşen Türk kolonya kültürü köklerini Doğu'daki güzel koku kültürü ve Avrupa parfüm kültüründen alıyor. Türkiye'nin kolonya markaları hem yurt içinde hem de yurt dışında büyük rağbet görüyor.

Turkish cologne is becoming more and more popular due its disinfectant impact and pleasant scent in the wake of the corona pandemic. Identified with the concepts of hospitality, personal care and cleanliness in Turkish culture, Turkish cologne culture takes its roots from the fragrance culture in the East and European perfume culture. Turkey's cologne brands are much sought after both domestically and abroad.



Türk kolonyaları tarihe uzanan kökleriyle tüm dünyada yankılanmaya başladı. Türk kolonya kültürü korona pandemisiyle artık tüm dünyada merak edilen bir konu haline geldi. Kolonya Avrupa'da doğmasına rağmen, asıl ününe Türk kültürüyle ulaştı.

Avrupa'da ilk olarak Almanya'nın Köln şehrinde çıkan kolonya, adını "Kölnisch Wasser" yani Almanca "Köln Suyu" isminden alıyor. Ancak, alkollü bir parfüm türü olan kolonyanın hikâyesi aslında, kitapları Batı dünyasındaki üniversitelerde asırlarca okutulan İbn-i Sina'nın buharın damıtılması yoluyla parfümü daha uzun süre saklamanın yolunu bulmasıyla başlıyor. Parfüm ve kolonyanın ana bileşenlerinden alkolün damıtılmasını ise ünlü Arap bilgini El Razi keşfetmişti. Bu keşfin ardından Macarların, Kraliçeleri Elizabeth için ürettiği "Macar suyu" Avrupa parfüm tarihi için önemli milatlardan biri olarak kabul edilmisti. Parfümün ilk formu Macar suyuyla özdeşleştiğinden Avrupalılar, alkolün içinde çözünen parfüme "Macar suyu" adını vermişti. Macar suyu aynı zamanda kolonyanın da atası olarak kabul ediliyor. İtalya'nın Floransa şehrinde bulunan Santa Maria Manastırı'ndaki rahibeler "Macar Suyu"nu "Aqua Regina" (Kraliçenin Suyu) olarak üretmeye başladı. İtalyan parfümcü Giovanni Paolo Feminis'in bu kokunun formülünü bir rahibeden öğrendiğine yönelik bir anlatı bulunuyor. Feminis Aqua Reginae'yi daha sonra Fransızca'da 'Hayranlık Verici Su' anlamına gelen "Eau Admirable", Latincesi "Aqua Mirabilis" ve daha sonra da "Eau de Cologne" (Fransızca'da Köln Suyu anlamına geliyor, Almanca karşılığı "Kölnisch Wasser") olarak pazarlamaya başladı. Feminis'in bir damıtma tesisi kurduğu ve burada Köln suyu ile beraber bitkisel ve yatıştırıcı infüzyonlar hazırladığı belirtiliyor. Macar Suyu böylelikle yolculuğuna "Kölnisch Wasser" ve "Eau de Cologne" olarak devam etti.

Turkish cologne has begun to reverberate all over the world with its roots dating back to the history. Turkish cologne culture has become a compelling topic throughout the world following the corona pandemic. Although cologne was born in Europe, it rose to fame with the Turkish culture.

Initially introduced in Cologne city of Germany in Europe, cologne is named after the German name "Kölnisch Wasser" or, in other words, "Eau de Cologne". However, story of the cologne, which is a type of alcoholic perfume, actually began when Avicenna, whose books have been studied at universities in the Western world for centuries, discovered a way to keep the perfume longer, by distillation of steam. The famous Arab scholar Rhazes discovered the distillation of alcohol, one of the main components of perfume and cologne. Following this discovery, the "Hungary water" produced by Hungarians for their Queen Elizabeth was accepted as one of the important milestones for the European perfume history. Europeans called the perfume dissolved in alcohol "Hungary water" as the first form of perfume was identified with the Hungary water. The Hungary water is also considered the ancestor of the cologne. Nuns at the Santa Maria Monastery in Florence, Italy started producing the "Hungary Water" as "Aqua Regina" (Queen's Water). A short story mentions that Italian perfumer Giovanni Paolo Feminis learned the formula of this fragrance from a nun. Then, Feminis started marketing Aqua Reginae as "Eau Admirable" meaning 'Admirable Water' in French, as "Aqua Mirabilis" in Latin and, later on, as "Eau de Cologne" (meaning "Cologne Water" in French and named as "Kölnisch Wasser" in German). It is stated that Feminis established a distillery and prepared herbal and soothing infusions with Cologne water. Thus, the Hungary Water continued its journey as "Kölnisch Wasser" and "Eau de Cologne".





Victoria Sherrow'un yazdığı *For Appearance' Sake: The Historical Encyclopedia of Good Looks, Beauty, and Grooming* (Görünüş Uğruna: Yakışıklılık, Güzellik ve Bakımın Tarihsel Ansiklopedisi) isimli kitabına göre Feminis, Macar Suyu bileşimine bergamot, limon, portakal, biberiye esansı katarak kolonya üretmişti. Aynı kitapta Feminis'in yeğeni olduğu belirtilen Giovanni Maria Farina adlı bir başka İtalyan parfümcünün Feminis'ten kolonyanın formülünü öğrendiği ve kolonyanın formülünde değişiklikler yaptığı belirtiliyor. Farina'nın 1709'da Köln'de kurduğu fabrika dünyanın en eski parfüm fabrikası olarak tarihe geçti. Hem erkekler hem de kadınlara hitaben üretilen kolonyanın Köln Üniversitesi tarafından 1727'de tıbbi bir ürün olduğu belgelendi. Farina'nın torununun torunlarından Jean Marie Joseph Farina ise 1806'da Paris'te bir parfümeri açmış ve bu parfümeri Fransız parfüm şirketi Roger & Gallet tarafından satın alınmıştı. Kolonyanın Fransa'nın son kralları tarafından çokça kullanıldığı hatta Fransa İmparatoru Napoleon Bonaparte'ın her gün 3 şişeye kadar kolonya kullandığı biliniyor. Fransız Ulusal Arşivlerinde yer alan bir bilgiye göre sadece 1808'in ekim ayı için Saray tarafından 72 şişe kolonya siparişi verilmiş. Giovanni Maria Farina'nın Eau de Cologne'u günümüzde hala üretiliyor.

Kolonya Osmanlı topraklarına girdiğinde ise Türk kültüründe zaten var olan, misafiri gül suyuyla karşılama âdeti içerisinde kendisine büyük bir yer edindi. Tıp tarihçisi Rana Babaç Çelebi (Phd.C) ile yaptığımız röportaj kolonyanın, kökleri bin yıllara dayanan Türk koku kültüründe nasıl bir yer edindiğini anlatıyor.

According to the book by Victoria Sherrow *For Appearance' Sake: The Historical Encyclopedia of Good Looks, Beauty, and Grooming*, Feminis produced cologne by adding bergamot, lemon, orange and rosemary essence to the composition of Hungary Water. The same book also mentions that another Italian perfumer named Giovanni Maria Farina, stated to be the nephew of Feminis, learned the formula of the cologne from Feminis and made changes in the formula of the cologne. The factory that Farina founded in Cologne in 1709 went down in history as the oldest perfume plant in the world. Produced for both men and women, the cologne was certified as a medicinal product by the University of Cologne in 1727. Jean Marie Joseph Farina, one of the great-grandsons of Farina, opened a perfumery in Paris in 1806 and this perfumery was acquired by the French perfume company Roger & Gallet. It is known that the cologne was widely used by the last kings of France, and that French Emperor Napoleon Bonaparte used up to 3 bottles of cologne every day. According to information in the French National Archives, 72 bottles of cologne were ordered by the Palace only for October 1808. Giovanni Maria Farina's Eau de Cologne is still produced today.

When the cologne entered into the Ottoman lands, it carved out a great niche in the tradition of welcoming guests with rose water, which had already been established in the Turkish culture. Our interview with medical historian Rana Babaç Çelebi (Phd.C) explains how the cologne has attained place in the Turkish fragrance culture whose roots date back thousands of years.

its



TÜRK KOLONYA KÜLTÜRÜ, TEMİZLİK KÜLTÜRÜNÜN BİR UZANTISI

TURKISH COLOGNE CULTURE,
AN EXTENSION OF THE CULTURE
OF CLEANLINESS

Dr. Çelebi öncelikle Türk temizlik, güzel koku ve kolonya kültürünün salgınlarla mücadeledeki önemine değiniyor. Türk kolonya kültüründen daha önemlisi Türk hijyen ve güzel koku kültürünün bulaşıcı hastalıklarla mücadelede büyük bir önemi olduğunu düşünen Çelebi, “Ayakkabıyla eve girilmemesinden, yemeklerden önce ve sonra ellerin ve ağzın yıkanmasından, sık yapılan banyolardan, evlerin düzenli olarak su ve sabun ile temizliğine; tüm bu geçmişten gelen kültürel alışkanlıklar bizleri yabancı ülkelere ayırıyor. Bunlara ek olarak evlerde yakılan buhur suları, tütsüler; antibakteriyel ve antiviral özellikleri ile öne çıkan baharatlarla kokulandırılan yemekler, şuruplarımız ve şerbetlerimiz de çok önemli.” diyor.

Dr. Çelebi primarily touches on the importance of Turkish cleanliness, fragrance and cologne culture in the fight against pandemics. Believing that the Turkish cologne culture and, more importantly, Turkish hygiene and fragrance culture is of great importance in the fight against infectious diseases, Çelebi says: “All cultural habits from the past such as entering home without shoes, washing hands and mouth before and after meals, having frequent baths and regularly cleaning the houses with water and soap separate us from foreign countries. In addition, incense water and incense sticks burned in houses; our dishes, syrups and sharbats scented with spices that stand out with their antibacterial and antiviral properties are also very important.”



TÜRK MİSAFİRPERVERLİĞİNİN SEMBOLLERİNDEN

ONE OF THE SYMBOLS OF
TURKISH HOSPITALITY

Kolonyanın hayatın birçok alanında ikram edildiğine değinen Çelebi, “Bir misafirperverlik alamet-i farikası olarak evlerde, lokantalarda ve hatta otobüslerde kolonya tutulması, bugün bir uçağa bindiğinizde ve inerken kolonyalı mendil ikram edilmesi de yine toplam hijyen ve güzel koku kültürümüzün önemli bir ögesi tabi ki.” diyerek kolonya kültürünün Türkiye’de sosyal ilişkilerdeki önemine değiniyor.

Remarking that cologne is served in many areas of life, Çelebi says: “As a hospitality hallmark, serving cologne in homes, restaurants and even buses, and serving refreshing towels when one gets on and off a plane today are also important elements of our total hygiene and fragrance culture.” She also touches on the importance of the cologne culture in social relations in Turkey.

Dr. Çelebi kolonyanın öncelikle II. Abdülhamit’in imzaladığı ticari serbestlik anlaşmalarının ardından, döneme ait ifadesiyle “odikolon”un (eau de cologne) Osmanlı’nın köklü güzel koku kültürünün bir parçası haline geldiğini anlatıyor. Sultan II. Abdülhamid’in kızı Ayşe Osmanoğlu, “Babam Sultan Abdülhamid” isimli kitabında “Babam (II. Abdülhamid), ‘Jan Mari Farina’ (Jean-Marie Farina) kolonyası kullandığı için biz de bunu kullanırdık.” ifadelerine yer veriyor. Hatta yine II. Abdülhamit döneminde, ünlü Eau de Cologne fabrikatörü, Jean-Marie Farina’nın “Fahri Saray-ı Hümayun Kolonyacı” unvanını almak üzere başvurduğu ve başvurusunun 1882’de padişaha arz edildiği biliniyor.

Dr. Çelebi states that the cologne or eau de cologne (its authentic name) became a part of the fragrance culture in Ottoman Empire especially following the free trade agreements signed by Abdul Hamid II. Ayşe Osmanoğlu, who is the daughter of Sultan Abdul Hamid II, talks about the cologne in her book “My Father Sultan Abdul Hamid”: “We would wear ‘Jean-Marie Farina’ cologne as my father (Abdul Hamid II) wore the same.” Similarly, it is known that the famous Eau de Cologne magnate Jean-Marie Farina applied to receive the title “Honorary Palace Cologne Producer” during the reign of Abdul Hamid II and his application was submitted to the sultan in 1882.

Yentürk, “Kutsal Dumandan Sihirli Damlaya Parfüm” isimli kitapta yayımlanan “Osmanlı Parfümleri” isimli makalesinde ise Faruki’nin İran, Hindistan, Batavya ve Japonya’dan siparişler aldığını söyler. Yentürk, Ahmet Faruki’nin Avrupalı parfümeri firmalarının karşısına kendi markasıyla rakip olarak çıkabildiğini ve hatta katıldığı uluslararası sergilerden (1903 Atina, 1904 Bordeaux, 1905 Liege, 1906 Paris, 1906 Londra) kazandığı altın madalyaların yanı sıra, Nişan-ı Osmanî ve Sanayi Madalyası ve İran Hükûmeti tarafından da altın Şîri Hürşîd madalyası ile onurlandırıldığını kaydeder.

Rana Babaç Çelebi, İbn-i Sina’nın gül suyunu damıtmasının ardından Osmanlı’da da yüz yıllarca yaygın olarak kullanılan gül suyunu ikram etmek için kullanılan gülâbdanların yerini Osmanlı’nın son dönemlerinde yerini kolonyaya bıraktığını söylüyor. Kolonyanın ilk geldiğinde Osmanlılar tarafından böylesine sahiplenilmesini ise şöyle anlatıyor: “Burada iki temel faktör var. Birincisi, Osmanlı’da esmeye başlayan modernleşme rüzgârları ile halkın alkol bazlı bir kokuyu kültürel olarak kabulü. İkincisi ise çok kıymetli ve dolayısı ile işisine ulaşması zor, pahalı ve çabuk bozulan gül suyuna, maliyet olarak daha uygun, kolay kolay bozulmayan ve serinletici olarak daha etkili bir alternatifin çıkması.”

Çelebi, kolonyanın Osmanlı’nın son dönemlerinde Türkiye’ye girmiş olmasına rağmen, Osmanlı’da güzel koku kullanımının yüzyıllar boyunca hayatın her alanına nüfuz etmiş bir kültür olduğunu söylüyor: “İstanbul’un önde gelen esnaflarından ıtrıyat hazırlayıp satan attarlar; gül başta olmak üzere, yasemin, menekşe, nergis, zambak, reyhan, karanfil, misk, amber, öd ve sandal ağaçları gibi farklı kokular satarlardı. Sarayların, konakların, camilerin, dergâhların, kabristanların; buralarda kullanılan mobilyalardan aksesuarlara her şeyin güzel kokmasına özen gösterilirdi. Mutfaklarda yemeklerin, tatlıların ve içeceklerin içerisine hoş kokulu çiçekler, baharatlar, miskler, amberler katılırdı. Kıyafetlere, saç, sakala, tene güzel kokular sürülür; hamamlarda bile kokulu türden ağaçların odunları seçilirdi.”

Rana Babaç Çelebi, diğer yandan Ahmet Faruki’nin yurt dışına da kolonya ihraç ettiğini ve yabancıların Türk kolonyasına büyük bir ilgi gösterdiğini söylüyor.



In his article titled “Ottoman Perfumes” published in the book “Perfume From Holy Smoke to Magic Drop”, Yentürk says that Faruki received orders from Iran, India, Batavia and Japan. Yentürk also indicates that Ahmet Faruki could rival European perfumery firms with his own brand and he was even awarded with gold medals from international exhibitions (1903 Athens, 1904 Bordeaux, 1905 Liege, 1906 Paris, 1906 London) as well as the Order of Osmanieh, the Medal of Industry and the gold Şîri Hürşîd medal from the Government of Iran.

Rana Babaç Çelebi says that the rose water flasks used for serving rose water widely used in Ottoman Empire for centuries were replaced by the cologne towards the end of the Ottoman Empire following the distillation of rose water by Avicenna. She explains how the cologne was initially embraced so much by the Ottomans as follows: “Indeed, there are two basic factors. Firstly, the public culturally accepted an alcohol-based fragrance with the winds of modernization that started to blow in the Ottoman Empire. Secondly, a more cost-effective, non-perishable and more effective refreshing alternative emerged to rose water, which was very precious and hence difficult to reach, expensive and perishable.”

Although the cologne entered into Turkey during the final period of the Ottoman Empire, Çelebi states that the use of fragrance was a culture penetrating into all areas of life in the Ottoman Empire for centuries: “Prominent herbalists of Istanbul preparing and selling perfumes would sell various fragrances such as especially rose, jasmine, violet, narcissus, lily, basil, clove, musk, amber, agarwood and sandalwood. People would pay great attention to the pleasant smells emanating from everything such as palaces, mansions, mosques, dervish lodges and cemeteries as well as the furniture and accessories used therein. In the kitchens, pleasant-smelling flowers, spices, musks and ambers were added to dishes, desserts and drinks. Nice scents were applied to clothes, hair, beard and skin. The woods of fragrant trees were selected for constructing baths.”

On the other hand, Rana Babaç Çelebi says that Ahmet Faruki exported cologne and foreigners showed great interest in the Turkish cologne.





CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK KOLONYASI

TURKISH COLOGNE DURING THE REPUBLICAN PERIOD

Rana Babaç Çelebi Cumhuriyetin ilk yıllarında Eczacıbaşı (Altın Damlası ve Selin), Eyüp Sabri Tuncer ve Rebul olmak üzere üç markanın dikkat çektiğini söylüyor: “Markaların kendi kurumsal hafıza çalışmalarından öğreniyoruz ki 1912 senesinde Cumhuriyetin ilk diplomalı eczacılarından Eczacıbaşı Süleyman Ferit Bey İzmir’deki eczanesinde Türkiye’nin ilk kolonya üretimini gerçekleştiriyor. İzmir’in ünlü Altın Damlası kolonyasının hem formülü hem de ismi kendisine ait. Eyüp Sabri Bey ise bir tuhafiyeci iken, İstanbul’a yaptığı bir ziyaret sırasında bir esansçıdan kolonya yapmayı öğreniyor. 1938 yılında işlerine hız kazandırmak için kendi ürettiği kolonyaları dükkânını ziyaret edenlere ikram ederken, zamanının çok ötesinde pazarlama stratejileri ile kolonyalarını sevdiriyor. Bir zaman sonra kolonyaları tuhafiyedeki ürünlerin ötesine geçiyor. Rebul ise aslında Cumhuriyet’in ilanından önce Pera’da Büyük Paris Eczanesi’ni kuran bir Fransız eczacı Jean Charles Reboul’dan alıyor adını. 1939 senesinde eczanede çalışmaya başlayan yine dönemin sayılı diplomalı eczacılarından Kemal Müderrisoğlu’nun ürettiği lavanta kolonyası ile tarihe geçiyor. Özellikle erkekler tarafından çok tutulan bu kolonya için o dönem ‘Reboul’un lavanta kolonyasını kullanmadan Beyoğlu’na çıkmaz’ gibi ifadeler de kullanılıyor.”



Rana Babaç Çelebi indicates that three brands (Eczacıbaşı (Altın Damlası and Selin), Eyüp Sabri Tuncer and Rebul) stood out in the first years of the Republic: “Based on the organizational memory studies of these brands, we find out that Chief Pharmacist Süleyman Ferit Bey, one of the first certified pharmacists of the Republic, produced the first cologne of Turkey at his pharmacy in İzmir in 1912. Both the formula and name of İzmir’s famous Altın Damlası cologne belong to him. While working as a milliner, Eyüp Sabri Bey learned how to produce cologne from a perfumer during one of his visits to Istanbul. In 1938, he served the cologne that he produced to those visiting his shop so as to speed up his business and he ingratiated the cologne through the marketing strategies far beyond his time. After a while, his cologne went beyond other products in the millinery. Rebul is actually named after a French pharmacist Jean Charles Reboul who founded the Büyük Paris Pharmacy in Pera before the proclamation of the Republic. It puts its stamp in history with the lavender cologne produced by Kemal Müderrisoğlu, another certified pharmacist of the period, who started working in the pharmacy in 1939. For this cologne, which is very popular especially among men, the following phrase was used: ‘There is no way to go to Beyoğlu without wearing the lavender cologne of Reboul’.”

SANAYİLEŞME KOLONYA KÜLTÜRÜNÜ DEĞİŞTİRDİ

THE INDUSTRIALIZATION CHANGED THE COLOGNE CULTURE

Sanayileşmeyle birlikte kolonya üretimi esnaf tarzı üretimden, sanayi tipi üretim geçti. Sanayi tipi üretimde kolonyaların içeriğinde bir takım değişiklikler olabiliyor. Çelebi de bu noktada şu hususlara değiniyor: “Tarihine baktığımızda, kolonya, hayatımıza girişi itibarıyla, bir alkollü içecek (üzüm ruhu) içerisine narenciye ve tıbbi aromatik bitki özlerinin (uçucu yağların) katılmasıyla hazırlanan, kozmetik ve hijyen amaçlı olduğu kadar ilaç olarak da tüketilen bir çözüm. Sentetik esansların, doğal bitki özlerinin yerini almasıyla, kolonyanın şifa veren özelliğini kaybediyoruz.”

Çelebi ayrıca eski kolonya şişelerinde o dönemin estetik değerlerinin kolonya şişelerinde de hayat bulduğunu söylüyor. Bunun sebebi ise maliyeti düşürme kaygısı olarak karşımıza çıkıyor. Eski dönemlerden kalan kolonya şişelerini biriktiren esnaflar bulunuyor. Ayrıca, Türkiye’de eski tip tarzda imalat yapan atölyeler hâlen bulunuyor. Nostaljiye olan özlem eski tip kolonya çeşitlerinin ve şişelerinin raflarda yer almasını sağlıyor.

In the wake of the industrialization, cologne production shifted from artisan-style production to industrial manufacturing. There may be some changes in the content of cologne in industrial manufacturing. In this regard, Çelebi touches on the following points: “Historically, cologne is a solution prepared by adding citrus and medicinal aromatic plant extracts (essential oils) into an alcoholic drink (grape oil) and consumed as a drug as well as for cosmetic and hygienic purposes. As synthetic fragrances replace natural plant extracts, we are gradually losing the therapeutic feature of the cologne.”

Çelebi also says that the aesthetic values of the respective period came to life in old bottles of cologne. One of the major reasons is to cut down the costs. There are some tradesmen who collect time-honored bottles of cologne. Besides, there are still some ateliers producing old-style cologne in Turkey. Longing for nostalgia enables old varieties of cologne to take their places on shelves.

TÜRK KOLONYASININ ÜNÜ TÜM DÜNYAYI SARIYOR

THE FAME OF TURKISH COLOGNE IS
SPREADING THROUGHOUT THE WORLD

Dünya basınında özellikle korona salgınından sonra Türk kolonya kültürüne dair çok sayıda makale yayımlandı ve Avrupa'dan Türk kolonyasına olan talep arttı. Çelebi, Türkiye'de son teknolojiyi kullanan, uluslararası üretim standartlarına sahip ve dışarıdan bakıldığında boyut olarak da bir uzay üssünü andıran kolonya üretim tesislerimiz olduğunun altını çiziyor. Çelebi ayrıca geçirdiğimiz zor dönemi takip eden uzun bir zaman diliminde kolonyanın dünya çapında rağbet görmeye devam edeceğini söylüyor.



Many articles on the Turkish cologne culture have been published in the world press, especially after the corona pandemic, and the demand for the Turkish cologne has risen in Europe. Çelebi underlines that we have cologne-manufacturing plants using the state-of-the-art technology, boasting with international manufacturing standards and looking like a cosmodrome in size in Turkey. Çelebi also says that the cologne will continue to be popular worldwide for a long period of time following this difficult period we are going through.



SELİN KOLONYA SELİN COLOGNE

Eczacıbaşı'nın ilk kolonyası Altın Damlası'nın hikâyesi, 1912 yılında İzmir'de, şehrin diplomalı ilk eczacılarından olan Süleyman Ferit Eczacıbaşı ile başlıyor. Altın Damlası, 19 yaşında İzmir Memleket Hastanesi'ne eczacıbaşı olmayı başarmış Süleyman Ferit Eczacıbaşı'nın Fransa'ya yaptığı bir gezi sonrasında doğar. Süleyman Ferit Eczacıbaşı, Fransa'da Grasse adındaki küçük bir şehre gider ve orada tüm çevreye yayılan çiçek ve esans kokularından çok etkilenir. Türkiye'ye döndüğünde, gezi sırasında tedarik ettiği kokuları birbirine karıştırarak Altın Damlası'na hayat verir. Süleyman Ferit Eczacıbaşı birçok kolonya üretmesine rağmen Altın Damlası kolonyası, en çok sevilen ve talep gören kolonya olur. Süleyman Ferit Bey'in, Kemeraltı'ndaki tarihi Şifa Eczanesi'nde imal ettiği Altın Damlası, o dönemde İzmir'in sembolü haline gelir.

Story of the first cologne of Eczacıbaşı, Altın Damla began in İzmir in 1912 with Süleyman Ferit Eczacıbaşı, one of the first certified pharmacists in the city. Altın Damlası was born after a trip to France by Süleyman Ferit Eczacıbaşı, who managed to become the chief pharmacist at İzmir City Hospital at the age of 19. Süleyman Ferit Eczacıbaşı went to a small city called Grasse in France and was impressed very much by the scents of flowers and fragrances spreading all over the place. Following his return to Turkey, he gave life to Altın Damlası by mixing the fragrances he supplied during his trip. Although Süleyman Ferit Eczacıbaşı produced many varieties of cologne, Altın Damlası cologne became the most popular and demanded cologne. Produced by Süleyman Ferit Bey at the historical Şifa Pharmacy in Kemeraltı, Altın Damlası turned into a symbol of İzmir at the time.

ALTIN DAMLASI'NDAN SELİN'E

FROM ALTIN DAMLASI TO SELİN

İzmir'i ziyarete gelen hemen herkes dostlarına hediye olarak bir şişe Altın Damlası kolonyası alır hale gelmişti. Her yıl İzmir'in kurtuluşu olan 9 Eylül'de bütün ürünlerde büyük indirimler yapılarak, halka bir armağan olarak sunma geleneği de bu ilgi ve talepten doğuyor. 1980 yılına gelindiğinde ise Eczacıbaşı, Türkçe'de "gür su" anlamına gelen "Selin" ismini kolonyalarının yeni ismi olarak belirledi. Ferahlığı çağrıştıran isimle Selin Kolonya, öncelikle limon kolonyasıyla hafızalara kazındı. Zaman içinde Selin Kolonya, bayramlarda misafire kolonya ikram etme âdetinin sürdürüldüğü öncü markalardan biri hâline geldi.



ANADOLU'NUN KOKULARIYLA GEÇMİŞE YOLCULUK

A JOURNEY TO THE PAST WITH ANATOLIAN FRAGRANCES

Selin Kolonya, Türk kolonya kültürünün bugünlere ulaşmasında önemli rol oynayan markalardan biri olarak karşımıza çıkıyor. Selin Kolonya, 1980 yılından itibaren kalitesinden ödün vermeden başta kendine has belirgin limon kokulu ve 80 derece kolonyalarını üretiyor. Selin, 2017'de ise doğadan ilham alan kokulardan oluşan "Hayatın Kokusu" parfümlü kolonya serisini tüketicilerle buluşturdu. Bu seride "Ardıç, Bahçe gülü, Hanımeli, Lavanta, Siğla ve Mavi Ladin" olmak üzere altı çeşit parfümlü kolonya bulunuyor. Yaz mevsimiyle özdeşleşen hanımeli, Anadolu kültüründe ayrı bir yeri olan ve ferahlatma özelliğiyle tutsu olarak da kullanılan ardıç ve rahatlatıcı özelliğiyle lavanta kokulu kolonyalar geçmişin kokularını günümüze taşıyor.

Özellikle son dönemde koronavirüs pandemisi nedeniyle üretimini Türkiye'deki ihtiyaca odaklanarak gerçekleştiren Selin Kolonya, tüm dünyanın artık el hijyeni için kolonyanın ne kadar önemli olduğunu anladığını gösteriyor. Selin Kolonya'nın gelecek hedefleri arasında ihracat bulunuyor.

Almost everyone visiting İzmir used to buy a bottle of Altın Damlası Cologne as a gift to their friends. Great discounts are made on all products on the 9th of September, which marks the liberation of İzmir, each year and these products are offered as gifts to the public due to this interest and demand. In 1980, Eczacıbaşı renamed its cologne varieties as "Selin" meaning "abundant water" in Turkish. Connotating freshness with its name, Selin Cologne was imprinted on the memories especially with its lemon cologne. Over time, Selin Cologne has become one of the leading brands through which it is customary to serve cologne to guests.



Selin Cologne stands out as one of the brands playing an important role in the Turkish cologne culture's achieving its current level. Since 1980, Selin Cologne has been manufacturing its unique lemon-scented 80-degree cologne without compromising on quality. In 2017, Selin presented to consumers its fragrant cologne series "Hayatın Kokusu" (Fragrance of Life) consisting of fragrances inspired by nature. This series covers six types of fragrant cologne: "Juniper, Garden rose, Honeysuckle, Lavender, Sweetgum and Blue Spruce". Honeysuckle identified with summer, juniper having a distinctive place in Anatolian culture and used as an incense due to its refreshing impact and lavender boasting with its soothing characteristics bring the fragrances of the past to our day through the fragrant cologne series.

Focusing its production on the needs of Turkey especially due to the recent coronavirus pandemic, Selin Cologne is important in that the entire world understands how important the cologne is for hand hygiene. Export is also among the future targets of Selin Cologne.



REBULREBUL

Rebul'un kurucu ortaklarından Nuket Filiba, kolonyanın Osmanlı İmparatorluğu'ndan beri sağlık ve misafirperverliğin sembollerinden biri olduğunu belirtiyor. Filiba hoş ve ferahlatıcı kokusu dışında kolonyanın en pratik temizlik ürünlerinden biri olduğunu vurguluyor.

Rebul Eczanesi, 1895 yılında Jean Cesar Reboul tarafından İstanbul Beyoğlu'nda Grande Pharmacie Parisienne-Büyük Paris Eczanesi adıyla kurulmuş. Rebul, Osmanlı'nın son dönemine tanıklık eden ve günümüze kadar yaşamını sürdüren tek eczane. İstanbul'un ilk eczanelerinden biri olan Rebul, Kemal Müderrisoğlu ile birlikte önemli bir kırılma noktası yaşıyor. 1923 yılında İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesinin ilk mezunlarından Kemal Müderrisoğlu'nun eczanede çalışması ile başlayan ilişki, baba-oğul gibi yıllarca sürüyor. Rebul Lavanda Kolonyası'nın hikâyesi ise 1938'de başlıyor.

One of the founding partners of Rebul, Nuket Filiba states that the cologne has been one of the symbols of health and hospitality since the Ottoman Empire. Filiba emphasizes that the cologne is one of the most practical cleaning products apart from its pleasant and refreshing smell.

Rebul Pharmacy was founded by Jean Cesar Reboul in Beyoğlu, Istanbul as Grande Pharmacie Parisienne in 1895. Rebul is the only pharmacy that witnessed the last period of the Ottoman Empire and has survived to the present day. One of the first pharmacies in Istanbul, Rebul had an important breaking point with Kemal Müderrisoğlu. The relationship, which started in 1923 with the employment of Kemal Müderrisoğlu, one of the first graduates of the Faculty of Pharmacy at Istanbul University, continued for years like father and son. Story of Rebul Lavanda Cologne began in 1938.





BEYOĞLU KLASİĞİ A BEYOĞLU CLASSIC

Önceleri Bay Reboul'un bahçesinde yetişen lavantaların uçucu yağlarından, eczanenin altındaki laboratuvarında elde edilen kolonya, daha sonra her yıl Fransa'nın güneyinde Grasse kentine yakın bölgelerden gün ağarana kadar toplanan, kokusuyla fabrikanın ağır havasını yok eden lavanta çiçekleri ile üretilmeye başlanır. Rebul Lavanda, kısa süre içinde Pera'nın erkekleri başta olmak üzere, İstanbul beyefendilerinin kokusu haline gelir. Nuket Filiba, Beyoğlu'nda dolaşmak için Rebul'un lavantasının sürülmesi gerektiği düşüncesinin kuşaktan kuşağa bir efsane olarak aktarıldığını söylüyor.

Rebul Lavanda, zamanla, kuaförler tarafından müşterileri stresten arındırmak için saçta sürülen "bir mucize, en etkili dezenfektan, her eve götürülen en prestijli hediye" haline gelir. 1939'da Mösyö Reboul, eczanesini, hayattaki tek yakını olan genç ve çalışkan eczacı Kemal Müderrisoğlu'na devreder. Akabinde eczanenin ismi Rebul olarak değişir.

1981 yılında, Rebul Lavanda kolonyası 'Uluslararası Güzellik Ürünleri Dünya Kalite Kontrol Merkezi' tarafından altın bir madalya ile ödüllendirildi. 2000'li yıllarda ise Rebul geniş bir kolonya koleksiyonu çıkardı. ATELIER REBUL markasını ve mağazalar konseptini oluşturan Rebul bugün Türkiye'de on binlerce eczane, parfümeri ve markette tüketici ile buluşuyor. Rebul'un Sephora ve THY gibi uluslararası platformdaki markalarla da iş birliklikleri bulunuyor.

Initially produced out of the essential oils of lavenders grown in the garden of Mr. Reboul in the laboratory under the pharmacy, the cologne was produced later on with the lavender flowers annually collected from the neighboring regions of Grasse, a city in the south of France, until morning twilight and eliminating the stale air of a factory with its fragrance. Rebul Lavanda soon became the fragrance of Istanbul gentlemen, especially the men of Pera. Nuket Filiba says that the idea of musking up with Rebul's lavender cologne to wander around Beyoğlu was transferred as a legend from one generation to another.

In time, Rebul Lavanda turned into "a miracle, the most effective disinfectant and the most prestigious gift taken to each and every house" and put on hair by hairdressers to relieve stress. In 1939, Monsieur Reboul handed over his pharmacy to the young and hard-working pharmacist Kemal Müderrisoğlu, who was his only relative in life. Then, the name of the pharmacy was changed as Rebul.

In 1981, Rebul Lavanda cologne was awarded with a gold medal by the Beauty Products World Quality Control Center. In the 2000s, Rebul released a large collection of cologne. Developing ATELIER REBUL brand and the concept of stores, Rebul is currently meeting customers through tens of thousands of pharmacies, perfumeries and markets in Turkey. Besides, Rebul has partnerships with international brands such as Sephora and Turkish Airlines.



HER BİR KOKUNUN AYRI BİR ETKİSİ VAR

EACH FRAGRANCE HAS A DIFFERENT IMPACT

Günümüzde de, Rebul 11 çeşit, Atelier Rebul ise 16 çeşit ile zengin bir kolonya koleksiyonuna ulaştı. Rebul kolonyalarını 80 derece alkol ile üretiyor. Atelier Rebul'un "Lavanta, Mine Çiçeği & Zencefil, Yeşil Çay, Erguvan, Mandalina, Gül, İstanbul, 1895 ve Pera" gibi çeşitleri bulunuyor. Nüket Filiba ikonik Rebul Lavanda kolonyasının özel bir anlamı olduğunu zira Latince yıkama fiilinden gelen lavantanın asırlardır, temizliği, arınmayı, mikrop kırmayı, sakinleştirmeyi, ağrı dindirmeyi ve güzelleştirmeyi başardığını anlatır. Filiba, "Yeşil çay kokusu, duyunularınıza detoks yapar. Zencefil kokusu canlandırır ve tazelik hissi verir. Mandalina enerji verir. Aslında koleksiyonda kullanılan bütün kokuların bizler üzerinde çeşitli etkileri var." sözleriyle kokuların olası psikolojik etkilerinden de bahsediyor.

Rebul'un kurucu ortaklarından Nüket Filiba, müşterilerinin talebi üzerine özel ürünler ürettiklerini belirterek "Avrupa tüketicilerinin talebi üzerine bazı kolonyaları spreylili yaptık. Ama bazılarını halen, Türk kolonya kültürünün devamı olarak dökmeli şişelerde sunuyoruz." diyor. Filiba ayrıca "Hem doğal bitki kokuları, hem de yüksek oranda doğal içeriği olan sentetik kokular kullanıyoruz." diyor.

Today, Rebul has reached a rich collection of cologne with 11 varieties and Atelier Rebul 16 varieties. Rebul is producing its cologne varieties with 80-degree alcohol. Atelier Rebul is offering varieties such as "Lavender, Wood Sage & Ginger, Green Tea, Redbud, Tangerine, Rose, İstanbul, 1895 and Pera". Nüket Filiba says that the iconic Rebul Lavanda cologne has a special meaning since the lavender originating from the act of washing in Latin and symbolizing cleanliness, purification, killing germs, soothing, relieving pain and beautifying for centuries. Filiba talks about the potential psychological impacts of fragrances by saying: "Green tea fragrance makes a detox for your senses. Ginger fragrance revitalizes and gives a feeling of freshness. Tangerine boosts the energy. In fact, all fragrances used in the collection have various impacts on us."

One of the founding partners of Rebul, Nüket Filiba states that they are manufacturing special products upon the request of their customers and makes the following remark: "We have used spray bottles for some cologne varieties upon the request of European consumers. But we still offer some of them in pouring bottles so as to maintain the Turkish cologne culture." Filiba also says: "We are using both natural plant fragrances and synthetic fragrances with high natural content."



REBUL DÜNYAYA YAYILIYOR

REBUL IS SPREADING TO THE WORLD

Dünyada, Türk kolonya kültürünün yakın zamana kadar çok yaygın olmadığını belirten Nüket Filiba, "2017'de Atelier Rebul ile başlattığımız uluslararası açılım ile farklı ülkelerdeki tüketicilere, Türk kolonya kültürünü anlatmaya başlamıştık. Şu anda Belçika, Hollanda, Almanya, Slovenya, Suudi Arabistan ve Çin pazarlarında Atelier Rebul kolonyaları mevcut. Hatta KÖVİD-19 pandemisi sonrası, Atelier Rebul kolonyalarının dezenfektan özelliği nedeniyle bu ülkelerdeki kolonya kullanımı da arttı." diyerek Türk kolonyasının önemli bir çıkış yapığını kaydediyor. Hayatın normale dönmesiyle Katar ve Azerbaycan'da da mağazalarının açılacağını haber veren Filiba, "Dünyadaki başka birçok ülkede kolonya kullanımının artabileceğini öngörüyoruz." diyor.

Yurtdışında kolonya kültürünü pekiştirmek içi 2017 yılından beri yatırım yaptıklarını belirten Filiba, Türkiye'den ise birçok şehirden talep aldıklarını belirtiyor.

Stating that the Turkish cologne culture has not been very widespread in the world until recently, Nüket Filiba goes on to say: "With our international venture initiated with Atelier Rebul in 2017, we have started explaining the Turkish cologne culture to consumers in different countries. Currently, Atelier Rebul cologne varieties are available in Belgium, the Netherlands, Germany, Slovenia, Saudi Arabia and China. As a matter of fact, the use of Atelier Rebul cologne varieties in these countries has been on the rise due to its disinfectant properties in the wake of the COVID-19 pandemic." She indicates that the Turkish cologne has made a significant leap. Noting that they will open stores in Qatar and Azerbaijan when life returns to normal, Filiba says: "We predict that the use of cologne will be on the rise in many other countries around the world."

Stating that they have made investments since 2017 so as to reinforce the cologne culture abroad, Filiba emphasizes that they are receiving demands from many cities in Turkey.



ÜÇ KUŞAĞIN ELİNDE BUTİK BİR DÜKKÂN: HİKMET KOLONYALARI

A BOUTIQUE SHOP IN THE HANDS OF
THREE GENERATIONS: HİKMET COLOGNE

Türkiye'nin en eski kolonya atölyelerinden Hikmet Kolonya, Hikmet Kırılı tarafından 1947'de kurulmasının ardından üçüncü kuşak tarafından devam ettiriliyor. Markanın üçüncü kuşak temsilcisi Merve Sertçetin, annesi, teyzesi ve kuzeni ile dedesinin dükkânını işletmeye devam ediyor.

One of the oldest cologne ateliers in Turkey, Hikmet Cologne has been operated by the third generation following its establishment by Hikmet Kırılı in 1947. One of the third generation representatives of the brand, Merve Sertçetin continues to operate the shop of her grandfather with her mother, aunt and cousin.



EMİNÖNÜ'NDE BAŞLAYAN BİR HİKÂYE

A STORY THAT BEGAN IN EMINONU

Hikmet Kırılı, 1947'de ufak bir seyyar araba ile Eminönü'nden temin ettiği tuhafiye ve esansları satmaya başlar. Kokulara karşı özel bir yeteneği olan Kırılı bu işin sırrını tamamen kendi çabaları ile çözer, zira Kapalıçarşı esnafından kolonyanın imalatı hakkında bilgi alamaz. Birkaç sene sonra bir dükkân kiralar ve o kolonya dükkânı bu günlere kadar gelir.

Göçmen bir aile olduklarını söyleyen Merve Sertçetin eski kuşaktan hoşgörüyü, halden anlama ve kalenderlik gibi değerleri aldığını söylüyor. Şu anda kuzeniyle beraber "kalfalık çağında" olduklarını belirten Sertçetin, bir şirkette çalışmak yerine aile işini devam ettirmenin yollarını aradığını ifade ediyor. Dedesinden kalma kolonya dükkânında genç olmanın getirdiği dinamizmi kullanarak, yenilikleri, riskleri, ürün gruplarını, piyasanın gidişatını ve şirket dinamiklerini değerlendirdiklerini belirtiyor.

In 1947, Hikmet Kırılı started selling the millinery products and fragrances supplied from Eminönü with a small mobile stall. Endowed with a special ability for fragrances, Kırılı cracked the secret of this business entirely through his own efforts because he failed to get any information about the production of cologne from the tradesmen of the Grand Bazaar. A few years later, he rented a shop and that cologne shop is still active.

Stating that they are a migrant family, Merve Sertçetin remarks that she has inherited values such as tolerance, sympathy and modesty from previous generations. Indicating that they can now be considered as "assistant masters" with her cousin, Sertçetin underlines that she is looking for ways to continue her family business instead of working in a company. By enjoying the dynamism fueled by being young, she emphasizes that they are evaluating innovations, risks, product groups, the course of the market and corporate dynamics in the cologne shop handed down from her grandfather.

ŞİŞELER TEKRAR DOLDURULUYOR, ÇEVRE KIRILTILMİYOR

BOTTLES REFILLED SO AS NOT TO CAUSE ENVIRONMENTAL POLLUTION

Merve Sertçetin, işletme olarak “sürdürülebilirlik, sıfır atık ve geri dönüşüm” gibi kavramları ilke olarak benimsediklerini vurguluyor: “Kuruluşumuzdan bu yana bitince tekrar doldurulamayan ve atılan tek bir şişe satışımız dahi olmamıştır. Ünümüz bu yöndeki özverimizdendir. İnsanlar şişelerini geri getirince indirimli doldurabiliyorlar. Hatta indirim olmadığı halde plastik kapları getiren, ‘Siz değerlendirirsiniz ya da geri dönüşüme verirsiniz’ diye, evden taşıyıp getiren harika insanımız sayesinde denizler daha temiz, sokaklar daha plastiksiz olacak. Biz buna inanıyor ve güveniyoruz.”

Merve Sertçetin emphasizes that they adopt the concepts of “sustainability, zero waste and recycling” as principles in their business: “Since our establishment, we have not had a single bottle that could not be refilled and were thrown away. Our reputation originates from our devotion in this vein. When people bring their bottles back, they can refill them at a discount. Owing to our great fellow citizens bringing plastic containers by saying ‘You can use it efficiently or direct to recycling’ although there is no discount, our seas will be cleaner and there will be no plastic waste in streets. We believe in and rely on this.”



KİŞİYE ÖZEL KOLONYA TAILOR-MADE COLOGNE

Yüz yedi çeşit kolonyaları olduğunu söyleyen Merve Sertçetin, “Odunsu, çiçeksi, şekerli, ferah, pudramsı, denizimsi-akuatik, yeftin/havamsı-ozonik kokuların çok rağbet gördüğünü belirtiyor. Özellikle “İzmit Körfezi”, “Mentol” ve “Yeşil Çay”, şekerli kokulardan “Pışmaniye”, “Sütlü Çikolata”, “Kahve” ve çiçeklerden “Buket” ve “Mimosa” Hikmet Kolonyaları’nın en çok rağbet gören kolonyalarından.

Müşterileri için özel kolonyalar ürettiklerini söyleyen Sertçetin, “İşimizin en sevdiğimiz yanı da bu; insanların hayalindeki ideal kokularını bulmalarına yardım etmek. Yaptığımız parfümlerde de kolonyalarda da kişiye özel karışım yapıyoruz.” diyor. Kokuların insanda kendine güven, huzur ve dinginlik gibi duyguları pekiştirdiğini söyleyen Sertçetin, “Bize geldiklerinde biz hiç üşenmeden en çok ne yakışır, hangi kokuyu severek kullanabilir anlamaya ve ona göre karışım yapmaya çalışırız.” diyor. Müşterinin dükkândan memnun ve mutlu olarak ayrılmasının kendilerini en çok tatmin eden duygu olduğunu belirten Sertçetin, “‘Kapıdan müşteri girdiği an hangi kokuları karıştıracağımı bilirim.’ derdi dedem. Ancak 6 sene çalıştıktan sonra o raddeye gelebildiğimi söyleyebilirim.” diyerek tecrübeleri arttıkça müşterilerinin zevklerini daha kolay öngörebildiklerini belirtiyor.

Sentetik ve doğal kokular kullandıklarını belirten Sertçetin, kullanılan kimyasalların kökeni doğal da olsa sentetik de olsa doz aşımı konusunda dikkatli olunması gerektiğini söylüyor.

Saying that they have one hundred and seven types of cologne, Merve Sertçetin expresses that woody, floral, sugary, fresh, powdered, marine-aquatic, delicate/airy-ozonic fragrance are very popular. Especially “İzmit Körfezi”, “Menthol” and “Green Tea” as well as “Pışmaniye”, “Milk Chocolate” and “Coffee” out of sugary fragrances and “Bouquet” and “Mimosa” from among floral fragrances are among the most popular cologne varieties of Hikmet Cologne.

Noting that they are producing tailor-made cologne for their customers, Sertçetin says: “This is the best part of our business: helping people find their ideal fragrance in their dreams. We also offer tailor-made mixtures in our perfume and cologne varieties.” Remarking that fragrances strengthen feelings such as self-confidence, peace and tranquility in people, Sertçetin goes on to say: “When they come to our shop, we try to understand which fragrance is the best for them and which fragrance they will like the most and prepare our mixtures accordingly.” Pointing out that what satisfies them the most is a customer leaving the shop as a satisfied and happy person, Sertçetin says: “My grandfather would say: ‘I know which fragrances to mix when a customer enters into the shop’. I can say that I have attained this feature only after working for 6 years.” She indicates that they can predict the taste of their customers as they get more experience.

Stating that they are using synthetic and natural fragrances, Sertçetin says that one must be careful about overdose irrespective of the origin of used chemicals (natural or synthetic).





“YURT DIŞINDAN TALEP VAR AMA BUTİK KALACAĞIZ”

“WE ARE RECEIVING DEMANDS FROM ABROAD, BUT WE WILL CONTINUE TO BE A BOUTIQUE BUSINESS”

Sadece yurt içinden değil yurt dışından da teklifler ve siparişler aldıklarını söyleyen Merve Sertçetin, butik işletme olmaya devam etmekte kararlı olacaklarını söylüyor: “Yurt dışından en çok Almanya, Yunanistan ve İran’dan iş teklifleri ve sipariş almaktayız. Bazı teklifleri aile şirketi kültürünü bozmadan değerlendiriyorum. Butik ve küçük kalmak, şirketlerin ve devletlerin hâlâ amaçsızca büyüme hedefleri peşinde olduğu bu çağda biraz ilginç gelebilir. Ancak globalleşme ve zincir mağaza ve restoranlar çağı da sonunda bitiyor. Artık butik ve ufak şirketler internet ile tanıtım yapıp alıcıya ulaşabiliyor. Farklı kültürlerin korunması, geleneksel üretimlerin desteklenmesi de her ülkede gündemde. Hikâyesi ve ruhu olan ufak işletmelere artık daha fazla değer veriliyor.”

Merve Sertçetin kolonyanın Türk kültüründeki önemini her daim koruduğunu son birkaç senedir bebek mevlidi, düğün ve nikâh gibi özel günlerde hediye olarak da seçildiğini belirtiyor.

Saying that they have received offers and orders not only from Turkey but also from abroad, Merve Sertçetin notes that they will be determined to continue this business as a boutique enterprise: “We are receiving business offers and orders mostly from Germany, Greece and Iran. I am evaluating some offers without disrupting the family business culture. Remaining small and boutique may sound a bit strange in this age when companies and governments are still aimlessly pursuing growth goals. However, the era of globalization and chain stores and restaurants is finally coming to an end. Currently, boutique and small companies can advertise their products on the internet and reach buyers. Protecting different cultures and supporting traditional production is also on the agenda of every country. Small businesses with a story and soul are considered more valuable now.”

Merve Sertçetin states that the cologne has always remained important in the Turkish culture, and it has been chosen as a gift for special occasions such as baby mawlid, wedding and marriage ceremony.



Türkiye'nin bazı kolonya markaları: Boğaziçi, Bulvar Kolonyaları, Duru, Etem Ruhi, Eyüp Sabri Tuncer, Hikmet Kolonyaları, Isparta Gülçiçek Kolonyaları, Lale Kolonyası, Marmara, Pereja, Rebul Kolonyaları, Selin Kolonyası, Servet Tütün Kolonyaları, Tarih Kolonyaları.

Limon, lavanta, gül, portakal çiçeği, mandalina, yasemin, hanımeli, mimoza, menekşe, bergamot, zambak, yeşil çay, ardıç, mavi ladin, sedir, siğla, çam, zeytin çiçeği, incir yaprağı, biberiye, biber, fındık ve ceviz yaprağı Türk kolonya türlerinden sadece bazıları.

Some of Turkey's cologne brands: Boğaziçi, Bulvar Cologne, Duru, Etem Ruhi, Eyüp Sabri Tuncer, Hikmet Cologne, Isparta Gülçiçek Cologne, Lale Cologne, Marmara, Pereja, Rebul Cologne, Selin Cologne, Servet Tobacco Cologne, Tarih Cologne.

Lemon, lavender, rose, orange blossom, tangerine, jasmine, honeysuckle, mimosa, violet, bergamot, lily, green tea, juniper, blue spruce, cedar, sweetgum, pine, olive blossom, fig leaf, rosemary, pepper, hazelnut and walnut leaf are just some of the Turkish cologne varieties.

BİLİM KURULU ÜYESİ ZELİHA KOÇAK TUFAN YENİ KORONAVİRÜS İLE MÜCADELE HAKKINDA KONUŞTU:

MEMBER OF THE SCIENTIFIC COMMITTEE ZELİHA KOÇAK TUFAN TALKED
ABOUT THE FIGHT AGAINST THE NEW CORONAVIRUS:

‘KENDİNE YETEN VE HAZIRLIKLIL OLAN AYAKTA KALDI’

‘THOSE WHO WERE SELF-SUFFICIENT AND
PREPARED SURVIVED’

Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu Üyesi, Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan, koronavirüs ile mücadele döneminde tüm dünyanın çıkarması gereken en büyük dersin kendine yetebilmek olduğunu belirterek, “Yeterli insan kaynağı olan, ilaç ve malzeme tedarik edebilen, kendine yeten ve hazırlıklı olan ayakta kaldı.” dedi. Prof. Dr. Tufan, pandemiyle mücadelede gıda güvenliği, sağlıklı beslenme ve gıda katkı maddeleri, toksikoloji, enfeksiyon kontrolü, moleküler farmakoloji ve ilaç araştırmaları, biyo-savunma, epidemiyoloji gibi birçok alanda, disiplinler arası çalışmaların artırılması gerektiğini vurguladı.

By emphasizing that the most important lesson that must be taken by the entire world in the fight against the coronavirus is to be self-sufficient, the Member of the Coronavirus Scientific Committee of the Ministry of Health Prof. Zeliha Koçak Tufan has said: “Those countries which have sufficient human resources, are capable of supplying drugs and materials, are self-sufficient and prepared have survived”. Prof. Tufan has underlined that interdisciplinary studies must be increased in many areas such as food safety, healthy nutrition and food additives, toxicology, infection control, molecular pharmacology and drug research, bio-defense and epidemiology in tackling with the pandemic.



Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Bilim Kurulu Üyesi olan, Prof. Dr. Zeliha Koçak Tufan yeni koronavirüsle mücadele yöntemleri, Türkiye'nin bu mücadelede aldığı yol, aşı ve ilaç geliştirme konularında görüşlerini paylaştı. Aynı zamanda Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) üyesi olan Prof. Dr. Tufan, yeni koronavirüs hakkında doğru bilinen yanlışların hastalıkla mücadeleye zarar verdiğini vurgularken bu bilgilerin "infodemi", yani bilgi kirliliği şeklinde hızla yayılmasının toplum sağlığını tehdit ettiğinin altını çizdi. Prof. Dr. Tufan ile yaptığımız röportaj yeni koronavirüs ile mücadeleye bir bilim insanının gözünden derinlikli bir perspektif sağlıyor. Türkiye'nin koronavirüse karşı yaptığı mücadelede, sağlık alanında yetişmiş nitelikli insan gücünün oldukça etkili olduğunu belirten Prof. Dr. Tufan, sosyal devlet anlayışının en üst düzey yaşandığı ülkelerden birinin Türkiye olduğunu söyledi. Prof. Dr. Tufan aynı zamanda KOVID-19 ile mücadelede yapılan bilimsel çalışmalar, disiplinler arası işbirlikleri, alınan önlemler ve tedavi yöntemleri konularında çok konuşulmayan önemli noktalara değindi.

Yeterli insan kaynağı olan, ilaç ve malzeme tedarik edebilen, kendine yeten ve hazırlıklı olan ülkeler ayakta kaldı.

Countries that have sufficient human resources, are capable of supplying drugs and materials, are self-sufficient and prepared have survived.



A member of the Coronavirus Scientific Committee of the Ministry of Health, Prof. Zeliha Koçak Tufan has shared her opinions on the methods to tackle the new coronavirus, the progress made by Turkey in this fight as well as vaccine and drug development studies. Also acting as a member of the Council of Higher Education (CoHE), Prof. Turan has emphasized that false facts about the new coronavirus has negatively affected the fight against the disease and has also stressed that the rapid spread of such information in the form of an "infodemic" or, in other words, info pollution has threatened public health. Our interview with Prof. Turan offers an in-depth perspective towards the fight against the new coronavirus from the point of view of a scientist. Stating that the qualified healthcare labor force is quite instrumental for Turkey's fight against the coronavirus, Prof. Turan has expressed that Turkey is one of the countries with an outstanding social state perspective. Prof. Turan has also touched upon some least-discussed but highly-important topics such as scientific studies, interdisciplinary collaborations, measures and treatment methods encompassed by the fight against COVID-19.



Korona pandemisinin tüm dünyaya verdiği en büyük dersler neler oldu?

Her alanda, her an hazırlıklı olmak. Sağlık, bilim, insan kaynağı, gıda, güvenlik... Ekranlarda izledik, sınırlar kapandı, bazı ülkelere ithal edilecek malzemelere başka ülkelere el kondu. Kendine yeten ülkeler salgında başarılı süreç yürüttüler: Hastane yatak kapasitesi, sağlık personeli sayısı, ilaç ve aşı üretim tesisleri, kişisel koruyucu ekipman üretimi, günlük yaşam için gıda, kıyafet ne gerekliyse... Yeterli insan kaynağı olan, ilaç ve malzeme tedarik edebilen, kendine yeten ve hazırlıklı olan ayakta kaldı.

What are the greatest lessons taught by the corona pandemic to the world?

To be always prepared in every field. Healthcare, science, human resources, food, safety... We have watched on TV channels, borders have been closed and the materials to be exported to some countries have been seized by other countries. Self-sufficient countries have conducted a successful process against the pandemic: Bed capacity of hospitals, the number of healthcare staff, drug and vaccine production facilities, the production of personal protective equipment, food for daily life, clothes and whatever is needed... Countries that have sufficient human resources, are capable of supplying drugs and materials, are self-sufficient and prepared have survived.



Pandemi sırasında diğer hastalıklar kenara çekilmedi, Afrika'da kızamık salgını, Kongo Cumhuriyeti'nde Ebola, Arabistan'da MERS, Meksika'da ve Brundi'de kızamık vakaları vardı. Gambiya'da iken bir öğrencinin çalışmasını okumuştum, anne ölümlerinin en sık nedeninin kan kaybına bağlı hipotansiyon olduğunu yazmıştı, bu devirde düşünemiyorum diyebilirsiniz. Kırsal kesimde sağlık merkezi ve sağlık personeli bulunmadığında, çok basit birkaç serum veya kan takviyesi ile kurtarılabilecek hayatlar kaybedilebiliyor bu tür ülkelerde.

Other diseases have not stepped aside for the pandemic and there have been cases of measles in Africa, Ebola in the Republic of Congo, MERS in Arabia and measles in Mexico and Burundi. When I was in Gambia, I read the research of a student, who wrote that the most common cause of maternal deaths was hypotension associated with blood loss. One can say that this is not possible at these times. When there is no health center and healthcare personnel in rural areas, lives that can be saved with a couple of simple serums or blood supplements can be lost in such countries.



Salgın dolayısıyla ilaç, aşı ve gıda tedarikinde zorluk yaşayan ülkeler oldu. Sadece koronavirüs hastaları için ilaçları kastedmiyorum. Günlük hayatta başka hastalıklar için kullanılan bir ilaç, bir serum, kan alınacak bir tüp... Bunların ithalinde sorun yaşandığında sağlık hizmetiniz aksar. Kendinize yetmeniz çok önemli. Nitekim pandemi sırasında diğer hastalıklar kenara çekilmedi, Afrika'da kızamık salgını, Kongo Cumhuriyeti'nde Ebola, Arabistan'da MERS, Meksika'da ve Brundi'de kızamık vakaları vardı. Gambiya'da iken bir öğrencinin çalışmasını okumuştum, anne ölümlerinin en sık nedeninin kan kaybına bağlı hipotansiyon olduğunu yazmıştı, bu devirde düşünemiyorum diyebilirsiniz. Kırsal kesimde sağlık merkezi ve sağlık personeli bulunmadığında, çok basit birkaç serum veya kan takviyesi ile kurtarılabilecek hayatlar kaybedilebiliyor bu tür ülkelerde. Sadece gelir düzeyi düşük ülkeler değil, ekonomisi iyi olmasına rağmen salgında sağlık personeli ve vatandaşlarını korumayan/koruyamayan da çok oldu. Ülkemiz sosyal devlet anlayışını tüm kurumlarıyla en üst düzeyde gösteren ülkeldi.

There were countries that had difficulty in drug, vaccine and food supply due to the pandemic. I do not only refer to the drugs intended for coronavirus patients. A drug, a serum and a tube for blood transfusion intended for other diseases in daily life... When a country experiences problems regarding the import thereof, its healthcare services may be interrupted. Being self-sufficient is of great importance. As a matter of fact, other diseases have not stepped aside for the pandemic and there have been cases of measles in Africa, Ebola in the Republic of Congo, MERS in Arabia and measles in Mexico and Burundi. When I was in Gambia, I read the research of a student, who wrote that the most common cause of maternal deaths was hypotension associated with blood loss. One can say that this is not possible at these times. When there is no health center and healthcare personnel in rural areas, lives that can be saved with a couple of simple serums or blood supplements can be lost in such countries. Not only low-income countries, but also many countries with robust economies did not/could not protect their healthcare staff and citizens. Our country was a country following the social state approach in the best way possible.

İNFODEMİYE DİKKAT!

WATCH OUT FOR INFODEMIC!



Sosyal medyada pek çok insan ilginç bulduğu her şeyi paylaştı. Korku, endişe, tedirginlik salgından daha hızlı yayıldı. Halbuki bu bir sorumluluk, dayanağı belli olmayan bilgiler paylaşıldığında zarar veriyor.

Many people on social media shared everything they found interesting. Fear, anxiety and hesitation spread faster than the pandemic. However, this is a responsibility that poses harm when information whose source is not known is shared.



Bilim ahlakı ve bilimsel sorumluluk ilkelerini de düşündüğümüzde korona pandemisinin bilim dünyasına verdiği en büyük dersler nelerdir?

KOVID-19 pandemisinde infodemik/ infodemi diye bir kavram sıklıkla gündeme geldi. Bunu aşırı bilgi bombardımanı ile problemin ve çözümünün tanımlanmasının zorlaşması olarak anlatabiliriz. Yani yalan, yanlış bilgi salgını veya bilgi kirliliği salgını da yaşıyoruz denebilir. Birleşmiş Milletler (BM) ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) bu konuya defalarca dikkat çekti. Antonio Guterres'in paylaşımıyla da gündeme geldi. Objektif verilere ve kanıtlara dayanmayan hiçbir bilginin paylaşılması çok önemli.

Hem sosyal medyada hem de akademik camiada yaşandı bu bilgi kirliliği. Sosyal medyada pek çok insan ilginç bulduğu her şeyi paylaştı. Korku, endişe, tedirginlik salgından daha hızlı yayıldı. Halbuki bu bir sorumluluk, dayanağı belli olmayan bilgiler paylaşıldığında zarar veriyor. Bu tür salgınlar, kargaşa oluşturmak isteyenler tarafından da kullanılabilir. Buna alet olunmamalı. Kaynakların doğru ve güvenilir olup olmadığı araştırılmalı. Bu salgınla birlikte sosyal medyada paylaşım sorumluluğuna da dikkat çekilmeye başlandı.

Given scientific ethics and the principles of scientific responsibility, what are the greatest lessons taught by the corona pandemic to the world of science?

A concept called infodemic has been frequently used throughout the COVID-19 pandemic. We can define this as the difficulty in the identification of the problem and solution due to an information overload. In other words, one can say that we are going through a pandemic of false information or info pollution. The United Nations (UN) and the World Health Organization (WHO) have repeatedly drawn attention to this issue. It also came up with the posts of Antonio Guterres. It is very important not to share any information that is not based on objective data and evidence.

This information pollution occurred both in social media and in the academic community. Many people on social media shared everything they found interesting. Fear, anxiety and hesitation spread faster than the pandemic. However, this is a responsibility that poses harm when information whose source is not known is shared. Such pandemics can also be abused by those who want to cause chaos. One should not be an instrument to this. It should be examined whether or not the sources are accurate and reliable. With this pandemic, attention was also drawn to the responsibility of sharing posts on social media.

DOĞRU BİLGİYİ HASSASİYETLE AKTARILMALI

ACCURATE KNOWLEDGE
MUST BE CONVEYED IN A
SENSIBLE WAY

Bazı ülkelerde henüz meta-analizi, kontrollü çalışması olmayan veya yeterli hasta verisi yokken, tek yayın üzerinden bazı bilgilerin kamuoyu ile paylaşılması ciddi sorun oldu. Günlük hayata etkisi henüz gösterilmemiş bulgular kamuoyu ile doğrudan paylaşılmamalıdır.

Some information was shared with the public over a single publication in some countries when there was no meta-analysis, controlled trial or sufficient patient data, which posed a serious problem. Findings whose efficacy is not shown in daily life should not be directly shared with the public.

Doğru ve güvenilir bilgi kaynağı olarak akademisyenler, danışma kurulu ve bilim kurulu üyeleri tüm dünyada televizyonlarda izlendi. Bu çok önemliydi. Ancak bazı ülkelerde henüz meta-analizi, kontrollü çalışması olmayan veya yeterli hasta verisi yokken, tek yayın üzerinden bazı bilgilerin kamuoyu ile paylaşılması ciddi sorun oldu. Günlük hayata etkisi henüz gösterilmemiş bulgular kamuoyu ile doğrudan paylaşılmamalıdır. Örneğin virüsün bakır üzerinde ne kadar yaşadığı belki virologlar açısından önemli bir bilgidir ancak oradan insana bulaşının olup olmayacağı, hastalık oluşturmak için gereken virüs yükü gibi bilgiler olmaksızın bu bilginin verilmesi uygun değildir. Bu bilgi bile uluslararası ekranlardaydı. Topluma hangi bilgiyi nasıl verdiğiniz çok önemlidir.



Ademicians, advisory board and scientific committee members acting as accurate and reliable sources of information were watched on television all over the world. This was very important. However, some information was shared with the public over a single publication in some countries when there was no meta-analysis, controlled trial or sufficient patient data, which posed a serious problem. Findings whose efficacy is not shown in daily life should not be directly shared with the public. For instance, the duration of persistence of the virus on copper may be an important piece of information for virologists but it is not appropriate to provide this information without including information such as whether or not it will cause infection in human beings or the viral load required for the disease. Even this information was in all international TV channels. How and what information you give to the society is very important.

AKADEMİK İNFODEMİ BOMBARDIMANI!

ACADEMIC INFODEMIC OVERLOAD!

İnfodeminin akademik ayağına gelince. Salgında verilerin tüm dünyadaki akademisyenlere ulaşması çok önemliydi, zamanla yarışılıyordu. Ancak özellikle ilaç tedavisi, entübasyon zamanı ve profilaksi gibi konularda her çıkan yayının sonucunu hemen uygulanmaya kalkılması sorun teşkil edebilirdi. NEJM'de, Lancet'de, Science'da veya Nature'da çıkan bir makale hiç süzgeçten geçirilmeden birkaç saat içinde uluslararası kanallarda haberlerde anlatıldı. Halbuki bu yazılar salgın sürecinde hızlı çıkarılmış ve bazılarının metodolojisi ve kaynakları akademisyenlerce sorgulanmaktaydı. Örneğin NEJM'de 1 Mayıs'ta yayımlanan "kardiyovasküler hastalıklar, ilaç tedavisi ve COVID-19" konulu bir makale o kadar sorgulandı ki bir ay sonra, 2 Haziran'da derginin editörü tarafından konunun araştırıldığına dair Expression of Concern yayımlanmak zorunda kaldı. İki gün sonra da yazı geri çekildi. Aynı şekilde Lancet'de hidroksiklorokin kullanımıyla ilgili bir makale geri çekildi. Bazı akademisyenler ve yayınları çıkar gözetmekle suçlandı.

As for the academic leg of infodemic. It was very important for academicians from all across the world to have quick access to the data during the pandemic and all of them were racing against time. However, it would be problematic to immediately put into practice the results of each new publication on topics such as medical treatment, time to intubation and prophylaxis. Any article published in NEJM, Lancet, Science or Nature was covered by international channels within a few hours without any filtering. However, these articles were rapidly published during the pandemic process and some of them were questioned by academicians in terms of methodology and sources. For example, an article on "cardiovascular diseases, medical therapy and COVID-19" published on May 1 in NEJM was questioned so much that a month later, on the 2nd of June, an Expression of Concern had to be published by the journal's editor as to the effect that the issue was being investigated. The article was withdrawn two days later. Likewise, an article on the use of hydroxy-chloroquine in Lancet was withdrawn. Some academicians and publications have been accused of publication for the sake of interest.

İnfodeminin akademik ayağına gelince... NEJM'de, Lancet'de, Science'da veya Nature'da çıkan bir makale hiç süzgeçten geçirilmeden birkaç saat içinde uluslararası kanallarda haberlerde anlatıldı. Halbuki bu yazılar salgın sürecinde hızlı çıkarılmış ve bazılarının metodolojisi ve kaynakları akademisyenlerce sorgulanmaktaydı.

As for the academic leg of infodemic... Any article published in NEJM, Lancet, Science or Nature was covered by international channels within a few hours without any filtering. However, these articles were rapidly published during the pandemic process and some of them were questioned by academicians in terms of methodology and sources.

Bilim Kurulumuzun en baştan itibaren her türlü yayını değerlendirerek, rehber güncellemeleri yapması ve tedaviye yön vermesi bu anlamda gerçekten ülkemiz için çok yararlı oldu ve diğer ülkeler için de önemli bir model teşkil etti.

Our Scientific Committee has evaluated all kinds of publications, updated guidelines and guided the treatment right from the beginning, which was really useful for our country and set an important model for other countries.

Salgının başlangıcında her yayımlanan yazı hızla sosyal medyadan tüm hekimlere ulaşıyor ve metodoloji sorgulanmadan sonuçlara odaklanılıyordu. Şu anda normale dönmeye başlandı, veri kaynakları ve metodoloji inceleniyor, bilgi güvenilirliği sorgulanıyor. Bizim Bilim Kurulumuzun en baştan itibaren her türlü yayını değerlendirerek, rehber güncellemeleri yapması ve tedaviye yön vermesi bu anlamda gerçekten ülkemiz için çok yararlı oldu ve diğer ülkeler için de önemli bir model teşkil etti. Verileri değerlendirirken mutlaka akademisyen ve klinisyenlerin kendi süzgecinden geçirmesi, tıbbi bilgi ve birikimi ile yorumlaması gerektiği ayrıca farklı alanlarla konsültasyonun önemi de tekrar anlaşıldı.

To be always prepared in every field. Healthcare, science, human resources, food, safety... We have watched on TV channels, borders have been closed and the materials to be exported to some countries have been seized by other countries. Self-sufficient countries have conducted a successful process against the pandemic: Bed capacity of hospitals, the number of healthcare staff, drug and vaccine production facilities, the production of personal protective equipment, food for daily life, clothes and whatever is needed... Countries that have sufficient human resources, are capable of supplying drugs and materials, are self-sufficient and prepared have survived.



Tamamen yeni ilaç geliştirmek kısa vadede zor olduğundan yeni ilaç çalışmaları daha sınırlı sayıda olacaktır. Bunun yerine yan etki profili zaten bilinen ilaçların kullanımı kısa vadede tabi ki tüm ülkelerde öncelikli olacaktır, şimdiye kadar oldu da.

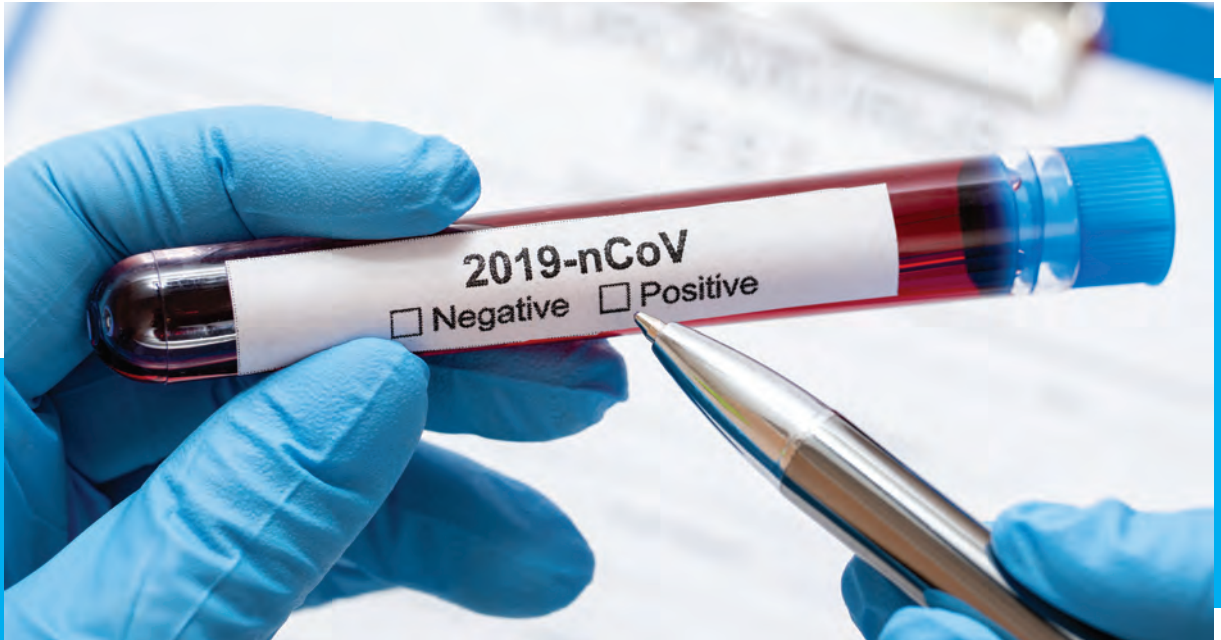
Since developing a novel drug from scratch is difficult in short term, novel drug studies will be more limited. Instead, the use of drugs whose side-effect profile is already known will of course be a priority in all countries in the short run.

Korona sonrası dönemde sizce bilim, sağlık ve AR-GE alanlarında dünya genelinde niceliksel ve niteliksel olarak nasıl değişimler olacak? Bu alanlarda yapılan yayınlar ve işbirlikleri artacak mı?

Hâlihazırda farklı endikasyonlarda kullanılan ilaçların KOVİD-19'da kullanımı ile ilgili çalışmalar ve yayınlar uzun süre devam edecektir diye düşünüyorum. Tamamen yeni ilaç geliştirmek kısa vadede zor olduğundan yeni ilaç çalışmaları daha sınırlı sayıda olacaktır. Bunun yerine yan etki profili zaten bilinen ilaçların kullanımı kısa vadede tabi ki tüm ülkelerde öncelikli olacaktır, şimdiye kadar oldu da. KOVİD -19'da pek çok antiviralin yanı sıra anti paraziter ajanlar ve immünomodülatörler de farklı protokollerde denenmeye ve kullanılmaya devam etmekte. Yeni ilaç üretimi ve aşı geliştirilmesi konuları da fon sağlayıcılara bağlı olarak artacaktır. Aşı çalışmalarını takip eden Londra Hijyen ve Tropikal Tıp Okulu'na (London School of Hygiene and Tropical Medicine) göre dünya genelinde KOVİD -19 için 176 aşı adayı var, bunların 164'ü pre-klinik yani klinik öncesi aşamada, yedisi faz I, dördü faz I/II, bir tanesi de faz II aşamasına ulaşmış durumda. Tabi mevcut aşılarda ilgili deneyimimize göre aşı çalışmaları umulan sonucu verecek mi vermeyecek mi zaman içerisinde göreceğiz. Klinik ve emniyet çalışmalarının sonuçlarını görmeden yorum yapmak uygun olmaz.

What kind of quantitative and qualitative changes do you expect at global level in science, health and R&D in the post-corona period? Will publications and collaborations in these areas increase?

I think that the studies and publications on the use of drugs currently used for COVID-19 regarding varying indications will last for a long time. Since developing a novel drug from scratch is difficult in short term, novel drug studies will be more limited. Instead, the use of drugs whose side-effect profile is already known will of course be a priority in all countries in the short run. In addition to many antivirals, anti-parasitic agents and immuno-modulators are being tested and used within different protocols in COVID-19. Novel drug production and vaccine development studies will also increase depending on funders. According to the London School of Hygiene and Tropical Medicine, which follows the on-going vaccination studies, there are 176 vaccine candidates for COVID-19 across the world. 164 of them are in pre-clinical stage, seven in phase I, four in phase I/II and one of them has reached phase II. We will of course see in time whether vaccine studies will achieve the expected result based on our experience with current vaccines. It would not be appropriate to make any comment without seeing the results of clinical and safety trials.



Her hâlükârda salgın dolayısıyla bilimsel araştırmalara yönelik farkındalık arttı. Temel bilim araştırmalarının, ilaç ve aşı çalışmalarının ekosisteminin gelişeceği, gençlerin bu alanlara ilgi göstereceği, insan kaynağının nitelik ve nicelik olarak artacağını öngörmek mümkün. Ancak AR-GE yatırımlarında beklenen artış olacak mı bunu ülkelerin yakın ve uzun vadedeki ekonomik durumu belirleyecek sanırım.

In any case, awareness of scientific research has risen due to the pandemic. It is possible to foresee that the ecosystem of basic science research, drug and vaccine studies will develop, young people will be interested in these areas, and human resources will be on the rise by quality and quantity. However, I think that the short and long-term economic prospects of a given country will be decisive for the increase expected for R&D investments.

Her hâlükârda salgın dolayısıyla bilimsel araştırmalara yönelik farkındalık arttı. Temel bilim araştırmalarının, ilaç ve aşı çalışmalarının ekosisteminin gelişeceği, gençlerin bu alanlara ilgi göstereceği, insan kaynağının nitelik ve nicelik olarak artacağını öngörmek mümkün. Ancak AR-GE yatırımlarında beklenen artış olacak mı bunu ülkelerin yakın ve uzun vadedeki ekonomik durumu belirleyecek sanırım. Nitekim geçtiğimiz hafta Avrupa Komisyonu bütçe önerisini açıkladı ve beklenenden daha azdı. EUA, üniversitelerin topluma ve ekonomiye katkısını hatırlatarak, "Erasmus+" ve "Horizon Europe" programları için beklediğinden düşük bütçe artışı önerisini eleştirdi. Salgın küresel boyutta ve halen devam ediyor, ekonomiye etkileri her ülkede farklı boyutlarda da olsa AR-GE yatırımlarında da hissedilecektir.

In any case, awareness of scientific research has risen due to the pandemic. It is possible to foresee that the ecosystem of basic science research, drug and vaccine studies will develop, young people will be interested in these areas, and human resources will be on the rise by quality and quantity. However, I think that the short and long-term economic prospects of a given country will be decisive for the increase expected for R&D investments. As a matter of fact, the European Commission announced its budget proposal last week and it was less than expected. The European University Association (EUA) criticized the proposal for a lower budget rise than expected for "Erasmus+" and "Horizon Europe" programs by reminding the contribution of universities to the society and economy. The pandemic has a global dimension and is still going on. Its impacts on the economy vary depending on the country while its impacts will be felt regarding R&D investments.

Aşı ya da ilaç geliştirmek neden uzun sürüyor? Bir aşığı ortaya çıkarmak için yapılan çalışmanın hangi aşamalardan geçmesi gerekiyor?

Tamamen yeni bir ilaç geliştirilmesi zorlu bir süreç. Binlerce molekülden ancak biri ilaç oluyor. Fikrin doğuşundan ruhsatlandırma aşamasına kadar farklı aşamalarda yoğun çalışma gerektiriyor. Bileşiklerin sentezlenmesi, formüllerin geliştirilmesi, aday ilaçların sentezlenmesi, emniyet çalışmaları, gönüllülerle yapılan çalışmalar... Mükemmel bir aday ilaç bulmuşsunuzdur, laboratuvar ortamında harikadır ancak in-vitro çalışmalarla in-vivo çalışmalar çok farklı seyrediyor, emniyet çalışmalarından geçemezse elenir. Her aşamada elenebilen binlercesini ele alın. Ruhsatlandırma sonrası klinik kullanımda da beklenmeyen yan etkiler görülebilir ve düzeyine göre ilacın toplatılmasına neden olabilir. Nitekim aynı ilaç, bağlandığı bir reseptör veya dönüştüğü başka bir molekül nedeniyle genetik yapısı farklı insanlarda bambaşka etkilerle karşınıza çıkabilir. Bütün bunları göğüsleyebilmemiz gerek. Maliyet, ilaca göre değişmekle birlikte 10 yılı ve fazlasını bulabilen bir yatırım 800 milyon-1 trilyon dolar civarında olabiliyor.

Why does it take so long to develop a vaccine or drug? What stages must a trial go through so as to produce a vaccine?

Developing a completely new drug is a difficult process. Only one out of thousands of molecules ends up as a drug. It requires intensive work at different stages from the development of an idea to the phase of licensing. Synthesis of compounds, development of formulae, synthesis of candidate drugs, safety trials, trials with volunteers... You may find a perfect candidate drug and it is great in laboratory settings but in-vitro and in-vivo studies have a very different course and this drug is eliminated if it fails during safety trials. Just consider thousands of drugs which may be eliminated at every stage. Unexpected side effects may also occur in clinical use after licensing and may lead to drug withdrawal depending on the level of side effects. As a matter of fact, the same drug may cause totally different effects in people with different genetic background due to a receptor to which it binds or another molecule into which it transforms. You must be able to handle all of these drawbacks. Although the cost varies depending on the drug, it may be around USD 800 million-1 trillion with an investment that may be extended up to 10 years and more.

Aşı çalışmalarının maliyeti de çok değişkendir, klinik çalışmalara kadar gelmesi 137 milyon ile 1.1 trilyon dolar arası hesaplanmış bir çalışmada. Başarısız denemeler ile klinik öncesi çalışmalar, faz çalışmaları, sahaya ulaştırılması ve takibi toplamda bir kaç trilyonu bulabiliyor ve yıllar sürüyor. RNA veya DNA aşısının maliyeti ile protein subuniti içeren veya viral vektör aşılarının maliyeti de farklı. Aşı geliştirmede tek sorun maliyet değil tabi ki. Vücutun üretilen aşıya vereceği cevabın da saptanması gerekiyor. Beklenmedik etkilerle karşılaşabilirsiniz. Yan etkiler de çok önemli. Nitekim aşının kitlesel uygulanacağı düşünülürse yüzde 1 gördüğünüz bir yan etki 1 milyon aşı uygulandığında 10 bin kişide görülecektir. O yüzden klinik öncesi de sonrası da tüm çalışmaları ve uygulamaların titizlikle takibi gerekiyor.

The cost of vaccination studies is also very variable, where a study estimates that reaching the level of clinical trials would cost between USD 137 million and 1.1 trillion. It may cost a couple of trillion dollars and take years until it is put into use in clinical terms and followed-up by considering failed trials, pre-clinical trials and phase trials. The cost of RNA or DNA vaccines and that of the vaccines containing a protein subunit or viral vector vaccines do also differ from each other. Of course, cost is not the only problem in vaccine development. The body's response to the vaccine must also be determined. You may experience unexpected effects. Side effects are also very important. As a matter of fact, considering that the vaccine will be administered to masses of people, a side effect you observe in 1 percent of subjects will be present in 10 thousand people when 1 million vaccines are administered. For this reason, all pre-clinical and post-clinical studies and practices should be diligently followed up.



'YERLİ VE MİLLİ ÜRETİMİ SAVUNANLAR KAZANDI'

'ADVOCATES OF LOCAL AND DOMESTIC PRODUCTION
HAVE TURNED OUT TO BE VICTORIOUS'

Yerli ilaç ve aşılarda geliştirilmesinin kolaylaştırılması için nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi, yetişmiş insan kaynağının bir araya getirilerek fırsat tanınması, gerektiğinde yabancı istihdamının kolaylaştırılması, bürokrasinin azaltılması, hedefe yönelik alt yapı yatırımının yapılması, kaynakların etkin kullanımı ve fon sağlanması gerekiyor.

In order to facilitate the development of domestic drugs and vaccines, it is necessary to train qualified human resources, to offer opportunities for qualified human resources by bringing them together, to facilitate the employment of foreigners when necessary, to reduce bureaucracy, to invest in targeted infrastructure, to use resources effectively and to extend funds.

Yerli ilaçların ve aşılarda geliştirilmesini kolaylaştırmak için neler yapılmalı?

Aslında her şeyden önce bu bir kültür ve ekosistem gerektiriyor. Yetmiş eleman eksikliği, yetişmiş eleman olan branşlarda istihdam sorunu ve yetişmiş eleman istihdam edildikten sonra odaklanılan projelerin sıklıkla alanlarından farklı olması sürekli karşılaşılan sorunlar.

Klinik araştırmalar ve ilaç çalışmalarında bürokratik basamakları hızlandırıcı, araştırmacılara kolaylık sağlayan iyileştirmeler ivedilikle değerlendirilmeli. Sadece ilaç geliştirme değil, özellikle biyobenzer üretimi için gerekli basamaklara dikkat çekilmeli. İlaç olarak sadece antiviral değil, tüm ilaçlardan bahsediyorum. Nitekim dışarıdan ilaç temininde zorluk yaşayan ülkeler bu salgında çok zorlandı. Kendi imkânları ile sahaya ilaç sağlayan ülkeler ise rahat etti. Üç kuruşa alacağını beş kuruşa niye üretirsin mantığını savunanlar kaybetti. Yerli ve milli üretimi savunanlar kazandı.

Bu konu çok uzunca konuşulabilecek bir konu. Ancak genel olarak nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi, yetişmiş insan kaynağının bir araya getirilerek fırsat tanınması, gerektiğinde yabancı istihdamının kolaylaştırılması, bürokrasinin azaltılması, hedefe yönelik alt yapı yatırımının yapılması, kaynakların etkin kullanımı ve fon sağlanması şeklinde başlıkları söylemekle yetinelim.

What must be done to facilitate the development of domestic drugs and vaccines?

Actually, this requires a culture and ecosystem above all. Lack of qualified staff, the problem of employment in branches with qualified staff and the fact that targeted projects frequently differ following the employment of qualified staff are the most common problems encountered in this respect.

Improvements intended for accelerating bureaucratic processes and making the job of researchers easier in clinical trials and drug studies must be immediately taken into consideration. It is necessary to draw attention to the steps required not only for drug development, but especially for the production of biosimilars. I am referring to all drugs, not only antiviral drugs. As a matter of fact, countries experiencing difficulty in supplying drugs from other countries have had a hard time throughout this pandemic. Countries offering drugs for clinical use by their own means did not experience any problem. Those arguing that a country should not produce any drug at a higher cost than the cost of purchase have lost the debate. Advocates of local and domestic production have turned out to be victorious.

This is an issue which may be discussed in detail. However, general items of discussion may be listed as training qualified human resources, offering opportunities for qualified human resources by bringing them together, facilitating the employment of foreigners when necessary, reducing bureaucracy, investing in targeted infrastructure, using resources effectively and extending funds.

TEMİZLİK HASTALIK HALİNE GELMESİN

CLEANING SHOULD NOT TURN INTO A DISEASE

Olası salgınlar için topluma yönelik ne tür çalışmalar ve hazırlıklar yapılmalı?

Herhangi bir salgında ilk anda önemli olan konular doğru bilgiye ulaşım, hızlı tanı, kaynağın, etkenin, bulaş yolunun, etkilenenlerin tanımlanması ve tabi ki vaka sayısının artmasına engel olmak için korunma önlemleridir. Sağlık sisteminizin, AR-GE merkezlerinizin, ilaç ve malzeme tedarikçilerinizin hazır olması gerek. Tüm bunlar olurken topluma sürekli bilgi vermek ve şeffaf olmak önemli. Enfeksiyon hastalıkları sürekli günlük hayatta yer bulan bir konu, toplum ne kadar bilgi sahibi olursa salgın dönemlerinde de o kadar rahat edilir.

What kind of studies and preparations should be made for the society regarding potential outbreaks?

What is initially important concerning any pandemic is access to correct information, rapid diagnosis, the identification of source, agent, mode of transmission, those affected thereby as well as the protection measures intended for preventing the rise of cases. Your healthcare system, R&D centers, and pharmaceutical and material suppliers must be ready. While all this is happening, it is important to keep the society informed and be transparent. Infectious diseases are a hot topic that is constantly present in daily life and the more informed the society is, the more comfortable it will be during the periods of pandemic.

Virüsten daha fazla koruduğunu düşünerek sokakta N95 maske takanlar var. Halbuki o maskeler günlük kullanım için tasarlanmamıştır, uzun süre nefes aldığınızda akciğerleriniz çok yorulur; hastane ortamında, virüs yüküne yüksek maruziyet oluşturan durumlarda kullanılması önerilir.

There are people wearing N95 masks on the street by thinking that it protects more against the virus. However, those masks are not designed for daily use and your lungs get very tired when you breathe for a long time. It is recommended to use such masks in hospital settings and in cases where a higher exposure occurs regarding the viral load.

Toplumu hazırlarken profesyonellerle çalışmalı. Sağlık okuryazarlığı çok önemli. Bakteri nedir, virüs nedir, soğuk algınlığı nedir, doğru ve akılcı ilaç kullanımı, doğru beslenmenin ilkeleri, gıda katkı maddeleri... El hijyeni bile basit gibi görünür ama doğru uygulayan sayısı sınırlıdır, ya aşırı gidilir ya yanlış yapılır. Önlemlerde aşırı gitmenin koruduğunu zanneden, hastanelerde uygulanacak önlemleri evde uygulayan bir kitle var. Virüsten daha fazla koruduğunu düşünerek sokakta N95 maske takanlar var. Halbuki o maskeler günlük kullanım için tasarlanmamıştır, uzun süre nefes aldığınızda akciğerleriniz çok yorulur; hastane ortamında, virüs yüküne yüksek maruziyet oluşturan durumlarda kullanılması önerilir. El hijyeni yapacağım diye gereksiz ve çok fazla sıklıkta el dezenfektanı kullanmaktan normal florasını bozan, çocuklarında temizlik hastalığı gelişmesine yol açan insanlarla karşılaşırız. Diyelim ki kişi kendi evinde, dışarıyla bağlantısı yok, oturduğu, çalıştığı masada sürekli eline kolonya döküyor, evde olmasına rağmen sürekli çocuklarının ellerine dezenfektan sürüyor. Halbuki KOVİD-19'da el hijyeninin öneminden kasıt, olası bir bulaşma sonrası virüsü elinizle yaymamanız ve elinizi ağzınıza burnunuza götürerek kendinize bulaştırmamanız içindir. Virüs elden kana geçmiyor. Önemli olan dışarıda bulunduğunuz sırada bir yerlere temas edildikten sonra veya kirlendiğinde ve eve geldiğinizde el hijyeni uygulamaktır. El antiseptiği dışarıda kullanım kolaylığı sağlar ve etkilidir. Evde iken de yine kirlenme olduğu veya dışarıdan gelen bir malzeme ile temas sonrası ellerinizi yıkarsınız

It is necessary to work with professionals while preparing the society. Health literacy is of great importance. What is a bacterium, virus, cold? Correct and smart drug use, the principles of correct nutrition, food additives... Even hand hygiene seems to be simple but those applying it in a correct manner are quite limited. One applies it excessively or in a wrong way. There is a group of people thinking that the excessive application of measures protects them and applying the hospital-specific measures at home. There are people wearing N95 masks on the street by thinking that it protects more against the virus. However, those masks are not designed for daily use and your lungs get very tired when you breathe for a long time. It is recommended to use such masks in hospital settings and in cases where a higher exposure occurs regarding the viral load. We encounter people disrupting their normal flora and causing the development of cleaning addiction in their children out of using hand sanitizers in a very unnecessary and frequent way for the sake of ensuring hand hygiene. Let's say that a person is staying at his own house, has no connection with the outer world, is constantly pouring cologne on his hands while sitting at the table and continuously pouring hand sanitizer on the hands of his children although they are at home. However, what is meant by hand hygiene in COVID-19 is not to spread the virus with your hand following a potential infection and not to infect yourself by touching your mouth and nose with your hand. The virus does not transmit from hand to blood. What is important is to apply hand hygiene after touching a place when you are outside or when you get home upon contamination. Hand sanitizer provides ease of use and is effective outside. While at home, you wash your hands after contamination or contact with a material coming from outside.

El hijyeni yapacağım diye gereksiz ve çok fazla sıklıkta el dezenfektanı kullanmaktan normal florasını bozan, çocuklarında temizlik hastalığı gelişmesine yol açan insanlarla karşılaşırız.

We encounter people disrupting their normal flora and causing the development of cleaning addiction in their children out of using hand sanitizers in a very unnecessary and frequent way for the sake of ensuring hand hygiene.



'DOĞRU BİLGİ KENDİNİZİ KONTROL ETMENİZİ SAĞLAR'

'CORRECT INFORMATION BRINGS ABOUT SELF-CONTROL'

KOVID-19 hastaları için de stigma yani ayrımcılığa karşı epeyce doküman yazıldı.

A lot of documents have been prepared against stigma or, in other words, discrimination regarding COVID-19 patients

Doğru bilgi kendinizi kontrol etmenizi sağlar, paniği engeller. Yine hem bulaş yollarının hem hastalığın semptomlarının bilinmesi önemli. Kırım-Kongo kanamalı ateşi hastalarımızı taburcu ettikten sonra tamamen tedavi olmuş kişilere bile aylarca yakınlarının yaklaşmadığı, toplumda ayrımcılığa maruz kaldıklarını duyardık. Halbuki biz her gün hastanede çalışıyorduk, bu hastaları tedavi ediyorduk ve bulaştırıcılığı en yüksek dönemde bile onlar kadar endişemiz yoktu. Peki neden? Hastalığı öğrenmiştik, hastalara nasıl yaklaşacağız nasıl tedavi edeceğiz nasıl korunacağız, biliyorduk. Bilgi güçtür. KOVID-19 hastaları için de stigma yani ayrımcılığa karşı epeyce doküman yazıldı.



Correct information brings about self-control and prevents panic. It is also important to be informed about both the modes of transmission and the symptoms of the disease. After discharging our Crimean-Congo hemorrhagic fever patients, we would hear that their relatives did not get close to these persons who were completely treated and the society discriminated against them. However, we were working in the hospital every day, we were treating these patients and we did not have as much concern as them even during the peak of infection. But why? We learned about the disease and we knew how to approach patients, how to treat them and how to protect ourselves against the disease. Knowledge is power. A lot of documents have been prepared against stigma or, in other words, discrimination regarding COVID-19 patients.

TÜRKİYE’NİN KOVID-19 PORTALLARI GÜNCEL BİLGİLER SAĞLIYOR

TURKEY’S COVID-19 PORTALS PROVIDE UP-TO-DATE INFORMATION

Ülkeler salgınlarla mücadelede kurumsal olarak nasıl yapılanmalara gitmeli? Bu konuda Türkiye’den veya başka ülkelerden verebileceğiniz örnekler var mı?

Dünyada herhangi bir yerde salgın olduğunda pek çok bulaşıcı hastalıklar uzmanı, enfeksiyon hastalıkları uzmanı öncelikle Amerika’daki “Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezi” yani CDC’nin (The Centers for Disease Control and Prevention) salgınlar dışında seyahat sağlığı ve koruyucu sağlık dahil pek çok alanda halk düzeyinde ve klinisyen düzeyinde bulabileceğiniz güncel bilgileri sağlıyor. Ancak sadece bu değil; laboratuvarları aktif, sahada aktifler. Güncel bilgilendirme konusunda bu salgında Sağlık Bakanlığımız da gerçekten sürekli güncel bilgi sağladı. TÜBİTAK, Yunus Emre Enstitüsü gibi kurumlarımız KOVID-19 portalları oluşturdular. Kızılay, AFAD gibi doğrudan sahada çalışan kurum ve kuruluşlarımız yine önemli rol üstlendiler.

Bulaşıcı hastalıklarda ulusal merkezler çok önemli. Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi bizde çok güzel bir modeldi. Şimdi farklı genel müdürlükler ve daire başkanlıkları ile bir kısım faaliyetleri yürüyor. Keşke yeniden, yeni ve günümüz şartlarına uygun laboratuvar alt yapıları ile bir kompleks şeklinde bir benzeri planlansa.

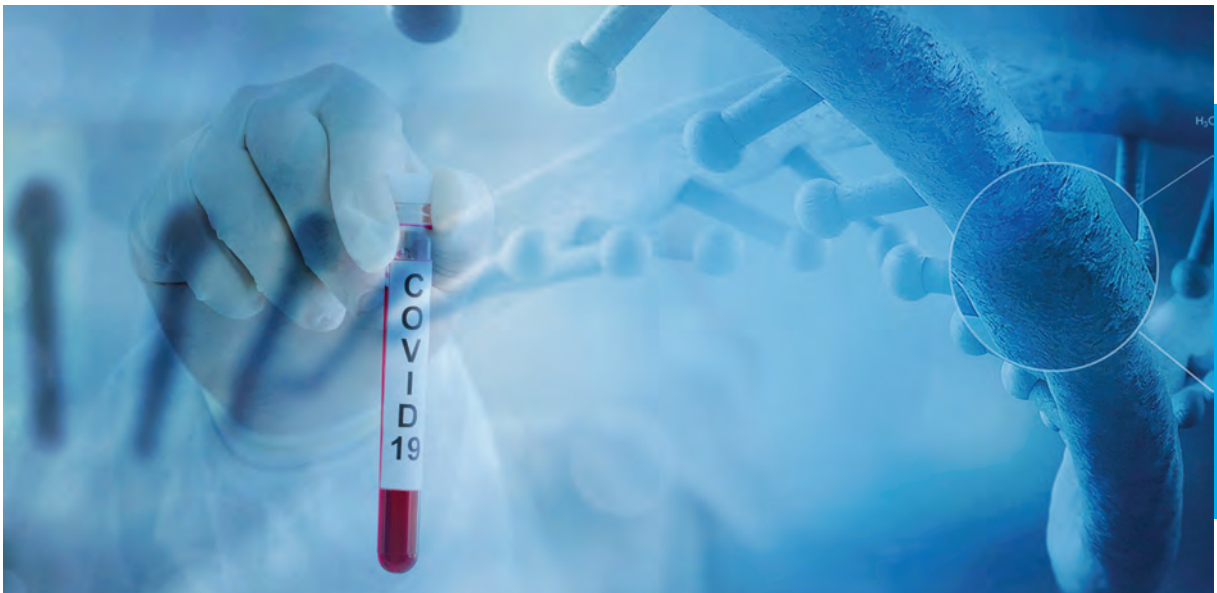
Salgınlarla mücadelede hazırlıklı olmak çok önemli. Güncel bilginin takip edilmesi, erken uyarı sistemlerinin kullanılması, insan kaynağının yetiştirilmiş olması, dünyadaki salgınların takip edilmesi, ilaç ve malzeme tedarikinde gerekli girişimlerin yapılması, AR-GE faaliyetlerine ve üniversite-sanayi işbirliklerine bu anlamda yer verilmesi yani her açıdan hazırlıklı olunması gerekli.

How should countries move towards institutional structures to combat pandemics? Are there any examples you can give in this regard from Turkey or other countries?

When there is an outbreak anywhere in the world, many infectious diseases specialists provide up-to-date information that you can find at public level and clinician level in many areas, including travel health and preventive health apart from outbreaks. Especially, the “Centers for Disease Control and Prevention” in the United States can be given as an example. However, not only these institutions but also laboratories are active in the field. Our Ministry of Health has really provided up-to-date information throughout this pandemic. Our institutions such as TÜBİTAK (The Scientific and Technical Research Council of Turkey) and Yunus Emre Institute have created COVID-19 portals. Our institutions and organizations working directly in the field such as Turkish Red Crescent and AFAD (Disaster and Emergency Management Presidency) have also played an important role.

National centers are very important in infectious diseases. Refik Saydam Hygiene Center was a very nice model for us. Now, it is carrying out some activities via different directorates general and departments. I wish a similar complex is planned with laboratory infrastructures that are new and comply with today’s conditions.

It is very important to be prepared to fight pandemics. It is necessary to follow up-to-date information, use early warning systems, have qualified human resources, monitor epidemics around the world, make necessary attempts for the supply of drugs and materials, introduce R&D activities and university-industry collaborations in this sense and, in other words, to be prepared in all respects.



TÜRK SAĞLIK PERSONELİ BÜYÜK BİR İŞ BAŞARDI

TURKISH HEALTHCARE PERSONNEL HAVE DONE A GOOD JOB

Türkiye'nin korona pandemisi sürecini, özellikle diğer ülkelerle kıyasladığımızda, nasıl yönettiğini düşünüyorsunuz? Türkiye'nin bu süreçte diğer ülkelere nazaran avantajları neler oldu?

Ülke olarak hazır bulunuşluğumuzun yüksek olduğunu, süreçleri dinamik bir şekilde tüm kurumların hızlı etkileşimiyle ve olabilecek en iyi şekilde yönettiğimizi düşünüyorum. Yakın ve uzak gelecekte alınan tedbirler ve sonuçları değerlendirilecek ve tartışılacaktır. Ancak salgını yaşamak başka bir şey. Bazen günler, bazen saatler içinde değişen bulgulara göre hem sağlık hizmet sunumunda hem de toplum nezdinde alınacak tedbirlere karar vermek zorlu bir süreç. Sağlık personelimizin hasta bakma kapasitesinin yüksek olması ve hiçbir ülkede bulamayacağınız adanmışlıkları bence en üst sırada zikredilmesi gereken ayrıcalığımız. Bunu çok samimi söylüyorum. İtalya'dan bir yoğun bakım hemşiresinin salgında hasta yoğunluğu nedeniyle ağladığı bir video paylaşıldı. Yıllarca bizim doktorlarımız, hemşirelerimiz hep yüksek sayıda hasta baktı, baktık. Elbette iyileştirmeler yapıldı, sağlık personeli sayısı arttıkça sağlık personeli başına düşen hasta sayısı azaldı. 1990'larda bir hekim başına binin üzerinde hasta düşerken şu an 500'ün altında. Sağlık Bakanlığı verilerine göre 165 binin üzerinde hekim, 200 binin üzerinde hemşiremiz var; bu sayı 90'ların başında hekimler için 50 bin, hemşireler için 44 bin civarındaydı. Yine de OECD ülkeleri ile karşılaştırıldığında mezun sayımız artmakla birlikte henüz sayımız yeterli değil. Sağlık hizmet sunumuna ulaşma kolaylığı, bazen gereksiz başvurular, bazen de mükerrer başvuruların da etkisiyle hasta yoğunluğu devam ediyor. Salgında yüksek sayıda hastayla karşılaştığında durma noktasına gelen, tıkanan, sağlık hizmeti veremeyen pek çok ülke ile karşılaştırıldığında bizim sağlık personelimizin inanılmaz bir performans sergiledi. Elbette hastane yatak kapasitelerinin, yoğun bakım kapasitelerinin artışı ve şehir hastanelerinin yapılmış olması ülkemize avantaj kazandıran diğer hususlardı.

How do you think Turkey is managing the corona pandemic process, especially when compared to other countries? What were the advantages of Turkey compared to other countries in this process?

I think that our preparedness as a country is high, and we are dynamically managing processes in the best way possible with the rapid interaction of all institutions. The measures taken in the near and distant future as well as the consequences thereof will be evaluated and discussed. But experiencing a pandemic is something else. It is quite difficult to decide on the measures to be taken both regarding the provision of healthcare services and at public level based on the findings that change in days or even in hours. I think it is our privilege that our medical staff have a high capacity of taking care of patients and the dedication you will not find in any country should be mentioned as a priority. I am speaking very frankly in this respect. A video of an intensive care nurse from Italy crying because of the abundance of patients was shared throughout the pandemic. For years, our doctors including me and nurses always took care of a high number of patients. Of course, improvements have been made and the number of patients per healthcare personnel has decreased as the number of healthcare personnel has increased. There were more than 1,000 patients per a doctor back in 1990s while it is less than 500 now. We have over 165,000 physicians and over 200,000 nurses according to the data of the Ministry of Health while that number was around 50,000 for physicians and 44,000 for nurses in the early '90s. Nevertheless, the number of graduates has increased but our number is not enough yet when compared to OECD countries. There is still an abundance of patients due to the ease of access to healthcare services, unnecessary applications and repeated applications. Our healthcare staff performed incredibly during the pandemic compared to many countries that came to a standstill or deadlock and were unable to offer healthcare services when faced with a high number of patients. Of course, the increase in hospitals' bed capacities, intensive care units' capacities and the construction of city hospitals were other factors giving our country an edge.

Sağlık personelimizin hasta bakma kapasitesinin yüksek olması ve hiçbir ülkede bulamayacağınız adanmışlıkları bence en üst sırada zikredilmesi gereken ayrıcalığımız.

I think it is our privilege that our medical staff have a high capacity of taking care of patients and the dedication you will not find in any country should be mentioned as a priority.





HER ALANDAN UZMANA İHTİYAÇ VAR

THERE IS A NEED FOR SPECIALISTS FROM ALL FIELDS

Salgında akademisyenlerimizin ve üniversitelerimizin de çok büyük rolü oldu. İnsan kaynağınız çok, çok, çok önemli! Salgının ve etkilerinin analizi, her alanda verilecek reaksiyonlar, bunların sonuçlarının takibi, toplumun bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi, hepsi nitelikli insan kaynağınızla ilgili. Farklı üniversitelerden akademisyenlerden oluşan Bilim Kurulu salgının yönetiminde güncel verilerin takibi ve mevcut durum analizi ile 7/24 danışmanlık sağladı. Pandemiye tarımdan ticarete her alan etkilenir. Sadece sağlık profesyonelleri değil, ekonomistler, bilişim uzmanları, beslenme uzmanları, sosyologlar, psikologlar... Salgında herkesin uzmanlığına ve işbirliğine ihtiyaç vardır. Devletimizin pek çok kurumu farklı akademisyenlerle çalıştı. Eğitim de en çok etkilenen alanlardan biriydi. UNESCO verilerine göre iki ay önce 188 ülkede okullar ülke genelinde kapalıydı. Bunların bir

kısmı açılmaya başladı. Bizde de ilk vakanın görülmesinin akabinde 16 Mart'tan itibaren okullar tatil edildi ancak hemen akabinde 23 Mart'ta dijital platformda eğitim başladı. Sayın Prof. Dr. Yekta Saraç başkanlığında, hem YÖK'te hem de üniversitelerimizde çok hızlı ve dinamik süreçler yürütüldü.

Our academicians and universities also played a major role during the pandemic. Your human resources are very, very, very important! Analysis of the pandemic and its impacts, the reactions to be given in all areas, the follow-up of the results thereof, informing and guiding the society are all associated with your qualified human resources. The Scientific Committee, consisting of academicians from different universities, has offered consultation on 24/7 basis by following up the current data and analyzing the current state for the management of the pandemic. Every area from agriculture to trade is affected by a pandemic. Not only healthcare professionals, but also economists, IT specialists, nutritionists, sociologists, psychologists... Everyone's expertise and cooperation are required during a pandemic. Many of our state's institutions have worked with different academicians. Education was one of the most affected areas. According to the data of UNESCO, schools in 188 countries were closed across the country two months ago. Some of them have started opening up their schools. Schools were closed in our country from March 16 right after the diagnosis of the first case. However, education on the digital platform was introduced on the 23th of March.

Salgın süresince gıda güvenliği, sağlıklı beslenme ve gıda katkı maddeleri, toksikoloji, enfeksiyon kontrolü, moleküler farmakoloji ve ilaç araştırmaları, Biyolojik Radyolojik Nükleer Savunma (KBRN), epidemiyoloji gibi alanlar çok konuşuluyor. Bu alanları yıllar önce DSÖ, UN, UNESCO, CDC, EUA gibi uluslararası kurum ve kuruluşların çalışmalarını ve raporlarını inceleyerek ülkemiz verileriyle karşılaştırıp öncelikli alanlara eklemiştik ve bu öncelikli alanlarda insan yetiştirilmeye başlanmıştı bile.

Areas such as food safety, healthy nutrition and food additives, toxicology, infection control, molecular pharmacology and drug research, Biological, Radiological and Nuclear Defense (CBRN) and epidemiology are hot topics in the agenda throughout the pandemic. Years ago, we examined the studies and reports of international institutions and organizations such as WHO, UN, UNESCO, CDC, EUA, compared their data with that of our country, added them into the areas of priority and we have already begun to train people in these areas of priority.





Sayın Prof. Dr. Yekta Saraç başkanlığında, hem YÖK'te hem de üniversitemizde çok hızlı ve dinamik süreçler yürütüldü. Sekiz milyona yakın öğrenci sayısıyla binlerce programı bir anda dijital ortama çekmek kolay bir iş değil. Bu konuda rektörlerimiz, dekanlarımız, akademisyenlerimiz çok çalıştılar. Sayın Başkan Saraç'ın Yeni YÖK başlığı altında yürütülen Dijital Dönüşüm Projesi ile daha önceden binlerce öğrenciye ve akademisyene ders verilmiş olması hazır bulunuşluğu artırdı. Yine biyosavunmadan moleküler ilaç araştırmalarına kadar "YÖK 100/2000" ve "Yurtdışı Araştırmacı Bursları" (YUDAB) ile öncelikli alanlarda insan kaynağı yetiştirilmeye başlanmıştı. Bu çalışmalara başlanmış olması önemliydi, şu an sıfırdan başlamıyoruz. Salgın süresince gıda güvenliği, sağlıklı beslenme ve gıda katkı maddeleri, toksikoloji, enfeksiyon kontrolü, moleküler farmakoloji ve ilaç araştırmaları, Biyolojik Radyolojik Nükleer Savunma (KBRN), epidemiyoloji gibi alanlar çok konuşuluyor. Bu alanları yıllar önce Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Birleşmiş Milletler (UN), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri (CDC) ve Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA) gibi uluslararası kurum ve kuruluşların çalışmalarını ve raporlarını inceleyerek ülkemiz verileriyle karşılaştırıp öncelikli alanlara eklemiştik ve bu öncelikli alanlarda insan yetiştirilmeye başlanmıştı bile. Bu alanlar her dönem belli oranlarda güncellenmektedir. Bu çalışmalar çok daha uzun yıllar önce de başlayabilirdi. Akademimizin bazı alanları hala çok konservatif, disiplinler arası çalışmaların artırılması gerekiyor. Bu konuda da epeyce gelişme kaydedildi ama daha alınacak yol var. Klinik branşlarla ilgili alanlarda açılan doktora programları da yetişmiş insan kaynağına farklı bir yönde katkı sağlamaktadır. Örneğin enfeksiyon hastalıkları ve halk sağlığı hocalarımızla yürüttüğümüz disiplinler arası "Enfeksiyon Hastalıklarının Epidemiyolojisi" doktora programı şu an üçüncü yılında... Temel bilimlerle klinisyenlerin, mühendislik alanlarının, sosyal bilimlerin farklı konularda daha çok işbirliği yapması gerek. İnsan kaynağınız olmadan alt yapıyı güçlendiremezsiniz. Sonuç olarak gerek dijitalleşme yönünde yapılmış olan çalışmalar gerekse öncelikli alanlarda nitelikli insan kaynağını artırmaya yönelik başlamış olan çalışmalar hazır bulunuşluğu artıran hususlardı.

Under the chairmanship of Prof. Yekta Saraç, very fast and dynamic processes were carried out in both the CoHE and our universities. It is not an easy job to transfer thousands of programs to the digital environment by considering nearly eight million students. Our rectors, deans and academicians worked hard regarding this issue. Preparedness was improved through the Digital Transformation Project of Mr. Chairman Saraç carried out under the title of New CoHE, through which lectures were previously given for thousands of students and academicians. Similarly, activities were initiated to train human resources in the areas of priority from biodefense to molecular drug research through "CoHE 100/2000" and "Foreign Research Scholarships" (YUDAB). It was important that these activities were already in place. We are not starting from scratch right now. Areas such as food safety, healthy nutrition and food additives, toxicology, infection control, molecular pharmacology and drug research, Biological, Radiological and Nuclear Defense (KBRN) and epidemiology are hot topics in the agenda throughout the pandemic. Years ago, we examined the studies and reports of international institutions and organizations such as the World Health Organization (WHO), the United Nations (UN), the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), the Centers for Disease Control and Prevention (CDC) and the European University Association (EUA), compared their data with that of our country, added them into the areas of priority and we have already begun to train people in these areas of priority. These areas are updated to a certain extent each semester. These studies could have been initiated long years ago. Some of our academic areas are still very conservative and interdisciplinary studies must be on the rise. There's been a lot of progress in this regard but there is still a long way to go. PhD programs launched in clinical branches also contribute to qualified human resources in a different way. For example, the interdisciplinary PhD program titled "Epidemiology of Infectious Diseases" which we organize with our infectious diseases and public health lecturers is now in its third year... Basic scientists must collaborate more with clinicians as well as academicians from engineering fields and social sciences with regard to different subjects. You cannot strengthen your infrastructure without your human resources. In conclusion, both the studies intended for digitalization and the studies initiated for improving qualified human resources in the areas of priority were the aspects developing preparedness.

Hayatımızın birçok alanını bu süreçte dijital araçlarla yönetiyoruz. Pandemi kapsamında alınan tedbirler uyarınca üniversite dersleri dijital ortamda yapıldı. Dijital ortamda yapılan eğitimin avantajları ve dezavantajları neler?

Uzaktan eğitim programları ve açık öğretim programları zaten sistemimizde mevcuttu. Bunlar çeşitli nedenlerle örgün eğitime devam edemeyen kişiler için alternatif sunuyor. Ayrıca farklı bir programdan mezun olup kişisel gelişimi için de bu programlara devam edenler için bir seçenek.

Örgün eğitim programlarında dijital ortamda ders yapılması ise bu salgın döneminde yaygın kullanıldı ve eğitimin devamı için alternatif bir imkân sağladı. Dünyadaki öğrencilerin yüzde 90'ından fazlası salgın süresince evde olduğu için, dijital ortamda öğrenme tüm dünyada çok önemli bir aşamaya girdi. Küresel kurum ve kuruluşlar da dijital eğitime destek verdi. UNESCO, farklı yönetim sistemleri, öğretmenler için araçlar, psikolojik destek gibi dijital öğrenmeyle ilgili birçok konuda kaynakları olan bir web sitesi ile güncel bilgi sağladı. Avrupa Uzaktan Eğitim Üniversiteleri Birliği'nin (EADTU) çalışmaları var. Avrupa Komisyonu dijital öğrenmeyi destekliyor, Avrupa Üniversiteler Birliği (EUA), bu konuda yazılar kaleme aldı. Genel çerçevede baktığımızda ise örgün eğitimden sadece dersleri anlamamalıyız. Yükseköğretim kurumları sadece ders verilen ve ders alınan yerler değildir. Sosyal etkileşimin olduğu, öğrenci ve öğretim üyelerinin ders dışı da kulüp faaliyetleri veya çeşitli projelerde etkileşimde olduğu, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin yapıldığı, bilgi ve görgünün artırıldığı kurumlardır. Kampüs yaşamı bu açıdan önemlidir. Hatta şahsi görüşüm, öğrencilerin ulusal ve uluslararası değişim programları ile de rutinin dışında uygulamaları ve kültürleri mutlaka müşahade etmesi gerektiği, farklı kampüslerin havasını teneffüs etmesi yönündedir. Ne kadar çok kişi ile karşılaşılır, farklı ortamlar görülürse o kadar karakterleri de gelişir. İnsanlarla ve mekânlarla doğrudan etkileşim çok önemli. Akademisyenler için bile böyledir. Başarılarıyla tanınan bazı üniversiteler "inbreeding" yapmaz, kendinde doktora yapmış olanı doğrudan akademik kadroya almak istemez. Başka üniversitelerde çalışma yapmasını, deneyim kazanmasını ister. Bakıyorsanız tüm hayatını aynı yerde geçirmiş kişiler diğerleriyle karşılaştırıldığında hoşgörü sınırları bile farklı olabiliyor.

We are managing many areas of our lives through digital tools throughout this process. In accordance with the measures taken within the scope of the pandemic, university courses were digitally organized. What are the advantages and disadvantages of digital education?

Distance education programs and open education programs were already available in our system. They offer alternatives for people who cannot continue formal education for various reasons. It is also an option for those who have graduated from a different program and become a part of these programs for their personal development.

Digital education regarding formal education programs was widely used during this pandemic and offered an alternative opportunity for the continuation of education. Since more than 90 percent of students around the world were at home during the pandemic, digital learning achieved a very important level across the world. Global institutions and organizations also supported digital education. UNESCO has provided up-to-date information with a website with resources on many aspects of digital learning such as different management systems, specific tools for teachers and psychological support. The European Association of Distance Teaching Universities (EADTU) has studies on this subject. The European Commission supports digital learning and the European University Association (EUA) has published articles on this topic. In general terms, we should not only refer to courses in formal education. Higher education institutions are not only places where courses are lectured and received. They are institutions where social interaction is in place, students and faculty members interact with each other through extracurricular club activities or various projects, social, cultural and sports activities are carried out, and knowledge and manners are improved. Campus life is important in this respect. In fact, I personally believe that students must observe practices and cultures outside their routine within the scope of national and international exchange programs and experience the mood of different campuses. The more people are encountered and the more different environments are experienced, the more their characters develop. Direct interaction with people and places is very important. This is the case even for academicians. Some universities recognized for their achievements do not engage in "inbreeding" or, in other words, they do not want to directly recruit as academic staff those completing their PhD in their own universities. They want these academicians to work at other universities and gain experience. Just observe the people who have spent their whole lives in the same place and you will see that even their tolerance limits may be different compared to others.



ÖRGÜN EĞİTİMİN YERİNİ TUTMAZ AMA AVANTAJLARI VAR

IT DOES NOT REPLACE FORMAL
EDUCATION BUT IT HAS UNIQUE ADVANTAGES

Dijital ortamın örgün eğitimin yerini tam olarak tutmasını bekleyemeyiz. Yine de çok ciddi avantajlar sağladığı muhakkak. Ne olursa olsun dijital ortamda dersler gelişerek artacaktır ve salgın sonrasında da yaygın kullanılacaktır. Yerleşke veya zaman sıkıntısı olduğu durumlarda veya iklim koşullarının el vermediği durumlarda ders ve toplantılar için eskiye göre daha yaygın kullanılacaktır. Yine hastalandığı için derse devam edemeyen veya vize problemi dolayısıyla memleketine gitmek durumunda kalan bir yabancı öğrenciye derse devam imkânı sunacaktır. Engelli öğrencilerimiz için de ileride daha geliştirilerek kullanılacaktır. “Epidermolysis bullosa” hastası bir engelli öğrencimiz evden örgün eğitime devam etmeye çalışıyordu, şimdi arkadaşları de kendisi gibi online sınıfta olduğu için dijital ortamda eğitimden çok memnun.

Tabi sadece ön lisans, lisans programları için düşünmemek gerek. Lisansüstü eğitimde de yurtdışından veya farklı bir üniversiteden ders almak isteyenler için daha geniş fırsatlar olacaktır. Bu konuda halihazırda salgında yaşanan deneyim çok önemli. Kitlel bir simülasyon gibi düşünebiliriz, farklı ülkelerde onlarca yüzlerce program kullanıldı. Dijital ortamda eğitimin farklı kullanım alanları ve modeller oluşturulurken bu salgında oluşan deneyim yön gösterici olacaktır.

We cannot expect that the digital environment will fully replace formal education. Yet, it certainly offers very considerable advantages. Regardless, lessons will be improved in the digital media and will be widely used also after the pandemic. This system will be used more widely than ever before for courses and meetings in cases where there is a shortage of campus or time or in case of adverse climatic conditions. Likewise, students who fail to attend courses due to their sickness or foreign students forced to return to their own countries due to a visa problem will be allowed to attend courses in this way. It will also be improved further and used for our students with disabilities in the future. A disabled student with “epidermolysis bullosa” was trying to continue formal education from home, and this student is very happy now as his/her friends also take digital courses in the online classroom just like him/her.

Of course, it is not just about associate degree and undergraduate programs. There will also be wider opportunities for those who want to take courses from other countries or from a different university in graduate programs. Experience gained during the pandemic is of great important in this respect. We can think of it as a mass simulation and dozens of programs were used in different countries. The experience gained out of this pandemic will be a guide for different areas of use regarding digital education and for creating models.

“COVID-19 ÖZEL SAYISI'NDA FARKLI ÜLKELERDEN PERSPEKTİFLER VAR”

“THERE ARE PERSPECTIVES FROM DIFFERENT COUNTRIES IN THE ‘SPECIAL COVID-19 ISSUE’”

TÜBİTAK Turkish Journal of Medical Sciences Dergisi ‘COVID-19 Özel Sayısı’ çıkardı. Siz de derginin bu sayısında editör olarak görev aldınız. Bilim Kurulu üyeleri ve yabancı akademisyenlerin makaleleri sayıda yer aldı. Derginin bu sayısı bu dönem için nasıl bir perspektif sağlıyor?

DSÖ tarafından Küresel Acil Durum ilan edildiği ocak ayının son günlerinden itibaren dünya salgını daha çok konuşmaya başlamıştı. Hastaların nasıl yönetileceği ve salgının nasıl seyredeceği en çok üzerinde durulan konulardı. DSÖ heyetinin Çin'i ziyareti ile bazı raporlar paylaşılmıştı ancak farklı konularda literatür taramaları yoğundu. Sağlık Bakanlığının Bilim Kurulunu çoktan oluşturmuş olması çok büyük bir avantajdı. Bilim Kurulu hem rehberde güncellemeler yapıyor hem de yeni ortaya çıkan soru ve sorunlara çözümler üretiyordu. Ben de o dönemde yurtdışından akademisyenlerle yazışıyor ve durum değerlendirmesi yapıyordum. Pek çok ülkenin bizim gibi yüksek sayıda enfeksiyon hastalıkları uzmanı yok. Türkiye’de bin 500 üzerinde enfeksiyon hastalıkları uzmanı var, yıllardır enfeksiyon kontrol komiteleri belli protokoller çerçevesinde çalışıyor, eğitilmiş enfeksiyon kontrol hemşirelerimiz var, bakanlıkta ilgili birimler ve takip sistemleri var. Bir kültür var yani. Halk sağlığı gibi diğer alanlarımız da kuvvetli... Ülkemizin takip eden değil takip edilen olmasını çok önemsiyorum. Diğer ülkelere de salgın döneminde yardımcı olabilecek belli başlıkları ele alarak yazalım istedik. Bilim Kurulu üyelerimiz olumlu karşıladı. Sağ olsun TÜBİTAK Başkanımız Sayın Prof. Dr. Hasan Mandal bu konuya büyük destek verdi ve “Turkish Journal of Medical Sciences” (TJMS) dergisinde özel sayı olarak çıkarılması kararlaştırıldı. Bilim Kurulu üyelerimiz tam salgının yoğun yaşandığı o dönemde gece gündüz çalışırken bu yazılara ayrıca vakit ayırdılar. Üyelerimizin alanlarına göre konu dağılımlarını yaptık.

TUBITAK'S Turkish Journal of Medical Sciences published a ‘Special COVID-19 Issue’. You served as an editor in this issue of the journal. Articles of the members of the Scientific Committee and foreign academicians were included in this issue. What perspective does this issue offer for this period?

From the last days of January, when the WHO declared the pandemic as a Global Emergency, the world has started discussing the pandemic more and more. This discussion generally focused on how to manage patients and the potential progress of the pandemic. Some reports were shared upon the WHO Delegation's visit to China, but there was intense literature review on various aspects. It was a huge advantage that the Ministry of Health had already formed the Scientific Committee. The Scientific Committee was both updating the guidelines and developing solutions to emerging questions and problems. I was corresponding with foreign academicians at the time and assessing the situation. Many countries do not have a high number of infectious diseases specialists in contrary to us. There are over 1,500 infectious diseases specialists in Turkey, infection control committees have been working within certain protocols for years, we have trained infection control nurses and we have relevant units and tracking systems in the ministry. In other words, there is a culture. Other areas such as public health are also strong... I attach great importance to the fact that our country is not following other countries but it is followed by them. We wanted to cover and include certain topics that may be of help to other countries during the pandemic process. Members of our Scientific Committee welcomed this proposal. President of TUBITAK Prof. Hasan Mandal also extended a great deal of support and it was decided to publish these articles as a special issue in “Turkish Journal of Medical Sciences” (TJMS). Members of our Scientific Committee also spent time for these articles while working day and night while the pandemic was at its peak. We distributed subjects by the fields of our members.

El hijyeni yapacağım diye gereksiz ve çok fazla sıklıkta el dezenfektanı kullanmaktan normal florasını bozan, çocuklarında temizlik hastalığı gelişmesine yol açan insanlarla karşılaşırız.

We encounter people disrupting their normal flora and causing the development of cleaning addiction in their children out of using hand sanitizers in a very unnecessary and frequent way for the sake of ensuring hand hygiene.



Pandeminin farklı alanları etkilemesi dolayısıyla, dergi tıp alanında akademik bir dergi olmasına rağmen tıp dışı konulara da yer verdik. O dönemde ve hâlen çok tartışılan DSÖ, gibi kurumların, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların rollerini biz yazdık. Karantinanın hukuki boyutunu, bilim kurulu üyemiz, Vuhan'dan gelen ilk vatandaşlarımızı karantinaya alan Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nden akademisyenimizle birlikte yazdı. Vuhan'a giden ve tahliye yer alan Prof. Dr. İrfan Şencan ülkelerin tahliye süreçlerini kaleme aldı. TÜBİTAK'ın bu konudaki girişimlerini yine Sayın Prof. Dr. Hasan Mandal, Sağlık Bakanlığının çalışmalarını Sayın Prof. Dr. Emine Alp Meşe yazdı. Japonya'dan, birlikte eğitim çalışmalarımız olan bir önceki Bulaşıcı Hastalık Direktörü Prof. Dr. Kato Yasuyuki'nin epidemiyoloji hakkındaki yazısı, Dünya Skleroderma Vakfı Başkanı, İtalya'dan Prof. Dr. Matucci-Cerinic de salgında immünomodülatör ilaçların kullanımı yazısı ile yer aldı. Bu kişilere, öncesinde birlikte çalışmalar yürüten Türk akademisyenlerimiz de eşlik etti. Aarhus Üniversitesi'nden aynı zamanda ProMed'de görevli olan ve ESCMID'deki çalışmalarımızdan tanıştığımız Prof. Eskild Petersen de Türkiye için öngörüler içeren bir yazıyla katkı sağladı.

O kadar belirsiz bir dönemde, verilerin her gün değiştiği bir süreçte yazı yazmak çok zordu. Sonrasında mutlaka çok güzel yazılar çıkacaktı ama biz bir arşiv belgesi sağlamış olduk. Nitekim ülkelerin tahliye süreçleri, tedbirlerin kronolojisi, ülkelerin ve kurumların yaptığı açıklamalarla ilgili bazı konularda bugün bile aynı verilere ulaşmak zor. Salgının dinamik bir süreç olması hasebiyle web sitelerinden yapılan açıklamalar ve kaynaklar sürekli değişiyor. Pandeminin en belirsiz günlerinde yazılan yazılardı, hem tıbbi kısmı ile o anki verileri, hem de diğer alanlara etkisini yazdığımız bölümler o anki bakış açımızı gösterdiği için çok önemli bir arşiv olacağını düşünüyorum. Tabi bugüne de hizmet ediyor, makalelerin çoğu ilk günlerden itibaren yüksek sayıda okundu ve ilgi gördü. Bazı makaleler alanında ilkler arasında ve bayağı atıf almaya başladı. İmmünomodülatör tedaviler başta şu an için tedavi yazıları en çok okunanlar.



Since the pandemic affected different areas, we also included non-medical subjects although the journal is an academic journal in the field of medicine. We also covered the roles of national and international institutions and organizations such as WHO, which were highly discussed at the time and are still discussed. Legal dimension of the quarantine was covered by the member of our scientific committee together with our academician from Ankara Training and Research Hospital quarantining our first citizens from Wuhan. Prof. İrfan Şencan, who went to Wuhan and was involved in the evacuation process, wrote about the evacuation processes of countries. TUBITAK's initiatives on this subject were covered by Prof. Hasan Mandal while Prof. Emine Alp Meşe informed us about the activities of the Ministry of Health. Japan's former Infectious Diseases Director Prof. Kato Yasuyuki, with whom we previously organized training events, wrote an article on epidemiology while Prof. Matucci-Cerinic from Italy, who is the President of the Scleroderma Foundation, covered the use of immunomodulator drugs during the pandemic. These people were accompanied by our Turkish academicians who had previously worked with them. Prof. Eskild Petersen from Aarhus University, who also works at ProMed and whom we met from our activities at ESCMID, contributed to this report with an article covering insights for Turkey.

It was very difficult to write articles in such an uncertain period during which data changed on daily basis. It was certain that there would have been great articles later on but we have created a document archive. As a matter of fact, it is difficult to obtain the same data even today regarding some issues related to the evacuation processes of countries, the chronology of measures, the statements made by countries and institutions. As the pandemic is a dynamic process, announcements made from web sites and the relevant sources are constantly changing. These were articles written during the most uncertain days of the pandemic. I believe that this will constitute a very important archive as both its medical section reflected the data at the time and sections on the pandemic's impacts on other areas represented our view at the time. Of course, it also serves the present day as most of the articles have been read by lots of readers and attracted a great deal of attention since those days. Some articles are among the first studies in their respective field and they are getting a lot of citation. For now, the articles on treatment especially including immunomodulator treatments are among the most read articles.



Prof. Dr. Oğuz KARABAY

**Sakarya Üniversitesi Tıp Fakùltesi Dekanı*

Aşılar Hayatımıza Ne Zaman ve Nasıl Girdi?

When and how did vaccines make their
way into our lives?

Aşı İle İlgili Bazı Tanımlar

Some Definitions About Vaccination

Aşıların ne kadar önemli olduğunu çok iyi biliyor olsak da KOVID-19 pandemisiyle beraber bir kez daha hatırladık. 2020 yılında her gün izlediğimiz haberlerde bu virüse karşı bir aşı üretilip üretilmediği merakla izliyoruz. Aşı bu kadar önemli ama önce bazı sorulara cevap vermek gerekli.

Although we deeply appreciate the great importance of vaccines, the COVID-19 pandemic has served as a key reminder of their significance. It's 2020 and we are tuning into the news every day, curiously following whether a vaccine has been discovered against the virus. The vaccine is so important, but it is still necessary to answer some questions first.

Eliminasyon nedir? Organize çalışmalar sonucunda, bir coğrafi alanda yeni vaka görülme sıklığının (insidans) sıfır düzeyine indirilmesidir.

Eradikasyon nedir? Hastalık etkeninin yeryüzünden tamamen yok edilmesidir.

Pandemi nedir? Salgının birden çok ülkeye veya kıtaya yayılmasıdır. [1]

Aşı nedir? İnsan ve hayvanlarda hastalık yapan etkenlerin (bakteri, virüs) hastalık yapma özelliği yok edilerek ya da bazı mikropların salgıladığı zehirlerin (toksinler) etkileri uzaklaştırılarak geliştirilen biyolojik maddelere aşı denir. Aşılamayla hem bireysel bağışıklık hem de toplumsal bağışıklık sağlanır. Bir toplulukta aşılanmış insanların miktarı arttıkça, aşılanmamış olanların hastalık etkeni ile karşılaşma olasılığı ve hastalığın o toplumda görülme riski azalır. Ancak bunun tam tersi düşünüldüğünde, aşılanmamış her birey, o toplumdaki henüz aşılanma dönemine erişmemiş insanlar için risk taşır.[2] Dünya Sağlık Örgütüne göre; küresel bağışıklama her yıl en az 2-3 milyon insanın ölümünü engellemektedir.[3] Aşılamayla milyonlarca insanın hayatı kurtulmuştur. İnsanları en çok öldüren bulaşıcı hastalıklar (örneğin çiçek, kızamık, çocuk felci, boğmaca, difteri) aşılamayla durdurulabilmiştir.

Aşılama tıbbın en önemli buluşlarından biridir. **Bugünden üç yüz yıl öncesine gittiğimizde ortalama insan ömrü ortalama 30 yıldır.** Ortaçağ'da ortalama ömrün 30 yıla çıktığını ve İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ortalama ömrün 50 yıla ulaştığını biliyoruz. Peki, ne oldu da insan ömrü ortalama 75 yıl oldu? **Nasıl oldu da 45 yıllık bir kazanım elde edildi?** Burada en önemli üç öge; modern modern tuvalet ve kanalizasyon sistemi, temiz içme suyu ve aşılamadır.

What is elimination? It is the act of reducing the incidence of new cases within a geographical area down to zero as a result of organized studies and efforts.

What is eradication? It is the complete removal of the cause of the disease from the face of the earth.

What is a pandemic? It is the spread of the epidemic to multiple countries or continents. [1]

What is a vaccine? Biological substances which are developed by eliminating the factors (bacteria, virus) causing disease in humans and animals or by removing the effects of poisons (toxins) secreted by some germs are called vaccines. Vaccination ensures both personal and societal immunity. As the number of people vaccinated in a community increases, the probability of those who are not vaccinated to encounter the cause of disease and the risk of the disease occurring in that community decreases. Considering the opposite, however, every individual who is not vaccinated poses a risk for people who have not yet reached the vaccination period in that society.[2] The World Health Organization states that global immunization prevents the death of at least 2 to 3 million people every year.[3] Millions of people were saved by vaccination. Infectious diseases with the highest mortality (e.g. smallpox, measles, polio, pertussis and diphtheria) were stopped by vaccination.

Vaccination is one of the most important medical inventions. **Three hundred years back, the average life expectancy was 30 years.** We know that the average life expectancy increased to 30 years in the Middle Ages and reached 50 years after the Second World War. So, what happened and the average life expectancy rose to 75 years? **How did we gain 45 years?** The three most important factors ensuring this are a modern restroom and sewage system, clean drinking water and vaccination.



Aşılama Tarihçesinden Önemli Adımlar

Milestones in the history of vaccination

Aşı ile önlenabilir başlıca altı hastalıkla (boğmaca, difteri, tetanos, kızamık, çocuk felci, verem) olan çocuk ölümlerinin sayısı 1989'da 5 milyon iken, bugün bu hastalıklardan ölüm oldukça azalmıştır.

Aşılama toplum sağlığı için oldukça önemlidir. MÖ 429 yılında Yunanistan'da çiçek hastalığı geçirenlerin, hastalığa bir daha yakalanmadıklarını gözlemlediler. Bunlara **immunates** dediler. Ancak Dünya da aşılanmanın tarihçesi çiçek hastalığıyla beraber başlar. Aşılamayı ilk kullanan toplum Çinlilerdir. Kayıtlara göre Çinliler 15. Yüzyılda **variolasyon** denen bir teknikle çiçek aşısını kullandılar. Çinlilerin bu yıllarda aşı uygulama tarzları oldukça ilginçti. Bu aşılama tekniklerinden bazıları; çiçek hastalığı geçiren bir kişinin derisindeki lezyon yada yara kabuğu, bir pamuğa geçirilerek ve bu pamuk daha sonra sağlam bir insanın burnuna geçirilerek aşılama yapılmaktaydı. Başka bir yöntemde ise; hastalıktan iyileşmiş bir insanın kıyafetleri sağlam bir insana giydirilip onun aşılanması sağlanıyordu. [4] Bu şekilde aşılanan kişi yaklaşık bir hafta içinde ateşleniyor ve hafif bir hastalık geçirip çiçeğe karşı bağışık hale geliyordu. Çinliler bu uygulamayla binlerce hayatı kurtardılar. Bu yöntemde aşılamaya bağlı ölüm sıklığı yaklaşık %2 iken, hastalığı geçirenlerde bu oran %30 idi. Dolayısıyla o yıllarda Çin'de aşılama kanıksanmıştı ve aşılamaya talep oldukça fazlaydı. Bu teknik Çin'den Orta Asya'ya ve Kafkaslara dağıldı. Çiçek geçiren insanlarda en istenmeyen etkilerden birisi de deride ömür boyunca süreceklek lekeler kalmasıydı. Bu nedenle Kafkaslarda özellikle kız çocuklarının çiçek hastalığı geçirmesi istenmezdi. Bu nedenle Kafkaslar, çocuklarının güzellikleri bozulmasın diye aşılama yapıyorlardı. Aşılama sırasında çocuğunun görünmeyen bir vücut bölgesi tercih ediliyordu. Kafkaslarda teknikte de değişiklikler oldu. Aktif çiçek lezyonu olan kişinin kolundan alınan püy kurutularak saklanan bir lanset yoluyla deri içine bulaştırılmaya başlandı.

While the number of child deaths due to the six vaccine-preventable diseases (pertussis, diphtheria, tetanus, measles, polio, tuberculosis) was 5 million in 1989, cases of death from these diseases has considerably decreased today.

Vaccination is crucial for public health. It was observed back in 429 BC that those who suffered from smallpox in Greece did not develop the disease again. Such persons were called **immunates**. However, the history of vaccination in the world begins with smallpox. The first society to use vaccination is the Chinese. Historical records indicate that the Chinese administered the smallpox vaccine using a technique called **variolaion** back in the 15th century. The way the Chinese used vaccines then was very interesting. Some of these vaccination techniques included touching the lesion or scab on the skin of a person suffering from smallpox with a piece of cotton and then using the very same piece of cotton to touch the nose of a healthy person, thereby vaccinating the latter. Another method was making a healthy person wear the clothes of a person who had recovered from the disease to ensure vaccination. [4] A person vaccinated this way would have fever in about a week, which developed into a mild disease and then immunized the person against smallpox. The Chinese saved thousands of lives through this practice. This method had an approximate frequency of death of 2% due to vaccination while the same rate was 30% in those who had the disease. Therefore, vaccination was well-adopted in China back in those years and the demand for vaccination was very high. This technique spread from China to Central Asia and the Caucasus. One of the most undesirable effects in people who have smallpox was that there would be scars on the skin that would last a lifetime. Therefore, in the Caucasus, it was not desirable specifically for girls to have smallpox. Thus, the Circassians vaccinated their children so that they would not be disfigured. An invisible body part of the child was preferred for vaccination. There were also some changes in the technique in the Caucasus. The pus sample taken from the arm of the person who had an active smallpox lesion would be dried and then transmitted into the skin using a lancet.





Türkler de öğrendikleri bu yöntemi başarıyla uygulamaya başladılar. Daha da önemlisi, bu yöntemi göç ettikleri bölgelere taşıdılar. Ticaret yapan tüccarlarla bu yöntem İstanbul'a kadar geldi. O yıllarda İstanbul'da bu teknik, gönüllü olanlara uygulanıyordu. Bu dönemde çiçek hastalığı Avrupa'da pek çok epidemiyeye neden oldu. Ancak o yıllarda Batı devletleri henüz bu uygulamayı bilmiyordu. Üstelik çiçek Batı'da ölümcül salgınlar yapıyor ve bu salgınlarda fakir-zengin, cahil-entelektüel, şehirli-köylü ayırmadan binlerce insanı öldürüyordu. Hastalığa yakalananların beşte biri hayatını kaybediyor, üçte biri kör oluyor, pek çok kişi de elde-yüzde belirgin izlerle iyileşiyordu. Asya'da variolasyon yapılan kişiler ise hastalığı daha hafif geçiriyor, çok daha az deri izi oluşuyor, hastalığa bağlı gelişen püstüller iz bırakmadan iyileşiyor ve hastalık çok daha kısa sürüyordu. Bu nedenle Batı'da variolasyona ilgi ve merak büyümeye başladı. 1714'te İstanbul'da gönüllü olarak variolasyon yaptıran Emanuel Timoni ve 1716'da Giacomo Pilarino, Londra Kraliyet Sağlık Derneğine variolasyon tekniğini tanımlayan detaylı bir mektup yazdılar. Ama İngiliz kraliyet hekimleri bu uygulamanın saçma olduğunu ve böyle bir yöneme izin verilmeyeceğini söyleyerek bu yöntemin önünü kestiler. Bir süre daha variolasyon İngiltere'ye giremedi. Ancak bu olaydan kısa bir süre sonra Britanya'nın Osmanlı Büyükelçisi Edward Wortley Montagu'nun karısı **Lady Montagu**, variolasyonun tüm özelliklerini gözlemledi. Üstelik Lady Montagu kendisi de çiçeğe bağlı izleri olduğundan hastalığa karşı çok duyarlıydı. Osmanlı'da variolasyonu kendi gözleriyle gördüğünde önce çok şaşırdı (Resim 1). Ancak bu işlemin yapıldığı çocukların hasta olmadığını gördüğünde derhal kendi çocuklarına aşı yaptırdı. Çocuklarının çiçeğe karşı bağışık olduğunu gördüğünde bunu kendi ülkesine bildirme heyecanı ile ünlü mektuplarını yazmaya (Ali Paşa Medresesinde yazıldığı rivayet edilmektedir.) başladı. Bütün bu uygulamaların detaylarını mektuplara yazıp İngiltere'ye bildirdi. İşte bu mektuplardan sonra variolasyon İngiltere'de yayılmaya başladı. 18. yüzyılda aşılamadaki bu teknik hızla farklı ülkelere yayılmaya başladı. Önceleri toplumun üst sınıfları bu teknikle aşılanırken, giderek alt sınıflarda da variolasyon uygulanmaya başlandı. Sonra buradan da Amerika'ya yayıldı. [5]

Turks also learned and started to successfully apply this method. More importantly, they took this method to the regions where they migrated to. This method finally arrived at Istanbul through the merchants. Back in those years, this technique was applied solely to volunteers in Istanbul. During that period, smallpox caused many outbreaks in Europe. However, the Western states did not know about this practice then. Moreover, smallpox was causing deadly outbreaks in the West, killing thousands of people without discriminating the rich from the poor, the intellectuals from the ignorant, and the urban inhabitants from peasants. One fifth of those who got the disease died while one third were blinded. Yet, many people were recovering with visible scars on hands and/or face. People who were variolated in Asia, however, were getting mildly sick, with much less dermal scars. Pustules developing due to the disease healed without causing scars and the disease lasted much shorter. Therefore, the interest in and curiosity about variolation began to grow in the West. Emanuel Timoni, who was voluntarily variolated in Istanbul, and Giacomo Pilarino each wrote detailed letters to the Royal Society of London in 1714 and 1716 respectively and described the variolation technique. However, British royal physicians said the practice was ridiculous and such a method would not be allowed, thereby stopping the application of the method. Variolation could not make it into England for some more time. However, shortly after that, Lady Montague, the wife of the British Ambassador to the Ottoman Empire Edward Wortley Montague, observed all the peculiar features of variolation. Furthermore, **Lady Montague** was very sensitive about the disease, as she had scars associated with smallpox. She was initially very surprised when she personally witnessed variolation in the Ottoman Empire (Image 1). However, when she found that the children undergoing that procedure did not catch the disease, she immediately got her own children vaccinated. She then found out that her children developed an immunity against smallpox and started to write her famous letters (allegedly written in Ali Pasha Madrasa) under a great enthusiasm to report the method to her country. In her letters, she reported the details of the practice to England. Following these letters, the practice of variolation started to spread in England. In the 18th century, this vaccination technique began to spread rapidly to different countries. While it was initially the upper classes of the society that were vaccinated using this technique, the variolation of lower classes also started in time. Then it spread to America. [5]



(1. Lady Mary Wortley Montagu)



Edward Jenner

Ancak daha sonra İngiltere’de Edward Jenner adlı bilim insanı çiçek aşılmasında daha farklı bilimsel bir yöntem geliştirdi. 1796 yılında kendi adıyla anılacak olan “Jenner metodunu” tanımlaması aşılama tarihindeki önemli dönüm noktalarından biri oldu. İneklerin çiçek hastalığını insana geçirebildiğini ve ineklerden alınan çiçekle hiçbir zaman gerçek çiçek hastalığına yakalanılmayacağını gösterdi. 1796’da yedi yaşındaki bir çocuğa, inek çiçeğinden elde ettiği materyalleri aşıladı ve çocuğun gerçek anlamda hasta olmadığını küçük ölçekli kırgınlık dışında hastalık gelişmediğini gösterdi. Bu deneyin yayınlanmasından kısa süre sonra İngiltere’de binlerce çocuk Jenner’ın aşısıyla aşılandı.[6] Bu aşılama yıllar içinde başarıyla kullanıldı ve 1966’da Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), çiçeğin dünyadan kaldırılması için özel eylem grubu oluşturdu. Ancak, bu karara rağmen 1974 yılına kadar çiçek hastalığının eradikasyonu başarılamadı. 1975’te DSÖ genişletilmiş aşılama programını yayımladı. Bu program ile aşılama oranları birçok ülkede hızla arttı. Nihayet, DSÖ tarafından, 1977’de Somali’deki son çiçek olgusu ve bunun ardından çiçeğin tüm dünyadan eradike edildiği raporlandı. [7] Bu başarı, insanlığın bulaşıcı bir hastalığa karşı kazandığı en büyük zaferlerden biriydi.

Benzer bir durum boğmaca aşılması için de geçerlidir. 1900’lü yıllara kadar boğmaca’dan birçok insan ölmüş ama etkin bir aşı bulunamamıştır. 1906 yılında Bordet adlı araştırmacı bu bakteriyi üretmeyi başardı. Daha sonra bakterinin dört farklı antijenik tipini tanımladı. Yeni aşılar bu antijenik tiplere göre yapıldığında çok başarılı sonuçlar elde edildi. 1936’de ölü tam hücre aşısı geliştirildi ve bunu Amerika Çocuk Uzmanları Birliği onaylayınca boğmaca aşısı genel kullanıma sunuldu. Genel kullanıma girmesinin ardından binde 2 olan boğmaca sıklığı binde 0,06 sıklığına düştü.

However, an English scientist named Edward Jenner developed a different scientific method in smallpox vaccination. In 1796, he introduced the “Jenner method” named after himself and that method marked an important turning point in the history of vaccination. He showed that cows could transmit smallpox to humans and that the smallpox from cows would never enable contracting real smallpox. In 1796, he vaccinated a seven-year-old boy with the materials he obtained from cowpox and proved that the child was not really sick and did not develop the disease except for minor malaise. Shortly after the publication of this experiment, thousands of children in England were vaccinated with Jenner’s vaccine.[6] This vaccine has been used successfully over the years, and the WHO created a special task force to eradicate smallpox from the face of the earth. However, despite this decision, it was possible to eradicate smallpox until 1974. In 1975, the WHO published the extended vaccination program. This program rapidly increased vaccination rates in many countries. In 1977, it was finally reported by the WHO that the last smallpox case in Somalia recovered, marking the eradication of smallpox in the entire world.[7] This was one of the greatest victories of humanity against an infectious disease.

A similar case applies for pertussis vaccination. Many people died of pertussis until the 1900s, but no effective vaccine was developed. In 1906, a researcher named Bordet succeeded in producing this bacterium. He then identified four different antigenic types of the bacterium. When new vaccines were administered according to these antigenic types, highly successful results were obtained. In 1936, the whole-cell vaccine was developed and later approved by the American Pediatric Society. The pertussis vaccine was then made publicly available. Following that, the prevalence of pertussis, which had been 2 per thousand, fell to 0.06 per thousand.



(Albert Calmette)



(Camille Guérin)

Aşılamada önemli adımlardan biri de tüberküloz aşısı, yani BCG aşısıdır. Bu aşıyı geliştiren Albert Calmette ve Camille Guérin isimli iki Fransız araştırmacıdır. Bovin (sığır) tipi tüberküloz basillerini, (*Mycobacterium bovis*) 13 senelik bir süre içerisinde safırlı ve gliserinli patates üzerinde 230 defa kültürden kültüre aktardılar. Sonra bu basillerin insanlarda tüberküloz hastalığı yapmadığı, fakat tüberküloz basiline karşı bağışıklık oluşturduğunu gösterdiler. Bu şekilde virulansı azaltılmış, canlı ama hastalık yapmayan basile, keşfi yapan araştırmacıların soy isimlerinin baş harfleri alınarak kısaca BCG (*Bacillus Calmette Guérin*) ismi verildi.[8]

Aşı tarihçesinden bahsederken Dr. Jonas Salk'tan da bahsetmek gerekir. Dr. Salk tıp fakültesini bitirdikten sonra virüs araştırma programına girdi. ABD'de bulunan Pittsburgh Üniversitesi'nde virüs araştırma laboratuvarında çocuk felci (Polio) üzerine çalışmaya başladı. Araştırmaları sırasında ilk kez maymun böbreğinde çocuk felci virüslerini üretmeyi başardı. 1952 yılında Amerika tarihinde görülen en korkutucu çocuk felci salgını yaşanıyor. O yıllarda yaklaşık 50 bin çocuk felci vakası görüldü. Salk, salgından iki yıl geçtikten sonra formaldehitte öldürülmüş virüsten aşırı elde etti. Bu aşırı inaktif polio aşısı ismi verildi. Salk, bu aşırı o kadar inanıyordu ki; aşırı ilk olarak, basın önünde karısı ve üç çocuğuna yaptı. Çocuk felcine karşı etkili olduğunu ispat etti. 1957'de aşının genel kullanıma girme etkisiyle bir yılda görülen çocuk felci hasta sayısı 5 bine düştü. Bu olayda ilginç bir nokta da Dr. Salk'ın, bulduğu çocuk felci aşısına patent çıkarmamasıdır. Eğer patent çıkarsaydı yedi milyar dolar kazanabilirdi. O ise bunun yerine ücretsiz aşının yaygın kullanılmasıyla insanları kurtarmayı seçti. Bu seçimiyle Dr. Salk, ülke çapında kahraman ilan edildi.[9]

One of the major milestones in vaccination is the tuberculosis vaccine, i.e. the BCG vaccine. This vaccine was developed by two French researchers named Albert Calmette and Camille Guérin. They subcultured bovine tuberculosis bacilli (*Mycobacterium bovis*) 230 times on glycerin-potato mixture over a period of 13 years to isolate the BCG strain from the virulent strain. They later showed that such bacilli did not cause tuberculosis in humans, but developed an immunity to the tuberculosis bacillus. The live bacterium with reduced virulence that did not cause the disease was named BCG (*Bacillus-Calmette-Guerin*) after the researchers who made the discovery.[8]

Speaking of the history of vaccination, it is impossible not to mention Jonas Salk, MD. After graduating from medical school, Dr. Salk joined a virology research program. He started working on polio in his virology research lab at the University of Pittsburgh in the USA. During his research, he managed to reproduce polio viruses in monkey kidney for the first time. In 1952, the most frightening polio outbreak in America's history was sweeping through the country. Almost 50,000 polio cases were recorded back in those years. Two years after the outbreak, Salk obtained the vaccine from the virus inactivated with formaldehyde. This vaccine was called the inactive polio vaccine. Salk had so much confidence in this vaccine that he first administered the vaccine to his wife and three children in front of the press. The vaccine proved effective against polio. In 1957, the number of polio patients in one year decreased to 5,000 under the impact of the general use of the vaccine. An interesting fact was that Dr. Salk never patented the polio vaccine he discovered. If he had done so, he could have made seven billion dollars. Instead, he chose to save people through the widespread use of the free vaccine. This enabled Dr. Salk to be declared a national hero across the country.[9]



Resim 2: Sivas Hıfzısıhha Müessesesinde, Müdür Dr. Mustafa Hilmi (Sağun) tarafından çiçek aşısı üretilmesi (Kimyager Dr. Mustafa Hacıömeroğlu'nun arşivinden)

Image 2: Production of smallpox vaccine by Institute Director Mustafa Hilmi (SAĞUN), MD at Sivas Sanitation Institute (From the archive of Chemist Dr. Mustafa Hacıömeroğlu)

Ülkemizde Aşı Üretimi

Vaccine Production in Our Country

1721 yılında İngiltere'nin Türkiye Büyükelçisi'nin eşi Lady Mary Wortley Montagu'nun Edirne'den ülkesine yazdığı mektupta, buradaki insanların çiçek hastalığına karşı "aşı denilen bir şey" (variasyon metodu) yaptığını ve bunun çiçek hastalığından koruduğu belgelenmiştir. [10] Osmanlı devleti aşılama ve toplum sağlığına büyük önem vermiştir. İstanbul'da 1801 yılında "**Jenner metoduna**" göre çiçek aşısı üretimi gerçekleştirilmiştir. Konuyla ilgili basit bir örnek vermek gerekirse aşılama ile ilgili bir kanun çıkarılmış ve buna "**Çiçek Nizamnamesi**" adı verilmiştir. Kanuna göre aşı yapılmayanlar askeri okullara kabul edilmemektedir. 1915 tarihli nizamname ile herkese altı aylıkken, 7 yaşında ve 19 yaşında olmak üzere üç defa aşılama mecburiyeti getirilmiştir. [11]

In 1721, Lady Mary Wortley Montagu, the wife of the British Ambassador to Turkey, wrote to her country from Edirne, where the local people, as she reported, did something called "ingrafting" against smallpox (variolation method), a method documented to protect from smallpox. [10]

The Ottoman state attached great importance to vaccination and public health. Vaccine production in line with the "Jenner method" started in Istanbul in 1801. To give a simple example on the subject, a law on vaccination was enacted and this was called the "Smallpox Regulation". This legislation stipulated that those who were not vaccinated not be admitted to military schools. The regulation of 1915 introduced the obligation for each citizen to be vaccinated three times, at the age of 6 months, 7 and 19 respectively. [11]



Osmanlı'da devlet aşı üretimine de büyük önem verir. Öyle ki o yıllarda aşı üretme tekniğinin İstanbul'da olması için harcanan çaba dikkate değerdir. Fransa'da 1885 yılı Temmuz ayında, Louis Pasteur tarafından kuduz aşısının keşfedilip uygulanması, insanlığın tarihinde üretilen ikinci aşı olarak görülmektedir. Pasteur, aşı üretme çalışmalarını sürdürebilmek için birçok devlet başkanından maddi yardım istedi. Bu amaçla çeşitli devlet başkanlarına araştırmalarına sponsorluk isteğini dile getiren mektuplar yazdı. Bu mektuplardan birisi de II. Abdülhamit'e ulaştı. Padişah, aşı üretme çalışmalarını İstanbul'da yapılması koşuluyla yardım edeceğini bildirdi. Pasteur ülkesinden ayrılmayı kabul etmedi. Bunun üzerine Pasteur'e 10.000 altın yollanıp Osmanlı imparatorluğu'ndan üç kişinin (Alexander Zoeros Paşa, Dr. Hüseyin Remzi ve Veteriner Hüseyin Hüsnü Bey) Pasteur'un yanında eğitim alması istendi. Pasteur bu öneriyi kabul etti. Eğitim alan bu hekimler 1887 yılında memleketine dönerek kuduz tedavi merkezini kurdu. Bu merkez o dönemde dünyanın en önemli kuduz merkezlerinden bir haline geldi. Burada sadece kuduz aşısı değil ayrıca difteri serumu da üretildi (Resim 2-7). Bir aşı üretim ve araştırma enstitüsü olarak, "Telkikhane" 1892 Temmuz ayında, Dr. Hüseyin Remzi Bey idaresinde, İstanbul'da, Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye-i Şahane bahçesindeki bir binada faaliyete geçti.

Abdülhamit Han, dönemine göre bakteriyoloji ve salgın hastalıkları en yakından izleyen liderdir. Avrupa'da mikrobiyolojideki tüm buluşları en kısa sürede ülkemize kazandırmak için büyük çaba gösterir. 1892 yılında Emil von Behring tarafından "difteri serumu" keşfedilir. Bu sebeple Behring'e Sultan Abdülhamid Han tarafından birinci dereceden Mecidiye nişanı verilmiştir. Kısa süre sonra da difteri serumu, ülkemizde 1896 yılında Veteriner Mustafa Adil tarafından "Bakteriyolojihane"de üretilmeye başlanır. 1897 yılında dünyada ilk olarak sıgır vebası serumu yine Mustafa Adil tarafından üretilir. 1903 yılında da kızıl serumu üretilir.

The Ottoman state also attached great importance to vaccine production. The effort to have the vaccine production technique in Istanbul back in those years was remarkable. The discovery and application of rabies vaccine by Louis Pasteur in France in July 1885 is considered as the second vaccine produced in the history of mankind. Pasteur sought a sponsor to support his efforts to produce vaccines and thus contacted multiple heads of state for financial aid. To that end, he wrote letters to various heads of state in search of a sponsor for his research. One of these letters was sent to Abdulhamit II. The Sultan stated that he would extend financial support to vaccine production studies provided that the work was done in Istanbul. Pasteur refused to leave his country. Thereupon, 10,000 gold coins were sent to Pasteur as well as three people from the Ottoman Empire (Alexander Zoeros Pasha, Dr. Hüseyin Remzi and Veterinary Hüseyin Hüsnü Bey) for training with Pasteur. Pasteur accepted this proposal. These trained physicians returned to the country in 1887 and established the rabies treatment center. The center became one of the major rabies centers in the world back then. Not only rabies vaccine but also diphtheria serum was produced at this center (Images 2-7). "Telkikhane", a vaccine production and research institute, started its studies in July 1892 at a building in the garden of Mekteb-i Tıbbiye-i Askeriye-i Şahane (Military School of Medicine) under the administration of Dr. Hüseyin Remzi Bey.

Sultan Abdulhamit was a leader who closely monitored bacteriology and epidemics, more than his counterparts in his time. He made great efforts to bring all European inventions in microbiology to our country as soon as possible. In 1892, the "diphtheria serum" was discovered by Emil von Behring. For this achievement, Behring was awarded the first-class Order of the Medjidie by Sultan Abdulhamid. Shortly after, the production of the diphtheria serum started in our country in 1896 at the "Bakteriyolojihane" (Bacteriology Center) by Veterinary Mustafa Adil. In 1897, the first cattle plague serum was produced by Mustafa Adil as well. In 1903, red serum was produced.



Resim 3. Telikhane (Kimyager Dr. Mustafa Hacıömeroğlu'nun arşivinden)

Image 3. Telikhane (From the archive of Chemist Dr. Mustafa Hacıömeroğlu)

Ülkemiz tarihinde tifüsün de dramatik bir önemi vardır. Tifüs salgınının tehdidi altında olan 3. Ordu'nun katıldığı Sarıkamış Harekâtı sırasında tifüs salgını yaşandı ve askerler, hekimler ve hastane görevlileri de tifüse yakalandı. Salgında 3. Ordu Kumandanı ve Sıhhiye Reis'i de tifüse yakalanarak şehit olmuştur. O dönemde tifüse yakalanan 2 bin askerden bin yüzü ölmüştür. Tifüsün verdiği zararı gören Dr. Tevfik Sağlam, aşı konusunda en tecrübeli isimlerden biri olan Dr. Rıza Kor'dan tifüs için bir aşı hazırlamasını ister. Bunun üzerine, Dr. Rıza Kor I. Dünya Savaşı sırasında bakteriyemik tifüslü hastalardan aldığı kanı ısıtarak bir aşı geliştirir. Aşığı ilk defa 28 Mart 1915'de, çok sayıda tifüs hastasının yattığı ve hemen hemen herkesin bitli olduğu 3. Ordu sahasında bulunan Hasankale Hastanesi'nde dokuz subaya uygular. Aşılanan dokuz kişiden beşinde tifüs gelişmez. Daha sonra aşı yaygın olarak kullanılmaya başlanır ve aşılanan 263 kişiden sadece üçünde tifüs saptanır. Aynı aşı o dönemde Bağdat'ta bulunan 6. Ordu'da aralarında Kazım Karabekir'in de bulunduğu birçok askere uygulanır. Ama o dönemde 6. Ordu kumandanı Alman Mareşal von der Goltz'dür. Alman mareşale ve özel hekimi Oberndorfer'e bu aşı teklif edilse de onlar aşı olmayı kabul etmez. O dönemde 6. Ordu'da aşılanan askerlerden kimse hasta olmaz ama Mareşal Goltz ve doktoru tifüse yakalanarak 1916 tarihinde Bağdat'ta ölür. Bu aşı tifüse karşı geliştirilen ilk aşı olarak kayıtlara geçmiştir. Daha sonra bu aşı Kafkas cephesinde başarıyla kullanılır. [12]

1917 yılı Şubat ayında, 3. Ordu Sıhhiye Komutanı Dr. Tevfik Sâlim (Sağlam), aşı gereksinimini karşılamak üzere "bir müesseseye ihtiyaç" olduğunu raporladı. Bunun üzerine Sivas'ta bulunan Hıfzıssıhha Müessesesi çiçek ve kuduz aşılarını üretmeye başladı. Dr. Tevfik Sâlim (Sağlam), 1915 yılında Erzurum'da kurduğu "aşı dârülistihzarı"nı (aşı hazırlama evi) Sivas'a taşıdı. Aynı yıllarda, Kayseri-Zencidere ve Merzifon "aşı dârülistihzarları; tifo, kolera ve dizanteri aşılarını hazırlamaktaydı. Mütareke yıllarında; işgal kuvvetlerinin ihtiyacı olan çiçek aşısı, Telikhane'den karşılandı. 1928'de Ankara'da "T.C. Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi" faaliyete başladı. Bu tarihten itibaren, İstanbul ve Sivas'ta üretim yapan laboratuvarlar, Ankara'ya taşındı.

Typhus has a dramatic importance in the history of our country. Threatened by the typhus outbreak, the 3rd Army joined the Sarıkamış Operation, during which a typhus epidemic broke out, with soldiers, physicians and hospital staff catching the disease. During the outbreak, the Commander as well as the Chief Medic of the 3rd Army contracted the disease and were both martyred. Out of the 2,000 soldiers that contracted typhus back then, 1,100 died. Witnessing the damage done by typhus, Dr. Tevfik Sağlam, asked Dr. Rıza Kor, a most experienced figure in the field of vaccination, to develop a vaccine for typhus. Thereupon, Dr. Rıza Kor developed a vaccine by heating the blood samples he collected from patients with bacteremic typhus during World War I. He administered the vaccine for the first time on March 28, 1915 to nine officers at Hasankale Hospital, which was located within the 3rd Army field and hosted many typhus patients, almost all of them having louse. Five out of the nine vaccinated officers did not develop typhus. The vaccine was then commonly used and only 3 out of the 263 vaccinated individuals were diagnosed with typhus. The same vaccine was administered to many soldiers of the 6th Army in Baghdad including Kazım Karabekir. However, the commander of the 6th Army was the German Field Marshal von der Goltz back then. Although the vaccine was offered to the German Field Marshal and his private physician Oberndorfer, they refused to be vaccinated. None of the vaccinated soldiers of the 6th Army got sick, but Field Marshal Goltz and his physician both caught typhus and died in Baghdad in 1916. This vaccine was registered as the first vaccine developed against typhus. Later on, the vaccine was successfully used on the Caucasian front. [12]

In February 1917, Dr. Tevfik Sâlim (Sağlam), Medical Commander of the 3rd Army, reported that there had been a "need for an institution" to meet the vaccine requirement. Thereupon, the Sanitation Facility in Sivas started to produce smallpox and rabies vaccines. Dr. Tevfik Sâlim (Sağlam) transferred the vaccine preparation house ("aşı dârülistihzarı") he established in Erzurum in 1915 to Sivas. Around the same years, Kayseri-Zencidere and Merzifon vaccine preparation houses were preparing vaccines for typhus, cholera and dysentery. During the armistice years, the smallpox vaccine required by the occupation forces was procured from Telikhane. In 1928, "Republic of Turkey Central Sanitation Institute" started its activities in Ankara. From then on, laboratories producing vaccines in Istanbul and Sivas were moved to Ankara.



Özellikle salgın hastalıklar veya büyük buhranlar olduğunda en stratejik ürünlerden biri aşıdır. Ülkemizde ilk aşı üretiminden günümüze, aşının dağıtımı ve uygulanması hep Sağlık Bakanlığı öncülüğünde ve ücretsiz yürütülmüştür. Kurtuluş savaşımızın olduğu dönemde İstanbul işgal edildi. İşte bu dönemde bile aşı üretimi sürmeliydi. Bu dönemde aşı üretim merkezi Eskişehir'e, oradan da Kırşehir'e götürüldü. Savaş sırasında Erzurum'da bulunan serum laboratuvarı, Rus işgali sırasında Halep, Niğde, Sivas ve Erzincan'a taşındı. 1933 yılından itibaren Semple tip kuduz aşısı Dr. Abdülkadir Çilesiz tarafından üretilip uygulanmaya başlandı. 1934 yılında İstanbul'da bulunan Çiçek Aşısı Laboratuvarı Ankara'ya nakledildi. Böylece İstanbul'da aşı üretimi son buldu.

Ülkemizde aşılama önemli kurumlardan biri de Hıfzıssıhha kurumudur. Burada verem, tifo, difteri, kolera, boğmaca, tetanoz, kuduz aşılı ile şarbon ve akrep serumları üretilmiştir (Şekil 1). Ülkemizde 1937'de dünyada ilk kez akrep serumu üretilmeye başlandı. Cumhuriyet döneminde 1937'de kuduz serumu, 1940 yılında kolera, 1942 yılında tifüs, 1950 'de grip, 1976 'da kuru BCG aşısı üretilirken, 1983 'te tam BCG aşısı üretilirdi.[10] 1950 yılında BCG laboratuvarı ayrı bir binada hizmet vermeye başladı. 1953 yılında da BCG ve İnfluenza Laboratuvarı DSÖ tarafından ruhsatlandırıldı. Bu yıllarda ülkemizde 18 farklı aşı ve tüberkülin üretilmekteydi. Ülkemizde üretilen aşılar, çiçek hastalığının dünyadan eradikasyonunda önemli rol oynadı. Ülkemizde üretilen çiçek aşısı, Dünya Sağlık Örgütü'ne verildi ve bu aşı kökeni global çiçek eradikasyonu kampanyasında tüm dünyada uygulandı.

Vaccines are a most strategic group of products especially when there are epidemics or major depressions. Since the production of the first vaccine in our country, the distribution and administration of vaccines have always been led by the Ministry of Health free of charge. İstanbul was occupied during our War of Independence. Vaccine production had to continue with no interruptions even then. During that period, the vaccine production center was moved first to Eskişehir and then to Kırşehir. The serum laboratory was located in Erzurum during the war but was moved to Aleppo, Niğde, Sivas and Erzincan during the Russian occupation. Starting from 1933, Semple rabies vaccine had been produced and administered by Dr. Abdülkadir Çilesiz. In 1934, the Smallpox Vaccine Laboratory in İstanbul was transferred to Ankara. This also marked the end of vaccine production in İstanbul.

One of the important institutions in vaccination in our country is the Sanitation institution. Vaccines for tuberculosis, diphtheria, cholera, pertussis, tetanus and rabies as well as anthrax and scorpion serums were produced there (Figure 1). For the first time in the world, scorpion serum was produced in our country in 1937. In the Republican era, rabies serum was produced in 1937, followed by cholera in 1940, typhus in 1942, flu in 1950, and dry BCG vaccine in 1976, while full BCG vaccine was produced in 1983.[10] In 1950, the BCG laboratory began to serve in a separate building. In 1953, BCG and Influenza Laboratory was licensed by the WHO. Back then, 18 different vaccines as well as tuberculin were produced in our country. The vaccines produced in our country played an important role in the eradication of smallpox from the face of the earth. The smallpox vaccine produced in our country was given to the World Health Organization and its origin was administered all over the world during the global smallpox eradication campaign.

Yıllara Göre Aşılar

Vaccines by years



1789 Çiçek
1896 Tifo
1923 Difteri
1924 Tetanoz
1927 BCG

1936 Grip
1955 İnaktif Çocuk Felci
1967 Kabakulak
1969 Kızamıkçık

1970 Şarbon
1974 Meningokok
1980 Kuduz

Günümüzde ülkemizde çocuklara yönelik aşılama programlarında giderek artan bir başarı söz konusudur. 1974 yılında DSÖ'nün Genişletilmiş Bağışıklama Programı (GBP) önerisiyle ülkelerde çocukluk çağı aşılama hizmetlerinde uygulanan antijen sayısında ve aşılama oranlarında artış sağlandı. Örneğin, ülkemizde 1981 yılında GBP çerçevesinde altı hastalığa (BCG, difteri, boğmaca, tetanoz, çocuk felci ve kızamık) karşı aşı yapılırken, bu sayı günümüzde programa yeni aşıların eklenmesiyle 13'e çıktı (BCG, difteri, boğmaca, tetanoz, çocuk felci, Hepatit B, Hepatit A, pnömokok, Haemophilus enflüanza tip b, kızamık, kızamıkçık, kabakulak, suçiçeği). Ülkemizde çocuklarda bağışıklama hizmetlerinde yapılan iyileştirme ve etkin takip sistemiyle çocuk aşılamalarında başarı seviyesinin bugün %100'e yakın olduğu rapor edilmektedir. [13]

Tüm bu ilerlemelerden sonra 90'lı yıllarda aşı üretimimizi durduran adımlar atıldı. 1995 yılında, tetanos aşısının fermentasyon teknolojisi ile üretilmesi amacıyla modernizasyon çalışmaları başlatıldı. Eski metotta üretime son verildi. 1996 yılında hem tetanos aşısı hem de semple tip kuduz aşısı üretimi son buldu. 1999 yılında fermentasyonla tetanos aşısı üretilmesine rağmen hiç kullanıma sunulmadı.

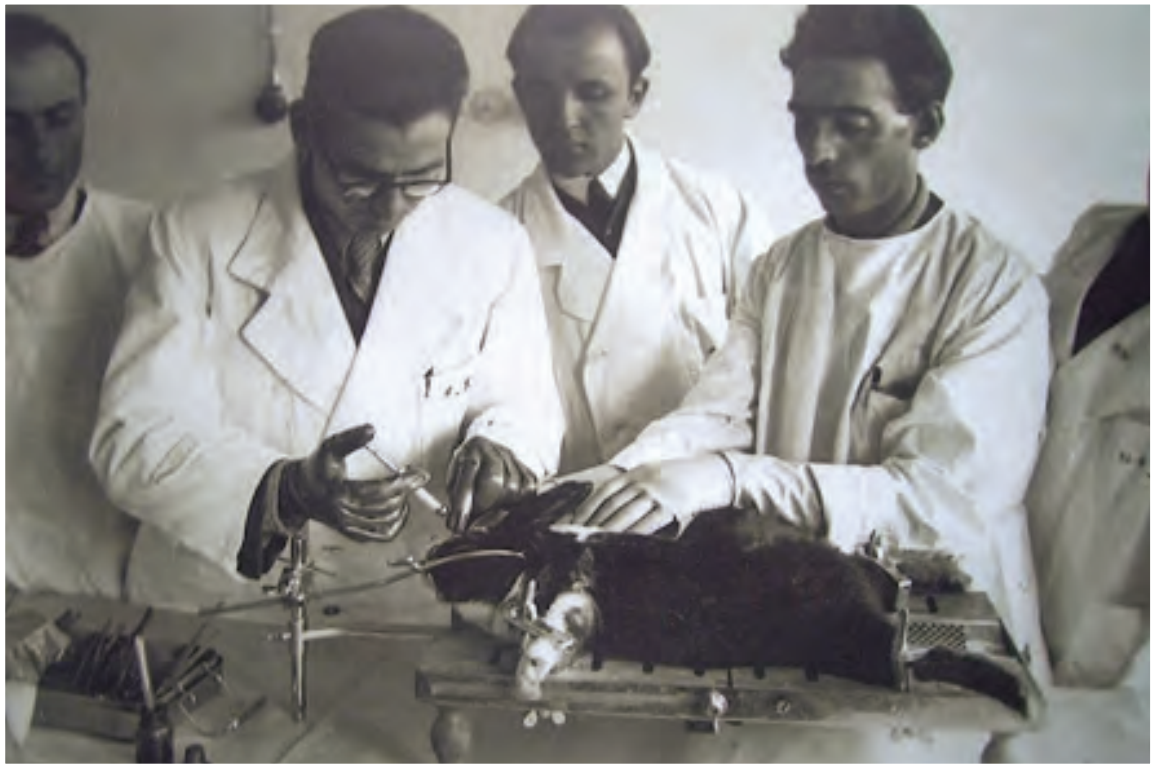
Today, our country has a gradually-increasing success in vaccination programs for children. The WHO recommended the Expanded Program on Immunization (EPI) in 1974, which enabled an increase in the number of antigens administered in childhood vaccination services as well as in vaccination rates. For instance, while vaccines against six diseases (BCG, Diphtheria, Pertussis, Tetanus, Polio and Measles) were available in our country in 1981, this number has currently increased to 13 (BCG, diphtheria, pertussis, tetanus, polio, Hepatitis B, Hepatitis A, Pneumococcus, Haemophilus influenza type b, measles, rubella, mumps, chicken pox) following the addition of new vaccines to the program. It is reported that the level of success in child vaccination is close to 100% today thanks to the improvement and effective monitoring system in immunization services for children in our country. [13]

After all these advancements, steps were taken to stop our vaccine production in 1990s. In 1995, modernization efforts were initiated to produce tetanus vaccine via the fermentation technology. Production with the old method was stopped. In 1996, the production of both the tetanus vaccine and Semple rabies vaccine ended. Although tetanus vaccine was produced by fermentation in 1999, it was never offered for use.



Resim 4. Cumhuriyet dönemi aşılama hizmetleri
(Kimyager Dr. Mustafa Hacıömeroğlu'nun
arşivinden)

*Image 4. Vaccination services in the Republican
period (From the archive of Chemist Dr. Mustafa
Hacıömeroğlu)*



Resim 5. Cumhuriyet dönemi aşı hazırlama çalışmaları (Kimyager Dr. Mustafa Hacıömeroğlu'nun arşivinden)

*Image 5. Vaccine preparation studies from the Republican period (From the archive of Chemist Dr. Mustafa
Hacıömeroğlu)*

Aşılama karşıtlığı önemli mi ?

Is anti-vaccination important?



Son yıllarda aşı tereddüdü ve aşı karşıtlığı daha fazla duyulur ve daha ciddi bir sorun haline gelmeye başladı. Aşı karşıtları özellikle sosyal medyada örgütlenmekte ve tartışmalı ve doğru olmayan bazı bilgilerle toplumun aşılarına karşı isteğini azaltan çabalar sarf etmektedir.

Aşı karşıtlarının başlıca argümanları; aşı içeriğinde bulunan bazı maddelerin sağlığa zararlı olduğu iddiaları, bazen dini kaygılar ya da bazı doğal besinleri tüketerek hastalıklardan korunmanın mümkün olduğu ile ilgili söylemlere dayanmaktadır. Ancak, toplum bir aşıya gerçekten inanırsa aşıyı yaptırmada tereddüt oldukça azalmaktadır. Örneğin şüpheli ısırıklarda kuduz aşısını yaptırmada tereddüt göstermezken, grip aşısı için aynı ifadeyi kullanmak mümkün değildir.

Sağlık çalışanlarının, aşılanacak çocuklar ve ebeveynler ile iyi diyalog kurması ise aşıya ilişkin tereddütleri gidermede en iyi yollardan biridir. Ayrıca, aşı ve etkileri konusunda yapılan araştırma sonuçları hakkında toplumun bilgilendirilmesi iletişim araçlarının ve sosyal medyanın kullanılması, “aşı karşıtlığı” ile mücadelede fayda sağlayacaktır. [2]

Aşılarda “domuz jelatini kullanıldığı” iddiası ile dini nedenlerle aşı yaptırmayan kişiler söz konusudur. Aslında gerçekten de yurt dışında domuz jelatininden üretilen aşılar söz konusudur. Bu konuyla ilgili İslam âlimleri toplanıp bir fetva hazırlamıştır. Mısır’da 129 İslam ülkesinin sağlık ve din uzmanları bir araya gelerek domuz jelatinini de incelediler. Jelatin hazırlanırken en az 30 aşamada kimyasal işlem gördüğü ve ortaya çıkan maddenin domuzla bir alakası olmadığı kararına ulaşılar. Dinen caiz olduğu kararı alındı. Ancak tüm bu kararlara rağmen, ülkemizde Sağlık Bakanlığımız bir tercih yaparak sadece sığır jelatininden üretilmiş aşıları tercih etmekte ve ülkemizde domuz jelatini aşılar kullanılmamaktadır. Şundan emin olabiliriz ki ülkemize domuz jelatininden üretilmiş bir aşı girmemektedir. Kısacası ülkemizde domuz jelatini içeren aşıların olduğu iddiası günümüzün Türkiye’inde gerçeklerle bağdaşmamaktadır.

In recent years, vaccine hesitancy and anti-vaccination have started to become more familiar and more serious problems. Anti-vaxxers are getting organized especially on social media and making efforts to reduce the public desire for vaccines through some controversial and inaccurate information.

The main arguments of anti-vaxxers are based on the claims that some of the ingredients in vaccines are harmful to health as well as religious concerns or the speculations that protection from diseases is possible by consuming certain natural foods. However, if the society truly believes in a vaccine, the hesitancy about getting vaccinated by it is significantly reduced. For instance, although the society does not hesitate about getting vaccinated by rabies vaccine in the case of suspicious bites, it is not possible to say the same for influenza vaccination.

One of the best ways to eliminate any vaccine hesitancy is for healthcare professionals to establish a good dialogue with children to be vaccinated as well as their parents. Furthermore, it will help in the fight against “anti-vaccination” to inform the society about the results of the research on vaccination and its effects and to use communication tools and social media. [2]

There are people who are against vaccination for religious reasons, claiming that “pig gelatin is used” in vaccines. In fact, there are indeed vaccines produced from pig gelatin abroad. Islamic scholars gathered and issued a fatwa on the subject. Healthcare and religious experts from 129 Islamic countries met in Egypt to examine pig gelatin. They concluded that, while the gelatin was prepared, it was chemically treated in at least 30 stages, and the resulting substance had nothing to do with the pig. Therefore, it was decided that it was religiously permissible. However, despite all these decisions, our Ministry of Health has decided against vaccines involving pig gelatin and exclusively prefers vaccines made of bovine gelatin. We can be perfectly sure that vaccines made of pig gelatin do not enter our country. In brief, the claims that vaccines containing pig gelatin have made it into and are used in our country do not accord with the facts in today’s Turkey.



Aşıların otizme yol açtığı iddiası aşı karşıtlarının yaygın olarak kullandığı bir diğer iddidir. Toplam 12 otistik çocukla aşı arasında bağlantı kuran bir makale sonrası tüm dünyada bu iddia konuşulur oldu. Bu makale sonrasında binlerce çocuğa aşı yaptırılmadı. Ancak, daha sonra bu makalede kontrol grubu olmadığı ve araştırmanın 12 çocuk üzerinde yapıldığı yöntemsel bir çok hataları olduğu anlaşıldı. Dergi makaleyi geri çekti. Ancak, halen bu geçersiz araştırmaya dayanarak aşı yaptırmayan birçok çocuk söz konusudur.

Bir ülke ya da bölgede aşılama oranları düşerse birçok ölümle sonuçlanan salgınlar yaşanabilmektedir. Aşılamadan ödün verilmesi tüm toplumu etkileyen sonuçlara neden olmaktadır. Aşılarla ilgili tereddütlerin dağılımını, düzeyini ve gerekçelerini ortaya koymaya yönelik olarak geniş örneklem hacmine sahip saha araştırmaları ve aşı reddi ile ilgili psiko-sosyal belirleyicileri ortaya koyacak derinlemesine nitel çalışmalar planlanmalıdır. Aşı tereddütleri, aşı reddi ve aşı karşıtlığını sahada tecrübe eden sağlık personeliinden detaylı geri bildirimlerin alınmalı ve raporlanması; uygun stratejilerin geliştirilmesi açısından önemlidir.

Artan aşı reddinin toplum sağlığı açısından oluşturabileceği salgın riskleri, eşitsizlik duygusu ve artan sağlık giderleri nedeniyle aşı reddinde bulunan vatandaşlar için ekonomik yaptırım anlamına gelebilecek çeşitli uygulamaların (örnek olarak aşı reddi sonucu ortaya çıkan sağlık sorununun giderilmesinde kamu geri ödemesinin kısıtlanması vb.) gündeme alınması değerlendirilebilir.

Aşılamada sadece bireyi değil toplum sağlığını da etkilemektedir. Dolayısıyla aşılamada birey tercihi bırakılmayacak kadar önemlidir. Zorunlu aşı uygulaması konularında hukuki mevzuat kanun düzeyinde oluşturulmalıdır. Ulusal erişkin bağışıklama programı oluşturulması ve erişkin dönemi aşılarının kademeli olarak ulusal aşılamaya programına dahil edilmesi gereklidir.

Aşıya bağlı yan etki bildirim sisteminin çevrimiçi (online) bildirim olanak tanıyacak şekilde geliştirilmesi gereklidir. Aşılarla ilgili tereddütlerin giderilmesinde son derece etkili bir adım olacaktır.

Ülkemiz kaynaklı yeni nesil aşıların üretimine başlanabilmesi için gerekli alt yapının ivedilikle oluşturulması son derece önemlidir. Aşılarla ilgili tereddütlerin giderilmesine yönelik çalışmalarda, uzmanlık dernekleri, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları işbirliği içinde olmalıdır. [14,15]

Another claim commonly suggested by anti-vaxxers is that vaccines cause autism. Discussions around this claim sparked globally after an article linking a total of 12 autistic children with vaccines had been published. Following this article, thousands of children were not vaccinated. However, it was later found that no control groups had been included in the study that formed the basis of the article and the research had been conducted solely on the 12 children concerned, both proof that the article had been founded on multiple methodological mistakes. The relevant journal withdrew the said article. However, there are still many children who have not been vaccinated based on this invalid and ill-founded study.

If vaccination rates drop in a country or region, outbreaks can result in many deaths. Compromising on vaccination causes consequences that affect the entire society. Field studies involving a large sample size should be planned in order to determine the distribution, level and rationale of vaccination hesitancy. Furthermore, in-depth qualitative studies should be conducted to identify psychosocial determinants of vaccine refusal. It is essential for developing appropriate strategies to get and report detailed feedback from the healthcare personnel who experience vaccine hesitancy, vaccine refusal and anti-vaccination in the field.

It may be considered to launch various practices (for example, restriction of state reimbursement for the medical therapy to eliminate the health problems that arise as a result of vaccine refusal, etc.) which could be regarded as an economic sanction against citizens who refuse vaccination, since the increasing vaccine refusal may potentially cause epidemic risks, a sense of inequality and increased health expenses to the detriment of public health.

Vaccination affects not only the individual but also public health. Therefore, vaccination is too important to be left to an individual's discretion. Legislation on compulsory vaccination should be established in the form of laws. It is necessary to establish a national adult immunization program and gradually incorporate adult vaccines into the national vaccination program.

The system for reporting vaccine-related adverse reactions needs to be developed in a way to allow online reporting. It is important to initiate and expand the practice of issuing halal certificates for vaccines. This will help to significantly eliminate major religious concerns leading to vaccine refusal. Vaccines are strategic products. Domestic vaccine production will be an extremely effective step in eliminating vaccine hesitancy.

It is extremely important to immediately establish the infrastructure required in order to start the production of new generation vaccines in our country. Specialty societies, universities and civil society organizations should cooperate in efforts to eliminate vaccine hesitancy. [14,15]



Resim 7. 1892 Temmuz ayında, Dr. Hüseyin Remzi tarafından, Telkikhane’de (çiçek aşısı üreten enstitü) çiçek aşısı üretilmesi.

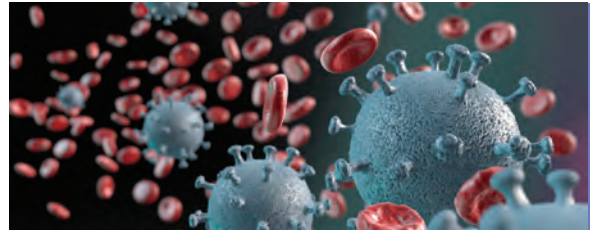
Image 7. The production of a smallpox vaccine by Dr. Hüseyin Remzi at Telkikhane (the institute producing smallpox vaccine) in July 1892.

KOVID-19 aşısı geliştirme çalışmaları

Efforts to develop a COVID-19 vaccine

Aralık 2019'dan itibaren duymaya başladığımız SARS-COV2 virüsünün meydana getirdiği KOVID-19 enfeksiyonun tedavisinde kullanılan çeşitli ilaçlar olmasına rağmen henüz insan üzerinde kullanım için onay almış bir aşısı bulunmamaktadır. Virüsün meydana getirdiği enfeksiyonun yaptığı pandeminin ciddiyeti düşünüldüğünde insanoğlu bu virüse karşı bir aşı geliştirmek için büyük çaba sarf edecektir. Ancak ülkemizin de içinde olduğu bir çok ülkede bu virüse karşı aşı geliştirme çabaları sürmektedir. Yurt dışında bazı aşılar insan çalışmalarına gelmişse de henüz yaygın kullanıma hazır olan bir aşıdan uzaktır. Ülkemizde TÜBİTAK bünyesinde birçok projede KOVID-19 aşısı üretim çabaları sürmektedir. Yerli bir aşının geliştirilmesi başarılabılırsa hem ülkemiz hem de insanlık için büyük bir katkı sağlanacaktır. KOVID-19 pandemisiyle yapılan savaşta en başarılı ülkelerden biri olan Türkiye'nin, aşı geliştirme çabalarında da başarılı olmasını umuyorum.

Prof. Dr. Oğuz KARABAY
Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD okarabay@sakarya.edu.tr



Although there are various drugs used in the treatment of the COVID-19 infection caused by the SARS-COV2 virus, on which we have been hearing a lot since December 2019, there is not a vaccine approved for human use yet. Given the severity of the pandemic caused by the virus infection, mankind will make great efforts to develop a vaccine against this virus. However, efforts to develop vaccines against this virus continue in many countries, including our country. Although some vaccines have reached the level of launching human studies, we are still far from a vaccine that is ready for common use. In our country, there are various ongoing projects for producing a COVID-19 vaccine under the auspices of TÜBİTAK. If a domestic vaccine can be produced in Turkey, it will make a great contribution to our country and humanity alike. Turkey is among the most successful countries in the fight against the COVID-19 pandemic. I hope our country will be able to replicate such success in its efforts to develop a vaccine.

Prof. Oğuz KARABAY, MD
Sakarya University Faculty of Medicine
Department of Infectious Diseases and Clinical Microbiology okarabay@sakarya.edu.tr

Kaynaklar

1. [No title]. [cited 23 Apr 2020]. Available: <http://meramtip.com.tr/kalite/dosyalar/rehberler/eriskin-bagisiklama/EriskinBagi siklamaRehberi.pdf>
2. Gür E. Aşı kararsızlığı - aşı reddi. Türk Pediatri Arşivi. 2019. doi:10.14744/turkpediatrics.2019.79990
3. Shrivastava S, Shrivastava P, Ramasamy J. WHO and UNICEF: Updates on immunization coverage and how can we improve upon? Journal of Research in Medical Sciences. 2015. p. 1216. doi:10.4103/1735-1995.172992
4. Plotkin S. The history of vaccination against cytomegalovirus. Med Microbiol Immunol. 2015;204: 247–254.
5. Riedel S. Edward Jenner and the History of Smallpox and Vaccination. Baylor University Medical Center Proceedings. 2005. pp. 21–25. doi:10.1080/08998280.2005.11928028
6. Fenner F. Smallpox Eradication: The Vindication of Jenner's Prophesy. History of Vaccine Development. 2011. pp. 27–32. doi:10.1007/978-1-4419-1339-5_5
7. Stern AM, Markel H. The history of vaccines and immunization: familiar patterns, new challenges. Health Aff . 2005;24: 611–621.
8. “verem aşısı” için arama sonuçları - Vikipedi. [cited 23 Apr 2020]. Available: <https://tr.wikipedia.org/w/index.php?sort=relevance&search=verem+a%C5%9F%C4%B1s%C4%B1&title=%C3%96zel:Ara&profile=advanced&fulltext=1&advancedSearch-current=%7B%7D&ns0=1>
9. Jonas Salk. In: Biography [Internet]. 28 Apr 2017 [cited 23 Apr 2020]. Available: <https://www.biography.com/scientist/jonas-salk>
10. User S. Türkiye'de Aşının Tarihçesi. [cited 17 Apr 2020]. Available: <https://asi.saglik.gov.tr/genel-bilgiler/33-a%C5%9F%C4%B1n%C4%B1n-tarih%C3%A7esi.html>
11. Osmanlı'dan günümüze Türkiye'de aşı çalışmaları - teyit.org. In: teyit.org [Internet]. 17 Feb 2020 [cited 18 Apr 2020]. Available: <https://teyit.org/osmanlidan-gunumuze-turkiyede-asi-calismalari/>
12. Lekeli Humma – 100 Yıl Önce 100 Yıl Sonra. [cited 23 Apr 2020]. Available: <https://oggito.com/icerikler/lekeli-humma-100-yil-once-100-yil-sonra/57600>
13. [No title]. [cited 23 Apr 2020]. Available: <http://meramtip.com.tr/kalite/dosyalar/rehberler/eriskin-bagisiklama/EriskinBagi siklamaRehberi.pdf>
14. SAYADER. AŞI SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRİSİ - SAYADER. In: SAYADER [Internet]. 14 Jan 2020 [cited 23 Apr 2020]. Available: <https://sayader.global/2020/01/asi-sempozyumu-sonuc-bildirisi/>
15. HACİÖMEROĞLU M. TÜRKİYE'DE AŞI-SERUM ÜRETİMİNİN TARİHÇESİ. 9. Tıp Tarihi Kongresine Poster. 23-27 Mayıs 2006, Kayseri

References

1. [No title]. [cited 23 Apr 2020]. Available: <http://meramtip.com.tr/kalite/dosyalar/rehberler/eriskin-bagisiklama/EriskinBagi siklamaRehberi.pdf>
2. Gür E. Aşı kararsızlığı - aşı reddi. Türk Pediatri Arşivi. 2019. doi:10.14744/turkpediatrics.2019.79990
3. Shrivastava S, Shrivastava P, Ramasamy J. WHO and UNICEF: Updates on immunization coverage and how can we improve upon? Journal of Research in Medical Sciences. 2015. p. 1216. doi:10.4103/1735-1995.172992
4. Plotkin S. The history of vaccination against cytomegalovirus. Med Microbiol Immunol. 2015;204: 247–254.
5. Riedel S. Edward Jenner and the History of Smallpox and Vaccination. Baylor University Medical Center Proceedings. 2005. pp. 21–25. doi:10.1080/08998280.2005.11928028
6. Fenner F. Smallpox Eradication: The Vindication of Jenner's Prophesy. History of Vaccine Development. 2011. pp. 27–32. doi:10.1007/978-1-4419-1339-5_5
7. Stern AM, Markel H. The history of vaccines and immunization: familiar patterns, new challenges. Health Aff . 2005;24: 611–621.
8. “verem aşısı” için arama sonuçları - Vikipedi. [cited 23 Apr 2020]. Available: <https://tr.wikipedia.org/w/index.php?sort=relevance&search=verem+a%C5%9F%C4%B1s%C4%B1&title=%C3%96zel:Ara&profile=advanced&fulltext=1&advancedSearch-current=%7B%7D&ns0=1>
9. Jonas Salk. In: Biography [Internet]. 28 Apr 2017 [cited 23 Apr 2020]. Available: <https://www.biography.com/scientist/jonas-salk>
10. User S. Türkiye'de Aşının Tarihçesi. [cited 17 Apr 2020]. Available: <https://asi.saglik.gov.tr/genel-bilgiler/33-a%C5%9F%C4%B1n%C4%B1n-tarih%C3%A7esi.html>
11. Osmanlı'dan günümüze Türkiye'de aşı çalışmaları - teyit.org. In: teyit.org [Internet]. 17 Feb 2020 [cited 18 Apr 2020]. Available: <https://teyit.org/osmanlidan-gunumuze-turkiyede-asi-calismalari/>
12. Lekeli Humma – 100 Yıl Önce 100 Yıl Sonra. [cited 23 Apr 2020]. Available: <https://oggito.com/icerikler/lekeli-humma-100-yil-once-100-yil-sonra/57600>
13. [No title]. [cited 23 Apr 2020]. Available: <http://meramtip.com.tr/kalite/dosyalar/rehberler/eriskin-bagisiklama/EriskinBagi siklamaRehberi.pdf>
14. SAYADER. AŞI SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRİSİ - SAYADER. In: SAYADER [Internet]. 14 Jan 2020 [cited 23 Apr 2020]. Available: <https://sayader.global/2020/01/asi-sempozyumu-sonuc-bildirisi/>
15. HACİÖMEROĞLU M. TÜRKİYE'DE AŞI-SERUM ÜRETİMİNİN TARİHÇESİ. 9. Tıp Tarihi Kongresine Poster. 23-27 Mayıs 2006, Kayseri

Merhaba!

Learn Turkish

- by yourself
- with online courses
- in classroom
- with videos



www.learnturkish.com



KORONAYA KARŞI “3 BOYUTLU DESTEK” BÜTÜN TÜRKİYE SAĞLIK ÇALIŞANLARI İÇİN ÖRGÜTLENDİ

“3D SUPPORT” AGAINST CORONAVIRUS
THE ENTIRE TURKEY IS READY TO SUPPORT
HEALTHCARE PROFESSIONALS

Röportaj / Interview by: Deniz Renkveren

Sosyal medyada bir araya gelen mühendisler, tasarımcılar, yazılımcılar ve üç boyutlu yazıcılarıyla üretimde bulunan her yaştan gönüllüler, korona pandemisiyle mücadele kapsamında sağlık çalışanları için güçlerini birleştirdi. “3 Boyutlu Destek” isimli harekete katılan gönüllüler, kişi, şirket ve kuruluşların maddi destekleriyle sağlık çalışanları için ücretsiz siperlik üretiyor. Kolektif üretim hareketi, ağ yapılanması, üretim şekli ve manevi motivasyonu tüm dünyaya örnek oluyor.

Engineers, designers, software developers, and volunteers of all ages engaged in production with their three-dimensional printers have joined forces on social media for healthcare professionals in the fight against the coronavirus pandemic. Volunteers participating in the “3D Support” movement produce free face visors for healthcare professionals with the financial support of individuals, companies and organizations. The collective production movement sets an example to the entire world with its network structure, mode of production and spiritual motivation.



Tüm dünyayı etkisi altına alan korona pandemisi karşısında en güçlü ülkeler bile çaresiz kaldı. Daha önce ekonomik, teknolojik ve askeri kapasitelerle tarif edilen güç kavramı, çaresi henüz bilinmeyen KOVID-19 virüsüne karşı yenik düştü. Sağlık altyapısının ve tıbbi malzemelerin yetersiz kaldığı durumda Batılı ülkeler bir dayanışma örneği sergileyemezken, Türkiye'den korona pandemisiyle mücadelede birbiri ardına başarı öyküleri çıktı. "3 Boyutlu Destek Kampanyası" da işte bu başarı öykülerinden sadece bir tanesi. 3 Boyutlu Destek Kampanyası, 3 mühendis tarafından sosyal medyada paylaşılan bir mesajla başladı ve çok kısa bir sürede binlerce kişi tarafından desteklendi. Türkiye'nin 81 ilinin örgütlendiği kampanyaya destek veren kişi ve kurum sayısı bir ay gibi kısa bir zamanda 3 bini aştı, bu ağ için çalışan üç boyutlu yazıcı sayısı ise 4 bini geçti.

Mekatronik mühendisi İlker Vardarlı, elektronik mühendisi Ramazan Subaşı ve endüstri mühendisi Doğukan Güngör başlattıkları kampanyayla sadece Sağlık Bakanlığının mücadelesine destek vermekle kalmayıp, üreten insanların gücünü insanlığın yararı için kurulan bir hareket kapsamında birleştirdi. Anadolu kültürünün sevgi ve dayanışma ruhuyla yoğrulmuş hareket, sağlık çalışanlarını mücadelesinde yalnız bırakmıyor ve böyle zor bir zamanda manevi olarak da destekliyor.

Even the most powerful countries have been desperate against the coronavirus pandemic which has influenced the whole world. The term power, which was previously described by economic, technological and military capacities, has succumbed to COVID-19 which does not have a known cure yet. While Western countries failed to set an example of solidarity in a circumstance where health infrastructure and medical supplies have fallen short, success stories emerged from Turkey one after the other in the fight against the coronavirus pandemic. And "3D Support Campaign" is only one of these success stories. The 3D Support Campaign started with a message shared by 3 engineers on social media and was supported by thousands of people in a very short time. Number of individuals and institutions supporting the campaign for which 81 provinces of Turkey have joined forces has exceeded 3 thousand in only one month whereas the number of three-dimensional printers operating for this network has exceeded 4 thousand.

With the campaign that they have started, mechatronic engineer İlker Vardarlı, electronics engineer Ramazan Subaşı and industrial engineer Doğukan Güngör have not only supported the Ministry of Health in its fight but also combined the power of productive people within the scope of a movement established for the benefit of humanity. Being the product of the love and spirit of solidarity of the Anatolian culture, the movement does not leave the health workers alone in their fight and supports them also spiritually in such a difficult time.



3 Boyutlu Destek ağının kurucularından mekatronik mühendisi İlker Vardarlı ile yaptığımız keyifli sohbet, hayat kurtaran bu hareketin tüketen bir toplumdaki üreten bir topluma geçişte önemli bir adım olduğunu ortaya koydu.

Our pleasant conversation with the mechatronic engineer İlker Vardarlı, one of the founders of the 3D Support network, revealed that this life-saving movement is an important step in the transition from a consuming society to a producing society.



3 Boyutlu Destek kampanyası nasıl başladı? Bu ağa hangi profillerde ve kaç kişi destek veriyor?

Ramazan Subaşı arkadaşım ile daha önce 5 yıllık bir tanışıklığımız var. Biz onunla beraber aslında ürettiğini paylaşan ve paylaşılan üreten bir topluluğun hayalini kuruyorduk. Biz buna “maker kültürü” diyoruz. Bu kültürle ilgili çok çalışmalar yaptık. Türkiye genelinde fuarlar düzenlendi. İnsanları bilgilendirmeye ve açık kaynak kodlu çalışmalar yapmaya da özen gösterdik. Bu çalışmalar bugün gördüğünüz hareket için bir vesile oldu.

Peki, bu süreç nasıl başladı? Biz evden çalışmaya başladığımız zaman, Ramazan ile sohbet ediyorduk. Ramazan üç boyutlu yazıcıları bir ağda toplama fikrini ortaya attı. “Ne olur ne olmaz böyle bir ağ elimizin altında olsun.” dedi. Sonra ben de düşündüm ki elimdeki 10 tane üç boyutlu yazıcıyla tek bir hastanenin herhangi bir ihtiyacını karşılayamam. Böylelikle 3 Boyutlu Destek hareketini başlatmış olduk. O zaman bununla ilgili bir form düzenleyelim, dedik. O formu derledik ve bir sosyal medya mesajı ile başladık ve dedik ki; “Umarım ihtiyaç olmaz ama acil bir durumda üç boyutlu (3D) yazıcı teknolojilerine ihtiyaç olması halinde açık bir form oluşturduk 1 dk’da elinizdeki üç boyutlu yazıcı bilgilerinizi forma ekleyebilir misiniz?” Beklediğimizden çok daha fazla bir talep geldi. Biz 19 Mart günü mesaj attık, sabahına kalktığımızda 30-40 kişiydi, ikinci gün yüzlerce kişi, üçüncü gün ise binlerce kişi oldu. Sonra dedik ki “Biz bunu nasıl organize edelim?”. Bu kadar büyük bir talep beklemiyorduk. Sonrasında hemen illerde organize olduk. 81

How did the 3D Support campaign start? How many people support this network and what are their profiles?

I have known my friend Ramazan Subaşı for 5 years. We were actually dreaming with him of a community that shares what it produces and produces what is shared. We call this “maker culture”. We carried out a lot of works in relation to this culture. Fairs have been organized throughout Turkey. We also paid attention to informing people and performing open-source works. These works have been an inducement for the movement you witness today.

Well, how did this process begin? When we started working from home, we were having a conversation with Ramazan. Ramazan came up with the idea of gathering three-dimensional printers in a network. “Just to be on the safe side, we should have such a network.” he said. Then I thought that I cannot meet any need of a single hospital with 10 pcs of three-dimensional printers. Thus, we started the 3D Support movement. So let’s create a forum for it, we said. We created that forum and started with a social media message saying; “I hope there will be no need for them, but we have created an open forum in case of need for three-dimensional (3D) printer technologies in an emergency. Can you spare 1 minute to add information on the three-dimensional printers you have to the forum?” We received more demand than we expected. We sent the message on March 19, and there were 30 to 40 people when we got up the next morning; it was hundreds of people on the second day and thousands of people on the third day. Then we thought, “How should we organize this?” We did not expect such a big demand. Thereafter, we immediately got organized in provinces. We

ile ayırdık ve her ilde bir gönüllü üretici atadık. Nasıl atadık? Forma kaydolun kişiler aynı zamanda bizim bir mesajlaşma grubumuza dahil oldular. Bu grubumuzda toplantı yapmaya başladık. Toplantılar sonucu her ilin temsilcisi seçildi. Bu şekilde organize olmaya başladık ve her temsilci kendi grubunu organize etmeye başladı.

separated the process into 81 provinces and assigned a volunteer producer in each province. And how did we assign them? People who signed up to the forum also joined our messaging group. We started to hold meetings in this group. In consequence of the meetings, representatives of each province were elected. We started to get organized in this way and each representative started organizing his/her own group.



'DOKTORLAR YÜZ SİPERLİĞİ TALEP ETTİ, BİZ DE ÜRETTİK'

'DOCTORS DEMANDED FACE
VISORS AND WE PRODUCED THEM'

Yüz siperliği üretmeye nasıl karar verdiniz?

Başlayacağımız ilk iş gününe kadar ne üreteceğimizi bilmiyorduk. Mesajlaşma grubunun toplantılarında bir sürü fikir ortaya çıktı. Bir yandan da sağlık çalışanlarından talep toplamaya başladık. "Hocam ne ihtiyacınız var?" diye tek tek doktorlarımıza sorduk. Onlar da bu yüz siperliğinden bahsettiler çünkü yüz siperliği ameliyata giren doktorların kullandığı gerecin genel bir adı. Ama şu anda hastayla karşılaşan sağlık çalışanının da normal sıradan personelin de sağlıkları için bu yüz siperliğini takması gerekiyor.

How did you decide to produce face visors?

We had not known what to produce until the first business day we started our work. A lot of ideas emerged in the meetings of the messaging group. In the meantime, we started to collect demands from healthcare professionals. We asked our doctors one by one, "Sir/Madam, what do you need?". And they mentioned these face visors because face visor is a generic name for the equipment used by the doctors in performing surgeries. But at the moment, both the healthcare professionals who come into face-to-face contact with patients and the regular ordinary staff should wear these face visors for their health.

'81 İL BİR ANDA ORGANİZE OLDU'

81 PROVINCES BECAME ORGANIZED IN LESS THAN NO TIME

Siperlik üretimi öncesi 81 ilde nasıl organize oldunuz?

Bu süreç başlamadan önce zaten bir sürü plan hazırladık. Beraberinde, neler yapılabileceğinin de listesini hazırladık. Doktorlarla konuşurken bu liste üzerinden gidiyorduk, en çok üç boyutlu desteğe talep oldu. Sonra yüz siperliğine odaklanmaya karar verdik. 3D yazıcılar için açık kaynak kod paylaşan bir topluluk var. Bu topluluk üzerinden yüz siperliğinin açık kaynak kodlu tasarımı paylaşılmıştı. Bu tasarımın üç boyutlu yazıcıda üretilmesi üç saat sürüyordu. Bu uzun bir süreydi.

Daha sonra biz bu durumu topluluğumuza duyurduk. Adana'daki arkadaşlarımız bu tasarımın biraz revizesini yaptı ve Isparta'daki arkadaşlarımız üretim safhası üzerinde çalıştı. Biz de en son derledik topladık, bunu bir buçuk saatte indirdik. Yani aynı sürede iki kat daha fazla üretim yapmaya başladık. Daha sonra biz yenilenmiş tasarımı hızlı bir şekilde 81 ile yaymaya başladık. Gönüllüler de ellerindeki üç boyutlu yazıcılarla ve hammaddelerle üretim yapmaya başladı. Gördük ki bu oluşum büyüyor ve bir web sitesine ihtiyaç ortaya çıktı. Kim olduğunu bile bilmediğim gönüllü arkadaşlarca bizim web sitemiz kuruldu. Bu web sitesinde hem sağlık çalışanlarından talep toplamaya başladık, hem de üreticileri ağıma daha kolay bir şekilde katmaya başladık. Bu sebeple bizim üretim ağıma büyümeye başladı. Biz 81 ildeki talepleri, 81 il temsilcisine gönderdik. O şehirlerdeki hastane ve doktorlarla temasa geçerek üretilen ürünlerin oralara yönlendirilmesini sağladık. Biz İstanbul'da olduğumuz için İstanbul'u hızlıca organize ettik. Bu süreçte destek veren Nef Vakfı bize İstanbul'da bir yer verdi. Burada biz üretimlerimizi devam ettirdik. Evinde üretim yapan binlerce kişi yaptıkları üretimi bu merkeze yolladılar. Lojistik noktasında, Türkiye Motosiklet Platformu destekçi oldu. Üretim yapan kişiden bu yüz siperliklerini aldılar ve bizim merkezimize getirdiler. Biz o ürünler için gerekli kafa bandını ve öndeki şeffaf yüz kısmını paketleyerek yine buradan aynı motorcu arkadaşlarla hastaneye ulaştırmaya başladık. Bu şekilde bir döngü kurduk ve bu tamamen gönüllü işleyen bir süreç oluştu.

How did you get organized in 81 provinces prior to face visor production?

We had already prepared many plans before starting this process. We also prepared a list of what can be done. We were going through this list while talking to doctors, and three-dimensional support received the most demand. Then we decided to focus on face visors. There is a community sharing open source code for 3D printers. The open source design of the face visor was shared through this community. It was taking three hours for this design to be produced by a three-dimensional printer. This was a long time.

Later on, we announced this circumstance to our community. Our friends in Adana made some revisions to this design and our friends in Isparta worked on the production phase. We finally put everything together and reduced the time to one and a half hour. In other words, we started producing twice as much in the same period. Then we quickly started spreading the renewed design to 81 provinces. Volunteers started to make production with the three-dimensional printers and raw materials available in their hand. We have seen that this movement was growing and the need for a website has emerged. Our website was created by our volunteering friends, the identities of whom were not even known to me. On this website, we both started to collect demands from healthcare professionals and to add manufacturers to our network more easily. For this reason, our production network started to grow. We sent demands from 81 provinces to the representatives of 81 provinces. By contacting the hospitals and doctors in those cities, we made sure that the products were directed to those cities. Since we are in Istanbul, we quickly organized the processes in Istanbul. Nef Foundation which supported this process provided us with a place in Istanbul. There we continued our productions. Thousands of people making production at home sent their products to this center. Turkey Motorcycle Platform gave support in terms of logistics. They received these face visors from the producers and brought them to our center. We packaged the headband and the transparent front face part necessary for these products and started to send them from there to the hospitals again with the help of our said motorbiker friends. We set up a cycle in this way, and this fully voluntary process was formed.

**Türkiye Motosiklet Federasyonu
3 Boyutlu Destek Kampanyası
dahilinde üretilen yüz siperliklerini sağlık çalışanlarına gönüllü olarak dağıtıyor.**

Turkey Motorcycle Federation is volunteering for the distribution of the face visors produced within the scope of 3D Support Campaign, to healthcare professionals.





SAĞLIK ÇALIŞANLARINI NEFES TEMASINA KARŞI KORUYOR

IT PROTECTS HEALTHCARE PROFESSIONALS AGAINST CONTACT THROUGH BREATHING

Sağlık çalışanlarının kullandığı ve daha yüksek bir korumaya sahip N95, FFP2 ve FFP3 cinsi maskeleri bulmak korona pandemisinden sonra zorlaştı. Ürettiğiniz siperliğin fonksiyonları nelerdir?

Ürettiğimiz yüz siperliği tek başına bir koruyuculuk sağlamamaktadır. Bu ürünün faydası kullanıldığı yere göre değişir: Dışarıda kullanıldığında koruyucu bir maske olarak kullanılabilir. Hastanede vakayla karşılaşılması esnasında ise N95 gibi koruyucu bir maskeyle kullanılması doğrudur. Farkında olmadan alışkanlıklarımız nedeniyle elimizi yüzümüze çok götürüyoruz. Siperlik yüzümüze dokunmamıza engel oluyor. Diğer önemli noktası ise şu: Hastalar devamlı öksürüyor ve hastaların maske takmadığını varsayarsak, ki çoğu da takmıyor maalesef, hastayla ilk karşılaşan sağlık çalışanlarının takması gereken bir ürün bu. Normal maske yetersiz kalabiliyor. Çünkü kişi öksürdüğü için sağlık çalışanının alnına ya da saçına da zerrecikler yapışabiliyor. Hatta bu zerrecikler tüm yüzünün etrafında birçok noktaya yapışabiliyor. Ağzını maskeyle kapatmak yeterli olmayabiliyor. Maske şeffaf bir koruma sağlıyor. Dedğim gibi yüzde yüz koruyucu değil ama normal maskeyi destekleyen, özellikle sıvı temasını engelleyen ve el-kol koordinasyonunu düzenleyen bir maske.

Finding N95, FFP2 and FFP3 type masks with higher protection, used by healthcare professionals, has become difficult after the coronavirus pandemic. What are the functions of the face visor you produce?

The face visor we produce does not provide protection on its own. The benefits of this product differ depending upon where it is used: It can be used as a protective mask when used outdoors. It is appropriate to use it with a protective mask such as N95 during an encounter with a case at the hospital. We often touch our face with our hands out of habit without noticing it. The face visor prevents us from touching our face. Another important point of it is that: Patients are constantly coughing, and assuming that they don't wear a mask -which most unfortunately don't- this is a product that healthcare professionals who are the first points of contact with patients should wear. The regular masks can be inadequate. Because, since the individual coughs, droplets can also attach to the forehead or hair of the healthcare professional. Moreover, these droplets can stick to many spots around his/her entire face. It may not be sufficient for the healthcare professional to cover his/her mouth with a mask. The mask provides a transparent protection. Like I said, it does not provide hundred percent protection, but it is a mask that supports the regular mask, and especially prevents droplet contact, and regulates hand-arm coordination.

VALİLİKLERDEN ÖZEL İZİN

SPECIAL PERMIT FROM GOVERNORSHIPS

“Evde kal” kampanyası süreci ve sokağa çıkma yasağı süreci var. Siperlikler, evde kal kampanyası sürecinde nasıl dağıtılıyor? Sokağa çıkma yasağı sırasında hangi yetkililerden nasıl izin alıyorsunuz?

Bunda iller kendi arasında sorunu çözüyor. Biz sosyal medya üzerinden İstanbul Valiliğine yazdık. Emniyet Müdürlüğünden aradılar. Emniyet yetkilileri “Ne tür bir izin istiyorsunuz, kimler bu konuda çalışıyor gönüllü olarak?” diye sordular. Onların bir listesini ulaştırdık. Bize Valilik tarafından izin verildi. Diğer illerdeki temsilciler de kendi valiliklerinden talep ediyorlar. Şu anda izin alan iller var ve izin almayı bekleyen iller var bu konuda.

Başlattığınız hareket kısa sürede büyüdü. Bu aşda şu anda Türkiye genelinde kaç kişi ve kurum iş birliği yapıyor ve kaç üç boyutlu yazıcı var?

Şu anki rakamlara baktığımda kişi ve kurum sayısı 3 bini aştı. Üç boyutlu yazıcı sayısı ise 4 bini geçti. Bu zamana kadar 100 binden fazla siperlik ürettik. Bir aydan daha fazla bir süredir üretim sürecindeyiz. Bununla birlikte iştiraklerimizle beraber, başka modelleri düşünmeye başladık. Mesela üç boyutlu yazıcıda değil de matbaada üretilen tasarımlar üzerine düşünmeye başladık. Nef Vakfı matbaa ile üretim sürecine destek veriyor. Çünkü tonlarca malzeme lazım ve bir matbaanın tamamen onun üzerine çalışması gerekiyor. Üç boyutlu yazıcıyla üretime devam ediyoruz. Ama talep çok fazla ve üç boyutlu yazıcının yetersiz kaldığı noktaya geldik artık.

There is a “stay at home” campaign process and a curfew process. How are the face visors being distributed during the stay at home campaign? How and from which officials are you getting permission during the curfew?

In this respect, the provinces solve the issue among themselves. We wrote to the Governorship of Istanbul on social media. Police Department called us. Police officials asked “What kind of a permit do you want, and who are volunteering in this matter?”. We submitted a list of them. And we have been given a permit by the Governorship. Representatives in other provinces are also making their request to their own governorship. Currently, there are provinces that have permission and also provinces waiting for permission in this respect.

The movement you started grew in a short time. How many persons and institutions are cooperating in this network at the moment throughout Turkey and how many three-dimensional printers are there?

When I look at the current figures, number of persons and institutions has exceeded 3 thousand. And number of three-dimensional printers has exceeded 4 thousand. So far, we have produced more than 100 thousand face visors. We have been in production process for more than a month. Moreover, we started to consider other models with our affiliates. For example, we started to think about designs produced in a printing house instead of with a three dimensional printer. Nef Foundation supports the process of production in a printing house. Because, tons of materials are needed and a printing house should dedicate its entire capacity to this. We are continuing production with three-dimensional printer. But the demand is very high and we have reached a point where three-dimensional printer is inadequate.

DOKTORLARDAN SONRA SIRA POLİSLER VE ECZACILARDA

AFTER DOCTORS, NOW IT IS POLICE OFFICERS’ AND PHARMACISTS’ TURN

Üretilen maskeler her ildeki sağlık kuruluşu, hastane ve doktorlara ulaştırılıyor. Maskelerinizi ulaştırdığınız başka kuruluşlar bulunuyor mu?

Ürünleri öncelikli olarak pandemi hastanelerine veriyoruz. Sonrasında sırayla diğer hastaneler, aile sağlık merkezleri, sonra polis karakolları ve eczaneleri ürün verilecek noktalar olarak belirledik. Emniyet merkezlerine ve eczanelere çok fazla dağıtamıyoruz ama onlara da az da olsa siperlik dağıttık. Matbaa modelini oluşturduktan sonra yüzbinlerce üretebileceğiz.

The masks produced are being delivered to healthcare organizations, hospitals and doctors in each province. Are there other organizations to which you deliver your masks?

We deliver the products primarily to hospitals dealing with the pandemic. We identified other hospitals, family health centers, followed by police stations and pharmacies, respectively, as secondary locations of delivery. We cannot distribute too many products to police stations and pharmacies, but we did provide them with a certain volume of face visors even though it wasn’t too much. After forming the printing house model, we will be able to produce hundreds of thousands of products.

Günde kaç adet siperlik üretiyorsunuz?

İstanbul teslimatlarımız günde bin ila bin beş yüz arasında seyrediyor. Türkiye genelindeki rakamı düzenli söyleyemiyorum, çünkü oradaki üreticilerden haftalık rapor alıyoruz. Ama haftada ortalama 20-25 bin arası teslimat gerçekleştiriyoruz.

Üretim süreci hakkında daha ayrıntılı bilgi verebilir misiniz?

Ağımızdaki gönüllüler üç boyutlu yazıcılarla, üç boyutlu desteğin plastik aksamını üretiyor. Toplamda 4 parçası var. 2 parçası üç boyutlu yazıcıdan çıkıyor. Diğer lastikten oluşan kafa bandı ve dördüncüsü ise yüzün üzerini örten şeffaf aksam. Belirli bir miktarda ürettikten sonra Türkiye Motosikletler Platformu'ndan gönüllüler gelip aksamları evimizden alıyor ve merkeze götürüyor. Burada eksik parçalar konuluyor ve buradan tekrar paketleniyor. Montaj videosu ve montaj görselleri de sağlık çalışanları için paketin içine ekleniyor. Biz montajlamadan yolluyoruz çünkü 20 tane ürün montajlayarak toplandığında çok kaba bir paket oluyor. Montajsız yolladığımız zaman çok daha rahat gönderim sağlanıyor. Sağlık çalışanları paketlerini aldıklarında, plastik aksamın üzerine sterilize edilebilir şeffaf aksamı takıyor. İkinci parça da koruyucu siperin alt kısmına takılarak yüzün şeklini alması sağlanıyor. Siperin üst kısmında yer alan plastik parçaya lastik takılıyor ve üç boyutlu destek kafada sabit duruyor. Böylelikle sağlık çalışanlarının yüzü hastalara hizmet verdikleri sırada önden gelecek etkilere karşı korunuyor. Üç boyutlu destek sağlık çalışanları ile hastalar arasında nefes temasını önlemiş oluyor.

SPONSORA İHTİYAÇ VAR

SPONSORS ARE NEEDED

Siperliği hangi malzemelerden üretiyorsunuz? Sponsorlar var mı malzeme konusunda destek olan?

Bu konuda üç tane temel ürün kullanıyoruz. Biri 3D yazıcı ham maddesi, PLA dediğimiz bir madde. Bu, mısır nişastasından yapılan organik bir malzemedir. Onun dışında PET-G dediğimiz bir malzeme var. 0,5 mm levha halinde olması gerekiyor. Üçüncü giderimiz ise delikli lastikten oluşan kafa bandı. Bunları ilk başta gönüllü arkadaşlar kendi ceplerinden koydukları bütçelerle yaptılar. Sonra bu süreci desteklemek isteyenler oldu. Biz asla para talep etmedik. Biz şöyle dedik: "Bize bu ürünler lazım, hangisine destekçi olmak istersiniz? Ya da üç boyutlu yazıcıyla da destekçi olabilirsiniz, üretime katkı sağlayabilirsiniz." Bize de bir şekilde destekler gelmeye başladı. Mesela burada Türk Telekom, Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği bize destek olan kuruluşlardan. Birçok firma hem elindeki üretimle hem elindeki malzemelerle bize destekçi oldu. Peki, biz ne yapıyoruz bu destekleri? Hem İstanbul içindeki üreticilere hem de gönüllü üreticilere bu malzemeleri yolluyoruz ve bu sistemin devamını sağlamaya çalışıyoruz. Ama şunu da unutmayalım, 4 bin 500 civarında üç boyutlu yazıcı var, bunlar sürekli çalışıyor.

How many face visors are you producing in a day?

Our deliveries in Istanbul are ranging from one thousand to one thousand five hundred a day. I cannot give a regular figure for throughout Turkey, because we receive weekly reports from the manufacturers from around Turkey. But we make an average of 20 to 25 thousand deliveries per week.

Can you give more detailed information about the production process?

Volunteers in our network produce the plastic parts of the three-dimensional support with three-dimensional printers. It has 4 parts in total. 2 parts come out of the three-dimensional printer. The other is a headband made of rubber and the fourth is a transparent part that covers the face. After a certain volume is produced, volunteers from Turkey Motorcycle Platform pick up the parts from our homes and take them to the center. Missing pieces are mounted there and they are packaged and sent again from there. Assembly video and assembly images are also included in the package for healthcare professionals. We send the products out without assembling them because it becomes a very puffy looking package when 20 products are assembled and packaged together. It is much more convenient to send them without assembling. When healthcare professionals receive their packages, they place the sterilizable transparent part over the plastic part. The second part is attached to the lower part of the protective visor, allowing it to take the shape of the face. The plastic part on the upper part of the visor is fitted with a rubber and the three-dimensional support is held in place on the head. Thus, the face of the healthcare professional is protected against effects from the front while serving patients. The three-dimensional support prevents contact through breathing between healthcare professionals and patients.

From which materials do you produce the face visor? Are there any sponsors that provide materials support?

We use three basic products in this regard. One is the 3D printer's raw material, a substance we call PLA. This is an organic material made of corn starch. Apart from that, there is a material called PET-G. It should be in the form of a 0.5 mm plate. Our third cost item is the headband made of perforated rubber. Our volunteering friends initially covered these costs out of their own pockets. Then there had been those who wanted to support this process. We never demanded money. We said: "We need these products; which one would you like to support? Or you can also give support with three-dimensional printer and contribute to production." And somehow we started to receive supports. For example, here, Turk Telekom and Rumeli Turks Culture and Solidarity Association are among the organizations that have supported us. Many companies have supported us with both the products and the materials available in their hand. And, what are we doing with these supports? We send these materials both to manufacturers in Istanbul and volunteer manufacturers and endeavor to ensure the continuation of this system. I should also add that there are around 4,500 three-dimensional printers and they are constantly operating.

Ancak gönüllü üreticilerin hepsine malzeme yollayamıyoruz. Onun için daha fazla desteğe ihtiyacımız var ki bu ve benzeri durumlarda bu süreci çok iyi bir şekilde yönetebilelim. İleride de benzer durumlar olacak. KOVID-19 olmasa da başka bir konuda ortak bir üretim gerçekleştireceğimiz kesin. Şu destek konusunu da açmak isterim: Bize şimdi büyük destekçiler geliyor. Ama biz her ile şunu söyledik: “Arkadaşlar bizim yaptığımız olay çok şeffaf, yaptığımız her şey açık, art niyet yok, hiçbir siyasi oluşum bu sürecin içinde değil. Onun için hangi ildeyseniz o ilin belediyesine, valiliğine, il milli eğitim ve il sağlık müdürlüklerine gidin. O ildeki büyük şirketlere, büyük firmalara, zenginlere gidin. Eminiz ki onlar size destekçi olacaktır.” Tam da bu şekilde oldu. Urfa’dan Van’a, Muş’a, Adana’dan Çanakkale’ye her yerde, birileri bu süreci destekledi. Aslında evinde hobi amaçlı üretim yapan insanlar bu sayede varlığını göstermiş oldu. Geleceğe dair de onlar için bir fırsat oluşturulmuş oldu. Bu gönüllüler topluluk oldu. Çünkü aynı zamanda diğer üretim yapan insanları da tanıdılar ve bunları destekleyebilecek toplulukları da tanıdılar. Bu topluluk için gelecekte yeni şeyler düşünüyoruz.

‘GELECEK İHTİYAÇLARA DA ÇÖZÜM ÜRETECEĞİZ’

‘WE WILL PRODUCE SOLUTIONS FOR FUTURE NEEDS AS WELL’

Biz misyonumuzu şu şekilde belirledik: **3 Boyutlu Destek** olarak, ihtiyacı belirleyip o ihtiyaca en kısa sürede çözüm geliştirerek üç boyutlu tasarımları üretip ihtiyaç duyulan yerlere teslim etmeliyiz. Bu KOVID-19 sürecinden çıktıktan sonra yarın başka bir konuda da olabilir.

Ama biz İstanbul’da yaptığımız bir tasarımı diğer 80 ile hızlıca yayabiliyoruz ve 80 ilde bu ürünü neredeyse ısınlayarak üretebiliyoruz. Biz ürettiğimiz şeyi, Van’a da yollayabiliyoruz. Ama bu işi sadece İstanbul’da yaparsanız her yere ulaşamazsınız. Burada lojistik çok ciddi problem ve bir maliyet. Biz aslında ne yapıyoruz burada? Kriz dönemindeki o ilk akut zamanda devreye girip, bu ürünün tedarikini sağlıyoruz aslında.

Sizin başlattığınız hareket doktorların yüzünü güldürdü. Onlardan nasıl tepkiler alıyorsunuz?

Onların bize söyledikleri şu şekilde oluyor çoğunlukla: “Biz bu ürünlerle sadece bir maske almıyoruz. Biz ayrıca umut alıyoruz. Halkın bizim içimizde olduğunu, bizi desteklediğini hissediyoruz.” Sosyal medyada birkaç hafta önce paylaştığımız bu konuya dair çok güzel bir görsel vardı. İzmirli bir aile çocuk, maskelerin montajını yapıyorlar ve onları hazırlıyorlar. Bizim bu ürettiğimiz ürün aslında sevgiyle üretiliyor. Bunu da kaçırmamak gerekiyor; yani, içinde bir duygu barındıran bir ürün. Bunu onlara verdiğimiz için diğer ürünlerden farklı oluyor. Bu ürünleri verirken, maskenin bir köşesine “parayla satılmaz” diye bir ibare yazıyoruz. Diğer kısmına da sağlık çalışanlarına olan minnettarlığımızı ifade etmek için “Sizi seviyoruz”, “Size minnettarız” mesajlarını yazıyoruz. Bu süreçte kaybettiğimiz doktorlarımız adlarını tek tek yazdık bir üretim serisinde. Biz aslında sağlık çalışanlarıyla konuşmaya çalışıyoruz. Onlarla da bu iletişimi sürdürdüğümüz için onların duygularına da hitap etmeye ve onları güçlendirmeye çalışıyoruz.

However, we cannot send materials to all of the volunteer manufacturers. Therefore, we need more support so that we can manage this process very well in this circumstance and similar situations. There will be similar situations also in the future. It is certain that we will realize a joint production on another subject, even if it is not COVID-19. I would also like to clarify this support aspect: Major supporters are interested in supporting us. But we emphasized the following message to every province: “Friends; what we do is very transparent and everything we do is clear; there are no hidden agendas and no political formation is involved in this process. Therefore, please apply to the municipality, governorship, provincial national education and provincial health directorate of the province where you are at. Apply to the large companies, organizations and rich people in that province. We are sure that they will support you.” And this is exactly what happened. There have been people who supported this process everywhere from Urfa to Van and Muş and from Adana to Çanakkale. In fact, people engaged in production at their home as a hobby have thus shown their support by this means. An opportunity was also created for them for the future. These volunteers became a community. Because, they also got acquainted with other people engaged in production and the communities that could support them. We are thinking about new ideas for this community for the future.

We have determined our mission as follows: As 3-D Support, we should determine the need, develop solutions to that need in the shortest time possible, produce the three-dimensional designs, and deliver them to the places in need. This may also be applicable on another matter in the future after the COVID-19 process ends.

But we can quickly spread a design we made in Istanbul to the other 80 provinces, and we can produce this product in 80 provinces at the speed of light so to speak. We can send what we produce also to Van for instance. But if you do this work only in Istanbul, you cannot reach everywhere. Logistics is a very serious issue and cost item in this respect. And what are we actually doing here? What we actually do is stepping in during that first acute period in the crisis and supplying this product.

‘SEVGİYLE ÜRETİYORUZ’

‘WE PRODUCE WITH LOVE’

The movement you started put a smile on doctors’ faces. What kind of reactions do you get from them?

What they tell us mostly is as follows: “With these products, what we receive is not only a mask. We also receive hope. We feel that people are among us and they support us.” There was a very nice image in this respect that we shared a few weeks ago on social media. A family from Izmir, together with their children, are assembling and preparing masks together with all the family members. This product we produce is actually produced with love. So, we should also point out this aspect; it is a product full of emotions. Since we make them feel these emotions, it is different from other products. While providing these products, we inscribe a phrase onto a corner of the mask saying “not sold for money”. On another spot, we add the messages “We love you” and “We are grateful to you” in order to express our gratitude to healthcare professionals. In a production series, we wrote the names of our doctors that we have lost in this process one by one. What we are actually doing is trying to speak to healthcare professionals. Since we continue this communication with them, we endeavor to address their feelings and strengthen them.

YENİ BİR FARKINDALIK OLUŞTU

A NEW AWARENESS
HAS BEEN CREATED

Siperliğin kullanımının gerekliliği konusunda nasıl bir farkındalık oluşturdunuz?

Şöyle bir farkındalık yarattık: Bundan 4-5 hafta önce Türkiye'de bu tarz bir ihtiyacın olduğundan kimse bahsetmiyordu. Ancak, biz bu hareketi başlattıktan sonra, onlarca kalıp atölyesinde kalıp çıkmaya başladı. İnsanlarda bir farkındalık oluştu. Artık bakkalda, marketlerde her yerde bu siperliği takmaya başladılar. Pazarcılar kullanmaya başladı ki kullanmaları gerekiyor. Bu ticari olarak başka kişiler tarafından satılınca, biz burada bir farkındalık oluşturduk. Başka insanlar da yüz siperliğiyle ilgili fazlasıyla ürün geliştirdiler. Türkiye'de hızlıca bir ürün fazlası oldu, biz de elimizdekilere üretip vermeye çalışıyoruz ama bunu seri bir şekilde üretmemiz gerekiyor. Biz üretimimizi, matbaa modeliyle birleştirip hızlı bir şekilde çağrılara cevap vermek istiyoruz. Üç boyutlu yazıcının fark yaratarak üretebileceği başka ürünler de var. Bu ürünlere odaklanmak istiyoruz bu 4 bin 500 yazıcıyla. Çünkü bizim desteğimizi bekleyen başka ürünler de var.

How did you raise awareness about the necessity of using the face visor?

We created this awareness as follows: Nobody was talking about such a need in Turkey until 4 to 5 weeks ago. However, after we have started this movement, several mold shops have started to produce molds. People have started to develop awareness on the issue. Now they wear the face visor everywhere, whether it be grocery stores or markets. Market places also started using it, as they should be. When this product was started to be sold commercially by other people, we created awareness on the matter. Other people have also developed a lot of products related to face shield. A product surplus has quickly emerged in Turkey; we are also endeavoring to produce and provide what we have in hand, but we should perform a swift production process. We want to combine our production with the printing house model and respond to the demands quickly. There are also other products that a three-dimensional printer can produce by making a difference. We want to focus on these products with these 4,500 printers. Because, there are also other products waiting for our support.



BİREYSEL İNİSYATİFLER EKONOMİYİ DÜZENLİYOR

INDIVIDUAL INITIATIVES REGULATE THE ECONOMY

Korona pandemisi sonrası dönemde dünyadaki sistemlerin nasıl değişeceği konuşuluyor. Korona pandemisinin başında tıbbi ve hastalıktan koruyucu malzemelere fahiş zamlar yapıldı, özellikle maskeler, dezenfektanlar ve yüz siperliklerinin fiyatları çok arttı. Sizin geliştirdiğiniz bu inisiyatifin, yüz siperliği fiyatlarını dönüştürücü bir etkisi oldu. Biz korona sonrası ekonomi nasıl olacak diye konuşurken, devletler fiyatları sabit tutarak ya da artmasını önleyerek ekonomiyi denetlemeye çalışırken, bireysel girişimlerin, sivil inisiyatiflerin, fiyatlar üzerinde doğal olarak, başka müdahaleye gerek bırakmaksızın dönüştürücü bir gücü olduğunu gördük. Bu konuda neler söylemek isterseniz?

Bu konuyu aslında çok güzel dile getirdiniz. Bu, bizim elimizden gelen bir çalışmaydı. Ve ne oldu? Fahiş fiyatlara satılan, piyasada bulunmayan bir ürünün tedarik sürecine halkın desteğiyle beraber çekidüzen verdik. Maskelerin çok fahiş fiyatlara satılması söz konusuydu, aynı şey bu üç boyutlu destek için de geçerli. Bir ay öncesinde bu ürün piyasada yoktu. Olan ürünler de çok yüksek fiyatlara satılıyordu. Bizim başlattığımız bu hareket sonucunda bir farkındalık oluştu. Birçok kalıp atölyesinde siperliğin çok sayıda kalıbı yapıldı. Artık maliyeti 15 liranın altında insanların ulaşabileceği rakamlara satılmaya başlandı. Hatta, fiyatların piyasanın çok daha altına, sadece hastane çalışanları değil, halkın ulaşabileceği düzeylere inmesine sebep olduk. Biz bu maskeyi ortalama 5 TL'ye mal ediyoruz ve ücretsiz olarak sağlık çalışanlarına dağıtıyoruz. Bu anlamda bir farkındalık yarattığımızı düşünüyoruz. Bu bizim bu sürece kattığımız bir fayda. Yarın başka ürünler de geliştirmeye çalışacağız. Maske konusunda yaptığımız AR-GE çalışmaları var. Bu süreç içinde bir de AR-GE gönüllüleri var. Bu gönüllüler bu süreçte yeni tasarımlar yapıyor paylaşıyor. Bu süreçleri hem global düzeyde paylaşıyoruz hem de global platformdan aldıklarımızı kendi üretimimizde kullanıyoruz. Birçok ürüne müdahil olmaya çalışıyoruz.

Bu şekilde üretime de katkı sağladığımızı ve burada üreten insanların adını temsil ettiğimizi düşünüyorum. Çünkü bugüne kadar zaten bu üreticiler üç boyutlu yazıcılarla hobi olarak bir şeyler üretiyorlardı. Bizim bu çatı altında toplanmamızla birlikte yalnız olmadıklarını ve bir fayda uğruna üretim yaptıklarını hissettiler. Bu süreç bittikten sonra buna benzer hedefler gösterdiğimiz zaman yeni üretimler gerçekleştirebiliriz. Mesela sokak hayvanları için protez yapıyoruz, onun için bir çalışma yapacağız. Diyeceğiz ki "Üç boyutlu yazıcılarla bir köy okulunun bir parçasını inşa edeceğiz." ve herkes okulun bir parçasını inşa edecek. Herkes bir tuğla basacak ve birlikte oraya bir köy okulu inşa edeceğiz. Bu hayal değil. Bunun Ar-Ge çalışmalarını yapıyorum. Normal standart tuğla gibi olmayacak bu. Buna benzer çalışmaları sürdüreceğiz. Birçok alanda fark yaratacağımızı ve farkındalık yaratacağımızı düşünüyorum.

It is a matter of discussion nowadays how the global systems will change after the coronavirus pandemic. At the beginning of the coronavirus pandemic, excessive increases were made to the prices of medical and disease-protection materials, and the prices of masks, disinfectants and face visors, in particular, have increased too much. This initiative that you have developed had a transformative effect on face visor prices. While we were talking about how the post-coronavirus economy would be and while states were trying to control the economy by keeping prices stable or preventing them from increasing, we have witnessed that individual initiatives and civil initiatives naturally had a transformative power on prices without the need for any further intervention. What would you like to say in this respect?

You actually expressed this issue very well. This was something that we were capable of doing. And what happened? With the support of people, we have addressed the needs of the supply process of a product which was sold at exorbitant prices and was not available in the market. Masks were sold at very exorbitant prices, and the same thing is also applicable to this three-dimensional support. Until a month ago, this product was not available on the market. And the existing products were being sold at very high prices. As a result of this movement that we started, awareness has been created. Many molds of the face visor were made in many mold shops. Now, it has started to be sold at very affordable prices, below 15 Turkish Lira. Moreover, we have caused the prices to drop much lower than the market prices, thereby making the product accessible not only to hospital staff, but also to general public. We produce this mask at an average cost of TL 5 and distribute it to healthcare professionals free of charge. We think that we have created a sense of awareness in this respect. This is a benefit we have added to this process. We will also endeavor to develop other products in the future. We have some R&D studies that we are carrying out about masks. There are also R&D volunteers in this process. These volunteers come up with and share new designs in this process. We both share these processes at the global level and use what we receive from the global platform in our own production. We endeavor to deal with many products.

3 BOYUTLU YAZICILARLA KÖY OKULU İNŞA EDECEĞİZ

WE WILL BUILD VILLAGE SCHOOLS WITH 3D PRINTERS

I think that we also contribute to production in this way and that we represent the productive people in this sense. Because, to date, these manufacturers had already been engaged in production with three-dimensional printers as a hobby. When we all gathered under this roof, they felt that they were not alone and that they were producing for a particular benefit. After this process is over and when we have similar targets, we can realize new productions. For example, we produce prostheses for stray animals and we will carry out a work for this purpose. We will say, for instance, "We will build a part of a village school with three-dimensional printers." and everyone will build a part of the school. Everyone will lay a brick and together we will build a village school. This is not a dream. I am carrying out the R&D studies of this. The bricks to be used will not be like regular standard bricks. We will continue similar studies. I think we will make difference and create awareness in many areas.

3 Boyutlu Destek kampanyasının gönüllüleri gelecekte yeni projeler yapmayı hedefliyor.

Salgın sonrasında başka tıbbi malzemeler için de planlarınız var mı?

Sokak hayvanları için protezden tutun insansız hava aracı üretimine kadar birçok alanda bu topluluk ortak hareket edebilir. Çünkü üç boyutlu yazıcı üretim özgürlüğü veriyor ve üretimin demokratikleşmesini sağlıyor. Yani Muş'ta da Van'da da İstanbul'da da İzmir'de de tüm üretimi aynı anda yapabiliyoruz. Hiçbir bölge bu üretimden eksik kalmıyor. Sadece burada dış aksamı üretebiliyoruz. Mesela bu güzel bir tasarımsa, sadece üç boyutlu yazıcıdan çıkardığınız bir parçayı ürüne dönüştürebilirsiniz. Bu bir köpeğin ayağına bir çözüm olabilir veya bir kediye bir mama tası da olabilir. Diğer yandan bunun içine biraz elektrikli parçalar eklediğiniz zaman ya da motor koyduğunuz zaman bu insansız hava aracı olabilir. Bu noktada farklı projelere çok açığız. Sınır yok, sadece odaklanarak proje üretmemiz gerekiyor. Mesela drone da yapabiliriz ve bu drone ile tarlaların sulanmasını sağlayabiliriz. Bunun için de gerekli şey üretmek ve ürettiklerimizi diğer elektronik parçalarla birleştirmek. Şöyle düşünün: Biz Şanlıurfa'daki arkadaşımıza bir elektronik kit yolluyoruz. Dosyayı veriyoruz. Dosyaya göre üretiyor ve bu drone'u kendi başına üretebiliyor. Buna benzer farklılıklar da olacak. Mesela bir köy okulu inşa edebileceğiz.

Volunteers of the 3D Support campaign aim to conduct new projects in the future.

Do you have plans for other medical supplies after the pandemic?

This community can create joint projects in many areas, whether it be producing prostheses for stray animals or producing unmanned aircraft. Because, the three-dimensional printer gives freedom of production and ensures democratization of production process. In other words, we can make the entire production at the same time in Muş, Van, Istanbul and Izmir. No region is deprived of this production. External parts can be produced here alone. For example, if this is a good design, you can turn a part you have processed in the three-dimensional printer alone into a product. This can be a solution for a dog's foot or a food bowl for a cat. On the other hand, this can be an unmanned aerial vehicle when you add some electrical parts or put an engine into it. At this point, we are very open to different projects. There is no limit; all we need to do is to focus and produce projects. For example, we can also produce a drone with which we can ensure the irrigation of fields. And what is necessary for this is to produce and to combine what we produce with other electronic parts. Think of it this way: We send an electronic kit to our friend in Şanlıurfa. We give the file. And s/he can produce this drone on his/her own according to the file. There will be other similar projects that create a difference. For example, we will be able to build a village school.

'YURT DIŞINDAN ÇOK TALEP VAR, YARDIMA AÇIĞIZ'

'THERE ARE MANY DEMANDS FROM ABROAD; WE ARE READY TO HELP'

Başlattığınız hareket için yurtdışından talepler alıyor musunuz? Bu modeli nasıl gerçekleştirdiğinize dair yurt dışından sorular oluyor mu?

Bu şekilde çok fazla çok mesaj aldık. Yurt dışından ulaşıyorlar; mesela Kıbrıs'tan, Almanya'dan, Amerika'dan çok geri dönüşler oldu. "Biz de bu sürece katkı sağlamak ve kendi bölgemizde üretmek istiyoruz." diye mesajlar aldık. Onlara şöyle bir cevap verdik: "Biz burada organize olduk ama gidip Amerika'da organize olamayız. Ama biz dosyalarımızı ve üretim şeklimizi kullanımınıza ve faydanıza açarız. Sormak istediğiniz bir soru varsa cevaplarız." Yani, "Siz orada kendiniz yapın." demek zorunda kalıyoruz.

Do you receive demands from abroad for the movement you started? Are there any questions from abroad about how you realized this model?

We received a lot of messages in this way. They reach us from abroad; for example, we received many feedbacks from Cyprus, Germany and USA. We received messages saying "we also want to contribute to this process and produce in our own region." We answered them as follows: "We got organized here but we cannot go to USA and get organized there as well. What we can do, however, is to make our files and production method available to you for your use and benefit. And if you have any question that you want to ask, we will answer it." In other words, we had to say "you should do it yourself there."

Size birileri ulaşmak istese ve bu konuda fikir almak isterse, onlara yardımcı olabilir misiniz? Size nasıl ulaşmalılar?

3boyutludestek.org bizim genel internet sitemiz. **iletisim@3boyutludestek.org** ya da **ilker@3boyutludestek.org** adresime elektronik posta gönderebilirler. Ben de yurt dışından gelecek sorulara memnuniyetle cevap verebilirim.

If someone wants to reach you and get an opinion in this respect, can you help them? How should they reach you?

3Boyutludestek.org is our general website. They send can send an e-mail to my address at iletisim@3boyutludestek.org or ilker@3boyutludestek.org. I will be glad to answer questions from abroad.

**3 Boyutlu Destek ekibi
yurt dışında benzer
kampanyaları yapmak
isteyen kişilere gönüllü
olarak rehberlik ediyor.**

**The 3D Support team
voluntarily provides
guidance to people who
want to organize similar
campaigns in abroad.**

‘KURTULUŞ SAVAŞI’NA BENZER BİR DÖNEMDEN GEÇİYORUZ’

**‘WE ARE GOING THROUGH A PERIOD SIMILAR TO
THE TURKISH WAR OF INDEPENDENCE’**

Ben şunu eklemek isterim: Biz toplum olarak zor durumlarda hep destekte bulunduk. Bu, kimi zaman para yardımı, kimi zaman eşya yardımı oldu. Kimi zaman da kitap toplayıp yolladık. Hep elimizdeki bir şeyi verdik. Bizim içinde bulunduğumuz senaryoya benzer bir şey yakın zamana kadar yaşanmadı, Kurtuluş Savaşı zamanı hariç. O zaman da cephedeki askerlerimiz için üretim yapan bir halk oluştu. Cephedeki askerlerin ihtiyaçlarını karşılamak için bütün imkânlarla köyler kuruldu ve üretimle destek verildi. Ben de yaşadığımız bu senaryoyu ona benzetiyorum. Çünkü bu halk üretmek için birleşir. Elindeki hazır ürünü veya cebindeki parayı vermek yerine üretmek destekçi olmaya başladı. Bu aslında bu sürecin katma değerini de ortaya koyuyor. Yani bu durumlardan farklı senaryolar çıkabilir ama üretmek değer katmak çok daha değerli bir durum. Böyle bakarsak ortaya çıkan faydayı göstermiş oluruz.

I would like to add the following: We, as a society, have always provided support in difficult situations. This was sometimes in the form of monetary assistance and sometimes donation of goods. Sometimes we collected and sent books. We have always given something we have in hand. Nothing similar to the circumstance we are in has been experienced until recently, except for the Turkish War of Independence. At that time, too, people were making production for our soldiers in the front line. Villages were established with any and all means and support was given through production in order to meet the needs of soldiers in the front line. And the circumstance we are now in makes me think of those times. Because, people of this nation come together to produce. They started to give support by producing, instead of providing the finished products in their hand or the money in their pocket. In fact, this also reveals the added value of this process. In other words, different scenarios may emerge from these situations, but adding value by producing is much more valuable. If we look at it this way, we can demonstrate the benefit that has emerged more easily.

—Yunus Emre Enstitüsü—
Oktaý Kaynarca'yı
•A ğ ı r l a d ı •



Yunus Emre Institute Hosts Oktaý Kaynarca



Oktay Kaynarca

Tiran Yunus Emre Enstitüsü, Oktay Kaynarca'yı Enstitünün sosyal medya kanallarında yayınlanan bir programda ağırladı. Sunuculuğunu Balkanların ünlü spikeri Jusuf Emin'in üstlendiği programda Oktay Kaynarca sanat kariyeri ve oyunculuk hakkında konuştu. Türk dizilerinin Türk dilini ve kültürünü yaymakta önemli bir misyon üstlendiğini vurgulayan Oktay Kaynarca, Yunus Emre Enstitüsü'nün yaptığı faaliyetler hakkında, "Bizim kültürümüzün insanlar tarafından biliniyor olması, insanlar tarafından özümseiyor olması bir ülke için çok değerli ve önemli bir şey. Dolayısıyla bunu yapan kurum da çok değerli ve önemli." dedi.

Tiran Yunus Emre Enstitüsü, Balkanlar'ın ünlü spikeri Jusuf Emin'in sunumuyla ünlü oyuncu Oktay Kaynarca ile 1 Temmuz 2020 tarihinde unutulmaz bir programa imza attı. "Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz" ve "Kurtlar Vadisi" gibi birçok dizide oynadığı rollerle sadece Türkiye'de değil birçok ülkeden büyük bir hayran kitlesine sahip olan Kaynarca, sanat kariyeri hakkında konuştu. "Yunus Emre Enstitüsü Dijital Söyleşileri" kapsamında gerçekleşen programda ayrıca oyunculuk, sinema ve tiyatro hakkındaki görüşlerine yer veren ve meslek sırlarına değinen sanatçı, oyuncu adaylarına yol gösterici tavsiyelerde bulundu.

Balkan ülkelerinden Arnavutluk ve Kosova'daki hayranlarının sorularını yanıtlayan Kaynarca, programda Azeri ressam Elmar Memmedzade'nin sürpriziyle karşılaştı. Dünyada ilk kez şeffaf ipek üzerine Kuran-ı Kerim yazan Azerbaycanlı ressam hattat Tünzale Memmedzade'nin gölge tekniğiyle resim yapan ressam kardeşi Elmar Memmedzade canlı yayına katıldı. Azeri ressam Elmar Memmedzade ince ipeğe yaptığı Kaynarca'nın portresini duvara yansıtarak izleyenlere görsel şölen yaşattı. Tiran Yunus Emre Enstitüsü'nün organize ettiği program Arnavutluk'un ünlü televizyon kanalı Vizion Plus'ın resmi Facebook sayfasında da canlı olarak yayınlandı. Programı binlerce kişi izledi.

Yunus Emre Institute's Tirana branch hosted Oktay Kaynarca at a program aired on social media. In the program, presented by the famous presenter of the Balkans Jusuf Emin, Oktay Kaynarca talked about his career and acting. Emphasizing that Turkish TV series undertake an important mission in promoting Turkish language and culture, Oktay Kaynarca said, "It is a very valuable and important thing for a country that our culture is getting known and internalized by the people around the world. Therefore, the institution that makes this possible is also very valuable and important."

Yunus Emre Institute's Tirana branch has organized an unforgettable program on Wednesday, July 1, with the famous actor Oktay Kaynarca as the guest, presented and hosted by the famous presenter of the Balkans Jusuf Emin. Having a large fan base not only in Turkey, but also in many countries around the world, thanks to his parts in famous TV series like "Eşkya Dünyaya Hükümdar Olmaz" (Bandits) and "Kurtlar Vadisi" (Valley of the Wolves), Kaynarca talked about his acting career. In the program, which took place within the scope of the "Yunus Emre Institute Digital Talks," Kaynarca also expressed his views on acting, cinema and theater and mentioned acting related tricks of the trade, and offered guiding advice to future actors and actresses.

Answering the questions of his fans from Albania and Kosovo, Kaynarca was surprised by the Azerbaijani painter Elmar Memmedzade in the program. Elmar Memmedzade is the brother of Azerbaijani painter and calligrapher Tünzale Memmedzade, the person who wrote the Qur'an on transparent silk for the first time in the world, and he is known for his shadow painting technique. Azerbaijani painter Elmar Memmedzade brought a visual feast to the viewers when he reflected the portrait of Kaynarca he painted on fine silk on the wall. The program, organized by Yunus Emre Institute's Tirana branch, was broadcast live on the official Facebook page of Albania's famous TV channel Vizion Plus. The program was watched by tens of thousands of people.

ÇOCUKLUK HAYALİ OYUNCU OLMAKTI

BEING AN ACTOR WAS HIS CHILDHOOD DREAM

Kaynarca oyunculuğa başlama sebebini şöyle anlattı: "Bu benim çocukluğumdan beri istediğim bir şey. Farkına nasıl vardığımı söylersem daha doğru olur. Sizin yaşınız yetmez. Televizyonun ilk dönemlerinde, Türkiye'de televizyonun seyredilmeye başlandığı ilk zamanlardan itibaren, televizyon benim çok ilgimi çekmişti. Var olan televizyon mecrası o kadar çok ilgimi çekiyordu ki başından ayrılamıyordum. Daha sonra farkına vardım ki beni oyunculuk yapmaya iten şey televizyon oldu. Ondan sonra da lisede daha fazla pekişti. Nasıl yapabilirim bunu profesyonel olarak nasıl hayata geçiririm diye düşündüm. Sonra düşündük taşındık bunu okulunu okumak gerekiyor. Konservatuari gittim." Oyunculuk olmasaydı havacılık okumak istediğini ve çevresinin kendisine doktorluk mesleğini yakıştırdığını söyleyen Kaynarca, "O zamanlar hayalim havacı olmaktı ama oyunculuk ağır bastı" dedi.

OYUNCULUĞUN ALTIN KURALI: EĞİTİM, ÇALIŞMAK VE DİSİPLİN

THE GOLDEN RULES OF ACTING: EDUCATION, HARD WORK AND DISCIPLINE

Oyunculukta eğitimin oldukça önemli bir yeri olduğuna değinen Oktay Kaynarca başarılı bir oyuncu olmanın sırlarını hayranlarıyla paylaştı. Fiziksel görünüşün oyunculuk için yeterli olmadığını belirten Kaynarca, çalışma ve disiplinin önemini şöyle dile getirdi:

"Bir sürü genç arkadaşımı çok başarılı buluyorum, çok becerikli buluyorum, çok yetenekli buluyorum. Birçok arkadaşımı çok beğenerek izliyorum. Ama bunun yanı sıra tabi maalesef kabul etmek gerekir ki sadece fiziklerinden dolayı, ki o da lazım, başrol oyuncusu olmuş arkadaşlarım, yaptıkları işin içerisinde eğer okullu değillerse, tecrübeli oyuncu arkadaşlarıyla meseleyi ciddiye alıp, kendilerini eğitmeleri gerekir. Başrol oynamak önemli bir iştir. Her rol çok önemlidir. Bu disiplin denilen şeyi oyunculuk içinde edinemezsek, daha doğrusu, o sistem içerisine geçiremezsek, bu bütün sete nükseder ve daha sonra uzun süre bir iş yapamazsınız."



Kaynarca explained why he started acting as follows: "This is something I've wanted since my childhood. So, it would be more accurate if I tell you how I realized it. Maybe you are too young to understand my words... TV attracted my attention a lot since its early periods, I mean, since the times it has first been watched in Turkey. The existing TV venues at that time attracted my attention so much that I could not leave watching it. Later, I realized that it was TV what led me to act. After that, it further strengthened in high school. I thought about how I could do this, how I could realize it professionally. After due consideration, I decided that I needed to get training on this subject. I started to attend the conservatory." Kaynarca said he would like to study aviation were it not for acting while people around thought being a doctor would suit him. Kaynarca added, "At that time, my dream was to become an aviator, but acting far outweighed."

Pointing out that education has an important place in acting, Oktay Kaynarca shared the secrets of being a successful actor with his fans. Stating that physical appearance is not enough for acting, Kaynarca expressed the importance of hard work and discipline as follows:

"I find many of my young friends very successful, I find them very skilled, I find them very talented. I watch and adore many of my friends very much. Still, we have to admit that unfortunately there are some actors who got the lead roles just because of their physical appearance, which is, of course, necessary. These friends, if they are not educated, must take the matter seriously together with their experienced actor friends and educate themselves. Playing the lead role is an important task. Every role is very important. If we cannot acquire this so-called discipline in acting, or rather, integrate it into that system, it will relapse to the whole set and then you cannot do your job again for a long time."

Kaynarca: Başrol oynamak önemli bir iştir. Her rol çok önemlidir. Bu disiplin denilen şeyi oyunculuk içinde edinemezsek, daha doğrusu, o sistem içerisine geçiremezsek, bütün sete nükseder ve daha sonra uzun süre bir iş yapamazsınız.

Mr. Kaynarca: Playing the lead role is an important task. Every role is very important. If we cannot acquire this so-called discipline in acting, or rather, integrate it into that system, it will relapse to the whole set and then you cannot do your job again for a long time.



İYİ BİR OYUNCUNUN ENTELEKTÜEL OLMASI GEREKİR

A GOOD PLAYER MUST
BE INTELLECTUAL

Jusuf Emin'in oyuncu olmak isteyen gençlere tavsiyesinin ne olacağına dair sorusuna karşılık Kaynarca şöyle konuştu:

In response to Jusuf Emin's question about what he would recommend to the young people who want to be actors, Kaynarca said:

"Bir oyuncunun gelişmesi bir astronotun gelişmesi kadar zor bir iştir, iyi bir oyuncudan bahsediyorsak eğer. O yüzden çok meşakkatli bir iştir oyunculuk. Öncelikle onu kabul edip bu işe öyle başlamaları gerektiğine inanıyorum. Iskalama oranı çok yüksek bir iştir. Hayatınız boyunca tırmalayıp tırmalayıp, gerçekten hayal ettiğiniz yere gelemeyebilirsiniz. Çünkü maalesef bu riskli bir iştir. Ama etrafınızdaki insanlar sizi doğru yönlendirirse en azından istediğiniz yere gelme şansını yakalayabilirsiniz diye düşünüyorum. Şimdi arkadaşlara söylediğim şey şu oluyor: Diyorum ki bir oyuncu çok gözlemliyor olmak zorunda. Bir kere mutlaka çok okumak zorundasınız. Mutlaka çok seyretmek zorundasınız. Mutlaka, çok şey dinlemek zorundasınız. Çok şey bilmek zorundasınız. Gerçekten abuk sabuk ya ben bunu niye biliyorum dediğiniz bir şey bir gün öyle bir lazım oluyor ki herhangi bir yerde. Çünkü o kadar çok dünyanın içine girip çıkıyorsunuz ki yaptığınız iş dolayısıyla. Birden "Hay Allah ya! Ben bunu nereden biliyormuşum, iyi ki de biliyormuşum" duygusu, sizi bambaşka bir yere taşıyabiliyor. Algınızın açık olması gerekiyor. Neredeyse iyi bir entelektüel olmanız gerekiyor. Birçok şeyi okumanız gerekiyor."

If what we mean is a good actor, the development of an actor is as difficult as the development of an astronaut. So acting is a very demanding job. I believe that they should first of all accept it and then, set out. This is a job in which the chance to miss the target is very high. You may struggle all your life, but not be able to get through to where you really dreamed to. Unfortunately, this is a risky business. But, I think that if the people around you guide you right, you can at least get the chance to achieve the level you want to get to. Now what I say to friends is this: I believe an actor has to observe a lot. For one thing, you certainly have to read a lot. You certainly have to watch a lot. Certainly, you have to listen a lot. You have to know a lot. Something that is really nonsensical, such as something that makes you ask yourself why on earth I know this, at a certain time and place happens to be the thing that you need to know. That is because you are getting into and out of many worlds because of your work. Suddenly, the feeling that 'Oh God! How did I know this, and thank God I knew it?' can carry you to a different place. Your perception needs to be open. You have to be almost a good intellectual. You have to read many things."

'TİYATRO OYUNCUNUN ER MEYDANIDIR'

'THEATER IS THE CONTEST ARENA FOR THE ACTOR'

Tiyatro eğitimi aldığı dile getiren Oktay Kaynarca, televizyon oyunculuğuna adeta tepetaklak girdiğini ifade etti. Tiyatro ve televizyon oyunculuğunun birbirinden ayrı ve gerekli mecralar olduğunu söyleyen Kaynarca, tiyatronun bir oyuncunun başarısında oldukça belirleyici olduğuna şöyle dikkat çekti:

"Ben her zaman şey diyorum: Arada bir tiyatro yapmak zorundayız. Tiyatro oyuncunun bilenme yeridir. Biz kendimizi orada bileyleriz. Sahneye çıkmak başka bir şeydir. Seyirciyle temas etmek, o salonun var olan enerjisini birebir hissedebilmek çok önemlidir, vazgeçilmez bir şeydir. Mümkün olduğu kadar, fırsat buldukça tiyatro yapmaya çalışırız. Yapmaya da çalışmalıyız. Tiyatroda ıskalama şansınız yoktur. Hastalanma şansınız yoktur, her şey anlıktır ve orası er meydanıdır bir oyuncu için. O yüzden de tiyatro yapabilen insan önemli insandır. Gerçekten orası farklı bir alan. Oyunu durdurup sizi oraya çıkarsam, üç tane cümle ezberletmeye çalışsam, bu işle ilgilenmiyorsanız, adınızı unutabilirsiniz. Gerçekten öyle enteresan bir iştir, heyecanı yüksek bir iştir. Yüz küsur oyun oynamışım, yüzüncü oyuna çıksam da aynı heyecana çıkmış olduğumu hatırlıyorum.

"Tiyatro oyuncunun bilenme yeridir. Seyirciyle temas etmek, o salonun var olan enerjisini birebir hissedebilmek çok önemlidir, vazgeçilmez bir şeydir. Tiyatroda ıskalama şansınız yoktur. Hastalanma şansınız yoktur, her şey anlıktır ve orası er meydanıdır bir oyuncu için."

"Theater is the actor's sharpening place. It is very important to be in contact with the audience and to feel the energy of the hall in person; it is indispensable. You have no chance to make an error in the theater. You have no chance to get sick, everything is momentary and it is a contest arena for an actor."

Expressing that he received training in theater, Oktay Kaynarca stated that he, sort of, tumbled down to the world of TV acting. Saying that theater and TV acting are fields that are separate from each other and each is necessary in itself, Kaynarca pointed out that theater is significant in determining the success of an actor:

"Theater is the actor's sharpening place. It is very important to be in contact with the audience and to feel the energy of the hall in person; it is indispensable. You have no chance to make an error in the theater. You have no chance to get sick, everything is momentary and it is a contest arena for an actor."

"As I always say: We have to play in a theater at least once in a while. Theater is the actor's sharpening place. It is where we sharpen ourselves. Being on the stage is a different feeling. It is very important to be in contact with the audience and to feel the energy of the hall in person; it is indispensable. We try to play in a theater play as much as possible, whenever possible. You should try to play in a theater play. There is no chance to make an error in the theater. You have no chance to get sick, everything is momentary; and it is a contest arena for an actor. That's why the person who can play in a theater is an important person. It really is a different place; if I really stop the play and call you to the stage and try to make you memorize three sentences, you can even forget your name if you are not interested in this job. It really is such an interesting job, a very exciting job. I have played in more than a hundred plays; and I remember feeling the same excitement at every play, even at the hundredth one."



ÜLKESİNİ TANIMAYAN DÜNYAYA AÇILAMAZ

ONE WHO DOES NOT KNOW HIS OWN COUNTRY CANNOT BE OPEN TO THE WORLD

Oktaý Kaynarca bir oyuncunun dünya çapında ses getirecek işler yapmak için öncelikle kendini ve ülkesini çok iyi tanımmasının gerekli olduğunu söyledi. Kaynarca şöyle konuştu: “Dünyadan haberdar olmanız gerekiyor. Özellikle ben şuna inanıyorum, bu bizim için çok önemlidir. Kendi ülkesini tanımayan dünyaya dair bir şey yapamaz. Önce kendini çok iyi tanıyacaksınız. Ulusallıktan evrensellığe diyorum ben buna. Önce ulusal olmak zorundasın, sonra evrensel olmak zorundasın. “O yüzden kendi ülkeni, kendi insanını çok iyi bileceksin ki daha sonra dünyaya bunu nasıl gösterebileceğine dair bir bilgin olsun.”

Oktaý Kaynarca said that a player must first know himself and his country very well in order to produce world-class pieces of work influential worldwide. Kaynarca said: “You have to be aware of what is going on around the world. Especially, I believe this is very important for us. He who does not know his own country cannot do anything about the world. First, you should know yourself very well. As I call this, from the national to the universal. You have to be national first, then you have to be universal. Therefore, you should know your own country, your own people very well so that you can have a knowledge of how you can show it to the world.”



TÜRK DİZİLERİ TÜRKÇEYE İLGİYİ ARTIRIYOR

TURKISH SERIES INCREASING INTEREST IN THE TURKISH LANGUAGE

Oktaý Kaynarca, Jusuf Emin ile yaptığı söyleşi sırasında Türk dizilerinin, dünya genelinde Türkçeye artan ilgiye olan katkısından şöyle bahsetti: “Türk dizileri seyredip Türkçeyi öğrenen bir sürü insan var. Türkçeye alakası olmayıp sadece Türk dizileri seyrederek Türkçeyi öğrenen insan o kadar çok mutlu ediyor ki bizi; yani çok şaşırtıcı ve çok mutlu edici.”

During his interview to Jusuf Emin, Oktaý Kaynarca talked about the contribution of Turkish TV series to the increasing interest in the Turkish language worldwide: “There are many people who watch Turkish TV series and learn Turkish. The person who has nothing to do with Turkish, but learns Turkish only by watching Turkish series makes us so happy; it is very surprising and pleasing.”

Jusuf Emin de “Türk dizilerini izleyerek Türkçeyi öğrenen o kadar büyük bir kitle var ki aslında. Yunus Emre Enstitülerine kurslara gidiyorlar meraklarından. Aslında daha çok misyonerlik görevi üstleniyorsunuz dizilerle.” demesi üzerine ünlü oyuncu, Türk dizilerinin dünyadaki etkisinden bahsetti. Kaynarca, Türk dizileri sayesinde Türk kültürü, dili, örf ve ananevi özelliklerinin başka insanlar, başka kültürler tarafından öğrenildiğine dikkat çekti. Bir dönem Amerikan dizilerinin dünyada yaygın olduğunu ancak şimdi Türk dizilerinin ön plana geçtiğini belirten Kaynarca şöyle konuştu: “Bunun avantajının çok önemli bir şekilde kullanılması gerekiyor. Özellikle Balkan ülkelerinde, Arap ülkelerinde, Türk Cumhuriyetlerinde hatta Brezilya’da, hatta Arjantin’de, oralarda seyrediliyor olmak çok önemli bir sorumluluk bence. Bununla da ilgili her düzeyde mutlaka ve mutlaka daha iyi aktiviteler oluşturulması gerektiğine inanıyorum.”

Jusuf Emin, on the other hand, added that “Indeed, there is such a large audience that learns Turkish by watching Turkish series. They start attending the courses of Yunus Emre Institute out of curiosity. Actually, through these series, you are in a way taking on more of a missionary duty.” In response to these words of Jusuf Emin, Kaynarca talked about the effects of Turkish series around the world. He pointed out that other people and other cultures started to learn the Turkish culture, Turkish language, and features of Turkish customs and traditions thanks to Turkish series. Indicating that US TV series were common in the world for a while, but now Turkish TV series are at the forefront, Kaynarca said: “The advantage of this should be used in a very important way. I think it is a very important responsibility to be watched especially in Balkan countries, Arab countries, Turkish Republics, and even in Brazil and Argentina. About this, I believe that it is necessary to create certainly better activities at all levels.”



'YUNUS EMRE ENSTİTÜLERİNİN YAPTIĞI ÇALIŞMALAR ÇOK DEĞERLİ'

'WHAT YUNUS EMRE INSTITUTE DOES IS VERY VALUABLE'

"Yunus Emre Enstitülerinin yaptığı çok önemli bir görev, gerçekten çok değerli bir şey bu. Özellikle bunu için ehli insanlar, devlet tarafından yapılıyor olması da çok değerli. Kültür çok değerli. Bizim kültürümüzün insanlar tarafından biliniyor olması, insanlar tarafından özümseyen olması bir ülke için çok değerli ve önemli bir şey."

"It is a very important task that Yunus Emre Institute does; this is something very valuable indeed. It is also very valuable that this is done by competent people and by the state. Culture is very valuable. The fact that our culture is known to the people and that it is absorbed by the people is a very valuable and important thing for a country."

Oktay Kaynarca, Yunus Emre Enstitülerinin hem kültürün hem de dilin yayılması için büyük bir rol üstlendiğini dile getirdi. Kaynarca Enstitülerin üstlendiği bu önemli görevden şöyle bahsetti: "Çok önemli bir görev bu, gerçekten çok değerli bir şey bu. Özellikle bunun için ehli insanlar, devlet tarafından yapılıyor olması da çok değerli. Kültür çok değerli. Bizim kültürümüzün insanlar tarafından biliniyor olması, insanlar tarafından özümseyen olması bir ülke için çok değerli ve önemli bir şey. Dolayısıyla bunu yapan kurum da çok değerli ve önemli. O yüzden bu çalışmalarımızdan dolayı gerçekten çok tebrik ediyorum ve çok teşekkür ediyorum... Canlı yayınlara katılmak gibi bir durum içerisinde çok göremezsiniz beni. Şu anda bu konuşmayı yapıyor olmamızın sebebi biraz bu açıktır."

Oktay Kaynarca'ya Arnavutluk ve Kosova'dan hayranları sorular sordu.

Kaynarca'nın Arnavutluk'tan bir hayranı *Kurtlar Vadisi* dizisindeki Süleyman Çakır için nasıl hazırlandığını sordu. Kaynarca oynadığı karakterlere dair gerçekleştirdiği hazırlık sürecinden şöyle bahsetti: "Açıkçası doğruyu söylemek gerekirse özel bir hazırlık süreci yaşamadım... Tanımadığım, bilmediğim bir karakterse ancak üzerinde çalışma yaparım ve ne olabileceğine bakarım ama genelde yaptığım şu oluyor: Bana gönderilen senaryolarda, ben o karaktere benzer kimleri tanıdım, ona benzer kimler var benim hayatımda deyip, onlardan bir karışım yapıp, yoğurup ondan sonra karakteri ortaya koyuyorum. O da öyle oldu açıkçası."



Oktay Kaynarca said that Yunus Emre Institute plays a big role in spreading both our culture and language. Kaynarca spoke about this important task undertaken by the Institute: This is a very important task; this is a very valuable thing. It is also very valuable that this is done by competent people and by the state. Culture is very valuable. The fact that our culture is known to the people and that it is absorbed by the people is a very valuable and important thing for a country. Therefore, the institution that makes this possible is also very valuable and important. So I really congratulate you and thank you very much for your work... I don't prefer to attend live broadcasts a lot. This is part of the reason why we are doing this speech right now."

His fans from Albania and Kosovo asked questions to Oktay Kaynarca.

A fan of Kaynarca from Albania asked how he was prepared for the role of Süleyman Çakır in the "Kurtlar Vadisi" TV series. Kaynarca explained the preparation process for the characters he played as follows: "To be honest, I did not have a special preparation process... Only if it is a character I do not know, then I work on it and search for what it might be, but what I usually do is this: After looked at the characters in the scenarios that are sent to me, I think about the people I know who is similar to that character, who I have in my life similar to that character, and then I make a mixture of them, mold it together, and then I put the character forward. Frankly, it was also like this."



TÜRK DİZİLERİ TÜRKÇEYE İLGİYİ ARTIRIYOR

TURKISH SERIES INCREASING INTEREST IN THE TURKISH LANGUAGE

Arnavutluk'ta yayın yapan ve programı resmi Facebook sayfasında canlı olarak yayımlayan Vizion Plus televizyon kanalının sunucusu Evi Reçi, canlı yayına bağlanarak Oktay Kaynarca'nın Arnavutluk'ta bir dizi çekmeyi planlayıp planlamadığını sordu.

Arnavutluk'ta dizi çekmeyi çok istediğini ancak bunun kararını vermediğini belirterek, "İnşallah diyorum ama bunun kararını ben veremem, tabi ki yapımcımız verebilir. Belki öyle bir hikâye öyle bir yere akar ki, belki öyle bir şey gerçekleşir, neden olmasın, inşallah olsun diyelim. Arnavutluk'a geldim, Tiran'da gezdim doluştım, çok da beğendim. Çok da hoş bir ülke. Nasıl söyleyeyim biraz eski Türkiye tadını aldım. Nostalji de yaşadım biraz, hala o bizim eski Türkiye'nin hani bir 10 yıl 15 yıl önceki havası var, insanlar çok samimiler, çok sahiçiler."

Jusuf Emin'in "Size senaryosu Balkanlarda geçen bir filmde oynama teklifi gelse kabul eder misiniz?" sorusunu Oktay Kaynarca şöyle yanıtladı:

"Böyle bir senaryo inşallah gelir. İnşallah biz de değerlendiririz. İnşallah güzel bir şey çekeriz. Hele bir de çalışırken orada olmak güzel bir duygu. Düşünsenize, hem orayı görmüş olurum hem de çalışmış olurum hem de birçok şeyi birlikte yapmış oluruz. Biraz Bulgaristan'ı gezdim. Biraz Tiran'ı gezdim, Tiran'ın dışında başka yerlere de gittim. Ama dünyanın hakikaten en güzel coğrafyalardan bir tanesi zaten.

Evi Reçi, the presenter of Vizion Plus television channel, which broadcasts in Albania and broadcasts the program live on its official Facebook page, got connected to the live broadcast and asked if Oktay Kaynarca planned to shoot a TV series in Albania. Stating that he really wanted to shoot a TV series in Albania, Kaynarca replied: "I hope so, but I cannot decide this, of course our producer can. Maybe such a story flows to such a place; maybe something like that happens; let's say why not, hopefully. I came to Albania, I traveled around in Tirana, and I liked it very much. It is a very nice country as well. Let me tell you, I sensed the taste of the old Turkey a bit. I've had a bit of nostalgia; there is still the atmosphere of Turkey of 10-15 years ago; the people are very friendly, very real." Oktay Kaynarca replied Jusuf Emin's question, "Would you accept if you are offered to play in a movie that take place in the Balkans?"

"I hope such a scenario will come. I hope we will think about it. I hope we shoot something beautiful. Especially, it is a good feeling to be there while working; consider this, I will both see around and work at the same time; and also we will be able to do many things together. I traveled around Bulgaria a little. I traveled around Tirana a little; I also went to other places other than Tirana. Already, it is really one of the most beautiful geographies in the world."

OYUNCU ROLÜYLE DEĞİL HAYATIYLA KENDİNİ İFADE EDER

THE ACTOR EXPRESSES HIMSELF
THROUGH HIS LIFE, NOT THROUGH HIS ROLE



Kosova'dan Ayla Etemi ise Oktay Kaynarca'ya "Hiç mesleğinize dair pes ettiğiniz, geri çekilmek istediğiniz bir dönem oldu mu? Oynadığınız karakterlerden hangisinde kendinizi en iyi ifade ettiğinizi düşünüyorsunuz?" sorusunu yöneltti.

Kaynarca ise bu zamana kadar zor şartlar altında çalışmak zorunda kalsa da asla pes etmeyi düşünmediğini söyledi. Kaynarca şöyle konuştu: "Zaten bana göre bir şey değil pes etmek. Mesela onun mantık çerçevesinde gerçekten olmayacağına inanırsam, başka bir pozisyon almayı becerenlerdenim ben. Ama benim için böyle bir şey gerçekleşmedi desem doğru olur. Çünkü o hayal kırıklıkları, ne iş yaparsanız yapın hayatın içinde olacak. Ama sizi işinizden uzaklaştıracak derecede sizi yıldırmmalı diye düşünüyorum. Hiç pes etmedim."

Kaynarca, Etemi'nin ikinci sorusuna karşılık ise şu cevabı verdi: "Bir oyuncunun kendini ifade etmesi oynadığı rolle doğru orantılı değildir. Yaşadığı hayatla kendisini ifade eder, duruş biçimiyle kendisini ifade eder... Sanat zaten önce hayal etmekle başlar, hayal etmeyi öğretir bize, hayallerimiz olmazsa başka bir şey olmaz. O yüzden de hayallerimize mutlaka önem vermek zorundayız. Ama kendimizi ifade biçimimiz, bizim yaptığımız işle olmaz, çünkü biz başka karakterler oynuyoruz. İyi karakterler de oynayabiliriz, kötü karakterler de oynayabiliriz. Ama bizim yaptığımız iş o karakteri seyirciye inandırabilmek. Kendimi ifade etme biçimime gelince; bugüne kadar yaptığım hiçbir iş benim Oktay Kaynarca'yı ifade etme biçimim olmadı. Ben kendi hayat biçimimle kendimi ifade etmeye çalışanlardım."

Ayla Etemi, from Kosovo, asked Oktay Kaynarca, "Have you ever given up on your profession and wanted to withdraw?" and "In which of the characters you played do you think you expressed yourself best?"

Kaynarca said that although he has had to do his work under very difficult conditions up to the present, he has never preferred to give up. Kaynarca said: "To give up is not something for me anyway. For example, if I believe that it will not really be accomplished within the framework of logic, I am one of those who manage to take another position. But it would be correct to say that such a thing did not happen to me. That is because whatever work you do, those disappointments will be there in life. But I think that it should not intimidate you to the extent that it takes you away from your work. I have never given up."

In response to Etemi's second question, Mr. Kaynarca gave the following answer: "The expression of an actor is not directly proportional to the role he plays. He expresses himself with his life, expresses himself with his stance... "After all, arts in general start with dreaming first; teaches us how to dream; nothing else happens without our dreams. That's why we have to give importance to our dreams." But the way we express ourselves is not about what we do, because we play other characters. We can play good characters, we can also play bad characters. Our job is to make the audience believe in the character. As for the way of expressing ourselves; no work I've done so far has been a way of expressing Oktay Kaynarca for me. I am one of those who try to express themselves through their own way of life."

"Sanat zaten önce hayal etmekle başlar, hayal etmeyi öğretir bize, hayallerimiz olmazsa başka bir şey olmaz. O yüzden de hayallerimize mutlaka önem vermek zorundayız."

"After all, arts in general start with dreaming first; teaches us how to dream; nothing else happens without our dreams. That's why we have to give importance to our dreams."

Türk Kültürünü ve Türkçeyi Yerinde Keşfet



Türkçe - Arkeoloji - Edebiyat - Mutfak- Sinema - Müzik



yazokullari.yee.org.tr



Peren Birsaygılı Mut
**Kitabını ve Filistin Direniş
Edebiyatını Anlattı**

Peren Birsaygılı Mut
Talks about Her Book and of
Palestinian Resistance Literature



Kudüs Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, Filistin direniş edebiyatı hakkında oldukça önemli bir kitaba imza atan yazar Peren Birsaygılı Mut ile keyifli bir söyleşi gerçekleştirdi. Kudüs Yunus Emre Türk Kültür Merkezi Müdürü Reha Ermumcu moderatörlüğünde gerçekleşen keyifli söyleşide Mut, “Zeytin Ağaçları Arasında: Filistin Edebiyatından Portreler” kitabını yazma fikri, süreci ve kitaba konu olmuş Filistin direniş edebiyatı yazarlarının az bilinen özelliklerine değindi.

Jerusalem Yunus Emre Turkish Cultural Center has had an enjoyable conversation with Writer Peren Birsaygılı Mut, who wrote a very important book on the Palestinian resistance literature. In the enjoyable conversation moderated by Reha Ermumcu, the director of Jerusalem Yunus Emre Turkish Cultural Center, Mut mentioned the idea and process of writing her book, “Zeytin Ağaçları Arasında: Filistin Edebiyatından Portreler” (Among Olive Trees; Portraits from Palestinian Literature), as well as little-known characteristics of the Palestinian resistance literature writers who were the subject of the book.





Kudüs Başkonsolosluğu Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, “Zeytin Ağaçları Arasında: Filistin Edebiyatından Portreler” kitabının yazarı Peren Birsaygılı Mut’u ağırladı. Kudüs Yunus Emre Türk Kültür Merkezi Müdürü Reha Ermumcu moderatörlüğünde 2 Temmuz 2020 tarihinde gerçekleşen keyifli sohbette Peren Birsaygılı Mut, kitabının ortaya çıkış süreci ve kitaba konu olan Filistin direniş edebiyatı yazarları hakkında çok bilinmeyen ayrıntıları anlattı. Kitabının altyapısını oluşturan ve TRT Belgesel kanalında 2016’da yayınlanan “Sürgündeki Sevdâ Filistin” belgeselinin gelişme sürecinden de bahseden Mut, Filistin direniş edebiyatı’nın çıkış hikâyesi ve dünya edebiyatındaki yerinden bahsetti.

Jerusalem Yunus Emre Turkish Cultural Center has hosted Peren Birsaygılı Mut, the author of the book entitled “Zeytin Ağaçları Arasında: Filistin Edebiyatından Portreler” (Among the Olive Trees: Portraits from Palestinian Literature). In the enjoyable conversation held on Thursday, July 2, and moderated by Reha Ermumcu, the director of Jerusalem Yunus Emre Turkish Cultural Center, Peren Birsaygılı Mut explained the little known details of the emergence of her book and the authors of the Palestinian resistance literature, which is the subject of the book. Mut also talked about the development process of the documentary “Sürgündeki Sevdâ Filistin” (Love in Exile: Palestine), broadcast on TRT Belgesel TV channel in 2016, which laid the foundations of her book. She also talked about the emergence of Palestinian resistance literature and its place in world literature.



Peren Birsaygılı Mut: Filistin halkı ve Filistin, bize bu kadar yakın olmasına rağmen Filistin edebiyatı hakkında çok az bilgi sahibi olduğumun farkına vardım. Bu kadar yakın olmamıza rağmen Filistin edebiyatına dair bilgimin sınırlı olması beni böyle bir serüvenin içine attı.

Peren Birsaygılı Mut: I realized that I had very little knowledge about Palestinian literature although Palestinian people and Palestine were so close to us. The fact that I had limited knowledge of the Palestinian literature although we were so close was the reason that I embarked on such an adventure.



Reha Ermumcu'nun kitabın fikrinin nasıl geliştiğine dair sorusuna Mut, lise yıllarından beri dünya edebiyatına merakı olduğunu ve Rus, Fransız, İngiliz ve Latin edebiyatından birçok yazarı okuduğunu söyledi. Peren Birsaygılı Mut dünya edebiyatına ilgisi, edebiyatın hayal dünyası üzerindeki gücü ve kitabın doğuş hikâyesinden şöyle bahsetti:

“Büyük kalemler sadece edebi anlamda beni etkilemekle kalmayıp, gidip göremediğim yerlere beni götürüyorlardı. Kahire'ye gitmemiştim ama Necip Mahfuz'un kaleminden Kahire'nin arka sokaklarını dolaşıyordum. Ya da Cengiz Aytmatov sayesinde Kırgız halkının kültürünü öğreniyor, sofralarına oturuyor ve yaşadıklarını daha yakından görüyordum. Bu okuma sebebim içerisinde bir gerçekle aslında yüzleştim. Filistin halkı ve Filistin, bize bu kadar yakın olmasına rağmen Filistin edebiyatı hakkında çok az bilgi sahibi olduğumun farkına vardım. Dünyada çok fazla mensubu olan o kocaman ailenin kalbinde büyük bir yere sahip Filistin. Portakal bahçelerinin ve zeytin ağaçlarının kadim ülkesi. Bu kadar yakın olmamıza rağmen Filistin edebiyatına dair bilgimin sınırlı olması beni böyle bir serüvenin içine attı. Bir halkı tanımak için onun edebiyatını bilmek gerekiyor. Bu yola 5 bölümlü bir belgesel planıyla koyulduk. Belgesel metinlerini yazarak başladım... Biraz daha derinleştirmeye başladım kitabı. Yaklaşık 2,5-3 yıl çalıştıktan sonra kitap ortaya çıktı.”

In response to Reha Ermumcu's question about how the idea for the book developed, Mut said that she had been interested in world literature since high school years and had read many writers from Russian, French, English, and Latin literature. Peren Birsaygılı Mut talked about her interest in world literature, the power of literature on imagination and the birth story of the book as follows:

“Big writers not only impressed me literally, but they also took me to places I couldn't see. I had not been to Cairo, but I was walking around the back streets of Cairo through the writings of Naguib Mahfouz. Thanks to Chingiz Aitmatov, I learned the culture of Kyrgyz people, sat at their tables and saw their lives more closely. In fact, my quest for reading made me come to a realization. I realized that I had very little knowledge about Palestinian literature although Palestinian people and Palestine were so close to us. Palestine has a big place in the heart of that huge family with many members in the world. The ancient land of orange groves and olive trees. The fact that I had limited knowledge of the Palestinian literature although we were so close was the reason that I embarked on such an adventure. To know the people of a country, we must know its literature. Thus, we embarked on this route with a five-episode documentary. I started by writing the documentary texts... Then, I started to deepen the book a little bit. Finally, the book appeared after a work of 2.5-3 years.”



Gassan Kanafani

Filistin direniş edebiyatının anlatıldığı “Sürgündeki Sevdâ Filistin” isimli belgeselin TRT Belgesel kanalında yayınlandığını anlatan Mut, 5 ayrı edebiyatçının hayat hikayesini izleyiciye aktarmaya çalıştıklarını söyledi.

“Bu kitapta benim adım görünüyor ama çok geniş bir destek sayesinde ortaya çıktı.” diyen Mut, kitapta hikayeleri anlatılan Filistinli edebiyatçılardan çeviriler yapan Prof. Dr. Mehmet Hakkı Suçin ve rahmetli Filistin Başkonsolosusu Abdülkerim Hatip’in de aralarında bulunduğu, kitapta emeğe geçen herkese teşekkür etti.

Reha Ermumcu ise Filistin edebiyatına dair Peren Birsaygılı Mut’un kitabına benzer yoğun emek harcanmış eserlerin Türkçe’de oldukça nadir olduğuna değindi. Mut da Türkiye’de Filistin edebiyatına dair ilginin biraz az olduğunu ve bu kitabı yazarak bu ilgiyi biraz yükseltmek istediğini dile getirdi.

Stating that the documentary about Palestinian resistance literature titled “Sürgündeki Sevdâ Filistin” (Love in Exile: Palestine) was broadcasted on TRT Belgesel TV channel, Mut indicated that they tried to convey the life stories of give different writers/poets to the viewers.

“My name appears in this book, but it came out thanks to a wide range of support,” Mut said, thanking everyone who contributed to the book, including Mehmet Hakkı Suçin, who made translations from the writers/poets whose stories were told in the book, and late Palestine Consul General Abdalkarim Al-Khatib.

Reha Ermumcu pointed out that works that come out through great efforts like Peren Birsaygılı Mut’s book about the Palestinian literature are very rare in Turkish. Mut, on the other hand, stated that interest in the Palestinian literature was a little bit scant in Turkey and she wanted to arouse this interest a little by writing this book.



FİLİSTİN DİRENİŞ EDEBİYATININ YILDIZLARI

STARS OF THE PALESTINIAN RESISTANCE LITERATURE



Mahmud Derviş

Filistinli karikatürist Naci el-Ali, Filistinli gazeteci, yazar ve aktivist Gassan Kanafani, şair Mahmud Derviş, yazar ve şair Fedva Tukan ve Filistinli Şair Semih el-Kasım kitapta anlatılan isimler.

Peren Birsaygılı Mut kitabında yer alan Filistinli edebiyatçılardan bazılarının söyleşi sırasında da değindi.

Palestinian Cartoonist Naji al-Ali, Palestinian journalist, writer and activist Ghasan Kanafani, poet Mahmoud Darwish, writer and poet Fadwa Tuqan and Palestinian poet Samih al-Qasim are included in the book.

During the conversation, Peren Birsaygılı Mut also mentioned some of the Palestinian writers/poets in her book.

HANZALA HALA FİLİSTİN DİRENİŞİ'NİN SEMBOLÜ

HANDALA STILL THE SYMBOL OF PALESTINIAN RESISTANCE



Peren Birsaygılı Mut, Naci el-Ali'nin Filistin'de yaşananlara sessiz kalmasından ötürü bir küskünlüğün ifadesi olarak sürekli sırtı dönük halde resmettiği Hanzala'nın Filistin Direnişi'nin en büyük sembollerinden biri olduğunu söyledi. Reha Ermumcu, Londra'da genç yaşta bir suikasta kurban giden Naci el-Ali'nin karikatürlerinin Arap dünyasında halen oldukça etkili olduğuna dikkat çekerken Mut ise *Hanzala* karakterinin elinde sadece taş ve sopayla, otomatik silahla donanmış zalime karşı direnişin sembolü olduğunu belirtti. Mut ayrıca Naci el-Ali'nin Fatma gibi diğer karakterlerine de dikkat çekti.

Peren Birsaygılı Mut said that Handala was one of the biggest symbols of the Palestinian Resistance, which Naji al-Ali always depicted as his back turned to the viewer as an expression of resentment because of being silent to what happened in Palestine. Reha Ermumcu drew attention to the caricatures of Naji al-Ali, who was assassinated in London at a young age, and pointed out that the caricatures are still very effective in the Arab world. Mut stated that the character of Handala, with only a stone and stick in his hand, is the symbol of resistance against the oppressor equipped with automatic weapons. Mut also drew attention to other characters depicted by Naji al-Ali, such as Fatma, Ez Zelem (The Good Man) and the villain.

VURULAN KIZINI KİLOMETRELERCE KUÇAĞINDA TAŞIMIŞTI

CARRIED HIS WOUNDED DAUGHTER IN HIS ARMS FOR MILES



Naci el-Ali

Kitabını yazma sürecinde Naci el-Ali'nin akrabalarıyla görüşen Mut, yazarın hayatına dair az bilinen ayrıntıları seyircilerle paylaştı. Naci el-Ali'nin eşiyle yaptığı sohbetlerde, Ali'nin ve eşinin evlilik hikâyesini öğrendiğini söyleyen Mut, Naci el-Ali ve eşinin o zamanlar birbirini seven iki ailenin çocuğu olduklarını ve evlendiklerini anlattı. Mut, Naci el-Ali'nin son yıllarında kampta kaldığı dönemde yaşadığı acı hatıralara da değindi.

Naci el-Ali'nin yakınlarından hatıralarını dinleyen Mut, kampta kaldığı sırada, bir gece kızı vurulan Ali'nin kızını 3-4 kilometre koşarak kucağında hastaneye taşıdığını ve Ali'nin kızının Beyrutlu doktorların özverisiyle kurtulduğunu anlattı. Mut, ayrıca karikatüristin arkadaşlarından birinin de kendisine Naci el-Ali'nin "Şimdi çocuk olanlar bir gün geldiğinde bizi daha iyi anlayacak ve Hanzala'nın sesinin daha fazla insana ulaşması için çalışacaklar." dediğini aktardı.

Mut had met with the relatives of Naji al-Ali in the process of writing her book, and she shared some little-known details about the life of the cartoonist with viewers. She said that she learned the marriage story of Ali with his wife in her chats with Naji al-Ali's wife. Mut said that Naji al-Ali and his wife were the children of two families who loved each other at the time and married in the camp. Mut also touched upon the painful memories of Naji al-Ali during her stay at the camp in his last years.

Having listened to Naji al-Ali's memories from his relatives, Mut said that when he was staying at the camp one night, Ali's daughter was shot and he took her to hospital in his arm running for 3-4 kilometers. Ali's daughter was saved with the devotion of doctors from Beirut. Mut also mentioned, as reported by one of the friends of the cartoonists, Naji el-Ali said, "Now those who are children will understand us better in the future and they will strive for Handala's voice to be heard by more people."

Naci el-Ali: Şimdi çocuk olanlar bir gün geldiğinde bizi daha iyi anlayacak ve Hanzala'nın sesinin daha fazla insana ulaşması için çalışacaklar.

Naji al-Ali: Those who are children now will understand us better one day in the future and they will strive for Handala's voice to be heard by more people.



FİLİSTİN DİRENİŞ EDEBİYATI'NIN İLK KADIN ŞAİRİ: FEDVA TUKAN

FIRST WOMAN POET OF PALESTINIAN RESISTANCE LITERATURE: FADWA TUQAN

Peren Birsaygılı Mut, Filistin direniş edebiyatı'nın ilk kadın şairi Fedva Tukan'dan şöyle bahsetti:

"Filistin direniş edebiyatının ilk kadın şairi Fedva Tukan... O dönem sadece Arap dünyasında değil kadının şiir yazmasının çok da alışılmış olmadığı dönemlerde Fedva Tukan Filistin'de kadının gücünü gösteren çok büyük bir sembol haline geliyor. Abisi İbrahim Tukan'ın yardımıyla şiir yazmaya başlıyor."

Peren Birsaygılı Mut described the first woman poet of the Palestinian resistance literature Fadwa Tuqan as follows:

"Fadwa Tuqan, the first woman poet of the Palestinian resistance literature... At that time, when it was not common for women to write poetry not only in the Arab world, but in general, Fadwa Tuqan turned into a potent symbol of the power of women in Palestine. She begins to write poetry with the help of his brother Ibrahim Tuqan."



Fedva Tukan ve abisi İbrahim Tukan
(Fadwa Tuqan and his brother Ibrahim Tuqan)

ŞİİR YAZMAYI ABİSİNDEN ÖĞRENMİŞTİ

SHE LEARNED WRITING POEMS
FROM HER BROTHER

Mut, Fedva Tukan'ın Londra'da eğitim aldığını ancak orada yaşamaya devam etmediğini söyleyerek şöyle konuştu: "Çocuklarını Londra'da da yetiştirebilirdi. Ama Fedva Tukan bunu yapmamış ve ülkesine dönmüş. Filistin'in çok zor zamanlar geçirdiği bir dönemde, hiç tereddüt etmeden vatanına dönmüş. İkinci İntifada'ya katılarak Filistinli kadının gücünü göstermiş çok nadir sembollerden birisidir." Mut, Fedva Tukan'ın şiire başlama öyküsünü şöyle anlatıyor:

"Fedva Tukan okula giderken, o zamanlar okulu eve yakın olduğu için yürüyerek gidiyordu okula, bir çocuk peşine takılıyor. Hep okula giderken arkasında onu görüyor, mahalledeki oğlanlardan birisi. Böyle 15-20 gün gittikten sonra çocuk Fedva Tukan'a bir çiçek veriyor. O esnada Fedva Tukan'ın büyük abisi bu durumu görüyor, babasına söylüyor. Fedva Tukan'a ev hapsi veriliyor. Fedva Tukan ev hapsinde şiir yazmaya başlıyor. Fedva Tukan'ın abisi İbrahim Tukan da Filistin'in en büyük şairlerinden birisidir. Duygularını İbrahim Tukan ile paylaştığında, İbrahim Tukan onun yazdıklarını görüyor. Ona şiir yazmayı öğretiyor."

Mut said that Fadwa Tuqan studied in London, but did not continue to live there. "She could have raised her children in London as well. Yet, Fadwa Tuqan did not prefer this and returned to her country. At a time when Palestine had an extremely hard time, she returned homeland without hesitation. She is one of the very rare symbols that showed the power of Palestinian women by joining the Second Intifada," she said. Mut told the story of Fadwa Tuqan's initiation with poetry as follows:

"She went to school on foot because it was close to her home at that time. While Fadwa Tuqan was going to school, a boy started to go after her. She always saw him behind when going to school, one of the boys in the neighborhood. After 15-20 days, the boy gave Fadwa Tuqan a flower. Meanwhile, Fadwa Tuqan's elder brother saw this and told it to his father. Fadwa Tuqan was punished and kept confined in the house. Fadwa Tuqan began to write poems when she was kept at home. Fadwa Tuqan's elder brother Ibrahim Tuqan was also one of the greatest poets of Palestine. When she shared her feelings with Ibrahim Tuqan, Ibrahim Tuqan saw what she wrote and he taught her how to write poetry."

'SEN BENİM HAPİSHANEMİ DERSLİĞE ÇEVİRMİŞTİN'

YOU HAD TURNED MY PRISON INTO A SCHOOL'



Fedva Tukan

İbrahim Tukan'ın Beyrut'a sürgüne gönderildikten sonra abi-kardeşin mektuplaşmaya başladığını belirten Mut, Fatma Tukan'ın şiirdeki yolculuğunu ve genç yaşta vefat eden abisine olan özlemini şöyle dile getiriyor:

"Fatma Tukan şiirlerini abisine gönderiyor. Sonra yazdığı şiirlerden birinin abisi adına bastırıldığını, ünlü önemli bir dergide Beyrut'ta çıktığını görüyor. Abisi çok genç yaşta Kudüs'te hayatını kaybetmişti. Fedva Tukan abisinin ardından şöyle söylüyor:

'Sen benim hapishanemi dersliğe çevirmiştin. Sen benim bahçemi gül bahçesine çevirmiştin.' Hatta kabirleri de bir arada Nablus'tadır."

Reha Ermumcu İbrahim Tukan'ın Filistin'in en büyük şairlerinden olduğuna değinirken, Peren Birsaygılı Mut ise İbrahim Tukan'ın 1936-1939 yılları arasındaki Arap ayaklanmaları sırasında İngilizlere karşı olduğu için Beyrut'a sürgüne gönderildiğini hatırlattı. Mut, ayrıca Tukan kardeşlerin babasının da işgal karşıtı olduğu için birkaç kez hapse girdiğini söyledi.

Mut, 1967 İntifadası olduğu sırada Londra'dan dönen Fedva Tukan'ın bu yıllarda yaşanan zorlukları yazdığını söylüyor. Fedva Tukan'ın çevresi tarafından da oldukça sevilen bir şahsiyet olduğunu belirten Mut, "Fedva Tukan'ı kendime rol model olarak almaya çalışıyorum. Allah bütün kadınlara Fedva Tukan gibi haysiyetli, onurlu, cesur ve son ana kadar hiç durmayan bir hayat nasip etsin inşallah. Ben Fedva Tukan'ın ülkemizde tanınması gerektiğini düşünüyorum."

'BENİM ROL MODELİM'

'SHE IS MY ROLE MODEL'

**Fedva Tukan'dan abisi İbrahim'e:
'Sen benim hapishanemi dersliğe
çevirmiştin. Sen benim bahçemi gül
bahçesine çevirmiştin.'**

*Fadwa Tuqan to his brother Ibrahim: 'You
had turned my prison into a school. You had
turned my garden into a rose garden'.*

Stating that the sister and brother started to send letters to each other after Ibrahim Tuqan had been exiled to Beirut, Mut explained Fadwa Tuqan's journey in poetry and her longing for her brother, who died at a young age, as follows:

"Fadwa Tuqan sends her poems to her brother. Then, she sees that one of the poems she wrote was printed in the name of his brother and appeared in a famous important magazine in Beirut. His brother died at a very young age in Jerusalem.

Fadwa Tuqan said after his brother: 'You had turned my prison into a school. You had turned my garden into a rose garden'. Even their graves are side-by-side in Nablus."

Reha Ermumcu mentioned that Ibrahim Tuqan was one of the biggest poets of Palestine, while Peren Birsaygılı Mut reminded that Ibrahim Tuqan was exiled to Beirut because he was against the British during the Arab revolts between 1936 and 1939. Mut also said that the father of the Tuqan family had also been imprisoned several times because he was against the occupation.

Mut said that Fadwa Tuqan, who returned from London during the 1967 Intifada, wrote about the difficulties experienced in those years. Indicating that Fadwa Tuqan was a very popular figure by people who knew her, Mut said, "I am trying to take Fadwa Tuqan as a role model for myself. May God grant all women a life full of dignity, honor, courage, which never stopped being like this till the end of it, like that of Fadwa Tuqan's. I think Fadwa Tuqan should be recognized in our country."

TUTUKLANDIĞI HAPİSHANEYE TÜM DÜNYA TELGRAF YAĞDIRDI

TELEGRAMS HAILED FROM ALL OVER THE WORLD DOWN THE PRISON WHERE HE WAS KEPT



Semih el-Kasım

Semih el-Kasım'ın "Filistin Direnişinin en önemli şairlerinden biri" olduğundan söz eden Mut, şairin bu yönünden şöyle bahsetti:

"Semih el Kasım şöyle der: 'Filistin'de şair ve kahraman aslında ikiz kardeş gibidir. Semih el Kasım aslında Dürzidir. İsrail ordusunda askerlik yapmayı reddeden ilk vicdani retçi Dürzidir. Dönemin başbakanına mektup yazıyor ve 'Ben şairim şiir yazmak için varım' diyor. O yüzden hapis yatmıştı. Dünya entellektüelleri arasında çok yakın dostları vardır."

Semih el-Kasım'ın hitabet gücünün oldukça güçlü olduğuna değinen Mut, edebiyatın birçok türünde eserleri olduğuna şöyle değindi:

"Ayaklı edebiyat kütüphanesi derler Semih el-Kasım için. Tüm türleri kullanmış. Kaside yazmış, kısa kaside yazmış, şiirleri var, hikayeleri var, tiyatro oyunları var, yeni bir kaside türü icat etmiş, oluşturmuş kendine göre. Gerçekten şiirlerinde müthiş bir dinamizmi ve müthiş bir ateşleyici gücü olan bir şair.

Reha Ermumcu, Semih el-Kasım'ın, nadir şairlerden biri olduğuna değinmesi üzerine, Kasım'ın dünya genelinde müthiş bir şöhreti olduğunu belirten Peren Birsaygılı Mut, "Semih el-Kasım kitaplarından biri nedeniyle tutuklandığında, öyle bir etkisi var ki o zaman, tutuklandığı yere tüm dünyadan 180'den fazla telgraf gelmiş, bütün dünya ülkelerinden. Jean Paul Sartre'dan John Berger'e, Latin Amerika'dan, Orta Asya'dan telgraf yağmış." dedi.

Mut haklı bir davaya bağlı sözün gücünün etkisinin devam ettiğini ve gelecek nesillere aktarıldığını da vurguladı.

Mut: Semih el-Kasım kitaplarından biri nedeniyle tutuklandığında, öyle bir etkisi var ki o zaman, tutuklandığı yere tüm dünyadan 180'den fazla telgraf gelmiş, bütün dünya ülkelerinden. Jean Paul Sartre'dan John Berger'e, Latin Amerika'dan, Orta Asya'dan telgraf yağmış.

Mut: When Samih al-Qasim was arrested because of one of his books, he had such an effect that more than 180 telegrams came from the countries all over the world. Telegraphs were received from Jean Paul Sartre to John Berger, from the Latin America and the Central Asia.

Peren Birsaygılı Mut mentioned that Samih al-Qasim was one of the most important poets of the Palestinian resistance. Mut explained this aspect of the poet as follows:

As Samih al-Qasim says: 'In Palestine, the poet and hero are actually like twins. Samih al-Qasim is actually from the Druze origin. He is the first conscientious objector Druze to refuse military service in the Israeli army. He writes a letter to the prime minister of the time and says 'I am a poet and I live to write poetry'. That is why he went to prison. He had very close friends among the world intellectuals."

Mentioning that Samih al-Qasim was a very eloquent speaker, Mut added that he produced works in many types of literature:

"Samih al-Qasim is likened to a walking library of literature. He used all types. He wrote eulogy; he wrote short eulogy; he has poems, stories, theater plays; he also invented a new type of eulogy he created in his own way. He is a poet whose poems have a great dynamism and a great power of inspiration.

Reha Ermumcu mentioned that Samih al-Qasim was one of the rare poets who both wrote and read poetry beautifully. Stating that Qasim has a great reputation worldwide, Peren Birsaygılı Mut said, "When Samih al-Qasim was arrested because of one of his books, he had such an effect that more than 180 telegrams came from the countries all over the world. Telegraphs were received from Jean Paul Sartre to John Berger, from the Latin America and the Central Asia.

Mut emphasized that the effect of the power of the word in a justified case continues and is passed on to the next generations.

Mut: Boş bir tuval düşündüğümüzde, Filistinli edebiyatçılar aynı resmi farklı fırça darbeleriyle farklı renklerle yüzlerce binlerce kez bize çizmişler. Böyle bir etkisi var Filistin edebiyatının vatan ve özgürlük kavramları üzerinde.

Mut: When we think of a blank canvas, Palestinian literary artists have drawn the same picture for us hundreds or thousands of times using different brush strokes and different colors. Palestinian literature has such an effect on the concepts of homeland and freedom.



Reha Ermumcu'nun "Filistin edebiyatını keskin çizgilerle tasvir etmek mümkün mü? Çünkü diğer edebiyatlara kıyaslırsak Filistin edebiyatının kendine özgü bir karakteristiği var." sorusuna yönelik olarak Mut, Filistin edebiyatı denince akla vatan ve özgürlük kavramlarının geldiğini belirtti. Bu iki kavramın Filistin edebiyatında çok çeşitli imgeler olarak çıktığının altını çizen ünlü yazar, "Boş bir tuval düşündüğümüzde, Filistinli edebiyatçılar aynı resmi farklı fırça darbeleriyle farklı renklerle yüzlerce binlerce kez bize çizmişler. Böyle bir etkisi var Filistin edebiyatının vatan ve özgürlük kavramları üzerinde." dedi.

Ermumcu'nun birçok Filistinli şairin vatanlarından uzakta vefat ettiğine ve bu durumun büyük bir vatan özlemini doğurduğuna dikkat çekmesinin ardından Mut, Filistin direniş edebiyatı şairleri ve yazarlarının davalarına yurtdışında var gücüyle hizmet ettiklerini şöyle dile getirdi:

"Gittikleri ülkelerde de müthiş bir diaspora yapıyorlar, Filistin davasını anlatmaktaki büyük ustalıklarıyla. Zaten hiç boş durmamışlar. Gazeteler, dergiler çıkarıyorlar, eserler kaleme almaya devam ediyorlar."

Filistin'in daha fazla tanınması gerektiğini belirten Reha Ermumcu, koronavirüs salgını bitince Ramallah'taki Mahmut Derviş müzesinin muhakkak ziyaret edilmesi ve Fedva Tukan gibi diğer yazarların kabirlerinin muhakkak görülmesi gerektiğini dile getirdi. Filistin'e yapılan kültür turlarının genişletilmesi gerektiğini belirten Ermumcu, "İnşallah bir vesile de olmuş olur bu program, Kudüs'e, El Halil'e, Beytüllahim'e, Eri'a'ya giden Türk turistler aynı zamanda Ramallah'a, Nablus'a, Cenin'e ve farklı şehirlere de giderler." dedi.

In response to Reha Ermumcu's question: "Is it possible to depict Palestinian literature? I am asking because when compared to other literatures, Palestinian literature has its own characteristic," Mut replied that when the Palestinian literature is mentioned, the concepts of homeland and freedom come to mind. Underlining that these two concepts appear in the form of various images in Palestinian literature, the famous writer said, "When we think of a blank canvas, Palestinian literary artists have drawn the same picture for us hundreds or thousands of times using different brush strokes and different colors. Palestinian literature has such an effect on the concepts of homeland and freedom."

When Ermumcu pointed that many Palestinian poets passed away away from their homeland and that this situation caused a great longing for the homeland, Mut explained how diligently the poets and writers of the Palestinian resistance literature served for their cause abroad:

"They formed great diasporas in the countries they went to using their great mastery of telling the Palestinian cause. As a matter of fact, they had never stood idle. They published newspapers, magazines and continued writing their works."

Stating that Palestine should be known more, Reha Ermumcu said that once the coronavirus epidemic ends, the tombs of Mahmoud Darwish in Ramallah and the graves of other writers such as Fadwa Tuqan should certainly be visited. Stating that the cultural tours to Palestine should be expanded, Ermumcu said, "Hopefully, this program will be a reminder and the Turkish tourists going to Jerusalem, Hebron, Bethlehem, Eri'a will also visit Ramallah, Nablus, Jenin and different cities, as well."

EDEBİYAT, FİLİSTİN İLE TÜRKİYE ARASINDA KÖPRÜ OLMALI

LITERATURE SHOULD BE A BRIDGE BETWEEN TURKEY AND PALESTINE



Türkiye ile Filistin arasındaki köklü tarihi bağlara dikkat çeken Mut, “Filistin ve Türkiye halkları arasında zaten tarihle bir bağ var. Birbirini çok seven iki milletiz. Edebiyatın da aramızda köprü olması gerektiğine inanıyorum. Sadece bizlerin değil, çocuklarımıza da Mahmud Derviş’lerin, Fetva Tukan’ların, Semih el-Kasım’ın şiirlerini okumalıyız. Hepimizin en azından bazı şiirlerini ezbere okumamız gerektiğine inanıyorum. O anlamda Filistin halkını çok şanslı buluyorum, bu kadar güçlü bir edebiyat, bu kadar iyi edebiyatçılar çıkardıkları ve yetiştirdikleri için.”

Mut drew attention to the deep-rooted historical ties between Turkey and Palestine and said, “There is already a history of ties between the people of Turkey and Palestine. We are two nations who love each other a lot. I believe that literature should be a bridge between us. We should read the poems of Mahmoud Darwish, Fadwa Tuqan, and Samih al-Qasim not only for ourselves, but also to our children. I believe that we should all read at least some of their poems by heart. In that sense, I find the Palestinian people very lucky because they produced such a powerful literature and such good people of literature.”

YENİ KİTAP YOLDA

NEW BOOK COMING

Mut, Filistin’deki 1936-1939 yıllarındaki isyanda etkili olan kültürel aktörler hakkında bir kitap hazırlığında olduğunu belirtti. 1936-39 yıllarındaki isyanın bazı tarihçiler tarafından “İntifada” olarak adlandırıldığına dikkat çeken Mut, kadınların bu dönemdeki rolü konusunun ilgisini çektiğini söyledi.

Mut stated that she has been preparing a book about the cultural actors that were influential in the revolt in Palestine between 1936 and 1939. Pointing out that the revolt in 1936-39 was called “Intifada” by some historians, Mut said that she was interested in women’s role in this period.



HAC ROTASI

HAJJ ROUTE

Andrew Petersen*

On dokuzuncu yüzyılın sonlarına kadar Mekke'ye yapılan çoğu hac ziyareti, birkaç zorlu çöl güzergâhından biri üzerinden kara yoluyla yapılırdı. Biri Kufe, diğeri Basra üzerinden olmak üzere ikisi Irak'tan, biri kıydan biri dağlık araziden olmak üzere ikisi Yemen'den, Kızıldeniz'in iki kıyısından olmak üzere ikisi Mısır'dan ve biri Şam'dan olmak üzere yedi temel hac güzergâhı biliniyordu. Tüm bu farklı güzergâhlar arasında Suriye hac güzergâhı muhtemelen en eski ve manevi açıdan en önemlisiydi.

İslam öncesi zamanlarda, Hicaz ve Suriye arasında Güney Arabistan'dan tütsü, Hindistan ve Hindistan'ın doğusundaki ülkelerden baharat ve tekstil taşıyan çöl kervanları bulunuyordu. Buna karşılık, Suriye ülkenin güneyindeki Havran bölgesinden tahılların yanı sıra şarap ve zeytinyağı ticareti yapmaktaydı. Suriye hac güzergâhının özel durumu, eşi Hatice için bir tüccar olarak çalışırken en azından Basra'ya kadar bu güzergâhta seyahat ettiği bilinen Hz. Muhammed ile olan ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Suriye ile Hicaz arasındaki ilişki, İslam'ın ilk zamanlarında Suriye'de yaşayan Emevi halifelerinin Mekke ve Medine'deki bağlantıları ile temasa geçme fırsatı sağlayan yıllık Suriye hac etkinliği nedeniyle güçlendi. Ürdün'deki Mşatta gibi çeşitli ünlü Emevi çöl kalelerinin Mekke'ye yıllık hac ziyaretlerini gerçekleştiren halifenin geniş aile fertlerine hizmet vermek üzere inşa edilmiş olması muhtemeldir. Hiç şüphe yok ki, Suriye hac güzergâhı tarihte derin izler bırakmıştır ve Abbasilerin Emevileri devirme planı, hac güzergâhı üzerinde bulunan, Ürdün'ün güneyindeki küçük bir yerleşim yeri olan Humayma'da tasarlanmıştır.

Until the late nineteenth century most pilgrimages to Mecca were made overland through one of several arduous desert routes. Seven main Hajj routes were recognised two from Iraq, one via Kufa the other from Basra, two from Yemen coastal and highland, two from Egypt running either side of the Red Sea and one from Damascus. Of all these different routes the Syrian Hajj route was probably the oldest and in spiritual terms the most important.

In pre-Islamic times there desert caravans travelled between the Hijaz and Syria carrying incense from south Arabia as well as spices and textiles from India and further east. In return Syria traded grain from the Huaran region of southern Syria as well as wine and olive oil. The special status of the Syrian Hajj route relates to its association with the Prophet Muhammad who is known to have travelled the route at least as far as Basra when he was working as a merchant for his wife Khadija. The relationship between Syria and the Hijaz was enhanced during early Islamic times with the annual Syrian Hajj providing an occasion for the Umayyad caliphs resident in Syria to retain contact with their relations in Mecca and Medina. It is likely that several of the famous Umayyad desert castles such as Mshatta in Jordan were built to service members of the caliph's extended family making the annual Hajj pilgrimage to Mecca. Certainly the Syrian Hajj route has left a deep in-print in history and the Abbasid plan to overthrow the Umayyads was masterminded from Humayma a small settlement in southern Jordan which was also located on the Hajj route.

Tarihi önemine rağmen, Suriye hac güzergâhı sekizinci yüzyılda Kufe'yi Hicaz'a bağlayan ve Mekke'ye giden ana güzergâh haline gelen Darb Zubayda'nın inşa edilmesiyle gölgede kalmıştır. Hacıların sekizinci ve dokuzuncu yüzyıllarda Suriye hac güzergâhını halen kullanmaları muhtemel olsa da, Abbasi halifeleri genellikle Irak üzerinden gelen güzergâhı seçmekteydi. On ikinci ve on üçüncü yüzyıllarda Suriye'den Mekke'ye seyahat etmek isteyen hacılara ciddi engeller çıkaran Haçlı seferlerinin ortaya çıkması, Suriye hac güzergâhına en büyük darbeyi vurdu. Ünlü İspanyol Hacı İbn-i Cübeyr, Mekke'ye ulaşmak için Suriye güzergâhını kullanamadı ve bunun yerine Mısır'dan Kızıldeniz'in batı kıyısı boyunca seyahat ederek hac yapmak zorunda kaldı. On üçüncü yüzyılın sonlarında Haçlılar bölgeden sürülse de, Şam'dan gelen hac güzergâhı Kahire'de bulunan yeni Memlük hükümdarları için bir öncelik değildi.

1500'lerin başına gelindiğinde, hem Hint Okyanusu hem de Kızıldeniz'de Portekizliler tarafından tehdit edildiğinden ve baharat ticaretinden elde edilen gelirlerin azalması nedeniyle Memlük rejimi zayıflıyordu. O tarihlerde, Osmanlı sultanı I. Selim, hem Suriye hem de Mısır'ı Memlükler'in elinden almak ve bu ülkelerin topraklarını Osmanlı İmparatorluğu'na katmak için bu ülkeleri fethetmeye etmeye karar verdi. Bu, Osmanlı İmparatorluğu açısından en önemli toprak kazanımlarından biriydi. On altıncı yüzyıldan önce, Osmanlı İmparatorluğu toprakları çoğunlukla Balkanlar ve Batı Anadolu'dan oluşuyordu ve imparatorluğun sakinlerinin çoğu Ortodoks Hristiyanlardı. Osmanlıların on altıncı yüzyıldan önce Memlüklerle bazı ilişkileri olsa da, bu fetih sayesinde Osmanlı İmparatorluğu ilk kez ana dil olarak Arapça konuşan Müslüman bir çoğunluğa sahip toprakları imparatorluğa katıyordu. Osmanlı Padişahları, İslam dini ve İslam kültürü için bu kadar büyük bir öneme sahip olan bu alanı kontrol etmenin sağladığı statü ve verdiği sorumluluklarının farkındaydı. Suriye ve Mısır'ın topraklarına katılmasının yanı sıra Osmanlılar Hicaz ile kutsal şehirler Mekke ve Medine'nin kontrolünü de ele geçirdi ve kutsal şehirlerin (Kadim Şehirler) koruyucuları unvanını aldı. Osmanlı döneminde, Suriye hac güzergâhı sadece yeniden canlandırılmakla kalmadı, aynı zamanda Suriye'deki Osmanlı yönetiminin merkezi odak noktası haline geldi.



Despite its historic importance the Syrian Hajj route was soon supplanted as the major road to Mecca by the construction of the Darb Zubayda in the eighth century which connected Kufa with the Hijaz. Although it is likely that pilgrims still used the Syrian Hajj route during the eighth and ninth centuries the Abbasid caliphs usually chose the route from Iraq. The biggest blow to the Syrian Hajj route was the advent of the Crusades during the twelfth and thirteenth centuries which provided sever obstacles to pilgrims wishing to travel from Syria to Mecca. The famous Spanish pilgrim Ibn Jubayr was not able to use the Syrian route to reach Mecca and instead had to make the Hajj by travelling along the western shore of the Red Sea from Egypt. Although the Crusaders were expelled from the region in the late thirteenth century the Hajj route from Damascus was not a priority for the new Mamluk rulers who were based in Cairo.

By the early 1500s the Mamluk regime was becoming weaker threatened both by the Portuguese in the Indian Ocean and Red Sea and by declining revenues from the spice trade. It was at this point that the Ottoman Sultan Selim I decided to invade both Syria and Egypt to take over from the Mamluks and incorporate their territory into the Ottoman Empire. This was one of most important acquisitions of territory for the Ottoman Empire. Prior to the sixteenth century the Ottoman empire had been comprised primarily of the Balkans and western Anatolia and the majority of its inhabitants were Orthodox Christians. Although the Ottomans had some contact with the Mamluks prior to the sixteenth century this was the first time that they had incorporated territory with a Muslim majority which was primarily Arabic speaking. The Ottoman sultans were acutely aware of the status and responsibilities of controlling this area which has such a major significance for the Muslim religion and Islamic culture. In addition to gaining Syria and Egypt the Ottomans also acquired control over the Hijaz and the Holy Cities of Mecca and Medina and took the title of protectors of the sacred cities (Khadhim al-Haramayn). Under the Ottomans the Syrian Hajj route was not only revived but became the central focus of Ottoman rule in Syria.

Osmanlı döneminde hem Müslüman hacıların hem de yılda bir kez düzenlenen bu merasimi öğrenmek isteyen Avrupalılardan Suriye hac güzergâhı ile ilgili ilk ağızdan birçok kanıt bulunuyor. Hac tarihini sayfalarına kaydeden en ünlü yazarlardan biri, 1682'de (Hicri 1082) hac yapan Osmanlı seyyahı Evliya Çelebi'di. Müslüman seyyahlardan biri olan Evliya Çelebi, İbn-i Batuta gibi, 10 ciltlik *Seyhatnâme*'de anlatılan İslam dünyasının çeşitli bölgelerine yaptığı seyahatlerle efsanevi bir statü kazanmıştır. Daha az tanınmalarına rağmen, diğer Osmanlı yazarlarının hikayeleri güzergâh hakkında önemli bilgiler sağlamaktadır ve söz konusu yazarlar arasında 1779'da İstanbul'dan Mekke'ye seyahat eden Girit'teki Kandiye'den bir Osmanlı yargıcı olan Mehmed Edib de bulunmaktadır. Eseri, Temmuz 1779'daki (Recep 1193) başlangıcından Nisan 1780'deki (Rebiülahir 1194) dönüşü kadar yolculuğun ayrıntılı bir açıklamasını içermektedir. Mehmed Edib'in anlattıkları önemlidir çünkü hac güzergâhında bulunan kaleler, diğer binalar ve yapıların yapım tarihlerine ilişkin bilgiler vermektedir ve Suriye hac güzergâhının yeniden yapılandırılması konusunda temel kaynak konumunda bulunmaktadır. Suriye hac güzergâhına ilişkin daha az bilinen anlatılardan biri, 1709'da (Hicri 1120-21) hacca giden Murtaza b. 'Ali b. Alavan'ın anlattıklarıdır. Sufi olan Murtaza'nın dini çevrelerde önemli bir şahsiyet olduğu görülüyor. Anlatısının daha ilginç kısımlarından biri, Mekke'den Medine'ye dönüş yolculuğunda nasıl soyulduğuna ilişkin yaptığı açıklamadır. Murtaza ve yoldaşlarının yolu geceleri onları çölde çıplak bırakan Beni Hudayil kabilesi üyeleri tarafından kesilmiştir.

There are many first hand accounts of the Syrian pilgrimage during the Ottoman period both from Muslim participants and Europeans curious to understand this recurring annual event. One of the most famous writers to record the Hajj was the Ottoman traveller Evliya Çelebi who made the Hajj in 1682 (1082 AH). Evliya Çelebi is one of the Muslim travellers and, like Ibn Battuta, he has achieved a legendary status for his travels to diverse parts of the Islamic world, described in his 10 volume work the Seyhatnâme. Other Ottoman writers are less well known yet their accounts provide important details about the route these include Mehmed Edib an Ottoman judge from Candia in Crete, who travelled from Constantinople to Mecca in 1779. His work contains a detailed description of the journey, from its beginnings in July 1779 (Rajab 1193) to the return in April 1780 (Rabi' 2 1194). Mehmed Edib's account is significant because he gives construction dates for forts and other buildings, and facilities found on the Hajj route; he is the main source used for reconstructing the Syrian Hajj route. One of the less well known descriptions of the Syrian Hajj is the account of Murtada b. 'Ali b. 'Alawan, who went on the Hajj in 1709 (1120-21 AH). Murtada was a Sufi and appears to have been of some significance in religious circles. One of the more interesting parts of his narrative is a description of how he was robbed on his return journey from Mecca to Medina. Murtada and his companions were accosted at night by members of the Banu Hudhayl who left them naked in the desert.



Tarihi anlatılarda hac ve nasıl düzenlendiğine dair birtakım bilgiler sağlanmasına karşın, ancak ziyaret ederek, inceleme yaparak ve bazı durumlarda güzergâh üzerinde bulunan harabelerde kazılar yaparak Osmanlıların bu önemli kültürel ve dini güzergâhı nasıl geliştirdiğine dair biraz fikir edinebiliriz. Yirmi yılı aşkın bir süre boyunca yapılan birçok saha gezisi sayesinde, Osmanlıların güzergâh üzerinde yirminci yüzyılın başlarında Hicaz demiryolunun inşasıyla sonuçlanan yapıları nasıl geliştirdiğine dair ayrıntılı bilgilere sahip bulunuyoruz.

Araştırmanın şaşırtıcı bulgularından biri, Sultan Selim'in Şam'ı fethinden sonraki dört yıl içinde hac güzergâhı boyunca bir dizi yapı inşa ettirmesiydi. Selim'in inşa ettirdiği yapılar arasında Muzayrib'de büyük bir kale ve Ürdün'ün Mafrak, Belka ve Uduh bölgelerinde inşa edilen daha küçük üç kale bulunuyordu. Maalesef, Muzayrib'deki kale yakın zaman önce yıkıldı ancak eskiye ait fotoğraflar ve yapı planı söz konusu yapının tahıl ve deve yemlerinin depolanması amacıyla müstahkem bir depo işlevi gördüğüne işaret etmektedir. Tüm kaleler yıllık hac ziyaretlerini gerçekleştiren çok sayıda hacı ve hayvanları için en değerli kaynağı teşkil eden birer su kaynağını yukarıdan görecektir ve koruyacak şekilde inşa edilmiştir.



Whilst historical accounts provide some details of the Hajj and organization it is only by visiting, surveying and in some cases excavating ruins of sites on the route that we can gain some idea of how the Ottomans developed this major cultural and religious institution. Over a period of more than twenty years and many field trips we now have a detailed understanding of how the Ottomans developed facilities on the route culminating in the construction of the Hijaz railway in the early twentieth century.

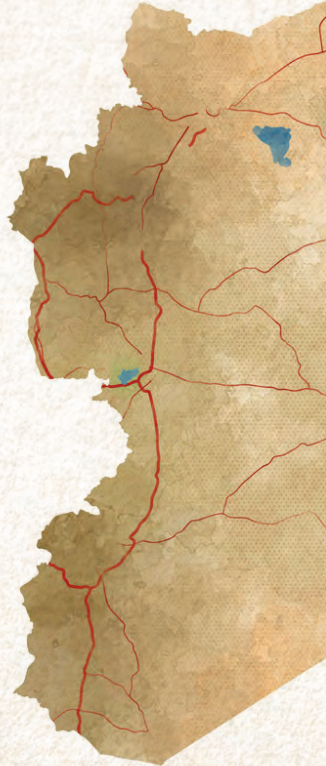
One of the surprising findings of the research was that Sultan Selim built a number of facilities along the Hajj route within four years of his conquest of Damascus. Selim's constructions included a large fortress at Muzayrib and three smaller forts in Jordan at Mafrak, Balqa and Uduh. Unfortunately the fortress at Muzayrib has been destroyed in recent times although some early photographs and a plan of the building indicate that it acted as a fortified warehouse for storing grain and camel fodder. Each of the forts was built to overlook and protect a water resource which was the most precious resource for the multitude of pilgrims and their animals who made the annual Hajj.





Hac güzergâhı boyunca yapılan yatırımlar, Selim'in halefi ve Avrupa'da Muhteşem Sultan Süleyman olarak bilinen Osmanlı sultanlarının en ünlüsü I. Süleyman tarafından devam ettirilmiştir. Süleyman, Ürdün'deki Katrana ve Ma'an şehirlerinin yanı sıra günümüz Suudi Arabistan'ının Zat el-Hac, Tebük ve Ükeydir'de kaleler inşa ettirmiştir. Bu kalelerin tamamında benzer bir tasarım uygulanmıştır ve kaleler mevcut bir su kaynağının yakınında inşa edilmiştir. Kalelerin mimarisi nispeten basit görünse de, bu yapıların muhtemelen İstanbul'da tasarlanmış ve çizilmiş kati bir plana dayalı olarak inşa ettirilmesi yüksek düzeyde bir organizasyon ve kararlılık olduğuna delalet eder. Bu durum, kalelerin içerisinde inşa edilen ve günümüze kadar varlığını sürdüren birtakım yazıtlarda kendini göstermektedir. Örneğin, Zat el-Hac'daki kalenin girişinin üst kısmında yer alan bir levhada kalenin kırk günde inşa edildiği yazmaktadır ve kalenin uçra bir yerde bulunması nedeniyle, bu inanılmaz bir başarıdır. Süleyman'ın saltanatında gerçekleştirilen yeniliklerden birisi de, hem hacılar açısından daha kolay bir yolculuk gerçekleştirilmesi hem de yerleşim birimlerinde daha az rahatsızlığa sebebiyet verilmesi amacıyla çöden geçilerek daha düz bir güzergâhtan ilerlenilmesi için dağlık arazideki yerleşik kasaba ve köylerden kaçınılmasını sağlamak üzere Ürdün'deki hac güzergâhının değiştirilmesiydi. Osmanlı döneminde ortalama sayıları 10 bin ila 50 bin hacı arasında değişmesine rağmen, herhangi bir yıldaki hacı sayısı değişiklik göstermekteydi. Bu rakamlar günümüzün rakamlarıyla kıyaslandığında düşük kalmaktadır ancak ilgili tarihlerde kayda değer sayıda insanın dünyadaki en zorlu bazı yollardan geçerek bu seyahati gerçekleştirdiği de akılda bulundurmak lazım. On yedinci yüzyılın sonlarında ve on sekizinci yüzyılın başlarında hacda vefat eden insanlar tarafından yazılan vasiyetler analiz edildiğinde, özellikle yaz aylarında gerçekleştiğinde birçok insanın hac sırasında vefat ettiği görülmektedir.

The investment in the Hajj route was continued by Selim's successor and most famous of the Ottoman Sultans Sulayman 1st known in Europe as Sulayman the Magnificent. Sulayman built forts at Qatrana and Ma'an in Jordan as well as at Dhat al-Hajj, Tabuk and Ukaydir in present day Saudi Arabia. Each of these forts had a similar design and was built next to an existing water resource. Whilst the architecture of the forts appears relatively simple the feat of constructing these buildings to a precise plan- probably designed and drawn in Istanbul shows a high degree of organization and commitment. This is reflected in some of the surviving inscriptions built into the forts for example a plaque above the entrance to the fort at Dhat al-Hajj states that it was built in forty days- an incredible accomplishment given the remote location of the fort. One of the innovations of Sulayman's time was changing the course of the Hajj route in Jordan to avoid the built up towns and villages of the highlands to follow a flatter route through the desert which meant both an easier journey for the pilgrims and less disturbance for the settled areas. The precise number of pilgrims in any one year varied although during the Ottoman period typical numbers were between 10,000 and 50,000 pilgrims- small by today's standards but a significant number of people to navigate through some of the most inhospitable landscapes in the world. Analysis of wills written by people who died on the Hajj in the late seventeenth and early eighteenth centuries shows that many people died on the Hajj particularly when it took place during the summer months.



On altıncı yüzyılın ikinci yarısında Ürdün'deki Üneyze ve Suudi Arabistan'daki Hadiye gibi şehirlerde birkaç kale daha inşa edilmiş olsa da, on yedinci yüzyılda yeni hiçbir kale inşa edilmemiştir. Tarihi kayıtlarda bazı kaleler ve sarnıçların onarıldığının belirtilmesine rağmen, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki iç kriz bu bölgelerde de etkilerini göstermiştir. On sekizinci yüzyılda, kale yapım çalışmalarında yeni bir artış görülmüş ve bu sayede, yüzyılın sonuna kadar bir hac kervanının en yakın kaleden en fazla beş saat uzakta olması sağlanmıştır. Hac güzergâhındaki yenileme çalışmalarının hac kervanlarının güvenliğini artırmak ve böylece haccın Müslümanlar açısından daha erişilebilir olmasını sağlamaya yönelik uzun vadeli bir planın parçası olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte, on sekizinci yüzyılda kalelerin inşasının, bütün bir hac kervanının Beni Şehir kabilesi tarafından yok edildiği 1757'deki saldırılarıyla zirveye ulaşan Bedevi kabilelerinin artan saldırı tehdidine karşı alınan bir tedbir olması muhtemeldir. Bu felaket, Osmanlı hükümdarlarının Mekke'ye giden güzergâh üzerinde bulunan Bedevilere gerekli ödemeyi yapmamlarına bağlanmıştır. Şammar ve Aneze kabileleri de dahil olmak üzere Arap kabilelerinin 17. yüzyılın sonlarında bu bölgeye akmasının da çöldeki zaten hassas durumda olan dengeyi değiştirmiş olması da muhtemeldir. Bununla birlikte, on sekizinci yüzyılda Bedevilerin hafif ve isabetli olmalarıyla dikkat çekmesinin yanı sıra at üzerinde de ateşlenebilen silahlar elde etmesi de bu hususu etkileyen önemli bir faktör olmuştur. On altıncı yüzyılda, Bedevilerin silahlara erişimi kısıtlıydı ve bir anlatıda hac kervanı komutanının askeri bandoya hacıları tehdit eden bir Bedevi kalabalığını dağıtmak üzere bir melodi çalmalarını emrettiğinden bahsedilmektedir.

Although a few more forts were built in the latter part of the sixteenth century at sites such as Unaiza in Jordan and Hadiyya in Saud Arabia no new forts were built during the seventeenth century. This probably reflects internal crisis within the Ottoman empire although historical records confirm that repairs were made to some of the forts and reservoirs. During the eighteenth century there was a renewed burst of fort building activity so that by the end of the century the Hajj caravan would never have been more than five hours from the nearest fort. The renewal of work on the Hajj route may have been part of a long term plan to improve the security of the Hajj caravan and thus make the Hajj more accessible to Muslims. However it seems likely that the construction of forts in the eighteenth century was a response to the increased threat of attack from Bedouin tribes culminating in the attacks of 1757 when the entire Hajj caravan was destroyed by the Banu Sakhr. This disaster has been attributed to the failure of the Ottoman rulers to pay the required amount to the Bedouin who lined the route to Mecca. It is also possible, that a new influx of Arab tribes, including the Shammar and the 'Anazah, which began in the late 17th century, altered what may already have been a delicate balance at the fringes of the desert. However a major factor was that in the eighteenth century the Bedouin acquired guns which were lightweight and accurate and could be fired from horseback. In the sixteenth century the Bedouin had limited access to guns and one account describes how the commander of the Hajj caravan ordered the military band to play a tune which immediately dispersed a crowd of Bedouin who were threatening the pilgrims.





Ateşli silah teknolojisindeki değişim, kendisini kalelerin tasarımında da göstermektedir. On altıncı yüzyılda, kalelerin duvarlarına yerleştirilmiş uzun ok yarıkları ve yuvarlak silah yuvaları bulunmaktaydı. On sekizinci yüzyıl yapılarında ise, Bedevilerin kalelere zarar vermeleri ihtimaline karşı, garnizonun duvarların temelini gözetlemelerini sağlamak amacıyla daha küçük ama çok daha fazla sayıda dar (5 cm) silah yarıkları ve çıkıntılı köşe kuleleri bulunuyordu.

Osmanlıların kendilerini İslam'ın ana savunucusu olarak gördüğü açıktır. Bu durum, Hindistan'ın Babür hükümdarları ve Endonezya'daki Açe hükümdarları gibi diğer Müslüman hanedanlar tarafından da kabul edilmiştir. Kudüs'ün tahkim edilmesi ve Kubbetü's Sahra'nın çinilerle yenilenmesi, Kudüs'ü Hristiyanlardan korumak isteyen Müslüman hükümdar olduklarını göstermeye yönelik net bir girişimi temsil etmektedir. Ancak hac, Arap illerinde bulunan Osmanlı dini liderlerinin ana odak noktasıydı. Hac'ın başlangıç noktası olan Şam'da, ünlü Osmanlı mimarı Sinan tarafından iki cami, bir medrese ve kervansarayın da içerisinde bulunduğu muhteşem bir hac kompleksi inşa edilmiştir. Osmanlılar, hacı eda ederken yerleşik usullere uygun hareket etmeye özen göstermiştir zira yerleşik uygulamadan farklı hareket edilmesine yerel halk tarafından şüpheyle yaklaşılmıştır. Hac güzergâhının diğer ucunda, Osmanlılar kutsal şehirler Mekke ve Medine'yi yapılarla süslemiş ve fakirlere yüksek bağışlarda bulunmuştur. Hac güzergâhının tahkimatı, bu sürecin bir parçası ve Şam'dan Mekke'ye Osmanlı hakimiyetini sergileme yöntemlerinden biri olarak görülebilir. Bununla birlikte, kalelerin üzerindeki yazıtlar incelendiğinde, dini unvanlar veya iddialara dair bir kaygı güdülmediği ve yalnızca yapıyı inşa ettiren Sultan'ın adı, yapı inşaatında görev alan yetkililerin isimleri ve inşaatın tamamlandığı yılın belirtildiği görülmektedir. Bu durum bir yandan Osmanlıların alçak gönüllülüğünü gösterirken, diğer yandan uzun yollar kat etmekten dermanı kalmayan hacıların koşullarının iyileştirilmesine dair samimi bir isteği de gözler önüne sermektedir.

The change in firearms technology is reflected in the design of the forts- in the sixteenth century there were long arrow slits and round gun ports built into the walls of the forts. In the eighteenth century buildings there were smaller but much more numerous narrow (5cm) gun slits and projecting corner towers to allow the garrison to oversee the base of the walls if the Bedouin were trying to undermine the forts.

It is clear that the Ottomans saw themselves as the prime defenders of Islam, this was acknowledged by other Muslim dynasties such as the Mughal rulers of India and the rulers of Aceh in Indonesia. The fortification of Jerusalem and the renovation of the Dome of the Rock (Qubbat al-Sakhra) with faience tiles was clearly an attempt to show that they were Muslim rulers intent on defending Jerusalem from the Christians. However, the Hajj was the principal focus of Ottoman religious leadership in the Arab provinces. At the starting point of the Hajj, in Damascus, a magnificent pilgrimage complex, including two mosques, a madrasa and hostel, was built by the famous Ottoman architect Sinan. The Ottomans were careful to follow established procedures in the conduct of the Hajj as any deviation from established practice would be regarded as suspicious by the local population. At the other end of the Hajj route, the Ottomans embellished the Holy cities of Mecca and Medina with buildings and gave lavish grants of money to the poor. The fortification of the Hajj route may be seen as part of this process, a method of advertising the Ottoman presence from Damascus to Mecca. However, a survey of the inscriptions on the forts themselves does not indicate a pre-occupation with religious titles, or claims, and simply states the name of the Sultan who ordered the construction, the names of officials who carried out the work and the year the work was completed. This suggests some degree of humility on the part of the Ottomans and as part of a genuine desire to improve conditions for the foot weary pilgrims.

*Prof. MA, MPhil, PhD, University of Wales, Trinity Saint David, İslam Arkeolojisi Araştırma Merkezi Yöneticisi, E-mail: a.petersen@uwtsd.ac.uk

*Prof. MA, MPhil, PhD, University of Wales, Trinity Saint David, Director of Research in Islamic Archaeology, E-mail: a.petersen@uwtsd.ac.uk

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ

YAYINLARI İLE

Türkçe Öğren!





Amin Maalouf:

Geçmişe Göre Daha Çok Ortak Yönümüz Var

We have now more in common than in the past

Yunus Emre Enstitüsü eserleri 40'tan fazla dile çevrilmiş Lübnanlı yazar Amin Maalouf'u ağırladı. Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş'in sunduğu "Yeniden Düşünmek, Yeniden Yorumlamak" programında, Maalouf ile edebiyat, kültür, yazarlık süreci, toplumlar arası iletişim, ortak hafıza, sömürgecilik ve insan hakları, modernite ve kültürler arasındaki ikilem gibi konular konuşuldu. Zamanın ruhunun etkisinin insanlar arası ortaklıklarda oldukça önemli olduğuna değinen Maalouf; "Şu anda bugünü yaşayan herkesle ilişkimiz var. Fransa'da yaşasın, Türkiye'de, Kore'de, Japonya'da nerede yaşarlarsa yaşasınlar, yaşadığımız çok daha fazla şey, ortak yön var, büyük babamızla olan ilişkimizi kıyaslayacak olursak." dedi.

Yunus Emre Institute hosted Lebanese writer Amin Maalouf, whose works have been translated into more than 40 languages. Institute President Prof. Dr. Şeref Ateş' guest was Maalouf, in the program he presented "Rethinking, Reinterpreting." In the program, Prof. Ateş and his guest Maalouf talked about literature, culture, the process of being a writer, inter-communal communication, shared memory, colonialism and human rights, as well as the dilemma between modernity and cultures. Maalouf indicated that the effect of the spirit of time is very important in interpersonal partnerships. "We have relations with everyone living today. When compared to our relationship with our grandfather, we have got much more in common with people of our time no matter wherever they live, let them live in France, Turkey, Korea, or Japan," he said.

Yunus Emre Enstitüsünün, “Yeninden Düşünmek, Yeniden Yorumlamak” programı serisi kapsamında 10 Temmuz 2020 tarihinde gerçekleşen yayınına, Lübnanlı yazar Amin Maalouf konuk oldu. Yunus Emre Enstitüsü Başkanı Prof. Dr. Şeref Ateş, yazdığı eserleri 40’tan fazla dile çevrilen Maalouf’u ağırladı. Türkçe, Arapça ve İngilizce yayımlanan program binlerce kişi tarafından ilgiyle izlendi.

Prof. Dr. Şeref Ateş söyleşi, “Düşünce insanları tüketimden haz duymazlar. Düşünce insanları insanlık yararına ürettikleri düşüncelerini tüm insanlarla paylaşarak çoğaltırlar.” sözleriyle başladı. Programda Maalouf, dilin edebiyat üzerindeki etkisi, kültür, zamanın ruhu, toplumlar arası iletişim, ortak hafıza, sömürgecilik ve insan hakları karşılığı, edebiyatın rolü, modernite ile kültürler arasındaki ikilem gibi konulardaki soruları cevapladı.

Lebanese writer Amin Maalouf was the guest of Yunus Emre Institute’s broadcast on July 10, 2020. which took place within the scope of the program “Rethinking, Reinterpreting.” Yunus Emre Institute President Prof. Dr. Şeref Ateş has hosted Maalouf, whose works have been translated into more than 40 languages. The program, published in Turkish, Arabic and English, was watched with interest by thousands of people.

“Thinkers do not enjoy consumption. Thinkers augment the thoughts they produce for the benefit of humanity by sharing them with all people,” Prof. Dr. Şeref Ateş said to open the conversation. In the program, Maalouf answered questions on such topics as the effect of language on literature, culture, the spirit of times, inter-communal communication, shared memory, colonialism and anti-human rights, the role of literature, and the dilemma between modernity and cultures.

“ARAPÇANIN VE OKUDUĞUM HER ŞEYİN ÜZERİMDEKİ ETKİSİ BÜYÜK”

“ARABIC LANGUAGE AND EVERYTHING I READ HAS IMMENSE INFLUENCE ON ME”

Maalouf: Bir kitabı yazmaya başladığımda, benim esas olarak ilgilendiğim şey hikâyemi nasıl anlatacağım? Okuyucuların hikâyeyle derinden ilgilenmesini nasıl sağlayacağım? Aynı zamanda hikâyenin okunabilirliğini nasıl sağlayacağım? İşte ben bir kitabı yazarken daha çok bunlarla ilgileniyorum.

Maalouf: When I start writing a book, what I’m mainly interested in is how I would tell my story. How would I ensure that readers are deeply interested in the story? How will I ensure the readability of the story at the same time? That’s it, I am more interested in these while writing a book.

“Okuyucularınız genellikle kitaplarınızda menkıbelerin kullanılmasından memnuniyet duyuyorlar. Hikâyelerinizde okuyucularınızı götürdüğünüz yolculuklarla ilgili size şunu sormak istiyorum; acaba Arapçadan mı bir etki söz konusu?” sorusunu yönelten Prof. Dr. Ateş’e Amin Maalouf şöyle yanıtlı verdi:

“Evet kesinlikle haklısınız. Bence de benim ülkemin, ana dilimin etkileri var. Aynı zamanda okumuş olduğum, hayatım boyunca okuduğum her şeyin etkisi var. Bence bir yazar yazdıkları konusunda yorum yapabilecek en iyi kişi değildir. Çünkü ben hiçbir zaman menkıbeler veya nelerden etkilendim bunları düşünmüyorum. Bir kitabı yazmaya başladığımda, benim esas olarak ilgilendiğim şey hikâyemi nasıl anlatacağım? Okuyucuların hikâyeyle derinden ilgilenmesini nasıl sağlayacağım? Aynı zamanda hikâyenin okunabilirliğini nasıl sağlayacağım. İşte ben bir kitabı yazarken daha çok bunlarla ilgileniyorum. Dolayısıyla ben de bu şekilde dışardan kitabım veya çalışmalarımı ilgili dışardan bir bakış açım söz konusu değil. Bence bu vizyon okuyucuların daha iyi hissedeceği bir şey.”

“Your readers are very pleased with the use of tales of wisdom in your books. I want to ask a question about your stories that are full of the journeys on which you take your readers. I wonder if this is due to an effect of the Arabic language?” asked Prof. Dr. Ateş. Amin Maalouf’s reply was as follows:

“Yes, you are absolutely right. I also think that my country and my mother tongue has an impact on me. At the same time, everything that I have read throughout my life has an impact. I think a writer is not the best person to comment on what he wrote. That is because I never think about tales or what I have been impacted by. When I start writing a book, what I’m mainly interested in is how I would tell my story. How would I ensure that readers are deeply interested in the story? How will I ensure the readability of the story at the same time? That’s it, I am more interested in these while writing a book. Therefore, I do not have an external perspective about my books or my work in this way. I think this vision is something that readers will feel better.”

“BİZLER HEM ANNE BABAMIZIN HEM DE ZAMANIN ÇOCUKLARIYIZ”

“WE ARE BOTH THE CHILDREN OF OUR PARENTS AND OUR TIME”

Prof. Dr. Ateş'in, “Hem Doğu hem de Batı mantalitesini tecrübe etmiş bir kişi olarak sizce toplumların sosyolojik açıdan duygusallığa yaklaşımlarında farklılıklar var mı?” sorusunu ise Maalouf şöyle yanıtladı:

“Evet, bence bir toplumdaki diğerine algılama farklılıkları var. Ama aynı zamanda bir bireyin algısıyla diğerinin arasında da farklılıklar var aynı toplum içerisinde. Biz burada bir tarihinin söylemiş olduğu gibi: Bizler hem anne babamızın hem de zamanın çocuklarıyız. Yani biz içerisinde bulunduğumuz zamanla ilişkiliz aynı zamanda bizi etrafımızdaki her şey de etkiliyor. Yine aynı şekilde yazdığımız, konuştuğumuz dil de bizi etkiliyor. Cinsiyetimiz, yaşımız hepsinin etkisi var. Eminim benim 70 yaşında yazdıklarım, 30 yaşında yazdıklarımın çok daha farklıdır. Yani her şey değiştikçe yaşadığımız yer bizi çok değiştiriyor. İçerisinde yaşadığımız dünya da bizi çok değiştiriyor. Şimdi de daha doğrudan cevap vermem gerekirse, evet, bence toplumlar arasında farklılıklar var. Ama bunlar bireyler arasındaki, her bir toplum içerisindeki bireyler arasındaki farklılıklardan da çok daha önemli değil.”

Prof. Dr. Ateş's next question was “As a person who has experienced mentalities of both the East and the West, is there any difference in the sociological approach of the societies to emotionality?” Maalouf answered it as follows:

Yes, I think there are differences in perceptions from one society to another. But there are also differences between the perceptions of one individual and another within the same society. As a historian said: We are the children of both our parents and our time. That is, we are related to the time we are in; at the same time, everything around us affects us. In the same way, the language that we write and speak also has an effect on us. Our gender and age, all have an effect. I am sure that what I wrote at the age of 70 is much different from what I wrote at the age of 30. So as everything changes, the place where we live changes us a lot. The world we live in also changes us a lot. Now if I have to answer more directly, yes, I think there are differences between societies. But these are not much more important than the differences between individuals, that is among individuals within each society.”



GEÇMİŞE GÖRE DAHA ÇOK ORTAK NOKTAMIZ VAR

“WE HAVE NOW MORE COMMON THAN IN THE PAST”

Prof. Dr. Ateş'in işaret ettiği Almanca'da ‘zeitgeist’ yani zamanın ruhu kavramının oldukça etkili olduğunu belirten Maalouf, bu kavramın özellikle günümüzdeki karşılığının, milliyeti ne olursa olsun dünya genelindeki insanlar arasında ortaklıklara zemin hazırladığını şöyle ifade etti:

“Biz doğrudan ‘Ben şu şekilde zamanın ruhundan etkileniyorum’ diyemsek de tabi ki etkileniyoruz. Biz bunu bu şekilde hissetmesek bile bizimle olan ilgisini anlayabiliyoruz. Ve şu anda bugünü yaşayan herkesle ilişkilerimiz var. Fransa’da yaşasınlar, Türkiye’de, Kore’de, Japonya’da nerede yaşarlarsa yaşasınlar, yaşadığımız çok daha fazla şey, ortak yön var yani büyük babamızla ile olan ilişkimizi kıyaslayacak olursak. Yani ben bugün mesela büyük büyük babamla tanışacak olsaydım, karşılaşacak olsaydım onunla paylaşacak çok şeyim olmazdı. Çünkü referanslarımız birbirinden çok farklı. Ama ben mesela Kore’de yaşayan birisiyle şimdi karşılaşılıyor olsaydım ve aynı dili konuşabiliyor olsaydık genellikle de bu İngilizce oluyor. O zaman birçok şeyin aramızda ortak olduğunu görürdük. İşte ben buna zamanın ruhu demek istiyorum.”

Maalouf stated that the concept of Zeitgeist or the spirit of the times, noted by Prof. Dr. Ateş, is quite influential and explained how especially the equivalent of this concept today paves the way for partnerships among people around the world regardless of nationality as follows:

“Although we cannot say that I am directly influenced by the spirit of time, we are of course affected. Even if we don’t feel this way, we can understand its relevance to us. And now we have relationships with everyone living today. When compared to our relationship with our grandfather, we share a lot and we have got much more in common with people of our time no matter wherever they live, let them live in France, Turkey, Korea, or Japan. So if I were to meet my great-grandfather today, I wouldn’t have much to share with him. Because our references are very different from each other. But if I met someone living in Korea for example, and we could speak the same language, which usually happens to be English, then we would see that many things are common among us. This is what I mean by the spirit of time.”

ABD, Rusya ve Fransa gibi ülkelerin hümanizm konusunda büyük bakış açıları geliştirdiğini ancak bu bakış açılarının Orta Doğu ve Afrika'ya uygulanmadığına değinen Prof. Dr. Ateş, Maalouf'a, Batılı toplumların etik ile sömürgecilik konusundaki yaklaşımları arasındaki çelişkilerini sordu.

Sömürgeciliğin tarihi zeminin oldukça geniş olduğunu belirten Maalouf şöyle konuştu:

“Yaşa bağlı olarak mesela Amerika Birleşik Devletleri'nin Fransa'nın sömürgeci olduğu gibi sömürgeci yoktu. Rusya'nın da yine aynı şekilde Fransa'nın, İngiltere'nin, Belçika'nın olduğu gibi sömürgeleri yoktu. Rusya genişledi ama kıtasal anlamda, karasal anlamda genişledi. Dolayısıyla çok bariz bir şekilde işgal edilen yerlerin sömürge olduğu görülüyordu. ABD de kendi içerisinde bir sömürge idi zaten. Ama daha sonra bir rol oynamaya başladı. Bu da aslında çok yakın geçmişte meydana geldi. Amerika Birleşik Devletleri uluslararası anlamda bir rol oynamadı 19'uncu yüzyılın sonuna kadar ve 20'nci yüzyılın başına kadar çok marjinal bir gücü. Ancak, sonrasında Amerika Birleşik Devletleri etkisini gösterdi. Dünyanın farklı bölgelerine nüfuz etmeye başladı ama Fransa'nın sahip olduğu anlamda sömürgeleri olmadı ve bir süre boyunca bir anlamda sömürgeleşme fikrine karşı militanca bir tavır vardı. Yani Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda onlar mesela dünyanın tüm halkları kendi kaderini belirleyebilsin dediler ve yani sömürgecilikle ilgili tavırlar her zaman çok farklı olageldi. Aynı zamanda bir diğer yönü daha var. Bu da nüfus itibarıyla sömürgeleştirme.”

Prof. Dr. Ateş pointed out that countries such as the US, Russia and France developed great perspectives on humanism, but these perspectives were not applied to the Middle East and Africa and asked Maalouf about the contradictions between the approach of Western societies to ethics and colonialism.

Maalouf stated that the historical ground of colonialism is quite broad. “Depending on age, for example, the United States did not have colonies in the sense that France had colonies. Russia, too, did not have any colonies like France, England and Belgium had colonies. Russia expanded, but it expanded continentally. Therefore, it was not obvious that the places occupied were colonies. The USA was already a colony in itself. But, then, he started to play a role. This actually happened in the very recent past. The United States did not play an international role; it was a very marginal force until the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. However, later, the United States exerted its influence. The US exerted influence in different parts of the world and it not have any colonies in the sense that France had, and for a while it had a militant attitude to the idea of colonization. So at the end of the First World War they said, for example, that all the people of the world can determine their own destiny. So the attitudes about colonialism have always been very different. It also has another aspect, which is colonization by population,” he said.



'VAKTİMİN ÇOĞUNU DÜNYAYI ANLAMAYA AYIRIYORUM'

"I SPARE MOST OF MY TIME TO UNDERSTAND THE WORLD"

Prof. Dr. Ateş'in, "Siz siyasi görüşlerinizi açıkça belirtmekten çekinmiyorsunuz. Sunmuş olduğunuz görüşler çok net ifade ediliyor ve çok fazla yanlış anlaşılmaya açık görüşler değil. Bu acaba sizin gazetecilik kariyerinizden dolayı mı?" tespitini onaylayan Amin Maalouf düşüncelerini açık bir şekilde ifade etmek için yazdıklarını bazen haftalarca tekrar tekrar kontrol ettiğini söyledi.

Provokasyondan hoşlanmadığını belirten Maalouf, meseleleri anlamanın önemli ve zor ancak insani bir görev olduğunu dile getirdi. Maalouf dünyayı anlama çabasından şöyle bahsetti: "Bu hiç kolay değil ama bence bu bizim insan olarak görevimiz: Dünyayı anlamak, daha sonra da bunu anlatmaya çalışmak ve bunu daha anlaşılabilir kılacak şekilde anlatmak, daha az anlaşılabilir kılacak şekilde değil. Dolayısıyla öncelikle ben bu konuda netliğe, netlik kazandırmaya değer veriyorum ve bir dizi şeyi basitleştirmeye çalışıyorum ama çok da asırı basit hâle getirmeye çalışmıyorum. Çünkü dünya çok karmaşık ama yine de anlaşılabilir bir dünya. Yani dünya anlaşılmaz bir şey değil, bence dünya rasyonel bir realite, eğer sessiz bir şekilde huzurla bakarsak dünyaya ve gerçekten alçak gönüllülükle neler olup bittiğini anlamaya çalışırsak anlaşılabilir bir dünya....Ve ben günlük hayatımda çok fazla vaktimi dünyada, etrafımdaki dünyada neler olup bittiğini anlamaya ayırıyorum."

Maalouf: Dünya çok karmaşık ama yine de anlaşılabilir bir dünya. Yani dünya anlaşılmaz bir şey değil, bence dünya rasyonel bir realite, eğer sessiz bir şekilde huzurla bakarsak dünyaya ve gerçekten alçak gönüllülükle neler olup bittiğini anlamaya çalışırsak anlaşılabilir bir dünya....

Maalouf: The world is a very complex, but still understandable. The world is not opaque; it is not something that is full of only mysteries; I think the world is a rational reality. And it is understandable if we look quietly and with serenity and try really understand what is happening with humility...

"You are not afraid to express your political views openly. The opinions you present are very clearly expressed and not too open to misunderstanding. I wonder if this is because of your career as a journalist," Professor Dr. Ateş commented. Amin Maalouf confirmed Prof. Dr. Ateş' words saying that sometimes he repeatedly, sometimes spending weeks, checks what he writes to express his thoughts clearly.

Maalouf indicated that he does not like provocation and asserted that understanding the issues is an important and difficult, yet a humane mission. Maalouf spoke about his efforts to understand the world as follows:

"It's not easy at all, but I think it's our duty as a human being: understanding the world, then trying to explain it, explaining it in a way that makes it more understandable, not in a way that makes it less understandable. So first of all, I value clarity on this issue, on making it more clear and I try to simplify a number of things, but I am not trying to make it too simple. Because the world is a very complex, but still understandable. The world is not opaque; it is not something that is full of only mysteries; I think the world is a rational reality. And it is understandable if we look quietly and with serenity and try really understand what is happening with humility... And I devote a lot of time in my daily life to understand what's going on in the world, in the world around me."



'BİR DURUMDA BOĞULDUĞUNUZDA ÖTESİNİ GÖREMEZSİNİZ'

"YOU CAN'T SEE BEYOND WHEN YOU ARE DROWNED IN A CERTAIN SITUATION"

Hız Musa'nın İsraililerin arasında büyümeyip onları kurtaran tek kişi olması hikâyesine atıf yapan Prof. Dr. Şeref Ateş'in, "Sizce Hz. Musa kendi halkının içerisinde büyümüş olsaydı İsrailileri kurtarabilir miydi?" sorusuna yönelik olarak şöyle cevap verdi:

"Aslında dürüst olmak gerekirse ben Hazreti Musa ile ilgili çok fazla şey bilmiyorum ama birkaç şey okudum ve birçok uzmanın da şöyle bir şey söylediğini fark ettim... Ama söyledikleriniz gerçekten çok enteresan. Bu aslında şununla ilişkili: İnsanların nasıl belirli bir durumu aşabilecekleriyle ilgili. Yani bir durumun tamamen içerisinde boğulduğunuzda bu durumun ötesini görebilmek çok zor."

ABD Başkanı Carter'ın başkan olmadan önce, danışmanı Hematon Jordan'un onun başkan olamayacak kadar utangaç bir karakteri olduğunu düşündüğünü ve bu durumu aşmak için onu eski ABD başkanlarıyla tanıştırdığını anlatan Maalouf şöyle devam etti:

"Dolayısıyla Washington'dan gelen işte eski başkanlar, başkan yardımcılarını davet etti ve onları Carter'la tanıştırdı. Ki Başkan Carter da onların da aynen onun gibi insan olduğunu ve zayıf yönleri olabileceğini görsün. Bu da Başkan Carter'ın, yani yerel bir siyasetçi olan Carter'ın bu utangaçlığını aşmasına ve başkanlık seçimlerine girmeye karar vermesine sebep oldu. Ben bunu anlattım. Neden?

Çünkü bazen de bu şekilde yaşamış bir kişi mesela bir sarayda yaşamış olan bir kişi ve şimdiye kadar hükümdarlar ile tanışmış olan bir kişinin bazen bu kişilerin zaafalarını görmeye ve bazen onlarla mücadele etmeye imkânları var."

Referring to the story of Prophet Moses being the only one who did not grow up among the Israelites and saved them, Prof. Dr. Şeref Ateş asked, "In your opinion, could Moses have saved the Israelites if he had grown up among his own people?"

Maalouf replied: "To be frank, I don't know a lot about Moses, but I've read a few things and noticed what many specialists say something like this... But what you said is really interesting. This is actually related to how people can overcome a certain situation. So when you are completely drowned in a situation, it is very difficult to see beyond that situation."

Maalouf said that before his presidency, President Carter's advisor Hematon Jordan thought that he had a very shy character to become the president; and to overcome this situation, he introduced him to former US Presidents.

"So he decided to invite every personality who came from Washington, presidents, former presidents and vice presidents, and introduced them to him. So President Carter could see that they are humans just like him and they have their weaknesses. That helped President Carter go beyond the shyness, that is the shyness of Carter as a local politician and decide to enter the presidential elections. I told you the story. Why? Because sometimes a person who lived in this way, for example, a person who lived in a palace, and a person who has known rulers sometimes has an ability to see their weaknesses, and sometimes to fight against them," he said.



ATILLA KALEYİ İÇTEN FETHETTİ

“ATTILA CONQUERED THE CASTLE FROM THE INTERIOR”



Maalouf: Atilla aslında Roma saraylarında büyütülmüştü. Ve kendisi eskiden Romalı aristokratlara çok yakın bir şekilde büyümüştü. Yani Roma ile olan çatışma, Roma'yı içten bilen bir kişinin yaşadığı çatışmaydı aslında. İşte bu da Atilla'ya yardımcı olan şey oldu. Aynı zamanda Roma İmparatorluğu'na karşı çıkabilmesine yardımcı oldu... Yani yaşadığı topluma ait olmayan ama orada yaşayan bir kişinin bazen o toplum içerisindeki kişilerin görmediği şeyleri görme imkânı olabilir.

Maalouf: Attila was actually raised in Roman palaces. And he used to be very close to the Roman aristocrats when he grew up. In other words, the conflict he had with Rome was actually the conflict that a person who knew Rome from the interior. This is what helped Attila, at some point. It also helped him oppose and fight against the Roman Empire. In other words, somebody who lives outside the community has sometimes the possibility of seeing things that people who are in the community do not see.

Avrupa Hun İmparatorluğu Hakanı Atilla'nın Roma İmparatorluğu'ndaki başarısında, Roma saraylarında büyümesinin etkili olduğunu söyleyen Maalouf şöyle konuştu:

“Herkes Atilla'yı bilir zaten çok önemli bir kişiliktir kendisi. Ama çok az kişi şunu biliyor ki; Atilla aslında Roma saraylarında büyütülmüştü. Ve kendisi eskiden Romalı aristokratlara çok yakın bir şekilde büyümüştü. Yani Roma ile olan çatışma, Roma'yı içten bilen bir kişinin yaşadığı çatışmaydı aslında. İşte bu da Atilla'ya yardımcı olan şey oldu yani bir noktada. Aynı zamanda Roma İmparatorluğu'na karşı çıkabilmesine yardımcı oldu... Yani yaşadığı topluma ait olmayan ama orada yaşayan bir kişinin bazen o toplum içerisindeki kişilerin görmediği şeyleri görme imkânı olabilir.”

Maalouf pointed out that the fact that Attila the Hun, the Emperor of the European Huns, was raised in the Roman palaces was effective in his success:

“Everyone knows Attila; after all he is a very important personality. But very few people know that; Attila was actually raised in Roman palaces. And he used to be very close to the Roman aristocrats when he grew up. In other words, the conflict he had with Rome was actually the conflict that a person who knew Rome from the interior. This is what helped Attila, at some point. It also helped him oppose and fight against the Roman Empire. In other words, somebody who lives outside the community has sometimes the possibility of seeing things that people who are in the community do not see.”

YARASI OLMAYAN YAZI YAZAMAZ

“SOMEONE WITHOUT WOUNDS CANNOT WRITE”

Maalouf: Bence bizim yazdığımız mürekkep sanki bir yaradan akan kan gibidir. Yani yaranızın mutlaka olması gerekir.

Maalouf: I think the ink we use to write is like blood flowing from a wound. So you must have a wound.



Babür Tuna'nın “İnsanın kalıcı yaralarını dikkate aldığınızda insanlar arasında sağlıklı bir iletişim kurabilmek için ne yapmamız gerekiyor? Bu kalıcı yaralarla böyle bir ilişki kurmak mümkün mü?” sorusunu cevaben Maalouf şöyle konuştu:

“Yaralar bizim için asit gibidir. Yani bizim bu yaralara ihtiyacımız var. Varlık gibidir aslında bu yaralar ve hayatı anlayabilmek için, her şeyi anlayabilmek için ve bence yara olmadan hiçbir yazar yazı yazamaz. Yarası olmayan kimse iyi bir yazı yazamaz diye düşünüyorum. Ve bence bizim yazdığımız mürekkep sanki bir yaradan akan kan gibidir. Yani yaranızın mutlaka olması gerekir. Her zaman hangi yara olduğu çok bariz olmasa da her zaman yaralar vardır. Yaramız olmadan yaşayamayız zaten. Bizim yaralarımızı bir şekilde kontrol altına alıp bu yaraları, hayatımızı kontrol etmek için, hayatımızı daha iyi hâle getirmek için kullanmamız gerekir... Dolayısıyla biz öyle bir dünyadayız ki herkesin bazı korkuları var ve sıklıkla bu korkular, meşru korkular her ne kadar bazen abartılsa da, her ne kadar bazıları icat edilmiş olsa da. Evet, bazı meşru korkular da var ve benim naçizane çözümüm anlamaya çalışmak. Anlamaya çalışalım. Daha çok tarih üzerinden, tarihi öğrenerek anlamaya çalışalım ve gerçekten acaba bu korkuları aşma yolları var mı bunları öğrenmeye çalışalım.”

Babür Tuna asked: “What do we need to do in order to establish a healthy communication between people when you consider the permanent wounds of man? Is it possible to establish such a relationship with these permanent wounds?” Maalouf answered Babur's questions as follows:

“Wounds are like assets for us. So we need these wounds. In fact, these wounds are like existing, in order to feel life, to feel where we are in this world, and understand everything; and I think no writer can write without wounds. I think that no one without wounds can write well. Maalouf: I think the ink we use to write is like blood flowing from a wound. So you must have a wound. Although it is not always obvious which wound it is, there are always wounds. After all, we cannot live without our wounds. We need to take control our wounds in some way and use them to promote our lives, to improve our lives... So we are in such a world that everyone has some fears, and often these fears are legitimate fears even if sometimes they are exaggerated or some are invented; yes, there are some legitimate fears, and my humble solution is to try to understand. Let's try to understand. Let's try to understand mainly through history, through learning history, and really try to find out if there are ways to overcome these fears.”

EDEBİYATIN GÖREVİ İNSANLARI BİR ARAYA GETİRMektİR

“THE DUTY OF LITERATURE IS BRINGING PEOPLE TOGETHER”

Edebiyatın rolü şöyle olmalı: İnsanları bir araya getirmek ve çok sağlam bir dayanakta bir araya getirmek. Yani sadece yalan söyleyerek değil veya dünyayı sanki ideal bir yermiş gibi anlatarak değil. Hayır, dünyada gerçek sorunlar var, gerçek çatışmalar var ve biz burada dürüst olacak olursak çok barış ve huzur dolu bir dünyaya doğru gitmiyoruz. Biz şu anda şiddet dolu bir dünyaya doğru gidiyoruz.

The role of literature should be as follows: To bring people together and bring them together on a very solid basis. I mean not just by lying or describing the world as if it were an idyllic place. No, there are real problems in the world; there are real conflicts. And, to be honest, we are not going towards a world of peace and tranquility. We are now heading towards a world of violence.



“Bir yazar, aralarında çatışma olan, anlaşmazlık olan topluluklarla ilgili bir şey yazacağı sırada bu tür konuları sizce nasıl ele almalıdır?” diye soran Turna’ya karşılık Maalouf şöyle cevap verdi:

“Bence kültür bazen barışın bir unsuru ama her zaman değil... Mesela, bazen ‘Şu iki milletin arasında o kadar fazla ortak yön var ki, ancak menfaatleri zıt’ denildiğini duyuyoruz. Tam tersi bir durum olabilir. Bazen menfaatler aslında onları bir araya getirebiliyor ama kültürleri birbirine karşı olabiliyor ve gerçekten kültürde gerçek farklılıklar olabiliyor... Kültür her zaman insanları bir araya getirir diyemeyiz. Edebiyatın rolü şöyle olmalı: İnsanları bir araya getirmek ve çok sağlam bir dayanakta bir araya getirmek. Yani sadece yalan söyleyerek değil veya dünyayı sanki ideal bir yermiş gibi anlatarak değil. Hayır, dünyada gerçek sorunlar var, gerçek çatışmalar var ve biz burada dürüst olacak olursak çok barış ve huzur dolu bir dünyaya doğru gitmiyoruz. Biz şu anda şiddet dolu bir dünyaya doğru gidiyoruz. Savaşlarla, çatışmalarla dolu bir dünyadayız ve bence günümüz yazarlarının rolü mevcut olduğu şekliyle dünyayı anlamak ve bunu olduğu gibi anlatmaya çalışmak. Bunu inanılır, güvenilir bir şekilde, olduğu gibi aktarmaya çalışmak ve aynı zamanda bu, şu anda içerisinde yaşadığımız, birçok seviyede yaşadığımız trajediyi açıklamaya çalışmak. Yani, edebiyatın evet bir rolü var ama bu çok basit, çok doğrudan anlaşılır bir rol değil; çok komplike bir rolü var edebiyatın...”

“How should a writer approach the issue when he writes about communities among which there are conflicts and disagreements?” asked, to which Maalouf responded as follows:

“I think culture is sometimes an element of peace, but not always... Very often one hears that these two nations, for instance, they have so much in common but their interests are opposed. The opposite might also be the case. Sometimes the interests can actually bring them together, but their cultures can be against each other and there can be real differences in cultures. We cannot say that culture always brings people together. The role of literature should be as follows: to bring people together and bring them together on a very solid basis. I mean not just by lying or describing the world as if it were an idyllic place. No, there are real problems in the world; there are real conflicts. And, to be honest, we are not going towards a world of peace and tranquility. We are now heading towards a world of violence. We are in a world full of wars and conflicts, and I think the role of writers today is to understand the world as it exists and try to describe it as it is and to do this in a credible and reliable way and think about the possibility of going out of this tragedy we are living in on many levels. So, literature has a role, but this is not a very simple, very straightforward role; literature has a very complicated role...”

ESKİ HİKÂYELER GÜNÜMÜZE ADAPTE EDİLEBİLMELİ

“OLD STORIES SHOULD BE ADAPTED TO OUR DAY”



Turna'nın hikâyeciliğin ve meddahlığın Türk ve Arap kültüründe çok önemli bir rolü olduğunu ancak yeni nesillerin masallardan, hikâyelerden ve efsanelerden tamamen arındırılmış bir çocukluk yaşamalarının yakın gelecekte nasıl sonuçları olacağı sorusuna cevaben Maalouf şöyle konuştu:

“Hikâye anlatımı her toplumda önemlidir. Hem eski toplumlarda hem modern toplumlarda. Fransa’da mesela ulusal roman denilen bir şey vardır... Bence dünya üzerindeki tüm milletlerin hikâyesini anlatmasına ihtiyacı var.” Maalouf, çok uluslu bir yapıya sahip Amerika’da anlatılan hikâyenin içinde bulunan tüm toplumlara hitap etmediğini ve bu ulusların da buna karşı olduğunu dile getirdi. Kendi ülkesi Lübnan’dan örnek veren Maalouf şöyle devam etti:

“Bizim yaşadığımız sorunlardan biri şu: Herkesin anlattığı tek bir milli hikâye yok. Her bir topluluğun kendi hikâyesi var... Çünkü bir millet için, bir ulus olabilmek için hem geçmişte hem günümüzde bizim ilişkili olduğumuz insanların hikâyesini anlatabiliyor olmamız gerekir ve bu da iki yüzyıl önce anlatılan hikâyenin aynısı olmak zorunda değil. Ama bizim ihtiyacımız olan şey iki yüzyıl önce anlatılan hikâyeden unsurlar alarak günümüz realitesine adapte edilen bir hikâye. Dolayısıyla benim görüşüme göre hikâye anlatımında meddahlık gerçekten çok önemli. Bir toplumun hafızası çok önemlidir ve benim için geçmişin her bir unsurunun bilinmesi gerekir. Ama her zaman bu unsurlar ilham verici değildir. İdeal değildir. Bazen bunların eleştirilmek için de ve üstesinden gelinmesi için de aşılma için de bilinmesi gerekir. Ama geçmişin göz ardı edilmesi hiçbir zaman çözüm değildir.”

“Traditional story telling (meddah in Turkish and Arabic) has a very important place in both Turkish and Arab culture; however, new generations are having a childhood that is totally detached from fairy tales, stories, legends. What kind of repercussions would this detachment lead to in the future? Children growing up without hearing fairy tales, stories, legends, what type of a future world would those children build?” was Turna’s another question. Maalouf replied to Turna’s question as follows:

“Storytelling is important in every society. In both ancient and modern societies. In France, for example, there is something called a national novel... I think every nation in the world needs a way to tell its story. The story told in America, which has a multinational structure, does not appeal to all the societies it consists and these nations are against it.”

Maalouf continued with an example from his own country, Lebanon. “One of the problems we have is that there is not one national story told by everybody. Each community has its own story... Because for a nation, to be a nation, we must be able to tell the story of the people we are related to both in the past and today; and that doesn’t have to be the same story told two centuries ago. What we need is a story adapted to today’s reality by taking elements from the story told two centuries ago. Therefore, in my view, storytelling is really important. The memory of a society is very important and for me every element of the past must be known. But not always these elements are inspiring. They are not ideal. Sometimes they need to be known to be criticized and overcome. But ignoring the past is never a solution,” he said.

KİMLİĞİNİ KAYBETMEDEN MODERNLEŞMEK ZOR AMA İMKANSIZ DEĞİL

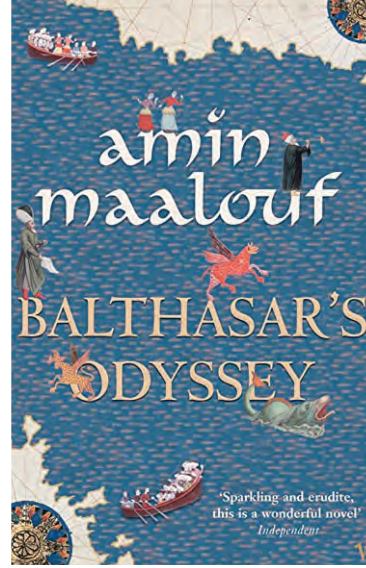
“OLD STORIES SHOULD BE ADAPTED TO OUR DAY”

Maalouf: Kendi geçmişimiz, kendi kültürümüzün unsuru olan şeyleri verirken tüm insanlığa değer sunacak şeyleri nasıl vereceğiz? Bu hiç kolay bir şey değil... Ama işte bizim neslimizin görevi bu.

Maalouf: How do we give things that will add value to all humanity while we give things, which are the elements of our own past or our own culture? This is something, which is not easy to achieve. But that's the task of our generation.

19'uncu yüzyılda başlamış olan Batılılaşma sürecinin ne yazık ki başarısız bir taklitle sonuçlandığını belirten Babür Turna, 21'inci yüzyılda bu coğrafyada hem kendine has hem de evrensel bir ses üretilip üretilmeyeceğini sordu. Çin, Japon, Rus, Arap, Hint ve Türk toplumlarının Batılı modelle başa çıkmaya yönelik bir geçmişi olduğunu belirten Maalouf, bu soruyu şöyle cevapladı:

“Yaşanılan ikilem de şuydu: Bu modernlik kimliğimizi kaybetmeden nasıl alınabilir? Ve bazen moderniteyi belirli bir şekilde aldığınızda kimliğinizin bir parçasını kaybedebilirsiniz. Bazen modernitenin belirli unsurlarını kimliğinizi koruma amacıyla reddedebilirsiniz ve bu zamanda geride kalma sonucuyla karşı karşıya kalırsınız ve dünyanın realitesi ile başa çıkamama sonucuyla karşı karşıya kalabilirsiniz. Yani çok hassas bir denge. Ve kimse bunu tek seferde elde edemiyor. Mesela Çinlilere bakalım. Tarihlerinde o kadar devrim, o kadar kargaşa olsa da şu anda bir şekilde bir dengeye ulaştılar ve hem kapitalizmin en iyi yönlerini alabildiler ama aynı zamanda da kültürlerinin önemli unsurlarını da ellerinde tutabildiler... Dolayısıyla nasıl geliştireceğiz, nasıl güçlü, nasıl ileri olacağız? Dünyadaki bütün bilimi nasıl alacağız? Ama aynı zamanda kendimiz olmaya devam ederken, dünya için gerçekten anlamlı olabilecek, tüm dünyaya sunabileceğimiz ve sadece bizim geçmişimizin veya kendi kültürümüzün birer ögesi olmakla sınırlı kalmayacak fikirler veya değerleri nasıl geliştireceğiz? Bu hiç kolay bir şey değil... Ama işte bizim neslimizin görevi bu. Ve muhtemelen bundan sonraki dünyanın bu bölgesindeki tüm nesillerin de görevi bu olacak.”



Stating that this westernization process, which started in the 19th century, unfortunately resulted in a failed imitation, Babür Turna asked whether a voice which both unique and universal at the same time could be produced in this geography in the 21st century. In response, Maalouf pointed out that Chinese, Japanese, Russian, Arab, Indian and Turkish societies have a history of dealing with the Western model.

“The dilemma experienced was this: How can this modernity be taken without losing our identity? And sometimes when you take modernity in a certain way, you may lose part of your identity. Sometimes you refuse to take certain elements of modernity for the sake of protecting your identity; then, you end up lagging behind, not being able to cope with the realities of the world. So it's a very delicate balance. And no one can get it just at one stroke. For example, let's have a look at the Chinese. Although they went through many revolutions, many upheavals, now they have reached some kind of equilibrium, in which they get the best of capitalism and at the same time they maintained important elements of their culture... So how will we develop, how will we become powerful and advanced? How do we get all the science in the world? But at the same time how do we remain ourselves and develop something, which we can really give the whole world, such as ideas, values that are really relevant to the world, which cannot only be elements of our own past or our own culture? This is something, which is not easy to achieve. But that's the task of our generation and it will probably be the task of all generations in this part of the world from now on,” he said.

SEMİRAMİS LÜBNAN'I TEMSİL EDİYOR

"SEMİRAMİS REPRESENTS LEBANON"

Fahri Akdoğan'ın, Maalouf'un "Les Désorientés" (Doğu'dan Uzakta) kitabında Semiramis karakterinin Lübnan'ı sembolize edip etmediği ve eserdeki sembolizmin ne olduğu sorusuna karşılık Maalouf şöyle cevap verdi:

"Mesela Âdem kısmen benim... Âdem ayrılırken Semiramis ülkede kalıyor. Yani bir şekilde bir anlamda haklısınız, bir ülkenin kişide yansıtılması. Ama ismi Semiramis, Mezopotamya'dan gelen ve yarı mit sayılan efsanevi bir karakter. Kimse onun tam olarak ne olduğunu bilmiyor. Kraliçe miydi yoksa bir ilah mıydı, tanrıça mıydı? Ama kitapta Lübnan'ın, Lübnan'da kalmaya devam eden insanların sembolü ve aynı zamanda tüm bölgenin sembolü olarak kullanılıyor ki bu bölge zaten o kadar eski bir bölge ki, birçok medeniyetin beşiği olan bir bölge. Semiramis de bunların hepsini ifade ediyor ve romanda Irak'tan gelen yaşlı bir kadın var, yaşlı bir hanım var. O da Semiramis ile eski bölgenin, o eski tarihiyle bağlantı kurmanın bir tezahürü."

In response to Fahri Akdoğan's question of whether the character of Semiramis symbolizes Lebanon in the book "Les Désorientés (The Disoriented)" by Maalouf and what he could tell about the symbolism in the work, Maalouf answered:

the symbolism in the work, Maalouf answered:

"For example, Adam is partly myself... When Adam leaves, Semiramis remains in the country. So you are somehow right in a sense, she is the reflection of a country in the person, the personification of the country. But the name itself, Semiramis, is a name that comes from Mesopotamia and it is the name of a figure, which was half mythical. Nobody knows exactly what she is. Was she a queen or a deity? But in the book is presented as a symbol of Lebanon, the people who remain in Lebanon, and also as a symbol of the entire region, which is already such an ancient region, a region that is the cradle of many civilizations. Semiramis expresses all of this. In addition, there is an old lady from Iraq in the novel. It is also a way of linking Semiramis to ancient history of that part of the world."

"BİR GÜN YİNE BİR KEZ DAHA..."

"ONE DAY ONE MORE TIME..."

Maalouf: Ne kadar geriye gidersek o kadar fazla dünyanın bu bölgesinde dünyanın merkezi olduğunu görüyoruz... Tabii ki benim hayalim bir gün yine bir kez daha, artık dünyanın merkezi hâline gelmesi bölgemin. Ama yine de bir hüznün var içimde. Ve bence dünyanın bu bölgesini seven herkesin kalbinde ve şu anda yaşanan tüm dramları trajedileri gözlemleyen herkesin kalbinde de böyle bir hüznün vardır.

Maalouf: The more we go back in history, the more we see that the region is the center of the world... Of course, my dream is that my region becomes the center of the world once again in some way. Still, I feel sadness. And I think there is such a sadness in the hearts of all the people who love this part of the world and observe all the dramas and tragedies currently taking place in that part of the world.

Dünyanın bu bölgesinin kendi ülkesi ve medeniyeti olduğunu belirten Maalouf şöyle devam etti:

"İçerisinde çok üzücü bazı yönler var; çünkü bence tarihini biraz tersine oluşturdu diye düşünüyorum. Bazen biz bir ülkenin geri kalmışlıktan ilerlemeye ve yoksulluktan refaha doğru ilerlemesini aslında bekleriz. Ama dünyanın bu bölgesi belki de en kötü durumda olan bölgelerden bir tanesi. Ne kadar geçmişe dönüp bakarsak, ne kadar tarihe dönüp bakarsak bakalım; 50 yıl, 100 yıl, 500 yıl, geriye baktığımızda yani ne kadar geriye gidersek bu bölgenin dünyanın merkezi olduğunu o kadar iyi anlarız. Bu bölgenin o kadar fazla önem kazandığını görüyoruz dünya açısından. Tabii ki benim hayalim bir gün yine bir kez daha, artık dünyanın merkezi hâline gelmesi bölgemin. Ama yine de bir hüznün var içimde. Ve bence dünyanın bu bölgesini seven herkesin kalbinde ve şu anda yaşanan tüm dramları trajedileri gözlemleyen herkesin kalbinde de böyle bir hüznün vardır."

Stating that this part of the world is his home country and his home civilization, Maalouf continued as follows:

"There are some very sad aspects in it; because I think it made its history in a reversed way. We expect a country to move forward from backwardness to making progress and from poverty to prosperity. But that part of the world is presently perhaps one of the worst. The more we look back at history, when we look 50 years, 100 years, or 500 years, or thousands of years back at history, the more we discover that the place of that part of the world was more important and it was the center of the world some time. We see that this region gained that much importance for the world. Of course, my dream is that my region will become the center of the world once again in some way. Still, I feel sadness. And I think there is such a sadness in the hearts of all the people who love this part of the world and observe all the dramas and tragedies currently taking place in that part of the world."

AKDENİZ'DEN TÜM DÜNYAYA ÇİÇEK AÇAN AĞAÇ

THE TREE THAT BLOOMS IN THE MEDITERRANEAN
FOR THE ENTIRE WORLD

Deniz Renkveren





“İstanbul Boğaziçi’ni ilkbaharda eflatun renge büründüren erguvan, Bizans’tan Osmanlı’ya, Antik Yunan’dan Mısır’a kadar birçok kültürde rengi ve kokusuyla kendini sevdirdi. Efsanelere de konu olan bu gizemli ağaç, Türk mutfağından Türk edebiyatına kadar kültürün birçok alanında varlığını nesillerdir hissettiriyor.

Decorating Istanbul’s Bosphorus with a magenta color in the spring, the redbud has been popular for its color and scent in many cultures from Byzantium to the Ottoman Empire, and from Ancient Greece to Egypt. This mysterious tree, which is also the subject of legends, has made its presence felt in many areas of culture from Turkish cuisine to Turkish literature for generations.



İstanbul Boğazı'nın güzelliklerinden bir tanesi de ilkbaharda kendine has effatun rengiyle ve muhteşem kokusuyla ortaya çıkan erguvan ağaçlarıdır. Beyaz renkte başka bir çeşidi de olan erguvanlar rengi, kokusu ve kalp şeklini andıran yapraklarıyla İstanbul'un imparatorları, kralları ve sultanları tarafından hep sevildi. Yüzyıllardır adına şenlikler düzenlendi. Sadece İstanbul'da değil, tüm Akdeniz ülkelerinde, Balkanlar ve hatta başka kıtalarda da baharın müjdecileri olarak kabul edildiler.

Baklagiller ailesine mensup bu ağaç nisan sonu, mayıs başında çiçek açar. Yapraklanmadan önce çiçeklenen bir ağaçtır. Sonbaharda ise fasülye benzeri tohumlar bırakır. Ancak havalar iyi giderse sonbaharda yine açar, yaptığı sürprizle yüzleri güldürür. Işık ağacı olarak da anılan erguvan ağacı Türkiye'nin bazı bölgelerinde "gelin ağacı" ya da "gelincik ağacı" olarak biliniyor.

One of the beauties of the Bosphorus is the redbud trees that flourish in spring with their unique purple color and their magnificent scent. The redbuds, which have another variety in white color, have always been loved by the emperors, kings and sultans of Istanbul thanks to their scent and heart-shaped leaves. Festivals have been held in their name for centuries. They are accepted as the harbingers of spring not only in Istanbul, but also in all Mediterranean countries, the Balkans and even other continents.

This tree is a member of the legumes family and blooms in late April and early May. It is a tree that blooms before it takes leaves. In autumn, it leaves bean-like seeds. However, if the weather goes well, it blossoms again in autumn, making a surprise that puts a smile on faces. Also referred to as the light tree, the redbud tree is known as the "bride tree" or "weasel tree" in some regions of Turkey.



Latince ismi "cercis siliquastrum"dur. Cercis (kerkis) eski Yunancada "ağaç", Latince bir sözcük olan siliquastrum ise "kapsüllü meyve" veya "bakla şekilli meyve" anlamına gelmektedir. Erguvan ağacı İngilizce ve İspanyolcada "aşk ağacı" (sırasıyla "love tree" ve "arbol del amor") ismiyle anılır.

Farsçada ise bu ağaç için kırmızımsı mor renk anlamına gelen "argavan" kelimesi kullanılıyor. Arapça'da "arcuvan", "arguvan" veya "hazrik" ve "zamzarik" adı veriliyor. Bir de yaygın olmasa da "yude" yahut "urdun" veya "Ürdün ağacı" dendiği de olmuştur erguvana. Farsça sözcüğün ise Aramice ve Süryanice "argwana" kelimesinden geldiği biliniyor. Bu sözcük de Akatça "argamannu" "erguvan rengi, kızıl mor" sözcüğünden alınıdır.

Its Latin name is "cercis siliquastrum". Cercis means "tree" in ancient Greek, while the Latin word siliquastrum means "capsule fruit" or "pod-shaped fruit". The redbud tree is also called the "love tree" in English and "arbol del amor" (love tree) in Spanish.

In Persian, the word argavan, which means reddish purple color, is used for this tree. It is called "arcuvan", "arguvan" or "hazrik" and "zamzarik" in Arabic. Furthermore, although it is not common, it has also been called "yude" or "urdun" or "Jordan tree". It is known that the Persian word comes from the Aramaic and Syriac word "argwana". This word is borrowed from the Akkadian word "argamannu" meaning "purple and reddish purple".





Fikriyat Dünyası isimli dergide erguvan hakkında yayımlanan “Aşkın, Umudun, Pişmanlığın Kokusu Çiçeğinin Renginde: Erguvanda” isimli yazıda erguvan ağacından şöyle bahsedilir: “Vikinglerde hayat ağacı, Yakut ve Altay Türklerinde dünya ağacı, Amerikan yerlilerinde ağaçtan yapılan totemler ve nihayetinde Roma ve Bizans’taki erguvan ağaçlarının önemi buna misaldir.”

Hristiyanlık dünyasında erguvan ağacı çok farklı bir anlam dünyasının sembolüdür. Hristiyanlık inancına göre, havarisi olarak görüldüğü halde Hz. İsa’nın yerini Romalı askerlere ihbar eden Yehuda isimli kişinin pişmanlık yaşayarak kendini bu ağaca astığı ve aslında beyaz olan bu ağacın bu nedenle morumsu bir renge döndüğü söylenir. Aynur Koçak ve Serdar Gürçay’ın kaleme aldığı “Soyluluk Çiçeği ‘Erguvan’a Kültürel Bir İnceleme” isimli yazıda “utancından mosmor olmak” deyimini ile bu olay arasında bir bağlantı olabileceği ihtimali öne sürülür. Bu efsane nedeniyle erguvan İngilizce’de, “love tree” haricinde “Judas tree” yani “Yehuda’nın ağacı” olarak da bilinir.

Koçak ve Gürçay, Memet Zencirkıran’ın Emir Sultan Sempozyumunda sunduğu “Doğal ve Kültürel Bir Miras: Erguvan” adlı bildiride erguvan çiçeğinin Hz. İsa peygamberin gözyaşlarını temsil ettiğini söylediğini aktarır.

In the article titled “The Scent of Love, Hope and Regret in the Color of its Flower: Redbud” published in the magazine Fikriyat Dünyası, the redbud tree is mentioned as follows: “The importance of the tree of life in the Vikings, the tree of earth in the Yakut and Altai Turks, the wooden totems in the American natives, and finally of Judas trees in the Roman and Byzantine worlds are an example.”

In the Christian world, the redbud tree is a symbol of a very different semantic world. In Christianity, it is believed that Judas, who reported the place of Jesus to the Roman soldiers although he was considered an apostle of Jesus, hung himself from this tree in regret, and that was how the flowers of this tree, which were actually white, turned into a purplish color. In their article titled “A Cultural Analysis of Redbud: The Flower of Nobility”, Aynur Koçak and Serdar Gürçay put forward the possibility that there might be a connection between the phrase “turn purple from embarrassment” and this event. Due to this legend, the redbud is known as the “Judas tree” in English, apart from the “love tree”.

Koçak and Gürçay report that Memet Zencirkıran stated in his presentation titled “Natural and Cultural Heritage: Erguvan” at the Emir Sultan Symposium that the flower of the redbud tree represented the tears of Jesus.





EVLIYA ÇELEBİ'NİN SEYAHATNAMESİ'NDE ERGUVAN

REDBUD TREE ON EVLIYA ÇELEBİ'S SEYAHATNAME

Evliya Çelebi ünlü *Seyahatnâmesi*'nde Osmanlı döneminde fethedilen Metrai ve Metris olarak adlandırılan Çatalca bölgesini Rumların Hanice (Haniçe) olarak da isimlendirdiğinden bahseder. Hanice'nin Rumca Hanice isminden geldiğini söyleyen Evliya Çelebi, bu bölgenin Büyük İskender zamanında İstanbul'u onaran Kral Yağfur'un kızı Hanice'nin yaylağı olduğunu ve babasının buraya büyük ve sağlam bir kale yaptırarak kızının adını verdiğini kaydeder. Prenses Hanice'nin gözyaşlarının erguvan ağacına bu rengi verdiğine dair bir efsaneyi de Oktay Güldüren, "Çatalca - Samiotisa Samiotisa / İstanbul 82 (2014)" isimli eserinde şöyle aktarıyor:

"Kral Yağfur'un kızı Hanice, canından çok sevdiği sevgilisini dört gözle beklemektedir. Hanice'nin sevgili bir gün onu görmeye gelince tekkurun adamları tarafından Topuklu Çeşmesi'nde su içerken yakalanmış ve surların dibinde acımasızca diri diri yakılmıştır. O gün sevdalısının gözlerinin önünde diri diri yandığını gören Hanice, sevdiğinin acısını dindirip onu kurtarmak için Topuklu Çeşmesi'nin havuzunun başına gidip elleri ile bir avuç su alır, bu sırada havuza Hanice'nin gözlerinden iki damla gözyaşı düşer. Topuklu havuzuna düşen iki damla gözyaşı birdenbire havuzu kıpkırmızı kan ile doldurmuştur. İşte o günden beri Çatalca'da mayıs ayı gelince beyaz açan erguvan çiçekleri Hanice'nin aşkını anlatırcasına rengini değiştirerek bugünkü renginde açmaya başlamıştır."



Evliya Çelebi mentions in his famous Seyahatname (Travel Book) that the Greeks named the Çatalca region, which was conquered during the Ottoman period and called Metrai and Metris, as Hanice. Evliya Çelebi said Hanice came from the Greek name Hanica, reporting that this region was the plateau of Hanica, the daughter of King Ya'fur, who restored Istanbul during the time of Alexander the Great, and that his father built a large and solid castle here and named it after his daughter. In his work titled "Çatalca - Samiotisa Samiotisa / İstanbul 82 (2014)", Oktay Güldüren narrates a legend that Princess Hanica's tears gave this color to the redbud tree:

"King Ya'fur's daughter Hanice was looking forward to her beloved lover. When Hanice's lover came to see her one day, he was caught drinking water in the Topuklu Fountain by the landlord's men and was brutally burned alive at the bottom of the city walls. Seeing that her lover was burnt alive in front of her eyes that day, Hanice went to the pool of Topuklu Fountain and took a handful of water in her cupped hands in order to relieve the pain of her beloved and save him. Meanwhile, two tears fall into the pool from Hanice's eyes. Two drops of tears falling into the pool of the Topuklu Fountain suddenly filled the pool with crimson blood. Since that day, the redbud tree flowers that bloom white in Çatalca in May has begun to blossom in their current color, as if to express Hanice's love."

Bizans ve Hristiyanlığın en büyük sembollerinden biri olan erguvanların mor rengi Bizans hükümdarlarının kıyafetlerinde de kullanılırdı. Bu çok nadir renk Lübnan kıyılarına vuran bir deniz kabuklusundan elde ediliyordu ve bu renge Tyrian moru adı veriliyor. Günümüzde Lübnan'ın Akdeniz kıyısında olan Fenikelilerin başlıca limanı olan Sur kenti, bu kabuklulardan elde edilen mor renkle oldukça ünlüydü.

Asım Fahri Çelik, Gezgindergi'de yayımlanan "Adını Tarihe Yazdırmış Bir Çiçek: Erguvan" isimli yazısında, erguvan renginin Eski Mısır'da asâletin ve erişilmezliğin sembolü olduğunu söylüyor: "Roma'da da bu manasını genel itibariyle muhafaza ederken, dar anlamda ise asâletin ve yüceliğin en tepesinde bulunan imparatorun ve ailesinin simgesi haline dönüşmüştür. Varlıklı olmanın ve gücün de alameti olan erguvan, İmparator'dan arta kalanlarla yetinen zenginlerin ve diğer soyluların da en gözde rengi olmuştur aynı zamanda."

Prof. Dr. Ahmet Haluk Dursun ise, "Boğaziçi'nde Erguvan Bayramı" adlı bir yazısında erguvanın İstanbul, Hristiyanlık ve Türk kültürü açısından anlamını şöyle dile getirmiştir:

"Erguvan denince akla, önce İstanbul ve hassaten Boğaziçi gelir. Bu imparator şehrimiz M.S. 330 yılında Constantinus tarafından kurulduğunda, başka bir deyişle surlar bitirilip şehrin açılışı yapıldığında, mevsim, erguvan mevsimiymiş. Tarihçiler, bu günü 11 Mayıs olarak kabul ederler. Yani tam İstanbul'da erguvanların açtığı, tabii bir dekor halinde şehri süslediği mevsim... Bizans Hristiyan dünyasının bu 'Yahuda Ağacı', daha sonra Türk İslam dönemlerinde de hak ettiği ilgiyi ve sevgiyi görmeye devam etti. Öyle ki, zaman zaman Osmanlı padişahları, payitahttaki erguvan ağacı sayısını yeterli bulmayarak taşradan Dersaadet'e erguvan getirilmesi yönünde talimatlar verdiler."

Prof. Dr. Hasan Doğruyol, Uludağ Üniversitesi Dergisi'nde yayımlanan "Erguvan Üzerine" isimli makalesinde Mısırlıların ve Romalılar için erguvan renginin soyluluğu temsil ettiği ve Hz. Harun'un ibadet sırasında erguvan renkli kıyafetler giydiğini belirtiyor.

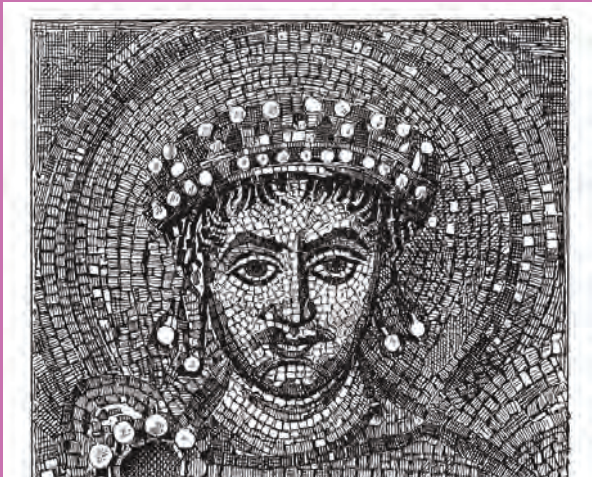
The purple color of the redbud tree, one of the greatest symbols of the Byzantine Empire and Christianity, was used in the clothes of Byzantine rulers. This extremely rare color was obtained from a crustacean that hit the Lebanese coast and is called the Tyrian purple. The city of Sur, the main port of the Phoenicians on the Mediterranean coast of Lebanon today, was quite famous for the purple color obtained from these crustaceans.

In his article titled "The Flower That Earned a Name for Itself in History: Redbud" published in Gezgindergi, Asım Fahri Çelik says the redbud color is a symbol of nobility and being unreachable in Ancient Egypt: "While maintaining the same sense during the Roman period in general, it has become the symbol of the emperor and his family, who are at the height of their nobility and greatness, in a more specific sense. Being a sign of wealth and power, the redbud has also become the favorite color of the rich and other nobles who are content with what is left of the Emperor."

Prof. Ahmet Haluk Dursun expressed the meaning of redbud in terms of Istanbul, Christianity and Turkish culture in an article titled "The Redbud Feast on the Bosphorus":

"Redbud brings to mind Istanbul and particularly the Bosphorus. When this city was founded by Emperor Constantine in AD 330, in other words, when the city walls were finished and the city was inaugurated, the season was the redbud season. Historians consider this day to be 11 May. In other words, the season when redbuds bloomed in Istanbul, decorating the city naturally... This "Judas Tree" of the Byzantine-Christian world continued to receive the attention and love it deserved during the Turkish-Islamic periods. So much so that, from time to time, the Ottoman sultans did not find the number of redbud trees in the capital sufficient and gave instructions to bring redbuds from the provinces to Dersaadet."

In his article titled "On the Redbud" published in Uludağ University Journal, Prof. Hasan Doğruyol stated that the color of the redbud represented nobility for the Egyptians and Romans and that Aaron wore purple clothes during prayer.





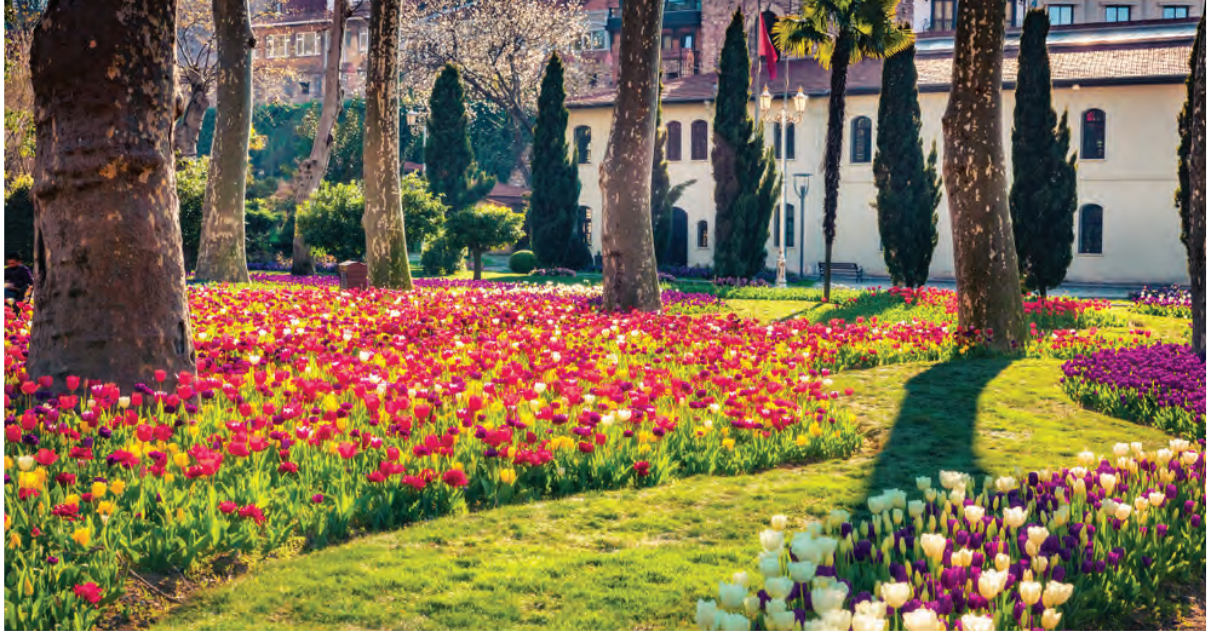
Erguvan Osmanlı kültüründe de mühim bir yere sahip olmuştur. Kanuni Sultan Süleyman'ın savaşlar sırasına erguvan renkli bir otağda kaldığı biliniyor. Doğruyol yazısında, Rodos fatihi genç Kanuni'nin şövalyelerin büyük reisi L'Isle Adam'ı erguvan renkli bir çadır altında kabul ettiğine yer verir. Necip Fazıl Kısakürek erguvanın Türk kültürü için önemini "Renkler" şiirinde dile getirmiştir. Kısakürek için erguvan Türk vatanının renklerinden biridir:

Renkler, mavi, kırmızı, yeşil, erguvan ve mor;
Camlarda, kaybedilmiş vatani heceliyor...

Redbud had a good place in Ottoman culture as well. It is known that Suleiman the Magnificent stayed in a purple-colored imperial tent during campaigns. In his article, Doğruyol writes that the young Suleiman, the conqueror of Rhodes, received the great chief of the knights, L'Isle Adam, in a purple tent. Necip Fazıl Kısakürek expressed the importance of redbuds for Turkish culture in his poem Colors. For Kısakürek, purple is one of the colors of the Turkish homeland:

*Colors are blue, red, green, purple and redbud;
On the windows, they spell the lost homeland...*





İSTANBUL'UN ERGUVANLARI

ISTANBUL'S REDBUDS

Üsküdar'daki Fethi Paşa Korusu, Gülhane Parkı, Yıldız Parkı, Emirgan Parkı, Mihrabat Korusu, Fatih Korusu ve Beykoz Korusu, erguvan müdavimlerinin İstanbul'da ametiste benzer bu güzel çiçeği dalında görmek için gittikleri uğrak noktalar arasında. Beykoz'daki Çubuklu tepeleri, Vaniköy'ün arka sırtları, Aşiyan yokuşu ve Pierre Loti Tepesi de erguvanların bulunduğu önemli noktalardan. Daily Sabah'ta yayımlanan bir yazıda İstanbul'un 100 yaş civarında olan en eski erguvan ağaçlarının ise Maçka'da, Bağlarbaşı'ndaki Validebağ korusunda ve Kandilli'de bulunduğu belirtiliyor.

İstanbullular için özellikle dört mevsime ilaveten bir de erguvan mevsimi vardır. Oya Baydar "Erguvan Kapısı" isimli kitabında, erguvan mevsimini Beylerbeyi Korusu'ndaki köşkerlerden seyretmenin, babası ve kendisi için vazgeçilmez olduğunu şöyle anlatır:

"Erguvan mevsimi olduğunu unutmuştum. Nisan sonu, mayıs başı geldi mi, Beylerbeyi Korusu'ndaki eski ahşap köşke erguvan seyretmeye giderdik. Orası, babamın en çok sevdiği ama en az kullandığımız evdi. Koruluğun tepesine doğruydı. Yeri çok uçraydı, yolu sapaydı. Annem benim okulumun uzaklığını, evin bakımsız ve rutubetli oluşunu, oldukça serin geçen nisan günlerinde iyi ısınmamasını, çevrenin yalnızlığını bahane eder, babamın ısrarına dayanamayıp gittiğimizde de hemen dönmek isterdi. Genç aşığını özlerdi de ondan belki. Erguvanlar, sık ağaçlarla çevrili bahçedeki masanın beyaz örtüsünün üzerine, annemin siyah saçlarına, omuzlarımıza, yerlere dökülür, bahçenin yollarına erguvan çiçeğinden bir halı döşenmiş gibi olurdu. O kadar güzeldi ki yere yatıp pembe-mor çiçekleri avuç avuç yemek, karşısında çaresiz kaldığım güzelliği içime doldurmak istedim."

Fethi Pasha Grove in Üsküdar, Gülhane Park, Yıldız Park, Emirgan Park, Mihrabat Grove, Fatih Grove and Beykoz Grove are among the places frequented by redbud regulars to see this beautiful amethyst-like flower in Istanbul. The Çubuklu hills in Beykoz, the back ridges of Vaniköy, the Aşiyan slope and the Pierre Loti hill are among the important places where the redbuds are present. In an article published in Daily Sabah, it is stated that the oldest redbud trees in Istanbul, which are around 100 years old, are found in Maçka, Validebağ grove in Bağlarbaşı and Kandilli.

Particularly for Istanbulites, there is a redbud season in addition to the four seasons. In her book "The Gate of Judas Tree", Oya Baydar explains that watching the redbud season from her mansion in Beylerbeyi Grove was indispensable for her and her father:

"I forgot it was the redbud season. When it is the late April or early May, we would go to the old wooden mansion in Beylerbeyi Grove to watch the Judas trees and redbuds. It was the house my father loved the most but we used the least. It was close to the top of the grove. The place was very remote, and its way was a byroad. My mother used as an excuse the distance of my school, the neglected state and dampness of the house, the poor heating in very cool April days, and the loneliness in the environment, and would like to return immediately when we went there because my father had insisted. Maybe she would miss her young lover. That was why. The redbuds would pour over the white cover of the table in the garden surrounded by dense trees as well as my mother's black hair and our shoulders, and on the ground, forming a carpet of redbuds decorating the paths of the garden. It was so beautiful that I wanted to lie down on the ground and eat handfuls of pink-purple flowers and fill me with the beauty I was desperate for."

ADI CADDELERDE VE SOKAKLARDA YAŞIYOR

STREETS AND ROADS ARE
NAMED AFTER IT



Anavatanı Akdeniz, Balkanlar ya da Güney Avrupa ve Batı Asya olarak geçen erguvan ağacı Türkiye'de Marmara, Ege ve Güney Anadolu bölgelerinde yaşar. Erguvan Türkiye'nin birçok ilinde adres olup adıyla yaşamış ve yaşatmıştır. Muğla'dan İstanbul'a, İzmir'den Bursa'ya, Antalya'dan Çanakkale'ye Türkiye'nin birçok ilinde Erguvan Sokak veya Erguvan Caddesi vardır. İstanbul'da Fenerbahçe ve Üsküdar'da Erguvan isimli sokaklar, Sarıyer ve Bahçelievler ilçelerinde de "Erguvan Caddesi"leri bulunur.

The Judas tree is native to the Mediterranean, the Balkans or southern Europe and Western Asia and is present in Turkey's Marmara, Aegean and Southern Anatolia regions. The name of redbud is seen in many provinces of Turkey in addresses and street names. Many provinces in Turkey from Muğla to Istanbul, Izmir to Bursa, Antalya to Çanakkale have a Redbud Street (Erguvan Sokak) or a Redbud Avenue (Erguvan Caddesi). In Istanbul only, Fenerbahçe and Üsküdar have streets named Redbud (Erguvan), with "Redbud Avenues" in Sarıyer and Bahçelievler districts.





ADINA ŞENLİKLER DÜZENLENİYOR

FESTIVALS HELD ON ITS NAME

Çiçekler en güzel duyguların sembolü olarak hep kullanılmış ve mutluluğun paylaşıldığı festivallere konu olmuştur. Isparta gülü için yapılan festivaller ve Osmanlı'dan beri erguvan için yapılan şenlikler erguvanın Türk kültüründe önemli bir yeri olduğunu gösteriyor. Dünyada bunun örneklerinden biri de Japonya'da ocak ayında düzenlenen sakura festivalidir. Çiçeklerin Türk ve Japon geleneksel sanatlarında önemli bir yere sahip olmasının bu iki kültür arasındaki ortak noktalardan biri olduğu aşîkardır.

Erguvanın güzelliğinden büyülenen ünlü şair Ahmet Hamdi Tanpınar da "İklimimizde gülden sonra bayramı yapılacak bir çiçek varsa, o da erguvandır" demişti. Yüzyıllar boyu Bursa şehrinin simgelerinden biri olan erguvan dönemin manevi yaşamında sembolik bir yer edinmiş. Osmanlı Sultanı Yıldırım Bayezit'in damadı Anadolu erenlerinden Emir Sultan'ın her yıl erguvan açma mevsiminde Bursa'da müritleriyle buluşması nedeniyle 14. yüzyıldan itibaren erguvan şenlikleri düzenlenmeye başlamış. Şehrin ekonomisini canlandıran bu şenlik, 19. yüzyıla kadar gelenek olarak sürdürülmüştü. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Erguvan Şenliği'nden şöyle bahseder: "Yılda bir kez Emirsultan'da, 'Erguvan töreni' düzenlenir. Her taraftan deniz gibi insan toplanır ki, bu kalabalık töreni anlatmakta kalem yetersizdir. Böyle bir tören ancak Emir Sultan sevgisi ile olur."

Ahmet Hamdi Tanpınar ise Bursa'daki şenlikleri şöyle anlatıyor: "Erguvan şenliği, baharın bütün güzelliğiyle kendini gösterdiği erguvanların rengârenk açtığı günlerde Emir Sultan halife ve müritlerinin, Osmanlı ülkesinin dört bir yanından kalabalıklar hâlinde Bursa'da Emir Sultan dergâhına gelerek, bir hafta boyunca zikr-ü tevhid icra etmeleri, diğer tekke ve dergâhlara ziyaret ederek sohbet katılmalarıdır. Bir hafta süren bu fasıl çeşitli toplantılar, davetler, şehir gezileri ve benzeri cemiyetlerle şenlenir; bu durum, şehirde bolluk, bereket ve meserret olarak algılanırdı."

Flowers have always been used as a symbol of the most beautiful emotions and have been the subject of festivals where happiness is shared. Festivals for Isparta rose and festivals for redbuds since the Ottoman times show that the redbud has an important place in Turkish culture. One of the global examples is the sakura festival held in Japan in January. It is obvious that flowers have an important place in Turkish and Japanese traditional arts and they are one of the common points shared between these two cultures.

Famous poet Ahmet Hamdi Tanpınar, who was fascinated by the beauty of the redbud, said, "If there is a flower in our climate other than rose that deserves being celebrated with a festival, then it is redbud". The redbud was one of the symbols of Bursa for centuries and gained a symbolic place in the spiritual life of the period. Redbud festivities started to be organized from the 14th century on to mark the meeting of Emir Sultan, one of the Anatolian saints who was the son-in-law of the Ottoman Sultan Yıldırım Bayezid, with his disciples in Bursa every year during the blossoming season of redbuds. This festival revived the economy of the city and was continued as a tradition until the 19th century. Evliya Çelebi mentions the Redbud Festival in his Travel Book as follows: "Once a year, the 'Redbud ceremony' is held in Emirsultan. Thousands of people pour into the city from all sides. It is hard to describe this crowded ceremony. Such a ceremony is only possible in the love of Emir Sultan."

Ahmet Hamdi Tanpınar describes the festivals in Bursa as follows: "The redbud festival takes place when Emir Sultan and his disciples from all over the Ottoman land come to the Emir Sultan lodge in Bursa to perform zikr-ü tevhid, visit other lodges and join the conversations for a week in the days when spring shows its beautiful face and the redbuds bloom colorfully. This chapter, which lasts for a week, was marked with various meetings, feasts, city trips and similar societies and was perceived as a sign of abundance and fortune in the city."

Bursa'nın Yıldırım Belediyesi bugün Erguvan Şenlikleri adı altında bu geleneği devam ettiriyor. Ayrıca İstanbul'un Çatalca ilçesi de her yıl Erguvan Festivali'yle birlikte bu güzel çiçeği rengiyle, kokusuyla, sosyal hafızada canlı tutuyor. İstanbul'un toplu taşıma kurumu İETT 2011'de çıkardığı otobüslerinden bazılarını halk oylaması sonucu erguvan rengine boyaması da, bu çiçeğin İstanbulluların kalbinde özel bir yere sahip olduğunun adeta kanıtı hükmünde. İstanbulluları neşelendiren erguvan ağaçları için ilkbaharda Boğaziçi'nde geziler yapılıyor.

Yıldırım Municipality of Bursa still continues this tradition today under the name Redbud Festivals. In addition, the Çatalca district of Istanbul keeps this beautiful flower color and scent alive in social memory through the Redbud Festival every year. The fact that İETT, Istanbul's public transport company, painted some of its buses with the purple color of redbuds as a result of the public vote, is proof that this flower has a special place in the hearts of Istanbulites. In the spring, excursions are made around the Bosphorus for the redbud trees that cheer up the Istanbulites.

TÜRK MUTFAĞINDA ERGUVAN

REDBUD IN TURKISH CUISINE



Baklagiller ailesine mensup olan erguvan ağacının Türk mutfağında oldukça nadide bir yeri var. Nisan ayından açmaya başlayan erguvan ağacının çiçekleri yenilebilir. Ekşi-mayhoş bir tada sahip yaprakları damak tadına hitap eden lezzetlere dönüşüyor. Erguvan şerbeti Osmanlı, Selçuklu ve Arap mutfağında da oldukça ünlü. Yapılan reçelin tadı gül reçelini andırıyor. Erguvan reçeli, Osmanlı mutfağının ilginç tatlılarından su muhallebiyle birlikte servis edilebiliyor. Mizacı kuru ve serin olan erguvandan yapılan şerbetin zindelik verici özelliği bulunuyor. Osmanlı mutfağında erguvan salatalarda da kullanılıyor.

Being a member of the legume family, the redbud tree has a very precious place in Turkish cuisine. The flowers of the redbud tree start to bloom in April and they can be eaten. Its leaves having a sour taste turn into flavors appealing to the taste. The redbud sherbet is also very famous in Ottoman, Seljuk and Arab cuisine. The taste of the jam is reminiscent of rose jam. Redbud jam can be served with water pudding, one of the interesting desserts of Ottoman cuisine. The sherbet made from redbud, which has a dry and cool temperament, is quite refreshing. In Ottoman cuisine, redbuds are also used in salads.

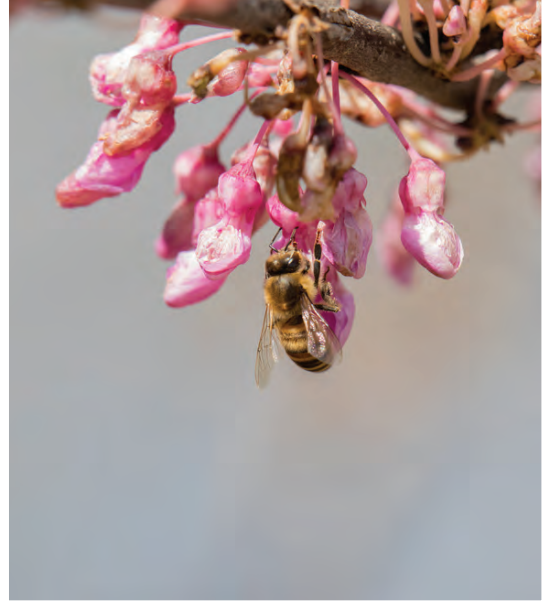
DETLERE DEVA

CURE FOR THE TROUBLES

Birçok çiçek insan bedeni ve psikolojisi üzerinde iyileştirici etkilere sahiptir. Muhteşem bir kokuya sahip olan erguvan da olumlu duyguları harekete geçirici etkisiyle biliniyor. İlkbaharın en hoş ve ferahlık verici kokularından birine sahip olan erguvan, ilkbahar mevsiminden yazı geçişi müjdeliyor ve adeta hayata olan umudu simgeliyor.

Erguvan ağacı, birçok kültürün geleneksel tıbbında ve modern tıpta da önemli bir yere sahip. Şamanların erguvanı bazı hastalıkların tedavisinde kullandığı biliniyor. Geleneksel Çin tıbbında erguvan ağacının kabuğu antiseptik olarak kullanılıyor. *Capital Naturalist* by Alonso Abugattas isimli İngilizce yayımlanan bir blogda erguvanın ABD’li Kızılderili yerliler tarafından günlük hayatta birçok işlevde kullanıldığına yer veriliyor. Alabama kabilelerinin bu ağacın köklerinden soğuk sıkım yöntemiyle elde ettikleri bir öz ü ateş düşürücü olarak kullandığı kaydediliyor. Delaware ve Oklahoma yerlilerinin ise bu çiçeği hem ateş düşürücü olarak hem de kusmayı sağlayan pürgatif bir ilaç olarak kullandığı belirtiliyor. ABD Tarım Bakanlığı Doğal Kaynakları Koruma Servisi’nin internet sitesinde Amerikalı yerlilerin ayrıca erguvan ağacı kabuğunu boğmaca tedavisinde de kullandığı kaydediliyor. Birçok kabile erguvanın yapraklarını da lezzetli buluyor. Bu güzel çiçeğin köklerinden boya elde ediliyor. Erguvan aynı zamanda damarları büzücü ve kanamayı durdurucu bir özelliğe sahiptir. Ateş düşürme, dizanteri ve ishal tedavisinde kullanılıyor. Boğmaca ve tıkanıklık da dahil olmak üzere erguvanın göğüsten kaynaklanan şikayetlere iyi geldiği biliniyor.

Erguvanın ayrıca kanser tedavisinde kullanımına dair araştırmalar da mevcut. Johnny Amer, Nidal Jaradat, Suhaib Hattab, Sara Al-Hihi, Ra’eda Juma’aa’nın yazdığı ve *European Journal of Integrative Medicine Dergisi’nde* (Avrupa İntegratif Tıp Dergisi) yayımlanan bilimsel bir makaleye göre erguvan göğüs kanserindeki DNA hücre döngüsünü, antimikrobiyal ve antioksidan özelliği sayesinde engelliyor.



Many flowers have healing effects on the human body and psychology. Redbud, which has a magnificent scent, is also known for its effect of stimulating positive emotions. Redbud has one of the most pleasant and refreshing scents of spring, and heralds the transition from spring to summer, almost symbolizing the hope for life.

The redbud tree has an important place in traditional medicine of many cultures as well as modern medicine. Shamans are known to use redbuds to treat some diseases. In traditional Chinese medicine, the bark of the redbud tree was used as an antiseptic. An English-language blog called Capital Naturalist by Alonso Abugattas states that the redbud is used by Native Americans for many purposes in daily life. It is recorded that Alabama tribes use a cold-pressed extract from the roots of this tree as an antipyretic. Natives in Delaware and Oklahoma are reported to use this flower as both an antipyretic and a purgative drug that leads to vomiting. The US Department of Agriculture’s Natural Resources Conservation Service website reports that Native Americans also use the bark of redbud tree to treat pertussis. Many tribes also find the leaves of redbuds delicious. A specific dye is obtained from the roots of this beautiful flower. Redbud also constricts veins and stops bleeding. It is used in the treatment of fever, dysentery and diarrhea. It is known that redbuds are good for complaints arising from the chest, including pertussis and congestion.

There are also studies on the use of redbuds in cancer treatment. According to a scientific article by Johnny Amer, Nidal Jaradat, Suhaib Hattab, Sara Al-Hihi and Ra’eda Juma’aa published in the European Journal of Integrative Medicine, redbuds inhibit the DNA cell cycle in breast cancer thanks to its antimicrobial and antioxidant properties.



KOKUSU RUHA İYİ GELİYOR

ITS SCENT IS GOOD FOR THE SOUL

Nilhan Osmanoğlu, “Koku İlmî” isimli kitabında, erguvanın duygusal dengeleyici bir özelliğe sahip olduğuna yer veriyor. Osmanoğlu, “Bu koku hakkında en çok rivayeti ortaya çıkaran yerlerden biri de Hindistan’dır. Hindistan’da kutsal bir koku olarak kabul gören erguvanın sevgilileri daha ihtiraslı yaptığı söylenir. Erguvan, kadınlar tarafından kadın hastalıklarına ve kolay doğum yapmaya yaradığı için kullanılır. Kişilerdeki egoizmi giderdiği ve fazla yemek yeme dürtülerini ortadan kaldırdığı da bilinir. Erguvan kokusu için yapılan rivayetlerin en çarpıcısı da onu tılsım olarak taşıyan kişiyi şöhretli ve görünmez yaptığıdır. Aşırı tepki verdiğiniz ve endişeli olduğunuz durumlarda erguvan kokusu sizi değerlere ve diğer insanların hislerine karşı duyarlı olmanızı sağlar. Erguvan, kişinin duygusal gerilimden kurtulmasına ve duygularını kabullenmesine yardımcı olur. Aşırı yüklü zihinleri temizleme özelliği mevcuttur. Vücuda, özellikle kulak arkasına sürülerek uygulanır. Yastık altına sürülmesi tavsiye edilir.”

In her book titled “Science of Scents”, Nilhan Osmanoğlu mentions that redbud trees have an emotionally-balancing feature. Osmanoğlu said, “The source of most of the rumors about this scent is India. It is said that the redbud, which is accepted as a sacred fragrance in India, makes lovers more passionate. Redbud is used by women for gynecological diseases and easy delivery. It is also known to eliminate egoism in people as well as the urge to overeat. The most striking of the speculations regarding the scent of redbud is that it gives fame and invisibility to the person who carries it as a charm. When you are overreacting and anxious, the scent of redbud makes you sensitive to values and other people’s feelings. Redbud helps the person get rid of emotional tension and accept their feelings. It has the ability to clear overburdened minds. It is applied to the body, particularly behind the ear. It is recommended to apply it under the pillow.”





TÜRK EDEBİYATINDA ERGUVAN TUTKUSU

A PASSION OF REDBUD IN TURKISH LITERATURE

Türk sözlü edebiyatı çiçek, bitki ya da meyveyle ilgili deyimler açısından oldukça zengindir. Türk edebiyatı için doğa büyük bir ilham kaynağıdır. Osmanlı divan edebiyatında erguvan çok özel bir sembol olarak kullanılmıştır. Prof. Dr. Şener Demirel “Divan Şiiri’nde Erguvan” isimli makalesinde şu ifadeleri yer vermiştir:”

“Tabiata ait unsurların en dikkate değer olanlarından gül, lâle, sümbül, nergis, servi gibi çiçek veya ağaçların büyük çoğunluğu sevgiliye ait güzellik unsurlarının mazmunu olarak kullanılmıştır. Söz konusu çiçeklerden biri olan erguvân, kırmızıya yakın pembemsi rengi ile aynı zamanda bu yazının ana konusu durumundadır. Erguvân çiçeği sevgiliye ait dudak, yanak, yüz gibi güzellik unsurları başta olmak üzere birbirinden değişik ve zengin çağrışımlar bağlamında Divan şairine ilham kaynağı olmuş, Divan şiirinin kendisine has renkli dünyasının renkli bir unsuru olarak edebiyattaki yerini almıştır.”

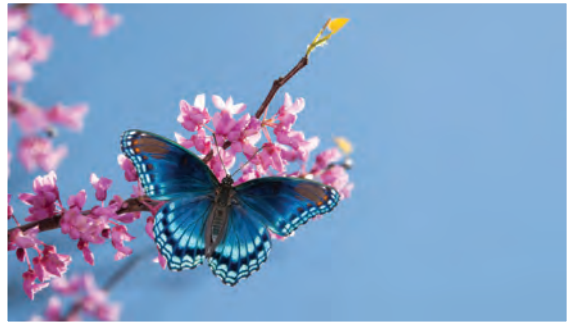
Türk edebiyatının gönüllerde taht kurmuş kalemli için de erguvan bir tutkudur. Erguvan hem birçok eserin adı olmuş hem de birçok eserde nice dizelerin ve satırların kahramanı olmuştur.



Turkish oral literature is very rich in terms of idioms about many flowers, plants or fruits. Nature is a great source of inspiration for Turkish literature. In Ottoman Divan Literature, redbud was used as a very special symbol. Prof Dr. Şener Demirel’s article titled “Redbuds in Divan Poetry” included the following statements:

“The vast majority of flowers or trees such as rose, tulip, hyacinth, daffodil, and cypress, which are among the most remarkable elements of nature, were used as the amalgamation of the beauty elements of the lover. One of the flowers in question, the redbud, is also the main subject of this article with its pinkish color close to red. The redbud flower inspired the Divan poets in the context of various and rich associations, particularly beauty elements such as lips, cheeks and face of the lover, and secured a place in literature as a colorful element of the unique colorful world of Divan poetry.”

Redbud is also a passion for the most loved authors in the Turkish literature. Many works has been named after redbuds, which have been the focus in many lines and numerous works.





Mehmet Yaşın, Orhan Okay ve Prof. Dr. Ahmet Haluk Dursun Türk edebiyatında erguvanı ele alan yazarlardan. Orhan Okay “Boğaziçi Hâlâ Güzel” başlıklı yazısında erguvan hakkında şu ifadelerle yer veriyor:

“Eski İstanbullular, özellikle Boğaziçi sakinleri cemrelere, nevrüza dikkat etseler de asıl baharın geldiğine erguvanların çiçek açmasıyla kani olurlardı. Dev gibi çamların, çınarların, kestanelerin arasında kaybolmuşken nisan sonlarına doğru birdenbire çıldıran çiçekleriyle baharın saltanatını onlar tek başına yürütür. 1940’larda, adı çoktan değişmiş de olsa halâ Şirket-i Hayriye denilen vapurların gedikli yolcuları, kaptanın sanki her seferinde Boğaz’ın gizli bir kösesini göstermek ister gibi usta manevralarıyla, hiç beklemedikleri küçük bir dönüşünde tepelerde, yamaçlarda, kıyılarda, köşkerin, yalıların bahçelerinde açık mor mu, eflâtun mu, pembe mi, hayır hiçbirisi değil, o kendi ismini taşıyan rengiyle erguvanlarla karşılaşırlardı. O zaman, hilkatin ustalar ustası ressamının fırça darbeleriyle bütün Boğaz, göğü ve deniziyle erguvan olurdu.”

Mehmet Yaşın, Orhan Okay and Prof. Ahmet Haluk Dursun are among the authors in Turkish literature that write about the redbud. In his article titled “The Bosphorus is Still Beautiful”, Orhan Okay writes the following statements about the redbud:

“Even though the Istanbulites of the past, particularly the residents of the Bosphorus, paid much attention to cemres, i.e. the heat radiations, as well as nowruz, they fully believed that spring had come when the redbuds blossomed. Lost among giant pines, plane trees and chestnuts, they manage the reign of spring alone with their flowers that suddenly go crazy towards the end of April. In the 1940s, the regular passengers of Şirket-i Hayriye ferries, even though the name of the company had already been changed, would see the redbuds in that unique color named after the flower, neither light purple nor violet nor pink, on the hills, slopes, shores, and the gardens of mansions as the captain skillfully maneuvered each time as if intending to show them another hidden point of the Bosphorus. Then the brush strokes of the master painter of creation would paint the whole Bosphorus, the sky and the sea alike, with the purple of the redbud.”



Ahmet Hamdi Tanpınar

Beş Şehir isimli kitabında erguvanın yerinin gülden sonra geldiğini söyler: “*Gülden sonra bayramı yapılacak bir çiçek varsa o da erguvandır.*”

In his book named *Five Cities*, Ahmet Hamdi Tanpınar wrote that the redbud ranked second, only after the rose: “If there is a flower other than rose that deserves being celebrated with a festival, then it is redbud.”



Faruk Nafiz Çamlıbel

Sofra isimli şiirinde ise baharla birlikte göğün renginin erguvana döndüğünü anlatır: “*Ufku bir fırçada has bahçeye döndürdü bahar / Erguvan göklerin altında sular leylâki.*”

In his poem named *Dining Table*, Faruk Nafiz Çamlıbel wrote that the color of the sky turned into a redbud purple when the spring came: “The spring turned the horizon into a uniquely beautiful garden with a single brush stroke / The waters are lilac under the redbud skies.”



Muallim Naci

için erguvan kolay kolay başka bir şeye benzetilemeyecek şairane bir renktir:

“*Bu ağacın çiçeğinin rengi, erguvan rengi: Yok onda bu reng-i şâirâne / Benzetmeğe gelmez erguvâne.*”

For Muallim Naci, redbud is a poetic color that cannot easily be compared to anything else: “The color of the flower of this tree, the color of redbud purple: No, it does not have this poetic color / It cannot be resembled to the redbud purple.”



Orhan Veli Kanık

erguvanın mutluluğun nişanesi olduğunu söyler: “*Saâdet mi getiriyor rüzgâr / Dolarak erguvan atlaslara (Şairin “Ave Maria” isimli şiirinden).*”

Orhan Veli Kanık wrote that the redbud is the sign of happiness: Does the wind bring happiness / Filling in redbud-purple satins? (from his poem “Ave Maria”).



Yahya Kemal

Bahçelerden Uzak isimli şiirinin dizelerinde erguvani ilkbaharla özdeşleştirir: “*Beklemem fecrini leylaklar açan nîsânın / Özlemem vaktini dağ dağ kızaran erguvanın.*”

In the lines of his poem “Far From the Gardens”, Yahya Kemal identified the redbud with the spring, “I don’t wait for the dawn of April when lilacs bloom / I don’t miss the time of redbuds that tremendously blossom.”



Ziya O. Saba

içinse erguvan çocukluğunun bahçesinde açar: “*Hatırlatacak bize şen çocukluğumuzu / Erguvanlı bir bahçe, mor salkımlı bir duvar. (Şairin “Artık Yaşamak İçin” isimli şiirinden)*”

For Ziya O. Saba, the redbud blooms in the garden of his childhood: A garden with redbuds, a wall with purple bunches / Will remind us of our joyful childhood. (From the poet’s poem “To Live Now”)

TÜRKİYE'NİN İLK YAPAY ZEKÂ MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ

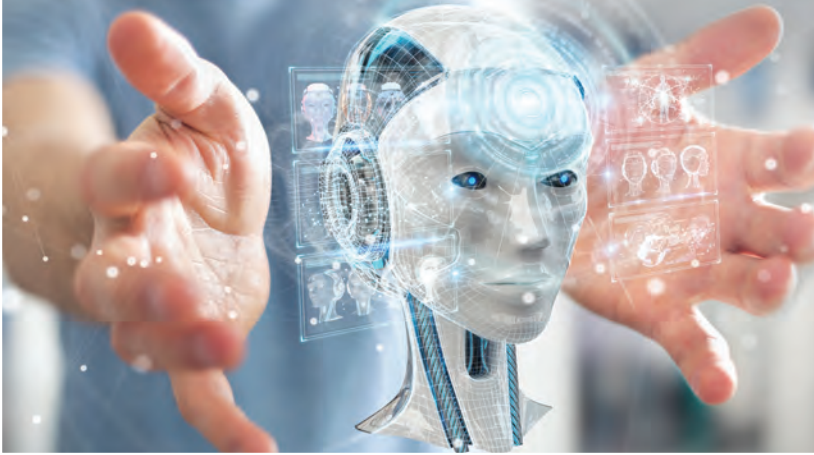
TURKEY'S FIRST ARTIFICIAL INTELLIGENCE
ENGINEERING DEPARTMENT

Röportaj / Interview by: DenizRenkveren



Ortadoğu Teknik Üniversitesi ile 43 yıl önce Türkiye'nin ilk Bilgisayar Mühendisliği Bölümünü kuran Hacettepe Üniversitesi yine büyük bir atılım gerçekleştirdi. Yapay zekâ alanında nitelikli iş gücüne olan ihtiyacı karşılamaya yönelik olarak, Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Türkiye'nin ilk Yapay Zekâ Mühendisliği Lisans Programını açtı.

Having established Turkey's first Computer Engineering Department simultaneously with the Middle East Technical University 43 years ago, Hacettepe University has recently completed a major breakthrough again. In order to meet the need for skilled labor in the field of artificial intelligence, Hacettepe University's Computer Engineering Department created Turkey's first Artificial Intelligence Engineering Program.



Yapay zekâ hayatın her alanında her geçen gün kendini daha çok hissettiriyor. Eğitimden sağlığa, milli savunmadan ekonomiye hatta gündelik yaşam teknolojilerine kadar birçok alanda yapay zekâ teknolojileri kullanılıyor. Google ve Microsoft gibi başarılı yazılım şirketleri yapay zekâyâ yatırım yapıyor. Britannica sözlükte, “Bir bilgisayarın veya bilgisayar kontrolündeki bir robotun çeşitli faaliyetleri zeki canlılara benzer şekilde yerine getirme kabiliyeti” olarak tanımlanan yapay zekâ, insani düşünme yöntemlerini analiz ediyor ve bunlara benzer yönergeler geliştirmeye çalışıyor. Yapay zekâ insanların yaptığı birçok işi yapması için geliştiriliyor. Yapay zekânın insanların çalıştığı birçok işi gelecekte devralması da söz konusu. Yapay zekânın birçok iş koluna son verecek olmasından doğacak sosyal sorunlar ve etik olmayan araçlar doğrultusunda kullanılması ciddiyetini koruyan çok önemli tartışma konuları olmaya devam ediyor. Diğer yandan da korona salgını sonrası dönemde de dünya genelinde dijital yaşama adaptasyon hızlandığı için yapay zekânın hayati ihtiyaçlar konusunda farklı sistemleri optimize edecek şekilde kullanılması gereklilik hâline geliyor.

Dünya genelinde yapay zekâ konusunda eğitim veren çok sayıda eğitim programı açılıyor. 31 ülkede 100’den fazla ofisi bulunan uluslararası eğitim kuruluşu IDP’nin raporuna göre yapay zekâ üzerine lisans, lisansüstü ve doktora düzeyinde eğitim veren program sayısı İngiltere’de 128, ABD’de ise 91. Kuruluşun hizmet verdiği İngiltere, ABD, Avustralya, Yeni Zelanda ve Kanada’da bu konuda toplamda 278 program bulunuyor. Türkiye’de yapay zekâ konusundaki birçok alanda atılımlarını sürdürüyor. Türkiye’de yapay zekâ alanında birçok yeni proje var. Sağlık, satış-pazarlama ve eğitim gibi birçok alanda yapay zekâ projeleri üretiliyor. Bu alandaki adımlardan en önemlilerinden biri ise yapay zekâ mühendislerinin yetiştirilmesi. İşte bu konuda Hacettepe Üniversitesi önemli bir atılım gerçekleştirdi. Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü yapay zekâ üzerine yeni bir lisans programı tanımladı.

Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Erkut Erdem ile yaptığımız röportajda, Hacettepe Üniversitesi Yapay Zekâ Lisans Programının, Türkiye’deki yapay zekâ teknolojisi konusunda oynayacağı rol üzerine konuştuk.

Artificial intelligence exerts its presence more and more every day in every aspect of life. Artificial intelligence technologies are employed in many fields from education to health, national defense to economy, and even daily life technologies. Successful software companies such as Google and Microsoft invest in artificial intelligence. Britannica dictionary defines artificial intelligence as “the ability of a digital computer or computer-controlled robot to perform tasks commonly associated with intelligent beings.” Artificial intelligence (AI) analyzes human thinking methods and tries to develop similar instructions. AI is developed to mimic many things that people do. In the future, it is also possible for AI to take over many jobs for which humans are employed today. Social problems to arise from the fact that AI will terminate many business lines, coupled with its use for unethical purposes continue to be hot topics of discussion. On the other hand, as adaptation to digital life has accelerated worldwide in the post-pandemic period, it becomes necessary to use AI to optimize different systems for vital needs.

Numerous training programs that provide AI training are launched around the world. According to the report of IDP, an international educational organization which has over 100 offices in 31 countries, the number of programs providing undergraduate, graduate and doctoral education on AI is 128 in the UK and 91 in the USA. There are a total of 278 such programs in the UK, USA, Australia, New Zealand and Canada, where the organization serves. Turkey continues with its AI breakthroughs in many areas as well. There are many new AI projects in Turkey. AI projects are developed in many areas such as healthcare, sales and marketing, and education. One of the most important steps to this end is the training of AI engineers. Hacettepe University has made an important breakthrough in this regard. Department of Computer Engineering at Hacettepe University defined a new undergraduate program on artificial intelligence.

In an interview we did with Assoc. Prof. Erkut Erdem, faculty member at the Department of Computer Engineering at Hacettepe University, we discussed the role the Department of Artificial Intelligence at Hacettepe University would play in artificial intelligence technology in Turkey.



Hacettepe Üniversitesinin yapay zekâ mühendisliği lisans programı açması Türkiye'nin bilim ve teknoloji alanında son zamanlardaki en önemli gelişmelerinden. 43 yıl önce de ODTÜ ile Türkiye'nin ilk bilgisayar mühendisliği bölümünü kurmuştunuz. Lisans programının hikayesinden bahsedebilir misiniz?

Hacettepe Üniversitesi'nde yapay zekâ mühendisliği yeni bir bölüm olarak açılmadı. Köklü bir geçmişe sahip olan Bilgisayar Mühendisliği Bölümü olarak yapay zekâ üzerine yeni bir mühendislik lisans programı tanımladık ve bu programa ilk öğrencilerimizi geçtiğimiz yıl aldık. Günümüzdeki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin ardında yapay zekâ önemli bir rol oynuyor ve gelecek öngörülerini bu rolün öneminin genişleyerek artacağı yönünde. Bu attığımız adımı bu yönde bir gelişme olarak düşünmek doğru olacaktır.

Bilgisayar mühendisliğinin ve bilgisayar bilimlerinin geçmişine baktığınızda onun bir disiplin olarak matematik ve elektrik-elektronik mühendisliğinden doğduğunu görüyoruz. Yapay zekâ mühendisliği için de benzer bir evrimsel gelişme var aslında. Yapay zekânın kazandığı önem onu artık klasik anlamda şekillenmiş bilgisayar mühendisliği programlarının içine sığmamasına neden oluyor. Bu yeni programımızı tanımlarken bunu dikkate aldık. Odağı yapay zekâ olan, lisans seviyesinde öğrencilere bu konuda uzmanlaşma sağlayan bir program oluşturmaya çabaladık. Tabi ki bunda bölümümüzde bu alanda çalışmalar yapan öğretim üyelerinin sayısının fazla olması önemli bir rol oynadı.

Program is a major scientific and technological development in Turkey lately. 43 years back, you had founded the first department of computer engineering in Turkey in cooperation with the Middle East Technical University. Could you tell us about the story of the department's foundation?

At the Hacettepe University Department of Computer Engineering, which has a long history, we defined a new engineering undergraduate program on artificial intelligence, and we accepted our first students into this program last year. AI plays an important role in today's scientific and technological developments, and future predictions indicate that the importance of this role will grow exponentially. It would be correct to consider this step we have taken as a development in this direction.

A closer look at the history of computer engineering and computer science shows that it emerged as a discipline from mathematics and electrical-electronics engineering. Indeed, a similar evolutionary development applies to AI Engineering as well. The importance of AI causes it to no longer fit into computer engineering programs that are shaped in a classical sense. We took this into account when defining this new program. We tried to create a program that focuses on AI and provides undergraduate students with an opportunity for specialization. Needless to say, having a high number of faculty members at our department who work in this field played an important role in that.

Hacettepe Yapay Zekâ Mühendisliği Bölümünün öğrencilere, öğretim görevlilerine ve araştırmacılara sunduğu olanaklar nelerdir?

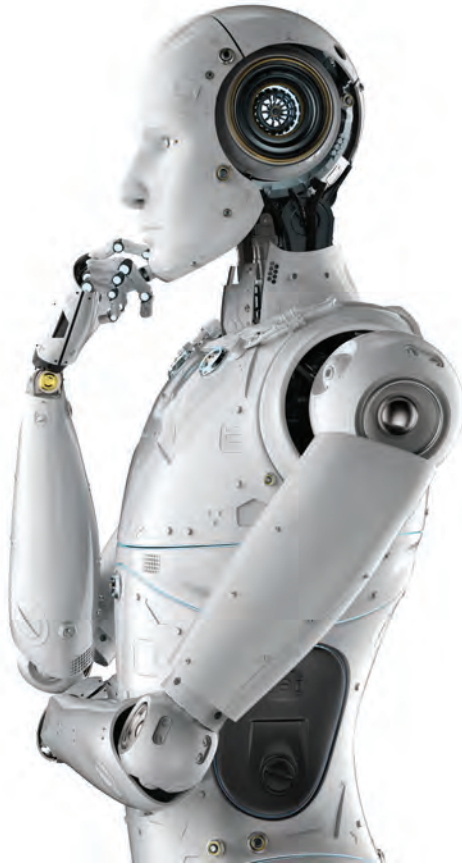
Bilgisayar mühendisliği öğrencileri ile yapay zekâ mühendisliği öğrencileri, ilk yıl ortak bir müfredat izleyerek programlama, algoritmik düşünme ve problem çözme konularında bilgilenenler. İkinci yıl yani üçüncü ve dördüncü dönemde bu ortak temeller veri yapıları ve algoritmalar dersleri ile devam edecek. Ancak farklı olarak yapay zekâ mühendisliği okuyan öğrenciler, hemen bu dönemlerde bilgisayarlar ve etik, yapay zekânın temelleri ve veri bilimi konularında dersler alacaklar. Üçüncü yıl ile birlikte ise bu iki programda okuyan öğrencilerimiz tamamen farklı müfredatları takip ediyor olacaklar. yapay zekâ mühendisliği öğrencileri, yapay öğrenmenin temellerine ek olarak yapay zekânın farklı konularında uzmanlık kazanmalarına olanak veren tematik teknik seçmeli dersler ile gösterecek. Bu amaçla, “Algı ve Dil”, “Büyük Veri ve Yapay Öğrenme”, “Medikal Yapay Zekâ” ve “Karar Verme ve Robotbilim” gibi ders kümeleri tanımladık. Eğitim hayatlarının son yılında ise öğrencilerimiz, bu seçmeli derslerin yanı sıra endüstri ve araştırma odaklı, bilgi ve birikimlerini karmaşık bir mühendislik problemini çözmede kullandıkları bir bitirme projesi gerçekleştirecekler ve yıl sonunda da artık yapay zekâ üzerine uzmanlaşmış olarak mezun olacaklar.

Bir bölümün araştırma potansiyelini belirleyen bir husus tabi ki o bölümün sahip olduğu öğretim üyeleridir. Bununla birlikte öğretim üyeleri araştırmalarını genelde öğrencileriyle birlikte gerçekleştirirler. Projelere, çalışmalara asıl katkı veren istekli, merak duygusuna sahip öğrencilerdir. Bu bağlamda değerlendirdiğimizde yapay zekâ mühendisliği öğrencilerinin aldıkları eğitim onları potansiyel birer araştırmacı yapacaktır diye düşünüyorum. Bu tabi ki bu eğitimin verildiği bölümümüze de ciddi katkı sağlayacaktır.

What are the opportunities Hacettepe AI Engineering Department offers to students, lecturers and researchers?

In their freshman year, computer engineering students and AI engineering students will pursue a common curriculum and learn about programming, algorithmic thinking and problem solving. In their sophomore year, I mean in their third and fourth semesters, these common foundations will be built on through data structures and algorithms courses. However, to cite a difference, students studying AI engineering will take courses on computers and ethics, fundamentals of artificial intelligence, and data science around those semesters. By their junior year, our students studying in these two programs will be pursuing completely different curricula. In addition to the fundamentals of artificial learning, AI Engineering students will attend thematic technical elective courses that allow them to gain expertise in different AI subjects. To that end, we defined course clusters such as “Perception and Language”, “Big Data and Artificial Learning”, “Medical Artificial Intelligence” and “Decision Making and Robotics”. In their senior year, in addition to these elective courses, our students will carry out a graduation project focusing on industry and research, using their knowledge and experience to solve a complex engineering problem. At the end of the year, they will graduate as capable AI experts.

Faculty members in a specific department are a factor that determines the research potential of that department. Faculty members generally conduct their research together with their students. It is the students having a sense of curiosity that mainly contribute to projects and studies. From this point of view, I think that the education the AI Engineering students receive will make them potential researchers. This will naturally make a serious contribution to our department where such instruction is provided.



SAĞLIKTAN SAVUNMAYA HER ALANDA YAPAY ZEKÂ

ARTIFICIAL INTELLIGENCE MAKE AN IMPACT IN ALL FIELDS FROM
HEALTHCARE TO DEFENSE



Hacettepe Üniversitesi yapay zekâ alanında hangi projeler üzerine çalışıyor? Sağlık, hukuk, savunma sanayi, eğitim gibi kategoriler altında daha fazla bilgi verebilir misiniz?

Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü bünyesinde yapay zekânın farklı alt alanlarında çalışmalar ve projeler gerçekleştirilmekte. Yürümekte olan projelerin listesine https://cs.hacettepe.edu.tr/research_projects.html bağlantısından erişilebilir. Benim bir parçası olduğum Bilgisayarla Görme (Computer Vision) Araştırma Laboratuvarında (<https://vision.cs.hacettepe.edu.tr/>) daha çok sayısal görsel bilginin işlenmesini gerektiren araştırma konularında çalışmalar yürütmekteyiz. Görsel bilginin hayatımızda kazandığı önem düşünüldüğünde pek tabii sağlık, savunma sanayi gibi çok farklı alanlara temas eden problemler söz konusu. Tıbbi görüntülerin işlenmesi, görüntülerden kanser teşhisi, görüntülerin kalitesinin iyileştirilmesi, hareket halindeki kişi veya nesnelerin takibi veya aktivitelerin tanımlanması gibi problemlerin hepsi aslında bilgisayarla görmede incelenen problemler.

What AI projects is Hacettepe University currently working on? Can you provide more information on this by breaking it down into categories such as healthcare, law, defense industry and education?



Hacettepe University Department of Computer Engineering conducts studies and projects in different sub-fields of artificial intelligence. You can view a list of ongoing projects at https://cs.hacettepe.edu.tr/research_projects.html. In the Computer Vision Research Laboratory (<https://vision.cs.hacettepe.edu.tr/>), of which I am a member, we carry out studies on research subjects that require processing of digital visual information. Considering the importance of visual information in our lives, there are problems in many different areas such as healthcare and defense industry. Problems such as processing medical images, diagnosing cancer based on images, improving the quality of images, tracking people or objects in motion, or identifying activities are all problems that are actually investigated in computer vision.

Yapay zekânın artı değerlerini düşünürken, genellikle olumlu yönleri mercek altına alınıyor. Ancak yapay zekâ kötü amaçlar için de kullanılabilecek bir teknoloji. Bu anlamda robotların insanlığı yok edebileceği gibi popüler söylemler üretildi. Yapay zekâyı insanlar geliştirse de bir noktadan sonra yapay zekâ teknolojisinin kontrolden çıkabileceği senaryosu ifade ediliyor. Yapay zekanın savunma sanayide de kullanıldığını düşünürsek, bu teknolojinin her alanda etik bir şekilde kullanılmasını denetleyecek uluslararası mercilerin oluşturulması da bir gereklilik oluyor.

When thinking about the pros of AI, the focus is usually on its positive aspects. However, AI is a technology that can be used for malicious purposes as well. To that end, a popular discourse that robots could destroy humanity was produced. Although AI is developed by humans, there is this scenario that the AI technology may get out of control at some point. Considering the fact that AI is also used in the defense industry, it is a necessity to establish international bodies that will oversee the ethical use of this technology in any field.



Yapay Zeka Mühendisliği Bölümünden mezun olanları nasıl bir kariyer bekliyor?

Yapay zekâ alandaki araştırmaların sayısı her geçen gün baş döndüren bir hızla artmakta. Bu nedenle hem akademi ve araştırma laboratuvarlarında hem de sektörde bu alanda yetişmiş iş gücüne ihtiyaç duyuluyor. Ortaya çıkan bu ilgi düşünüldüğünde; mezunlarımızın lisans seviyesinde aldıkları iyi eğitimle birlikte hem akademide hem de sektörde büyük bir ilgiyle karşılanmalarını bekliyoruz. Akademi özelinde tamamladıkları lisans çalışmalarını hem ülkemizde hem de yurt dışında iyi lisansüstü programları ile devam ettirme olasılıklarının hayli yüksek olacağını düşünüyorum. Ayrıca, mezunlarımızın yapay zekâ alanında edindikleri bilgi birikimi onların sektörde istihdamları için bir tercih sebebi olacaktır. Bunlarla birlikte öğrencilerimizin mezuniyetleri sonrasında çok disiplinli çalışmalarda kendilerine yer bulma ve bu çalışmaları yönlendirme olanakları da söz konusu olacaktır.

Yapay zekânın en büyük çıkmazları nelerdir?

Yapay zekâ alanında son yıllarda önemli gelişmelerin yaşandığını kabul edebiliriz. Gündelik hayatta karşımıza da çıkmakta olan teknolojik ürünler artık belli yapay zekâ yetileriyle birlikte geliyorlar. Google'ın otomatik çeviri servisinin başarısı belli diller için gerçekten başarılı. Veyahut artık radyoloji görüntülerinden çeşitli teşhislerin yapılabildiğini konuşuyoruz. Keza otonom araçların belirli kentlerde yakın bir gelecekte kullanılmaya başlanması tartışılıyor. Ancak tüm bunları insan zekâsı ile kıyasladığımızda şu ortaya çıkıyor: Evet, tek bir problemin çözümüne odaklanan ve bu problemi en az biz insanlar kadar veya bizden daha başarılı yapan yapay zekâ modelleri mevcut. Ama biz insanlar aslında çok farklı işleri, çok farklı problemleri yapar konumdayız. Bu bakımdan gerçek insan zekâsına ulaşan sistemler için biraz daha beklemek durumundayız.

What kind of a career awaits the graduates of the AI Engineering Department?

The quantity of AI research is increasing day by day at a dizzying speed. Therefore, there is a need for qualified workforce in this field, both in academia and research laboratories and in the sector. Considering such interest, we expect our graduates to be enthusiastically welcomed both in academia and the sector thanks to the high-quality undergraduate education they receive. I think it will be very likely for them to use their undergraduate degrees and studies as a basis to proceed with their education at reputed graduate programs both in our country and abroad. In addition, the knowledge that our graduates have gained in the field of AI will be a reason for preference regarding their employment in the sector. Furthermore, our students will have the opportunity to secure a part in multidisciplinary studies and to direct these studies after they graduate.

What are the biggest dilemmas of artificial intelligence?

We can accept that there have been important developments in the field of artificial intelligence in recent years. Technological products we encounter in daily life now come with certain AI capabilities. Google's automatic translation service is really successful in certain languages. Or we are now discussing that various diagnoses can be made based on radiological images. Likewise, the use of autonomous vehicles in certain cities in the near future is being discussed. However, when we compare all these with human intelligence, the conclusion is as follows: Yes, there are AI models that focus on the solution of a single problem and solve this problem at least as successfully as or more successfully than we humans. But we humans are actually in a position to solve very different things, very different problems. To that end, we have to wait a little longer for systems that match real human intelligence.



HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ YAPAY ZEKÂ LİSANS PROGRAMI HAKKINDA

ABOUT HACETTEPE UNIVERSITY'S ARTIFICIAL INTELLIGENCE UNDERGRADUATE PROGRAM

Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, 1971 yılında Enformatik Enstitüsüne bağlı bir bölüm olarak kuruldu. Türkiye'deki iki öncü bölümden biri olarak Bilgisayar Mühendisliği Lisans Programı ise 1977 yılında başladı. 2019'da ise Türkiye'de yine ilk olarak "Yapay Zekâ Mühendisliği Lisans Programı" üniversite bünyesinde faaliyete geçti. Yapay Zekâ Mühendisliği programı Bilgisayar Mühendisliği Bölümü altında açılmış bir lisans programı olarak tanımlandı. Mühendislik Fakültesi'ne bağlı olan bölüm, 4 yıllık örgün eğitim veriyor. Yapay Zekâ Mühendisliği Programında Bilgisayar Bilimleri, Bilgisayar Donanımı, Bilgisayar Yazılımı ve Yapay Zekâ olmak üzere 4 anabilim dalı bulunuyor. Lisans programında bulunan derslerin tamamı İngilizce olarak işleniyor.

Yapay Zekâ Mühendisliği Lisans Programı, bilişim sistemlerine insan benzeri yetilerin kazandırılmasını sağlayan yapay zekâ teknolojilerine odaklanan bir mühendislik programı olarak faaliyet gösteriyor. Yapay Zekâ Lisans Programı mezunlarının diplomalarında "Bilgisayar Mühendisliği Bölümü Yapay Zekâ Mühendisliği Lisans Programından mezun olmuştur." ibaresi yer alıyor. Hacettepe Üniversitesi Yapay Zekâ Mühendisliği programını tamamlayan mezunların, akademi, endüstri ve toplumun sorunlarını çözmeye yönelik üstün yapay zekâ çözümleri tasarlayıp geliştirebilecek yeteneklere sahip olarak dünya genelinde ve Türkiye'de yetişmiş yapay zekâ uzman açığını kapatması hedefleniyor. Bölümde görev alan 24 öğretim üyesi ise yapay zekânın birçok alanında araştırma yapıyor.

Hacettepe University Computer Engineering Department was established in 1971 as a department under the Informatics Institute. Computer Engineering Undergraduate Program started off in 1977 as one of the two leading sectors in Turkey. Similarly, the first "Artificial Intelligence Engineering Undergraduate Program" in Turkey was launched at our university in 2019. The Artificial Intelligence Engineering program was defined as an undergraduate program by the Computer Engineering Department. The department is a part of the Faculty of Engineering and provides 4 years of formal education. The Artificial Intelligence Engineering Department has 4 separate sub-departments, namely Computer Science, Computer Hardware, Computer Software and Artificial Intelligence. The language of instruction in the undergraduate program is English.

The AI Engineering Program operates as an engineering program that focuses on AI technologies that enable information systems to gain human-like capabilities. The diplomas of the graduates of the AI Department bears the phrase "has graduated from the Artificial Intelligence Engineering Undergraduate Program at the Computer Engineering Department". The graduates of Hacettepe University AI Engineering program are expected to bridge the gap in AI experts in Turkey and in the world by acquiring the skills to design and develop top-notch AI solutions to solve the problems of the academia, industry and society. 24 faculty members in the department conduct research in various AI-related subjects.

TÜRK SINEMASI

Dünya Sahnesinde



ABD - Washington DC, Afganistan - Kabil, Almanya - Berlin, Almanya - Köln, Arnavutluk - İşkodra, Arnavutluk - Tiran, Avustralya - Melbourne, Avusturya - Viyana
Azerbaycan - Bakü, Bahreyn - Manama, Belçika - Brüksel, Bosna Hersek - Foynitsa, Bosna Hersek - Mostar, Bosna Hersek - Saraybosna, Cezayir - Cezayir, Fas - Rabat
Fransa - Paris, Güney Afrika - Johannesburg, Güney Kore - Seul, Gürcistan - Tiflis, Hollanda - Amsterdam, Hırvatistan - Zagreb, İngiltere - Londra, İran - Tahran
İspanya - Madrid, İtalya - Roma, Japonya - Tokyo, Karadağ - Podgoritsa, Katar - Doha, Kazakistan - Nur-Sultan, KKTC - Lefkoşa, Kosova - İpek, Kosova - Priştine, Kosova - Prizren
Lübnan - Beyrut, Macaristan - Budapeşte, Makedonya - Üsküp, Malezya - Kuala Lumpur, Meksika - Meksiko, Mısır - Kahire, Moldova - Komrat, Pakistan - Karaçi, Pakistan - Lahor
Polonya - Varşova, Romanya - Köstence, Romanya - Bükreş, Rusya Federasyonu - Kazan, Rusya Federasyonu - Moskova, Senegal - Dakar, Sırbistan - Belgrad, Sudan - Hartum
Somali - Mogadişu, Tunus - Tunus, Ukrayna - Kyiv, Ürdün - Amman



CAZIN TÜRK KAHRAMANI: OKAY TEMİZ

TURKISH HERO of JAZZ: OKAY TEMİZ

Röportaj / Interview by: Deniz Renkveren





Türk ezgilerini dünyaya tanıtan, cazın müziğinin ünlü perküsyon ustası Okay Temiz, .tr dergisine hayat hikayesini anlattı. Müzik kariyerinden ve hayatına dair daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış ayrıntılardan söz eden Okay Temiz, İsveç'teki müzik yaşamı, cazın dönüşümü ve sanatın dönüştürücü etkisinden bahsetti.

Okay Temiz, the famous percussion master of jazz music who introduced Turkish melodies to the world, told tr magazine. Speaking about his musical career and details about his life that have never been published before, Okay Temiz talked about the musical life in Sweden, the transformation of jazz and the transformative effect of art.

Türk ezgilerini ilk kez İsveç'e ilk tanıtan sanatçılardan olan ünlü perküsyon ustası Okay Temiz, 1939 yılında İstanbul'da doğar. Kendisi de müzisyen olan annesi Naciye Temiz sayesinde müziğe olan ilgisi artar. Yine annesinin desteği ile Ankara Klasik Müzik Devlet Konservatuvarında vurmali çalgılar ve timpani bölümüne başlar. Ancak konservatuarda Batı klasik müziğinin mecbur kılınması sonucunda Okay Temiz konservatuvarı bırakır ve otellerde konservatuarda yasaklanan "dans müziği" çalmaya başlar. Babasının "askerlikte yedek subay olması" amacıyla kendisine önerdiği Tophane Sanat Okulu'na kaydolur. Okay Temiz 1957-1959 yılları arasındaki eğitimi boyunca musluk kolları ve cezve kalıpları yapmayı öğrenir. Bu çok değerli deneyimi gelecekte dünya çapında ses getirecek müzik aletlerini yapmasını sağlayacaktır. Kendine has karakteri ve tınıları olan bakır davullarını kendisi yapan Temiz'in "Elektrikli Sihirli Piramit" ile deve ve koyun çanlarından yaptığı "Artemiz" isimli müzik aletlerini de içeren geniş bir etnik ve elektronik çalgılar koleksiyonu bulunuyor.

Okay Temiz'in hayatının en büyük dönüm noktalarından biri de 1967'de İsveç'e gitmesi oldu. İsveç Kültür Bakanlığı desteğiyle 30 yıl boyunca Türk ezgilerini caz ile birleştirdiği müziğini *Sevda* ve *Oriental Wind* gruplarıyla tüm dünyaya tanıttı. 1998 yılına kadar süren bu çalışmaların ardından Okay Temiz, Kültür Bakanlığının desteği ile Türkiye'ye yerleşti ve buradaki çalışmalarına başladı. Okay Temiz bu keyifli röportajda, hayat hikâyesine dair kimsenin duymadığı ayrıntıları paylaştı.

Okay Temiz, the famous percussion master who introduced Turkish melodies to Sweden for the first time, was born in Istanbul in 1939. Thanks to his mother Naciye Temiz, who was also a musician, his interest in music swells. Supported by his mother, he started the percussion and timpani department at the Ankara Classical Music State Conservatory. However, when Western classical music was made a compulsory course in the conservatory, Okay Temiz left the conservatory and began to play "dance music" in hotels, a musical practice banned in the conservatory. He enrolled in Tophane Art School, an act proposed by his father so that he would "become a reserve officer during military service". Okay Temiz learned how to make faucet handles and coffee pot molds during his education between 1957 and 1959. This invaluable experience would enable him to create musical instruments that would make a worldwide impression in the future. Temiz produced his own drum which has a unique character and tone. He has a large collection of ethnic and electronic instruments, including copper drums, the "Magic Electric Pyramid" and the metal instrument "Artemiz", which he made from camel and sheep bells.

One of the key turning points in Okay Temiz's life was his departure to Sweden in 1967. Supported by the Swedish Ministry of Culture, he introduced his music, combining Turkish melodies with jazz for 30 years, to the whole world with the groups Sevda and Oriental Wind. Following these efforts, which lasted until 1998, Okay Temiz moved to Turkey with the support of the Ministry of Culture and started to work here. In our pleasant interview with Okay Temiz, the legendary musician shared details about his life story that no one has ever heard of.



Müzik maceranız nasıl başladı?

İlk müziği anne karnında duydum. Annem bana hamileyken müzik çalışmış. Müzik okuluna gittim. Sonra oradan mezun oldum. Babam tayyare makinisti. Babam Kore Harbi'nde pilot olarak savaşmak istemedi. Çiftlik aldık Çatalca'da, bin dönüm arazi. Silivri Yoğurtları vardı o zaman, sağdığımız sütleri oraya gönderiyorduk. Günde 350 kilogram süt sağıyorduk 450 koyundan. Fantastik şeyler yaptık. Çocukluğum traktörle tabiatla geçti, yalınayak dolaştım. Eğersiz ata bindim. Böyle kimsede olmayan maceralarım vardır. 1955'te konservatuara gittim.

Annenizden küçükken duyduğunuz eserler nelerdi?

Annem konservatuar mezunu. Fasılları çalardı. Çok güzel müzik eleştirisi yapardı. Küçükken hep ona eşlik ediyordum. Annem ile birlikte de konserler verdik. İstanbul'da pek çalmadık ama İsveç'teki konserimiz büyük ilgi gördü. Gazeteler 'Annesiyle çalan sanatçı' diye yazdı. Modern Müze'de, 3 milyon dolarlık resimlerin arasında çaldık. Salonda Dali'nin resimleri vardı. Çok önemlidir annemin oraya gelmesi. Çok mesut olmuştu.



How did your music adventure begin?

I heard the first music in the womb. My mother used to practice music when she was pregnant with me. I went to music school. Then I graduated from there. My father is an airplane engineer. My father didn't want to fight as a pilot in the Korean War. We bought a farm in Çatalca, a thousand acres of land. There were Silivri Yoghurts then. We were sending the milk to the factory there. We were milking 350 kilograms of milk a day from 450 sheep. We did fantastic things. I spent my childhood with a tractor, in nature, barefoot. I rode a horse without a saddle. I have lived such adventures that nobody else has. I went to the conservatory in 1955.

What were the works you heard from your mother when you were young?

My mother is a graduate of the conservatory. She would play the acts. She was a good music critic. I used to accompany her when I was little. We also gave concerts with my mother. We didn't play much in Istanbul, but our concert in Sweden attracted great attention. The newspapers wrote, "The artist who plays with his mother." We played at the modern museum, among paintings worth \$3 million. There were paintings of Dali in the hall. It was very important for my mother to go there. She was very happy.





“İSVEÇ'E GİTMEM ÖNEMLİ BİR DÖNÜM NOKTASIYDI”

“MY DEPARTURE FOR SWEDEN WAS A KEY TURNING POINT”

Hayatınızın en önemli dönüm noktası neydi?

İsveç'e 1967'de gitmem çok büyük bir dönüm noktasıydı. İsveç'te en büyük cazcılarla tanıştım. Çok kısa zamanda caz ailesi beni kabul etti. Beni kabul ettikten sonra, Türk müziğine olan ilgileri arttı. O dönemler modern cazcılar klasik cazı çalmak istemiyorlardı. Bu müzisyenlerin en önemlilerinden biri Cherry'ydi. Don Cherry ile tanışmam da oldukça mühimdir. Yine 1967-68 senesinde Don Cherry Türk müziğini, bütün Balkan müziklerini, Uzak Doğu'daki ezgileri inceleyen son derece açık görüşlü birisiydi. Cherry, Türk müziğine büyük bir ilgi gösterdi ve beraber yaptığımız müzik çalışmalarında İsveçliler Türk ezgileriyle tanıştılar.

What was the most important turning point in your life?

It was a huge turning point when I went to Sweden in 1967. I met the greatest jazz players in Sweden. The jazz family accepted me in a very short time. After they accepted me, their interest in Turkish music grew. Back then, modern jazz players did not want to play classical jazz. Don Cherry was one of those major musicians. It is also very important that I met Don Cherry. In 1967 and 1968, Don Cherry was an extremely open-minded person who studied Turkish music, all Balkan music, and melodies from the Far East. Cherry showed a great interest in Turkish music, and the Swedish people got acquainted with Turkish melodies in the musical studies we did together.

ORIENTAL WIND RÜZGÂRI AVRUPA'YI SALLADI

ORIENTAL WIND SHOOK THE ENTIRE EUROPE

Türk ezgilerini caz müziği ile nasıl harmanladınız?

İsveç çok yüksek müzik kültürü olan bir ülke. Oradaki müzisyenlerle Türk müziğini ve modern cazı harmanladık. Don Cherry de girdi zaman zaman aramıza. Türk trompetçisi Muvaffak Falay'ın trompeti eşliğinde güzel konserler verdik, plaklar yaptık. Muvaffak ile benim kurduğum grubun adı *Sevda* idi. İsveç'te ilk kültür sanat yardımı alan grup *Sevda* grubudur. Bunun içinde İsveçli müzisyenler de var. Sonra ben *Sevda*'dan ayrılıp kendi kurduğum *Oriental Wind* grubu ile da en yüksek yardımları aldım senelere. Maalesef benden önce Türk ezgilerini taşıyan başka bir örnek yoktu. Sadece İskandinavya değil Avrupa'da da yoktu. Türk ezgileri çok sevildi. Bunun sebebi de Don Cherry'nin ilgisiydi. *Oriental Wind*, fantastik bir gruptu, çok güzel işler yaptık. 1972-74'te çığır açtık. Böyle bir müzik anlayışı yoktu o zamanlar. Bestelerimi en kıymetli müzisyenlerle çaldık. Avrupa'yı dolaştık.

So how did you blend Turkish melodies with jazz music?

Sweden is a country with a huge musical culture. We blended Turkish music and modern jazz with the musicians there. Don Cherry also joined us from time to time. We gave beautiful concerts, accompanied by the trumpet of Turkish trumpeter Muvaffak Falay, and produced records. The band I formed with Muvaffak was called *Sevda*. The first band to receive cultural and artistic aid in Sweden was *Sevda*. There were also Swedish musicians in the band. Then I left *Sevda* and got the highest aid for years with the band *Oriental Wind* that I founded myself. Unfortunately, there was no other example that carried Turkish melodies before me. Not only in Scandinavia, but also in Europe. Turkish melodies became very popular. The reason for this was Don Cherry's interest. *Oriental Wind* was a fantastic band. We did great work. We broke ground in 1972-1974. There was no such musical understanding at that time. We played my compositions with the most valuable musicians. We traveled around Europe.

DON CHERRY TÜRK MÜZİĞİNE HAYRANDI

DON CHERRY WAS AMAZED BY TURKISH MUSIC



Don Cherry'nin Türk ezgilerini müziğini sevmesi size ne kattı?

Don Cherry, sufi müziğini, ney müziğini çok sevdi. Köçekçeler, oyun havaları, kıvrak parçalara bayılırdı. Anakara oyun havası, fidaydalar, Karadeniz türkülerini çok severdi. Don Cherry bunları duyduğu zaman anında çalan biriydi. Daha önce çalışmasına da lüzum yoktu çünkü algılaması çok yüksekti. Hayal gücü, müzik için gösterdiği cesareti ki o çok mühim, ondan korkmadan çalmayı, 'o ona uyar mı' diye bakmamayı öğrendik. "Free jazz" (özgür caz) diye, bir sistem var ki onu öğrenmek için sevmek lazım. Don Cherry'nin çok büyük katkısı oldu. Oriental Wind çok kültürlü, özel bir gruptur. Dünya müziği kavramının çıkması Don Cherry sayesinde oldu. O olsa da olmasa da biz bunun arkasından gittik, gruplarımızı repertuvarlarımızı buna göre ayarladık. Gençlik o zaman entelektüeldi, dünyada ne olup bittiğini biliyordu. Dünyayı kurtarmak için bir sürü aktivite yapıyordu.

How did Don Cherry's love for Turkish melodies and music contribute you?

Don Cherry loved Sufi music and Ney music very much. He loved köçekçe, traditional dance music, and lively pieces. Ankara dance music, Fidayda, Black Sea folk songs were what he was very fond of. Don Cherry was someone who instantly played these the moment he heard them. He did not need to practice in advance because his perception was very high. His imagination and his courage for music, which is very important... We learned from him how to play without fear, how not to worry about whether something would suit another. There is a system called "free jazz" that you have to love to learn it. Don Cherry made a huge contribution to that. Oriental Wind was a multicultural, special group. The concept of world music emerged thanks to Don Cherry. Whether we had him or not, we went after it and adjusted our bands and our repertoires accordingly. The youth was intellectual then. They knew what was happening in the world. They were doing a lot to save the world.

İSVEÇLİLER TÜRK NAĞMELERİNİ ÇOK SEVDİ

THE SWEDISH PEOPLE LOVED THE TURKISH TUNES

İsveç'te Türk müziğinin sesini duyurdunuz. Türk müziğinin duyan İsveçliler size nasıl tepkiler veriyordu? İsveçliler Anadolu ezgilerinde neler buldu?

70'lerde bir akım vardı: Çiçek Çocuklar. O zaman Hint müziği popülerdi. Herkes parklarda dans ederdi, Çiçek Çocuklar o zaman revaçtaydı. Zaten o zaman bir akım vardı, Hindistan, oryantal kültür popülerdi. Erkekler de şalvarlar giyerdi. Yani Doğu'ya bir özlem vardı. Bu dönemde Sevda grubu çıktı. Parklarda çaldığımız zaman bunlar bizim müziğimizle hep dans ettiler. 9-8'lik ritimlerle çalışıyorduk. Aksak ritimlerden pek anlayamıyorlardı, ritimler eşliğinde dönüp duruyorlardı, dans ediyorlardı etrafta. Bu dans şekli halen de vardır. İllaki aynı ritimde dans etmeye lüzum yok. Zaten bizim müzikte de 'ay ritmi bozdu, ritmi kaçırdım' diye bir şey yok. Yaptığımız müzik bayağı tuttu. Yalnız İsveç değil, Almanya'da ve Norveç'te de çaldım.

You made Turkish music heard in Sweden. How did the Swedes react to you when they heard Turkish music? What did the Swedes find in Anatolian melodies?

There was a trend in the 70s: Flower children. The Indian music was popular at that time. Everyone danced in the parks. Flower children were popular then. There was already a trend at that time. India and the oriental culture were popular. Men also wore shalwars - baggy trousers. So there was a longing for the East. During this period, the band Sevda came out. When we played in the parks, they always danced to our music. We were playing with rhythms of 9-8. They could not understand much of the syncopated rhythm. They were spinning in the rhythm. They were dancing around. This dance style still exists. You don't necessarily need to dance to the same rhythm. In our music, there is no such thing as 'I broke the rhythm' or 'I missed the rhythm'. The music we made grew pretty popular. I played not only in Sweden, but also in Germany and Norway.

SANATA ÖNEM VERELİM, GENÇLERİ KURTARALIM

LET'S CARE FOR ART AND SAVE THE YOUTH

Kopenhag, Amsterdam, Selanik, Atina ve İngiltere'de kültürel merkezlere büyük önem verilir. Orada kullanılmayan fabrikalardan yapılmış özel binalar var. Her katında bir kültürel aktivite. Bunlara değer verelim, gençlerimizi kurtaralım. Aktivite yapınlar dünyaya açılınsınlar. Çok önemli bir gençlik var burada, çok büyük bir potansiyel. Enerjimiz var, genç nesil var..

Great importance is attached to cultural centers in Copenhagen, Amsterdam, Thessaloniki, Athens and England. There are special buildings made of idle factories. A cultural activity on every floor. Let's value them and save our youth. Let them run events and open up to the world. There is a very important group of young people here. A huge potential. We have energy. There is this young generation.



TÜRKİYE'NİN EN İYİ MÜZİSYENLERİNİ TOPLADI

HE BROUGHT TOGETHER TURKEY'S BEST MUSICIANS

İsveç'te Türk müziğinin sesini duyurdunuz ve füzyon türünde eserler verdiniz. Caz müziği Anadolu ezgilerini kucakladı. Türk müziği de bağrında birçok müziği barındıran bir müzik türü. Anadolu müziğinin dünya müziğine katkıları nelerdir? İsveç'te yeni bir akım başlattınız, Avrupa'da bu akımın yankıları nasıl oldu?

Biz tasavvuf müziği kısmında, Türk folkloru üzerine çalıştık. Caz müzisyenlerinin evine giderseniz evinde caz plağı nadiren bulursunuz. Folklordan beslendi bu müzisyenler hep. Güney Afrikalı müzisyenler, folklardan alıp modernize ettiler. Aklın almayacağı şeyler. Bunu yapmak için hem yürek lazım hem de şanslı doğmak lazım. O insanların etrafında dönmek lazım, sevmek lazım. İsveç bize olanak tanıdı. Eski fabrikalarını ve binalarını açtı. Gittik oralarda çalıştık. Ben bunları yaparken bir de Türkiye'ye gelip Aka Deniz Kurtbay gibi Türk müzisyenlerini götürdüm. Dünyada bu insanların bir eşi daha yok. Neyi aldık kullandık. Doğu'nun en büyük zurnacılarından Bayburtlu Zurnacı Binali Selman'ı İsveç'e getirdim. Finlandiya'da millet ayakta alkışladı. Büyük bir sıçrayış oldu İskandinav ülkelerinde.

Zeki Müren ve Müzeyyen Senar gibi müzik tarihine damgasını vurmuş sanatçılarımız ile çalışan müzisyenlerle projelere imza attınız. Bu dönemden bize bahsedebilir misiniz?

Bandırmalı Saffet Yücel, Türkiye'nin en değerli klarnetçilerinden biridir. Zeki Müren'in müzik hocası. Fakat Müzeyyen Senar'a, şarkı nasıl söylenir öğretene ve tarz konusunda yön veren kişidir. Saffet'le plak yaptım. Tarihe geçti plaklar. Kopenhag'da, İsveç'te çok meşhur oldu. Kalktık konserler verdik, acayip beğenildi. Artvin Şavşat'tan Zurnacı Ziya Aytekin ile çalıştık kendisi hala İsveç'te yaşıyor.

You made Turkish music heard in Sweden and produced pieces of fusion. Jazz music embraced Anatolian melodies. Turkish music is also a type of music that contains many varieties of music in its bosom. What are the contributions of the Anatolian music to world music? You started a new trend in Sweden. How were the repercussions of this trend in Europe?

We studied Turkish folklore regarding the Sufi music. If you go to the houses of jazz musicians, you will rarely find a jazz record there. These musicians have always been fed by folklore. South African musicians took folklore and modernized it. Incredible things. It takes both courage and luck to do that. You have to revolve around those people. You have to love them. Sweden had given us the opportunity. It opened its old factories and buildings to us. We went and worked there. As I did these, I came to Turkey and took back with me Turkish musicians such as Aka Deniz Kurtbay. These people are globally unique. We took ney and used it. I brought zurna player Binali Selman from Bayburt, one of the greatest zurna players of the East, to Sweden. In Finland, people gave him a standing ovation. There has been a big leap forward in the Scandinavian countries.

You did projects with musicians working with our artists such as Zeki Müren and Müzeyyen Senar, who have left their mark on the history of music. Could you tell us about that period?

Saffet Yücel from Bandırma is one of Turkey's most valuable clarinetists. He is Zeki Müren's music teacher. Furthermore, he is the person who taught Müzeyyen Senar how to sing and guided her regarding style. I made a record with Saffet. Those records made history. They became very famous in Copenhagen and Sweden. We gave concerts. They became very popular. We worked with zurna player Ziya Aytekin from Şavşat, Artvin. He still lives in Sweden.

SALİH BAYSAL AVRUPA'NIN EN İYİ DÖRDÜNCÜ KEMANCISI OLDU

SALİH BAYSAL BECAME THE FOURTH BEST VIOLINIST IN EUROPE

Başka kimlerle çalıştınız?

Ankara'dan piyanist Tuna Ötener geldi. O da bu arkadaşlarla çaldı, Türk müziği çalıştılar. Yani bunlar örnek oldu. Salih Baysal hiç unutamayacağımız birisi. Kız kardeşim arkeolog Ayşe Temiz bana Bodrum'da çok yetenekli bir kemancı olduğunu söyledi. Hem çalıyor hem söylüyor, kaymak gibi. Onu aldık götürdük İsveç'e. İsveç'te çaldık, konserler yaptık, plaklar yaptık, festivaller yaptık. Sonra ne oldu? Bir gün Almanya'ya konserden konsere giderken "Jazz Podium" diye çok önemli bir müzik mecmuası aldım. En iyi dört kemancı listesine bir de baktım Salih Baysal Avrupa dördüncüsü. Listeye girenler ise dünya çapında. Bir tanesi Stephane Grappelli Belçikalı, çok meşhur, ikincisi Jean-Luc Ponty Fransız, üçüncü ise Svend Asmussen, Danimarkalı bir dostum. Salih Baysal dördüncü kemancı olarak seçilmiş.

Who else have you worked with?

Pianist Tuna Ötener came from Ankara. He also played with these friends. They studied Turkish music. So these have all set examples. Salih Baysal is someone we will never forget. My sister Ayşe Temiz, an archeologist, told me that there was a very talented violinist in Bodrum. He both played and sang, smooth as a cream. We took him to Sweden. We played in Sweden, gave concerts, made records, and attended festivals. What happened then? One day, while I was going from one concert to another in Germany, I bought a very important music magazine called "Jazz Podium". I checked the list of four best violinists, and saw that Salih Baysal was the fourth best in Europe. Those that made the list were players with worldwide reputation. One of them was Stephane Grappelli from Belgium, he was very famous. Another was Jean-Luc Ponty, a Frenchman. And the third was Svend Asmussen, a Danish friend. Salih Baysal was chosen as the fourth best violinist.

SUFİ MÜZİĞİNDEKİ NEFESLER AVRUPALILARI CEZBETTİ

PAUSES IN SUFI MUSIC ATTRACTED EUROPEANS



Başka müzisyenler de yaptığınız füzyon müziği ile ilgili sizden yardım almak istedi mi?

Amerika'nın en büyük saksafoncusu "Okay seninle birlikte çalmayı çok istiyoruz" dedi. Hala söylerler bizim Türk müziğine olan ilgilerinden dolayı. Bu ilgi bizdeki sufi müziğindeki boşluklardan kaynaklanıyor. Müzisyenler pek boşluk bırakmak istemezler, o nedenle hep çalarlar. Halbuki boşluk sana enerji verir, zihnini toparlar. Bir sonraki cümleye enstrümantal olarak nasıl cevap vereceğinizi öngörürsünüz. Ama hâlâ Türkiye'deki arkadaşlar o boşluğun farkında değiller. Camide ezan okuyan hoca bunu biliyor. Ancak oradan bile bir esinlenime yok.



Have other musicians asked you for help with the fusion music you made?

"Okay, we really want to play with you," said America's greatest saxophonist. They still say that because of their interest in Turkish music. This interest stems from the pauses in our Sufi music. Musicians don't want to have much pause, so they always play. Indeed the pause gives you energy and gathers your mind. You predict how you will respond instrumentally to the next sentence. But friends in Turkey still do not realize that pause. The imam who recites the call to prayer at the mosque knows this. But still they are not inspired from that.



İSVEÇLİ GENÇLERİ TÜRKİYE'YE MÜZİK ÖĞRENMEYE GELİYORDU

THE SWEDISH YOUTH CAME TO TURKEY
TO LEARN MUSIC



İsveç'te sizin döneminize Türk müziğiyle ilgili kurslar açtı mı?

Benim döneminde benim plaklarımı dinleyenler Finlandiya'dan, İsveç'ten Danimarka'dan Norveç'ten buraya Türkiye'ye ney öğrenmek için geldiler. Çocuklar var. Bunlar kendi ülkelerindeki kültür servislerinden kendilerine sponsor olmalarını istiyorlar ve bunun için başvuru formları dolduruyorlar. Başvuruda "Türkiye'de ney öğreneceğim, zurna öğreneceğim, darbuka öğreneceğim" diye belirtiyor mesela. Başvurulara hemen 6 ay içinde cevap veriyorlar. Bu gençler, konservatuar talebeleri ve başka aletler de çalışıyorlar. Kültürel açıdan neyi öğrenmek isteyenlere hükümet yardım veriyor. Bana gelmek isteyen bir sürü çocuklar da var. Yani Türkiye müzik için çok önemli bir yer, bir sürü farklı enstrüman var burada. Türkiye'de çok mühim zurnacılar ve darbukacılar var. Farklı davullar var ve bambaşka tekniklerle çalınıyor.

Did they open courses on Turkish music in Sweden in your time?

Those who listened to my records in my time came from Finland, Norway, Denmark and Sweden to Turkey to learn how to play the ney. There were children who did so. They asked the cultural services in their countries to sponsor them and filled in application forms to apply. In their applications, they included sentences such as "I will learn to play the ney in Turkey", "I will learn how to play the zurna", "I will learn how to play darbuka." They immediately responded to applications within 6 months. These young people were students at conservatories and also played other instruments. The government supported those who wanted to learn how to play the ney culturally. There are also a lot of children who want to come to me. So Turkey is a very important place for music. There are a lot of different instruments here. There are very important zurna and darbuka players in Turkey. There are different drums, and they are played with completely different techniques.



MEHTER TAKIMI İLE UNUTULMAZ PROJE

AN UNFORGETTABLE PROJECT WITH THE MEHTER TEAM

Eski Başbakan Bülent Ecevit'in 1998'de Türkiye'de kalmanız için destekte bulunması, Kültür Bakanlığı süreci, mehter takımının başına geçmeniz ve sonraki süreçler hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Türkiye'ye birçok defa geldim ve geri döndüm. Benim çektiğim şeyi kimse çekmemiştir. Yine bir keresinde taşınacakken Ecevit'e dedim ki ben gidiyorum. O da: "Olur mu Okay Bey ne yapıyorsunuz?" diyerek beni engelledi. Kendisine Mehter Takımı için bir şeyler yapabileceğimi söyledim. Ankara, İzmir, Selanik, Frankfurt Kitap Fuarı'nda konserler verdik. Portekiz'e gittim Mehter'le. Cemal Resit Rey'de çaldığım zaman ben Mehter'in dinleyicileri her kesimden insan geldi. Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan o zaman belediye başkanıydı. Konser sonrası "Okay Bey sen neler yapıyorsun" diyerek beğenisini ifade etti. Kendisiyle ilk tanışmam orada oldu benim.

Mehter takımının müziği sizde nasıl duygular uyandırıyor?

Savaşlarda mehter önden gider, düşmana korku salar, askere moral verir, agresivite vardır, saldırı orkestrasıdır. Buraya Yunanistan'ın en iyi saksafoncusu çağırdım geldi mehter için. Bulgaristan'ın en iyi klarnetçisi geldi. Davulcu vardı. Gitarıcı ve akordeoncu geldi mehter için. Mehter savaş orkestrası diye geçer ama biz burada Barış Orkestrası kurduk. Türk müziği hareketlidir ve çok enerjiktir. Bu konuyla ilgili çok ilginç bir anımı anlatmak isterim: Stockholme gittim, Bursa kılıç kalkan ekibi geldi. Orada kocaman bir sahne var, orada performans yapacaktı kılıç kalkan ekibi. Gelen insanlar da genellikle yaşlı kişiler, 40'ın üzerinde, 70-85 yaş arası insanlar geliyor parkta oturuyorlar. Bursa Kılıç Kalkan ekibi bir çıktı, bir giriştiler harp sahnelerine müzikle beraber. Müzik olmasına rağmen grubu izleyen insanlar nasıl panik oldu, korktular, birbirlerini ezerek kaçtılar. Böyle bir şey görmemişler yazık. Çok enteresan. Bir enerji var Türk müziğinde tabi.

What would you say about the support from former Prime Minister Bülent Ecevit to convince you to stay in Turkey in 1998, the ministry of culture process, your leading the Mehter team, and the subsequent processes?

I came to Turkey many times and I went back. Nobody has ever suffered what I suffered. Another time I was about to move out, I said to Ecevit that I was leaving. He said, "Oh Okay, you cannot do this," and prevented me. I told him that I could do something for the Mehter Team. We gave concerts in Ankara, İzmir, Thessaloniki and Frankfurt Book Fair. I went to Portugal with the Mehter Team. When I played in Cemal Resit Rey Hall, Mehter's audience from all walks of life came to listen. Our President, Recep Tayyip Erdoğan, was the mayor back then. After the concert, he expressed his appreciation by saying "You are doing incredible things, Okay". It was the first time I met him.

What kind of emotions does the music of the Mehter team evoke in you?

In battles, the Mehter team goes ahead of the army, gives fear to the enemy, and gives morale to the soldiers. They are aggressive. Mehter is an orchestra of the offensive. I invited the best saxophonist of Greece to come here for Mehter. He came. Bulgaria's best clarinetist came. There was a drummer. A guitar player and an accordionist came for Mehter. Mehter is called the war orchestra, but we established the Peace Orchestra here. Turkish music is dynamic and very energetic. I would like to tell you a very interesting anecdote on this subject: I went to Stockholm. A sword-and-shield team came from Bursa. There was a huge stage there. The sword-and-shield team was going to perform there. People who came were generally elderly people. People over 40 or between 70-85 years old came and sit in the park. The Bursa sword-and-shield team came out and started their performance of battle scenes with the music. Although this was just music, the people watching them panicked, got scared, and ran away stampeding. It's a shame they hadn't seen such a thing. Very interesting. Turkish music has energy, that's for sure.



Müziğinizde ilham kaynakları nelerdir?

Başta annem, müziği ilk ondan duydum. Folklor müziği, sufi müzik, ney, ondaki boşluklar, titreşim... Başlangıcı ve bitişi. Öbür yandan da tüm folklorlardan beslendim. Afrika folkloru. Kuşların ne güzel bağırışları var. O hayvanların bağırışları çok ilham verici, bunları duymak lazım. Bunlardan ilham alıp, bunları bilmek lazım. Bunları bilersen bestelerin, kompozisyonların, yaptığın yapıtlar başka bir değer kazanır.

Müziğinizde tarım aletleri bile kullanabiliyorsunuz. Traktör egzozu, kaplumbağa kabuğu sizin müziğinizde yıldız olabiliyor. Bu sihi nasıl başarıyorsunuz?

Bizim 4 tane traktörümüz vardı, 450 koyun 100 dönüm arazi Çatalca'da. 3 senelik ortaokulu 5 senede bitirdim. Okul biter bitmez pancar taşımaya, amele taşımaya koşardım. Atlarımız vardı, koyun kuzularımız vardı. Hayatımız tabiatla geçti, müziğe yansıyor farkında olmadan hepsi. İlle de ben bunu burada kullanacağım dersin komplekse girersin. Bu, doğaçlama gelişen bir şey.



What are the sources of inspiration in your music?

First of all, my mother. I heard my first music from her. Folklore music, Sufi music, the ney and the pauses in it, the vibration. The beginning and the end. On the other hand, I was nourished by all folklore. The African folklore. What beautiful songs do the birds have. The sound of those animals are very inspiring. We need to hear them. You need to be inspired by them and know them. If you know these, your compositions and works will gain a different value.

You can even use agricultural tools in your music. A tractor exhaust pipe or a tortoiseshell can star in your music. How do you achieve this magic?

We had 4 tractors, 450 sheep and 100 decars of land in Çatalca. I finished 3 years of secondary school in 5 years. As soon as the school was over, I would rush to carry beets and bring in workers. We had horses, sheep and lambs. We spent our lives in nature. This all reflects on music without you realizing it. If you insist to use it there, you have a complex. It's an improvised thing.

ŞİŞLİ ÇÖPLÜĞÜNDE TIRMIKLAR VE KAMYONLARLA KONSER

CONCERT WITH RAKES AND TRUCKS IN ŞİŞLİ'S DUMP SITE

Müziğinizde kullandığınız bu tür aletlere örnek başka aletler ya da cihazlar da var mı?

Traktörlerin egzozlarını değiştirmiştik. Ben de bir şef olarak onları alıştırdım, prova yaptık. Hep birden traktörleri çalıştırdık. Değişik ritimlerle, traktörlerin egzozunun ritmiyle çıkardığı seslerle harika oldu. Sonra kamyonları getirdim. Motosikletlere, arabalara gizli mikrofonlar takıyorum. Onlar bir çalgı aleti halini alıyor. Bir kamyon ya da bir traktörle çalışırsın. Tamponuna dokunursun, aynasına dokunursun, jantına dokunursun başka türlü ses çıkar. Şişli çöplüğünde yaptığım bir deneme vardı. Çöpçülerin yabaları, tırmıkları, küreklerini yere sürterek sesler çıkardık. Bir de çöp arabasının kapaklarını yan taraflarıyla çalarak sesler çıkardık.

Are there any other examples of instruments or devices of this type that you use in your music?

We changed the exhaust pipes of tractors. As a conductor, I trained them and we rehearsed. We all started the tractors. It was great with the sounds of the tractors in different rhythms. Then I brought the trucks. I install hidden microphones on motorcycles and cars. They become musical instruments. You can work with a truck or a tractor. You touch its bumper, you touch its mirror, you touch its rim, and it makes a different sound. There was an experiment I made in the Şişli Dump Site. We made sounds by rubbing the pitchforks, rakes and shovels of garbage collectors. We also made sounds by knocking the lids of the garbage truck on the sides.

SU TELEFONU VE SİHİRLİ PİRAMİT

THE WATER PHONE AND THE MAGIC PYRAMID

Sihirli piramit gibi iki icadınız var. Bunlardan başka icadınız var mı?

Yaylı bardaklar var mesela. Bardağın arkasına bir tane yay ekledim onunla çok güzel ses çıkıyor. Mala ile bir alet yaptım. Bildiğimiz işçi malası, onu büyüterek çok güzel bir alete dönüştürdüm. Motor kaskı ile yaptığım bir alet var, ona ekler koyduk. Su telefonu var. O su telefonunu daha önce başkaları yapmış, ben daha iyisini yaptım. Ben her aleti önce kendim yapmak isterim. Çünkü bu şekilde aletlerle bütünleşiyorsun.

EN BÜYÜK HAYALI "OKAY TEMİZ MÜZESİ"NI KURMAK

BIGGEST DREAM:
ESTABLISHING THE "OKAY TEMİZ
MUSEUM"

Başka projeleriniz var mı? Siz bir müzik müzesi projesinden bahsetmişsiniz.

İcat ettiğim aletlerim var. Bunları, Stockholm'deki Modern Müze almak istemişti. Sonra ben Finlandiya'da bir bayanla tanıştım, eşim oldu, çocuğumuz oldu. Ben Finlandiya'ya göç ettim. Bu aletlerden bir müze yapmak istiyorum. Sayın Cumhurbaşkanımıza da söyledim. Ben artık 82 yaşındayım bunlara ne olacağı belli olmaz. Kültür Bakanlığından biri geldi ve aletlerin envanterini çıkardı. Bütün aletler numaralandı, kataloglar yapıldı. Altı müze üstü derslik bir yapı olabilir. Workshop'lar olabilir. Afrika ve Hindistan'dan gelen hocalar var. Sirkülasyon halinde nesiller yaşar yani.

Çocuğunuzu müzik konusunda nasıl eğittiniz? Çocukların müzikle ilişkisi gelecek toplumların daha sağlıklı olmasını sağlıyor. Siz çocuğunuzu bu anlamda nasıl bir eğitim verdiniz?

Çok değerli oğlum benim için. Onun ebeliğini de ben yaptım. Bu işi bilmem ama çocuğumu aldım kendim yıkadım, getirdim annesine, şaşırdılar. Hep beraberdik. Annesi fizyoterapist. Ben oğlumla ilgilendim, Finlandiya'da 5 sene kaldım. Evin dışında müzik çalıştığımız bir mekân vardı. Davulun yanında yatağımız vardı. Kalktığımız zaman başımız davula değişiyordu. Evin dışında müzik çalıştığımız ufak bir yerd. Türk televizyonunu seyretti. Türkçe öğrendi, şimdi anadili gibi Türkçesi var. Zaten doğar doğmaz ona "hoş geldin" dedim. Okulu Türkiye'de bitirdi. Konservatuvar sınavlarında piyanoda 5 ses basılınca sınavı geçemedi. Yarı zamanlı konservatuarda okuttum. Finlandiya'da hem güneyde hem de kuzeyde iki konservatuvarı da birincilikle kazandı. Kuzeydeki eve yakın olduğu için oradaki konservatuvarı bitirdi. Hocalık teklif ettiler. Geliyor burada caz festivallerine. Geçen yıl Londra Caz Festivali'nde de beraber çaldık. Biz ona müzikleri yolluyoruz. Geliyor, çalışıyor.

You have two inventions like the magic pyramid. Do you have any other inventions?

There are spring cups, for example. I added a spring to the back of a cup. It sounds very nice with it. I made a tool with a trowel. I mean the familiar worker's trowel. I enlarged it and turned it into a beautiful tool. There is another I made with a motorcycle helmet. We put attachments on it. There is the water phone. Others had made that water phone before. But I made it better. I want to make each instrument myself first. That is how you commune with them.



Do you have any other projects? You mentioned a music museum project.

I have tools I invented. The modern museum in Stockholm wanted to buy them. Then I met a lady in Finland. She became my wife. We had a child. I immigrated to Finland. I want to establish a museum to display these instruments. I also told our President of the Republic. I am 82 years old now. It is not clear what will happen to them. Someone from the Ministry of Culture came and made an inventory of the instruments. All instruments were numbered, and catalogs were made. It could be a building with a museum in the upper floor and classrooms in the lower floor. There may be workshops. There are instructors coming from Africa and India. So, generations live in circulation.

How did you educate your child about music? Children's relationship with music makes future societies healthier. What kind of education did you provide to your child in this sense?

My son is very dear to me. I am his midwife as well. I don't know about the profession, but I took my child, washed it myself, brought it to his mother, and they were surprised. We were all together. His mother was a physiotherapist. I took care of my son. I stayed in Finland for 5 years. Outside the house, there was a place where we practiced music. We had a bed next to the drum. When we got up, our heads were touching the drum. Outside the house, there was a small place where we practiced music. He watched Turkish TV channels. He learned Turkish, and can now speak it as his mother tongue. I welcomed him as soon as he was born. He graduated from school in Turkey. During the conservatory exams, he failed when 5 keys were pressed on the piano. I sent him to a part-time conservatory. He won two conservatories in Finland, one in the south and one in the north, as the top-rated student. He finished the conservatory in the north because it was close to our home. They offered him a teaching position. He comes here for jazz festivals. We played together at the London Jazz Festival last year. We send him the music. He comes and plays.

ÖZEL EĞİTİME İHTİYAÇ DUYNANLARA TEMİZ'DEN SANAT DESTEĞİ

ARTISTIC SUPPORT FROM TEMİZ TO THOSE WHO NEED SPECIAL EDUCATION

Sanatın özgüveni geliştirmeye yönelik bir özeliği var. Siz engelli çocuklara yönelik projeler yapıyorsunuz. Bundan da bahsedersiniz?

Ben selebral palsili kişilere çaldım İsveç'te. Video olarak çekildi her şey arşivlendi. Benim yaptığım şeyi kimse yapmamıştır şimdiye kadar. 8 yaşında çocuk da vardı, 72 yaşında adam da vardı. Hepsi aynı sınıftaydılar, böyle acayip şeyler yaptık, neler neler yaptık. O kadar güzel oldu ki. O arşivler hâlen İsveç'te duruyor. Ama benden sonra gelecek kimse yok. İyi bir eğitimci olmak lazım. Pedagoji lazım. Ben pedagoji bilmem ama aileden öğrendiğim, etraftan gördüğüm kültürle ben bunu yaptım. Nasıl gösterilir, en basitine ineceksin. İşte neden Afrika çalışıyoruz. Bizim atölyemizde Afrika ritimleri var. En basitini çalışmıyorlar. Kadınlar daha iyi. Erkeklerin konsantrasyonları bozuk. Ama bir de bakıyorsun ki bir süre sonra adam kendini geliştirmiş. Bizim atölyemize 12 yıldır gelen kursiyerler var.



WORKSHOP ÇALIŞMALARI GÜRÜLTÜ KİRLİLİĞİNDEN UZAK YAPILMALI

WORKSHOPS MUST BE HELD AWAY FROM NOISE POLLUTION

Şimdi çocuk yetiştirmek için acele etmemek lazım. Çocuğu da kendi haline bırakmak lazım ve etrafta da gürültü olmayacak. AVM'lerde çocuklarla ilgili workshop yapılıyor. AVM'lerde de çocuklarla atölye çalışması yapılıyor. Bir defasında, dışarda bir AVM'de çocuklarla atölye çalışması yapacaktık. Etraftaki gürültüyü duydum ve "hayır, olmaz" dedim. Gürültü, konsantrasyonu bozar. Dışarı, içerisi veya bahçe fark etmez ama etrafta kimse olmaması lazım. Yoksa hemen bozulur konsantrasyon.

Art has a feature to improve self-confidence. You are doing projects for disabled children. Can you talk about that too?

I played to individuals with cerebral palsy in Sweden. Its filmed as a video, and everything was archived. Nobody has ever done what I have done. There was an 8-year-old child and a 72-year-old man there. They were all in the same class. We did such unbelievable things. We did a lot. It was so beautiful. Those archives are still in Sweden. But there is no one to come after me. You have to be a good educator. You need pedagogical knowledge. I do not know about pedagogy, but I did this with the culture I learned from my family and the culture I observed around. How to show it? You need to get down to the simplest. Why do we play African music? There are African rhythms in our workshop. They can't play the simplest. Women do better. Men's concentration is impaired. But you also see that after a while a man improves himself. There are trainees who have been coming to our workshop for 12 years.



Now you should not be in a hurry to raise children. You have to leave the child alone, and there should be no noise around. Workshops are held with children in shopping malls. When I was going to do an outdoor workshop with children in a shopping mall, I heard the noise around and I said no, this intervenes with concentration. It may be outdoors, indoors, a garden, but there should be no one around. Concentration is impaired immediately.

17 AĞUSTOS DEPREMİ MAĞDURU ÇOCUKLARA DARBUKA DERSLERİ VERDİ

HE GAVE DARBUKA LESSONS TO YOUNG VICTIMS
OF THE AUGUST 17 EARTHQUAKE



Deprem olduğu zaman bir firma sponsor olarak 400 tane darbuka yolladı, TIR'la geldi kocaman kamyonla. İzmit'teki depremin ertesi günü birinci haftası, onları dağıttık. 400 tane çocuk darbukaları nasıl dövüyorlar, panikle ne olduğunu bilmiyorlar; annelerini, kardeşlerini, abilerini kaybetmişler, yalnız kalmışlar. Felaket bir durumda, onlar o darbukaları dövdüler 1 ay boyunca. Çünkü enerjinin bir yandan akması lazım. Fransızlar geliyor onlar taş atıyorlar. Fotoğrafçılar geliyor, onlar fotoğraf çekiyorlar. Tiyatrocular bağırttırarak bir şey yapıyorlar. Bir-iki ay sonra, 25 kişi ile grup kurduk. AVM'lerde konser verdiler, para kazandı çocuklar.

Müziğin barışı inşa etmedeki rolü nedir?

İyi müzikse, bu bir terapidir ama farkına varmazsın. Hakikaten konserden çıktıktan sonra, "Oh be" derler "ne konserdi". Sufi müziği Stockholm'e de gelmişti, ben de oraya gittim. Mevleviler sema gösterisi yapmıştı. Yani o atmosfer, sufilerin dönüşü, çok güzel bir anı oldu. O, seni alır bir yere götürür, düşüncelerinden koparsın. Atölye çalışmalarına gelenler de öyle, en azından iki buçuk saat başka bir hayata giriyorlar. Sufi müziği barışın tesisinde çok önemli. Hint müziği de bu anlamda etkili. İnsanı daha insan olmaya yaklaştıran bir müzik.

When the earthquake happened, a company sponsored and sent 400 darbukas. They came with this huge truck. On the first week after the earthquake in İzmit, we distributed them. 400 children beat the darbukas. They didn't know what it was. They were in panic. They had lost their mothers, fathers, siblings. They were left alone. In such a disastrous situation, they beat those darbukas for a month. Because energy has to flow in a way. The French were coming, they were having them throw stones. Photographers came, they were having them take pictures. The actors got them to shout. After a month or two, we formed a band of 25 members. They gave concerts in shopping malls, and made money.

What role does music play in building peace?

If it's good music, it's a therapy but you don't realize it. After people get out of the concert, they say 'Oh, what a concert it was'. Sufi music had come to Stockholm, so I went there. The Mevlevi dervishes had performed a sema show. So that atmosphere, the whirling dance of the Sufis, was a beautiful moment. It takes you somewhere, and you break away from your thoughts. So are those who come to my workshops. They live a different life for at least two and a half hours. Sufi music is very important in establishing peace. Indian music is also effective in this sense. It is a kind of music that brings people closer to being more human.



İRAN ŞAHI PEHLEVİ İLE UNUTULMAZ ANI

UNFORGETTABLE MOMENT WITH PAHLAVI,
THE SHAH OF IRAN

Daha önce Cumhurbaşkanımızın belediye başkanı olduğu zamanda sizi dinlediğini söylemişsiniz. Verdiğiniz diğer konserlerde başka dünya liderleri ile anınız var mı?

İsveç'in eski Başbakanı Olof Palme bir keresinde biz sahne aldıktan sonra konuşma yapmıştı. İkinci anım ise İran Şahı Pehlevi ile oldu. Konservatuvarda talebeyim, 1955 senesi. Ankara Konservatuarı Klasik Müzik Bölümüne girdik. Annemle trompete geçecektik, olmadı. Konturbasa geçecektik, "trombon" dedik "boyun kısa" dediler. Geldiler, ellerimize baktılar, davulcu olacaksın sen dediler. Çok bozulmuştum. Timpanist olarak kaldım. Senenin ortasında, İranı Şahı Muhammed Rıza eşi Farah Diba'yla geldi. Okuldan bir öğrencinin karşılama grubunda olması lazım. Ama takım elbisesi de olması lazım. Bir bende takım elbise var. Hemen eve gittim. Takım elbisemi giydim, okula döndüm. Şah ve eşini ben ve solistlerden biri karşıladı. Takdim edilerek el sıkıştı. Böyle farklı bir çocukluk anım var.

Caz müziğinin ilk çıktığı haliyle şimdiki halini kıyaslarsak neler söyleyebilirsiniz? Cazın dönüşümü hakkında ne düşünüyorsunuz?

Çok geniş bir spektrum var. Acayip değişti. İşçilerin çalışırken, şarkıları çalışma temposuna uydurarak ürettikleri bir müzik türü. Müzik oralarından geldi, ta New Orleans'a. Oradan siyahiler aldılar, büyük değişimlere uğradı. Sonra Avrupa'ya taşındı, Avrupa'dan dünyanın her yerine gitti. Türk cazı, Hint cazı, Çekoslovak cazı derken farklı türlerde caz çıktı. Türk cazı denince Türk kültürü girdi işin içine. Önce klasik caz, avangart caz varken sonra rock caz, folk caz dendi. Pankcısı punkçusu, yaptığı müziğe isim koydu spektrum çok genişledi. Faydası oldu mu? Oldu. Caz bunlara örnek oldu, serbestlik, doğaçlama ve özgürlük açısından.

Daha önce Daily Sabah'a verdiğiniz röportajda caz konserlerinde bilet fiyatlarının artmasından şikâyetçi olmuştunuz. Caz müziğinin kitlelere ulaşmasındaki bu sıkıntıdan bize bahsedebilir misiniz?

Dollar Brand konser vermeden önce bilet fiyatlarına müdahale ederdi. Buraya daha önce Santana geldi. Gençler ve müzisyenler bu adamı seviyor. Çalışında bir sadelik var bu çocuğun. Komplasyona girip de müziği bozmuyor. İsveç'teki konserinde normal bir bilet fiyatı vardı. Sonra İstanbul Kuruçeşme'de konserinde ön taraflardaki bilet fiyatı 700 TL idi, kaç sene evvel. Olacak şey değil. Gençler çok pahalı olduğundan konsere giremediler. Kapitalist bir anlayış bu durum. İsveç'teyken böyle, Türkiye'ye gelince neden böyle? Bunu unutmayaacağım tabi. Bir tarafta Dollar Brand var, bir tarafta Santana var. Millet artık akıllandı, öyle fahiş fiyat konserlere gitmiyor. Bilet fiyatlarında öğrenciler de düşünülmesi.

You previously said that our President of the Republic listened to you when he was the mayor. Do you have any memories with other world leaders in your other concerts?

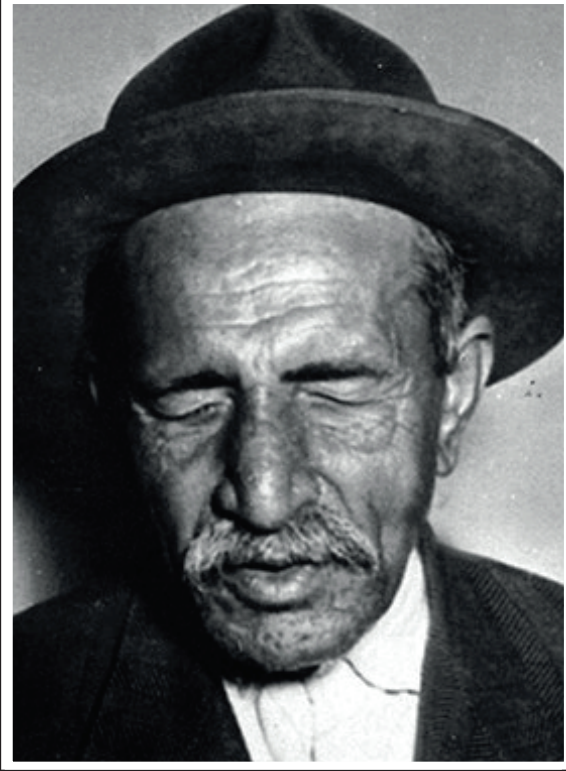
Olof Palme, former Prime Minister of Sweden, once delivered a speech after we performed. My second memory was with Pahlavi, the Shah of Iran. It was 1955, and I was a student at the conservatory. I entered the Classical Music Department at the Ankara Conservatory. I was going to switch to the trumpet. That did not happen. I was going to proceed with the double bass. That did not happen, either. We proposed the trombone. They said I was too short. They checked my hands and said I would be a drummer. I was very upset. I remained a tympanist. In the middle of the year, Mohammad Reza Pahlavi, the Shah of Iran, came with his wife Farah Diba. A student from the school had to be in the welcoming party. But the student had to own and wear a suit. It was only me who had a suit. I immediately went home. I put on my suit and went back to school. I and one of the soloists welcomed the Shah and his wife. We were presented, and shook hands with them. I have such a different memory from my youth.

What can you say if you compare the jazz music when it first came out and its current form? What do you think about the transformation of jazz?

There is a very broad spectrum. It has changed strangely. It is a type of music that workers produced by matching their songs with their working tempo. The music came from there, all the way to New Orleans. There the black people grabbed it, and it has changed a lot. Then it moved to Europe, and from Europe to all over the world. Turkish jazz, Indian jazz, Czechoslovakian jazz... There are many new and emerging types of jazz. When Turkish jazz emerged, Turkish culture got into it. First there was classical and avant-garde jazz. Then came rock jazz and folk jazz. Punks named the music they made, and the spectrum extended. Did it help? Yes. Jazz served as an example for them in terms of freedom and improvisation.

In a previous interview you gave to Daily Sabah, you complained about the increase in ticket prices in jazz concerts. Could you tell us about this problem in sharing jazz music with masses?

Dollar Brand would interfere with the ticket prices before the concert. Santana has been here before. Young people and musicians love this man. There is a sense of simplicity in this guy's work. He doesn't get into complications and spoil the music. His concert in Sweden had a normal ticket price. Then, at the concert in Istanbul Kuruçeşme, the ticket price for the front row was TL 700 many years ago. Impossible. Young people could not see the concert because it was too expensive. This is a capitalist approach. In Sweden, prices are lower. In Turkey, it is so high. Of course I will not forget this. There's Dollar Brand on one side, and Santana on the other. The people are wiser now. They don't go to such exorbitantly-priced concerts. Students should also be considered while setting the ticket prices.



AŞIK VEYSEL VE NEŞET ERTAŞ'IN YERİ ÖZELDİR

AŞIK VEYSEL AND NESET ERTAŞ HAVE A SPECIAL PLACE

Dinlediğiniz Türk sanatçılar kimlerdir?

Eskilerden dinlediklerimizi dinlemeye devam ediyoruz. Alpaylar, Salim DüNDARlar. Bunlar hep arkadaşlarımız. Salim DüNDAR damardan söyler. Hem de koşar, iyi koşucuydu. İspanyol şarkılarını da çok iyi söyler. Neşet Ertaş'ı beğenirim, severim. Neşet köylü çocuğu, tam böyle topraktan katıksız gelmiş. Tabi Türk müziğinde Aşık Veysel çok önemlidir.

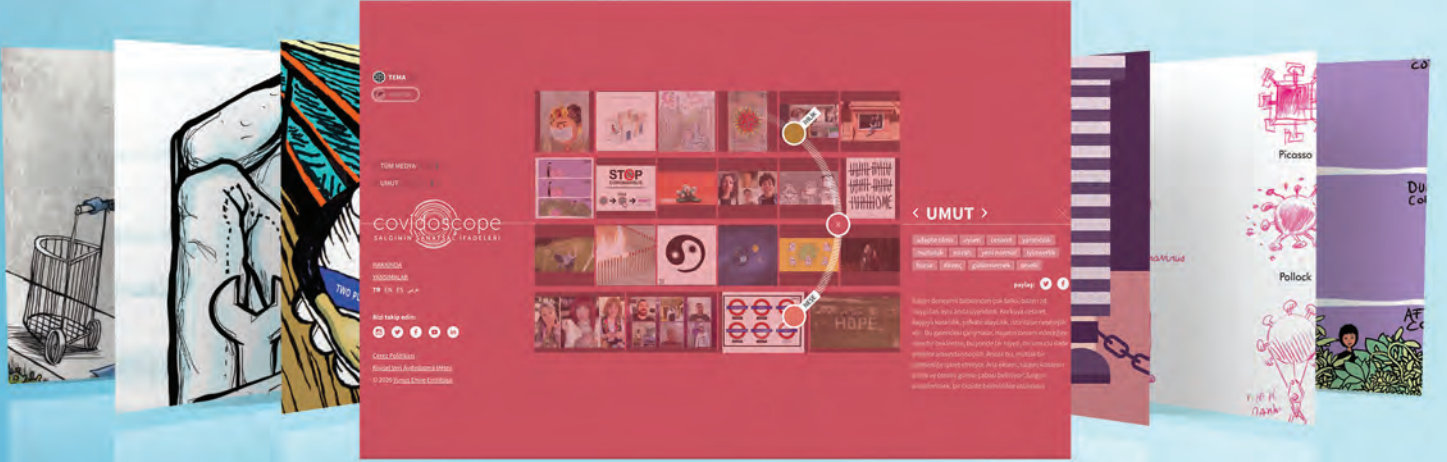
Who are the Turkish artists you listen to?

We continue to listen to whom we listened in the past. Alpay and Salim DüNDAR. They are all our friends. Salim DüNDAR sings in a melancholic way. He was also a good runner. He also sang Spanish songs very well. I love Neşet Ertaş. Neşet was a peasant boy who came from the earth purely, just like that. Of course, Aşık Veysel is very important in Turkish music.



SALGININ SANATSAL İFADELERİ

"covidoscope.org" da



Covidoscope, COVID-19 salgını etkisiyle ortaya çıkan duygusal ve sanatsal birikimi mercek altına alıyor. Yunus Emre Enstitüsü, salgın döneminde yapılmış olan estetik ve sanatsal üretimlerden oluşturduğu seçkiyle, hem ortak hem öznel deneyimleri içeren, küresel bir salgın hafızası inşa etmeyi hedefliyor. Covidoscope koleksiyonunu Türkçe, İngilizce, Arapça ve İspanyolca gezmek için covidoscope.org'u ziyaret edin.

 covidoscope.org

 [covidoscope](https://www.instagram.com/covidoscope)



“TÜRKİYE’NİN YEMEK ENSTİTÜSÜNE İHTİYACI VAR”

“TURKEY NEEDS A CULINARY INSTITUTE”

Röportaj / Interview by: Deniz Renkveren



Geleneksel ve yöresel yemek kültürleri hakkında araştırmalar yapan Şef Musa Dağdeviren, Türkiye'nin yemek kültüründe geldiği noktayı anlattı. Kurduğu Çiya Sofrası isimli restoranı ve Çiya Yayınları'yla yemek kültürü için adeta bir enstitü gibi çalışan Dağdeviren, kurulacak bir enstitünün Türk yemek kültürünün hem yurt içinde hem de yurt dışında en doğru şekilde temsil edilmesini sağlayacağını söylüyor. Dağdeviren, “Enstitünün ülkemizin yeme içme kültürüne dair araştırmalar yapmak, bu kültürü kayıt altına almak, uygulamak ve hayata geçirmek için en önemli araç olur ümidiyle kurulmasını istiyorum.” diyor.

Musa Dağdeviren is a chef who conducts research on traditional and regional food cultures. He told us about the progress Turkey has made in terms of food culture. Dağdeviren has established a restaurant called Çiya Sofrası as well as a publishing house called Çiya Publishing, thereby working like a culinary institute. He said a culinary institute to be established would see the Turkish gastronomy represented most accurately both in the country and abroad. “I want the Institute to be established in the hope that it will be the most important tool to conduct research on, record, implement and consolidate the food and beverage culture of our country,” says Dağdeviren.



Türk yemek kültürünü tüm dünyaya tanıtmak amacıyla çalışmalar yapan Şef Musa Dağdeviren, mesleğine ilk kez 5 yaşında dayısının fırınında çalışmaya başlayarak adım attı. Yemek yapmanın yanında araştırmak ve yeni şeyler icat etmek çocukluktan gelen merakları arasında yer aldı. Formülünü 7 yaşında geliştirdiği gazozu 10 yaşında satmaya başladı. Yemekler konusundaki ilk bilgisini annesinden alan Musa Dağdeviren, önce memleketi Gaziantep'te yaşayan ileri yaştaki kişilerden geleneksel pişirme tekniklerini öğrendi. Dağdeviren'in sosyal bilimler ve tarih perspektifinden yaptığı yıllar süren araştırmalar ve okumaları, arşiv ve saha çalışmaları Türk yemek kültüründe gerek kullanılan teknikler gerekse malzemeler ve araç gereç konusunda, birçok bilinmeyi ortaya çıkardı.

Delivering efforts to introduce the Turkish food culture to the whole world, Chef Musa Dağdeviren started his career at the age of 5 when he began working in his uncle's bakery. Besides cooking, researching and inventing new things were among his childhood interests. He developed his own soda pop formula at the age of 7 and started selling it at the age of 10. He got his first set of knowledge on food from his mother. Musa Dağdeviren first learned traditional cooking techniques from elderly people living in Gaziantep, his hometown. Through years of research and reading, coupled with archive and field studies from the perspective of social sciences and history, Dağdeviren uncovered many unknown facts in terms of the techniques used in Turkish gastronomy as well as the materials and equipment.





Tarih, siyaset, edebiyat, folklor, yazılı eski kaynaklar ve mutfak kültürü hakkında araştırmalarına devam eden Dağdeviren, bu alanlarda 10 binlerce kitap, dergi ve belge de dâhil muazzam bir koleksiyona sahip. Sovyetler Birliği, Çin, İran, Irak, Suriye ve Balkanlar gibi coğrafyalarda yaptığı seyahatlerde bu bölgelerin kültürünü inceledi. İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Almanca yayımlanan *The Turkish Cookbook (Türk Yemekleri Kitabı)* hâlâ dünya genelinde en çok satan yemek kitapları arasında. “Yemek antropoloğu” olarak nitelendirilen ünlü şef, bu zamana kadar Gaziantep’ten İstanbul’a kadar birçok şehirde farklı restoranlarda ve fırınlarda çalışarak mesleğinin inceliklerini öğrendi ve önce 1987’de geleneksel yemekleri de sunduğu Çiya Kebab’ı açtı. 1998’de açtığı Çiya Sofrası isimli restoranında geleneksel yemek çeşitlerini çoğalttı ve ülkemizin yemek coğrafyasının farklı tatlarını, kültürlerini insanlarla buluşturdu. Çiya Yayınları ise on beş yıldır “*Yemek ve Kültür Dergisi*”nin yanı sıra çok sayıda kitapla yemek kültürünün tarihi, sosyal ve psikolojik derinliklerini açığa çıkarmaya devam ediyor. Osmanlı Türkçesinde yayımlanmış ilk basılı yemek kitabı *Melceü’t Tabbâhîn (Aşçıların Sığınağı)* ilk kez günümüz Türkçesiyle Çiya Yayınları tarafından yayımlandı. Dağdeviren şimdi yaptığı araştırmalar, özel koleksiyonu ve engin birikimine dayanarak bir yemek enstitüsü kurmak istiyor.

Musa Dağdeviren kendisiyle yaptığımız keyifli röportajda Türkiye’nin geleneksel ve yöresel yemek kültürü hakkında önemli bilgiler paylaştı.

Dağdeviren continues his research on history, politics, literature, folklore, ancient written sources and culinary culture, and has a collection of tens of thousands of books, magazines and documents in these fields. He travelled through the Soviet Union, China, Iran, Iraq, Syria, and the Balkans to study the culture in those regions. Published in English, French, Spanish and German, The Turkish Cookbook is still among the bestselling cookbooks worldwide. The famous chef is dubbed as a “food anthropologist”. He learned about the fine details of his profession by working at various restaurants and bakeries in many different cities ranging from Gaziantep to Istanbul, and then opened Çiya Kebab in 1987 to serve traditional food. In 1988, he opened his restaurant Çiya Sofrası, increasing the number of traditional dishes he served and offering customers different tastes and cultures from the culinary geography of our country. Çiya Publishing, on the other hand, continues to reveal the historical, social and psychological depths of culinary culture through numerous books as well as the Yemek ve Kültür (Food and Culture) magazine for fifteen years. Melceü’t Tabbâhîn (The Shelter of Cooks), the first printed cookbook in Ottoman Turkish, was first published in modern Turkish by Çiya Publishing. Dağdeviren now wants to use his research, collections and all his knowledge to launch a culinary institute.

Musa Dağdeviren shared important information about Turkey’s traditional and regional food culture in a pleasant interview we did with him.



Hayat hikâyenizden biraz bahseder misiniz? Nasıl bu mesleğe karar verdiniz?

Anne tarafım fırıncı, baba tarafım ise bahçıvandı. Benim meslek anne tarafından geliyor. Yani fırının içinde doğdum desem yeridir. 5 yaşından bu yana bu işin içerisindeyim. Yaşadığım bölgede fırın, kasap, manav, kebabçı, nohut dürümcüsü hep iç içeydi, birbirlerinden alış veriş yapıp birbirlerini beslerlerdi. Burada edindiğim bilgiler mesleğe merakımı daha da artırdı, özellikle fırından çıkan ekmekler, çörekler, tepsi yemekleri benim için mahallenin kimlik kartlarıydı. Gençlik yıllarına kadar Gaziantep, Nizip'teydim. Oradan İstanbul'a geldim.



Can you tell us a little bit about your life story? How did you select this profession?

My mother's family had a bakery and my father's family were gardeners. My profession is inherited from my mother's side. I wouldn't be wrong if I said I was born in a bakery. I have been in this business since I was 5 years old. The baker, the butcher, the greengrocer, kebab shop, the chickpea wrapper in the area where I lived were in close proximity. They used to shop from each other and feed each other. The information I gained there further increased my curiosity for the profession. Particularly the breads, buns and tray dishes made in the oven were the ID cards of the neighborhood for me. I lived in Gaziantep's Nizip district until I was a young adult. Then I came to Istanbul.

“YEMEĞİN MİLLİYETİ DEĞİL, COĞRAFYASI OLUR”

“FOOD DOES NOT BELONG TO A NATIONALITY BUT A GEOGRAPHY”

Peki, günlük hayatınıza, meslek hayatınıza, mesleğinize yön çizen en temel ilkeniz nedir? Anadolu mutfağı ibaresine karşı çıkıyorsunuz. Peki, doğrusu ne olmalı?

Anadolu mutfağı sözcüğüne karşıyım. Yani Türk mutfağı yerine Anadolu mutfağı demek bunun bizim renkliliğimizi gösterdiğine inanmak ya da kırsaldaki insanı küçümsemek adına kullanılan bir ifade gibi geliyor. Birçok kaynakta Anadolu sözcüğünün anlamı Doğu demektir. Kökeninin de Rumca olduğunu görürüz. Peki, Trakya, Ege ya da Karadeniz Anadolu'su var mı? Bu bölgelerde bu sözcüğü kullanır mıyız? Bu gerçek de bize, ülkemiz coğrafyasının Anadolu'nun bir parçasını ifade ettiğini gösteriyor, bütünü değil. İlerde yemek kültürümüzle ilgili Laz ve Kürt yemekleri ile ilgili çalışmalar yapılırsa yine Türkiye coğrafyasının içinde yer alan coğrafyadan söz edilir. Yabancılaşma kültürümüzü kontrol altına alır, yönlendirir ve kendi bilgisini böyle empoze eder. Mesela, “al dente, poche, nuar, contranuar, bonfile” gibi tanımlamalar... Nasıl yabancılaştığımızı yemek isimlerinden görebiliriz. Yeme içme ile ilgili görüş, dünyanın her tarafında “geleneksel veya klasik yemekler” ve “yerel, bölgesel veya yöresel yemekler” şeklindedir. Bizde Anadolu, Selçuklu, Hitit, Mevlana ya da Osmanlı mutfağı ayrımı ticari olarak suiistimal ediliyor. Kitabımı İngilizce Türk Yemekleri Kitabı (The Turkish Cookbook) olarak adlandırdım. Neden? Bu kitap Türkiye'de Türk Yemekleri Kitabı şeklinde çıksaydı komik olurdu. Türkiye'de çıksaydı bence “Yerel Yemeklerimiz ve Geleneksel Yemeklerimiz” olması gerekirdi.

What is your basic principle that guides your daily life, professional life and profession? You are against the phrase 'Anatolian cuisine'. Well, what should be the correct use?

Yes, I am against the phrase 'Anatolian cuisine'. I mean, saying Anatolian cuisine instead of Turkish cuisine feels like it is used to believe that it shows our colors or to belittle the people in the countryside. The word Anatolia means East in many sources. We see that the origin of the word is Greek. Well, is there a Thrace, Aegean or Black Sea Anatolia? Do we use this word in those regions? This shows us that our country's geography refers to a part of Anatolia, not the whole. If new studies on the Laz and Kurdish food cultures will be done in the future, it means we are still talking about the geography that falls within the geography of Turkey. Alienation takes control of our culture, directs it and imposes its own knowledge in this way. For example, definitions such as “al dente, poaching, noix, contre-noix”, sirloin steak... We can see how we become alienated from food names. The views on eating and drinking are in the form of 'traditional or classic dishes' and 'local or regional dishes' around the world. In our country, the difference between Anatolia, Seljuk, Hittite, Mevlana or Ottoman cuisine is commercially abused. I called my book The Turkish Cookbook in English. Why? It would be funny if it was called Türk Yemekleri Kitabı, the exact translation of the English name, in Turkey. I think it should have been called “Our Local Dishes and Our Traditional Dishes” if it was to be named in Turkish.

İlk yaptığınız yemek neydi? Bir özel hikâyesi var mıdır?

Çocukluğumda fırında çalışırken “kıkırdaklı ekmek” diye hatırladığım çok lezzetli bir yiyecek yapardık. Kuyruk yağı eritilir, süzülür, süzildükten sonra kalan kızarmış kuyruk yağı parçalarına kıkırdak denir. Bu kıkırdakları küçük küçük hamurların içine katar ve pişirirdik. Bunlar hamurun içinde çok lezzetli olur ve ktır ktır kalırdı. O yüzden zaten buna kıkırdaklı ekmek derdik. Herkes kıkırdaklarını fırına getirirdi. Çoğunlukla bu sabahları tüketilirdi. Kahvaltı pek bilinmezdi bizim oralarda, yemek yenilirdi ya da kıkırdaklı ekmek.

What was the first dish you cooked? Is there a special story?

When I was working in the bakery in my childhood, we used to make a very delicious food that I remember as “cartilaginous bread”. The tail fat is melted and then filtered, and the fried pieces of tail fat after filtering are called cartilage. We would add small pieces of these cartilages into dough and bake them. These would be very tasty in the dough and would remain crispy. That's why we would call it cartilaginous bread. Everyone would bring their cartilages to the bakery. It was mostly consumed in the mornings. Breakfast was not very popular in our hometown. People would eat either regular dishes or cartilaginous bread.



“BİR USTANIN YAPTIĞI YEMEK ANCAK TAKLİT EDİLİR”

“A DISH MADE BY A MASTER CHEF IS ONLY IMITATED”

“El alma kültürü” vardır bizde. Siz de bir ustanan el aldınız mı?

“El alma kültürü” kendi coğrafyanda, kendi bölgede, kendi ailede, yetişmiş olduğun ortamda oluşur, kimlik kazanır. Genel olarak hiçbir ustanın yaptığını bir ikinci usta yapamaz, ama becerilerini öğrenerek el alınır. Mesela bizim ailede annemin yemekleri konuşulurdu. Annem o bölgede yapılan ve Batı’da çok bilinmeyen yumurtalı bakla diye bir yemeğimizi çok çok güzel yapardı. Bu yemek şubat, mart aylarında yapılır. Annemin ölümünden sonra o yemeği yeğenlerim, ablam, kardeşlerim ya da ben hiçbir zaman artık annem gibi yapamıyoruz. Ama ondan gördüğümüz ve izlediğimiz kadariyle onun becerisini devam ettirmeye çalışıyoruz. Mesela kaynanam yoğurt yapar, eğer yoğurt tutmamışsa elini bir suya sokar ve parmak uçlarını tase daldırır, o tutmayan sütün üstüne tırnaklarının ucuyla silkeler suyu ve tekrar kapatır. 4-5 saat sonra bakarsın tutmuş. “Anne sen bunu nasıl yaptın?” diye sorduğumda, “Bilmiyorum ki annemden öyle gördüm” der. Oradaki kimyasal bir reaksiyon, onu devreye sokuyor. Zaten derleme çalışmalarım, kendi ailemin dışında, hafızası yerinde olan 80- 90 yaşındaki yaşlı insanlarla oldu. Birçok bilgiyi onlardan öğreniyorum.

We have a “culture of taking hand”. Did you take a hand from a master?

The “hand-taking culture” occurs in your own geography, in your region, in your own family, in the environment in which you grew up, and assumes an identity there. In general, another master cannot do what a master does, but by learning his skills, you may take a hand. For example, my mother’s dishes were very popular in our family. My mother used to cook a dish called broad bean with eggs, which is not well known in the west but is popular in that region. This dish is cooked in February and March. After my mother’s death, neither my nieces, sister and siblings nor I can cook it like my mother. Based on what we saw and watched from her, we try to maintain her skill. For example, my mother-in-law makes yoghurt. If it is not fermented, she puts her hand in water and dips her fingertips into the bowl, then shakes the water onto the non-fermented milk with the tips of her nails and covers the top of the container again. You will see that it is fermented in 4-5 hours. When I ask, “Mom, how did you do this?”, she says, “I don’t know. I just saw my mother doing it.” A chemical reaction there puts fermentation into action. Anyway, my compilation work has included 80 or 90-year-old people with good memories, outside of my own family. I learn a lot from them.



YEMEK KÜLTÜRÜ İNSANLARI BİRBİRİNE BAĞLIYOR

FOOD CULTURE CONNECTS PEOPLE

Mutfak kültürüne günlük yaşama dair ilkeler ve geleneğe ait bilgiler var mıdır çocuklarınıza ya da etrafınıza aktardığınız?

Yeme içme ile ilgili en çok, sofrada biri kūs olduğu zaman ya da yemek istemediğinde ailenin kızgınlıkla “zıkkımın kökünü ye” dediğini biliriz. O ailenin birlikteliğinin dağılmaması ve küskünlerin barıştırılması için tandır başında tütsü yakılırken, “tandırın başı, tütsü ile gelsin bayram aşısı” gibi sözler söylenir. Belli günlerde ölen yakınlarını anmak için mahlep çekirdeğinin dış kabuğu ya da tereyağı kızartıp kapılardan o koku salınır. Bölgelerde yatır gibi yerler varsa rüyada ölen bir yakınına gördüğünde mutlaka mercimekli aş ya da lokma istiyordur inancıyla yatıra yemek götürülür. Birçok bölgemizde sebil geleneği can çekişse de özellikle Doğu Akdeniz ve Güneydoğu bölgelerinde hâlâ devam eder. Özellikle bu bölgelerde sebillerin olmazsa olmaz içeceği meyan şerbetidir. O şerbetçiler sebilin verildiği evin ya da işyerinin kapısının önünde “Sebili sahibinin hayrı/ruhu için” diyerek nara atar. Narayı duyan kâse, maşrapa, sürahi getirir ve şerbet alır. Kimi yerlerde cuma günü dağıtılır. Türkiye’de her bölgemizin Müslüman, Hristiyan, Ermeni, Yahudi gibi her kültürün halen yaşayan müthiş zenginlikleri var. Paskalya, çörek, hamursuz gibi hâlâ yaşayan zengin lezzetler var. Hıdırellez’de koyuncu, kış boyunca bağ bahçe ve meralarda hayvanlarını otlatmış için yöre halkıyla helalleşmek için 6 Mayıs gününün sütünü ya da o süttten yaptığı hoşmerim tatlısını dağıtır veya erkek kuzudan dolma yapıp ahalîye dağıtır. O gün yapılan lokmaya ya da yemeğe yoksuldan en zengine kadar her evden bir şey eklenir. Böylece kötülüklerden kurtulacağına inanılır. Uygarlıkların bize bıraktığı müthiş gelenekler var. Tabi ki ben bütün bunları derlerken hem çocuklarıma hem de bütün yakın çevremle paylaştığım gibi dergideki yazılarımda da bütün okurlarımla paylaşmaya gayret ediyorum.

Do you have any information about the culinary culture and the principles of daily life and tradition that you convey to your children or to those around you?

About eating and drinking, we know that most of all, when someone is vexed with somebody around the table or does not want to eat, the family angrily says, “eat the root of oleander”. While incense is being burned by the tandoor to preserve the unity of a family and to reconcile the resentful, phrases such as “at the head of the tandoor, let the festival food be eaten in joy thanks to this incense” are recited. On certain days, the outer shell of the mahaleb kernel or butter is fried and that smell is released from the doors to commemorate the relatives who died. If there are holy places such as the tomb of a saint in the region, when people see a dead relative in their dream, they definitely believe the saint is asking for lentil meal or a ‘lokma’. Although the ‘sebil’ tradition, I mean the free distribution of drinks, is dying in many regions, but it still continues in the Eastern Mediterranean and Southeastern regions. Particularly in those regions, the indispensable drink distributed during sebil is licorice sherbet. The sherbet men shout in front of the door of the house or workplace where sebil is distributed, reciting “For the good/spirit of the sebil distributor”. Hearing the cry, people bring their bowls, mugs and jugs and take sherbet. In some places, it is distributed on Fridays. In Turkey, each region and each culture such as Muslims, Christians, Armenians and Jews represent a terrific richness. There are rich flavors such as the Easter bread in Easter, and the matzo in Passover that are still alive. In Hıdırellez, the sheep keeper distributes the milk he milks on May 6 or the hoşmerim dessert he makes from that milk to settle their debts to the people of the region as he grazes his animals in the orchards and pastures of those people throughout the winter, or he makes meat-stuffed dishes from a male lamb and distribute it to the people. Something from every household, from the poorest to the richest, is added to the lokma or dish made that day. Thus, it is believed that evil will be avoided. There are great traditions that civilizations have left us. Of course, while I am compiling all these, I try to share them with all my readers in the magazine, as I share them with both my children and my friends.



YARDIM İLE REKLAM YAPILMAZ

CHARITY SHOULD NOT BE ADVERTIZED

Kurban mutlak ve mutlak muhtaç insanlara yönelik yapılmış bir ibadet. Ramazanlarda mesela markalar iftar veriyoruz ya da yardım ediyoruz diyor. Yardım edilen şey reklama girmez. Nerede olursa olsun bu etik değil. Bayramlarda yoksul ailelere gıda yardımı yapılır, çocuklara kıyafetler alınır. Yardım yapanlar kendilerini ifşa etmezler. Mesela bir yardım geleneğimizden daha söz edeyim. Safranbolu'nun İslamköy adında bir köyü var. Bu köyde keşkek pişirmek için fırıncılık geleneği vardı yirmi yıl öncesine kadar, şimdi yaşıyor mu bilmiyorum. O köyde yaptığım bir derlemeyi aktarmak isterim: Bir fırın düşünün, yılda sadece bayramlarda yani 7 gün açık, sadece fırın keşkeği için. Keşkekler evlerde yarma buğday ve etle hazırlanır ve fırıncıya teslim edilir. Bu bayramlarda sabah yemeği olarak tüketilir. İşin ticari boyutunu düşünmeyin, nasıl güzel bir şey yapılıyor buna odaklanmamız lazım. Keşkek yapamayan insanlara keşkek malzemesi de dağıtılırdı.

Sacrifice is absolutely a ritual to help needy people. For example, various brands advertise that they give iftar or do charity during Ramadan. Charity should not be advertised. It is not ethical, no matter where it is. Food aid is given to poor families, and clothes are bought for children on religious festivals. Charitable people do not expose themselves. Let me tell you about another charity tradition. Safranbolu has a village called İslamköy. There was a bakery tradition to cook keşkek in this village until twenty years ago. I don't know if it is alive now. I would like to quote a compilation I made in that village. Imagine a bakery that is only open on religious holidays, that is, 7 days a year. Only to bake keşkek in the oven. Keşkek is prepared at home with split wheat and meat, and delivered to the baker. It is consumed as a morning meal on religious holidays. Do not think about the commercial aspect of the business. We should focus on how beautiful a tradition this is. People who could not afford preparing keşkek were also distributed with the ingredients so that they could prepare their own keşkek.



OSMANLI TÜRKÇESİNDE YAYIMLANMIŞ İLK BASILI YEMEK KİTABI

THE FIRST PRINTED COOKBOOK PUBLISHED IN OTTOMAN TURKISH

Kitabınızın hazırlık sürecinden bahsedebilir misiniz? Nasıl bir fikirle doğdu?

Kitap için oturup özel bir hazırlık yapmadım. Aslında çocukluğumdan itibaren yaşadığım çevre ve meslek birikimim yakın zamanda yayımlanan *Turkish Cookbook* adlı kitabımın içeriğini oluşturdu ve içini doldurdu. 1986 yılında Çiya Kebabı açtığımızdan itibaren bazı şeylerin farkına vardım. Mesela ülkemizin klasik yemekleri ve geleneksel yemeklerinin küçümsendiğini o yıllarda gördüm. Pizza yersen hamburger yersen çağdaş oluyorsun, lahmacun, pide yersen ya da kelle paça içersen az gelişmiş oluyorsun gibi bir bakış vardı. Ben onlara “kent soyluları” diyorum, bu yaklaşım da bu kesime ait bir tavrıdır. Bir manken lahmacun yerken basına yansırsa eğer, olay olur ve küçümsemek için manşete taşınırdı. Ben o sıralar saha çalışmaları yapıyordum ve bu tür olaylarla karşılaştığımda kendi mutfağımızı anlamak, uygulamak ve tanıtmak adına bir şeyler yapmak istediğim daha çok derinleşiyordu. 1990’lı yıllardan itibaren dünyada olduğu gibi ülkemizde de yemek içmek konusu çok konuşulur, tartışılır bir hâldeydi. Ben de sık sık ülkemizin farklı yerlerindeki üniversitelerde bu konuda yapılan sempozyumlara katılıyor, konuşuyorum ve izliyordum. Ve o zamanlardan itibaren fark ettiğim bir şey var, ülkemiz kesin olarak yeme içme konusunda araştırmaların yapılacağı, kayıt altına alınacağı günümüz koşullarında uygulanabilir üretilebilir hale getireceği bir mutfak enstitüsüne muhtaç. Enstitünün ülkemizin yeme içme kültürüne dair araştırmalar yapmak, bu kültürü kayıt altına almak, uygulamak ve hayata geçirmek için en önemli araç olur umidiyle kurulmasını istiyorum. Ve ben eğer bir gün mümkün olur da enstitü kurulursa aktarabileceğim çalışmalarımı, deneyimlerimi ve bilgilerimi derleyip topluyorum. O nedenle kitap aslında bir yandan hazır hale gelmişti bile. Dolayısıyla Phaidon Yayınevi’nen bu konuda teklif geldiğinde ben çoktan hazırdım.

Can you talk about the preparation process of your book? How did the idea occur?

I didn't just sit down and make any special preparations for the book. In fact, my environment and my professional experience since my childhood created the content of and filled my recently published book, *The Turkish Cookbook*. Since we opened Çiya Kebab in 1986, I have grown aware of certain things. For example, I saw that our country's classic dishes and traditional dishes were underestimated. There was a view that if you ate pizza or hamburgers, you were modern but if you ate lahmacun, pide or kelle paça soup, you were primitive. I called them the “urban nobles”. This attitude belonged to people in that segment. If a model was reported in the press while eating lahmacun, it would be an issue and make the headlines to belittle that model. Around that time, I was doing fieldwork and when I encountered such cases, my desire to do something to understand, apply and promote our own cuisine was getting deeper. Since the 1990s, gastronomy has been widely discussed and addressed in our country as well as in the world. I was frequently attending, speaking at and watching symposia held on this subject at universities in different parts of our country. And there is something that I have noticed since then: Our country is in an absolute need for a culinary institute where research is done on culinary cultures and the findings are recorded and implemented under modern conditions. I want the institute to be established in the hope that it will be the most important tool to conduct research on, record, implement and consolidate the food and beverage culture of our country. And I compile and collect my studies, experience and knowledge that I can transfer if the institute is established one day. Therefore, the book was actually ready. Thus, I was ready when Phaidon Publishing made an offer on the matter.



Ürünleri mevsimine göre kullanmak neden önemlidir?

Ürünlerin mevsimine göre kullanılmasını çok önemsiyoruz. Nedeni de şudur: mevsiminde yetişen sebze ya da meyveler doğal koşullarında yetişmiştir. Toprak ona hazırdır, hava ona hazırdır ve ona karakterini verirler. Dolayısıyla siz de aslında o dönemde onu yemek için hazırsınız. Ve vücuda vereceği sağlık en üst düzeydedir. Mevsim dışı üretilen sebze ve meyvelere doğal olmayan koşullar oluşturmak zorundasınız. Ne o tadı bulursunuz ne de o faydayı. Slogan: "Mevsiminde ye."



Why is it important to use products of the season?

We care very much that the products are used in their season. The reason is simple: Vegetables or fruits grown in their season are grown under their natural conditions. The earth is ready for them, the weather is ready for them, and they give them character. So you're actually ready to eat it at that time. And the health it will give to the body is at the highest level. You have to create unnatural conditions for out-of-season vegetables and fruits. You neither find that taste nor that benefit. The slogan is "Eat everything in its season."

"DERGİ ENSTİTÜ GİBİ ÇALIŞIYOR"

"THE MAGAZINE WORKS LIKE AN INSTITUTE"

Kitap yazma fikri nasıl ortaya çıktı? Enstitü kurma çalışmalarınız hâlâ devam ediyor mu?

Kitap yazma fikrim vardı ama zamanlama açısından henüz düşünmüyordum. Phaidon'un teklifi bunu acilen gerçekleştirmemi sağladı. Dünyaca saygın ve ünlü bir yayınevi olduğu için bu teklifi kabul ettim. Kitap ilk önce İngilizce yayımlandı. Ben bu kitap için bin iki yüz tarif gönderdim yayınevine. Turkish Cookbook'da 550 tarif var. Bunun devamı da gelecek. Kitap çıktıktan yaklaşık 8 ay sonra Fransızca, İspanyolca ve Almancası yayımlandı. Ve kitap dünyada, her yerde önemsenen on kitap arasına girdi. Birçok ödül aldığı gibi en fazla satılan kitaplar arasında olması da ayrıca bir gururlandığımız bir durum.

How did the idea of writing a book come about? Are you still working on establishing an institute?

I had the idea to write a book, but I wasn't planning it at that time. Phaidon's proposal made me realize it urgently. I accepted this offer because it is a world-renowned and famous publishing house. The book was first published in English. I sent 1,200 recipes to the publishing house for this book. There are 550 recipes in the Turkish Cookbook. This will continue. Approximately 8 months after the book had been published, it was published in French, Spanish and German. And the book has become one of the ten most respected books in the world. The fact that it has received many awards and is among the best-selling books also makes me proud.





“ENSTİTÜ KURMA FİKRİNDEN VAZGEÇMEYECEĞİM”

“I WILL NOT GIVE UP ON THE IDEA OF ESTABLISHING AN INSTITUTE”

Allah bana güç verdiği müddetçe enstitü kurma fikrimden vazgeçmeyeceğim. Bu dönemde dergi çıkarmaya devam ediyoruz. Para kazanan hatta kendini çevirebilen bir dergi bile değil ama biz lügatimize ne kadar katkı sağlarız diye uğraşıyoruz. Aslında içeriklerine bakarsanız dergi enstitü gibi çalışıyor. 62 sayı, tam 15 yıldan bu yana çıkıyor. Bu konuda gerek dergi çalışanları gerek yayın kurulu olsun çok değerli bir ekibimiz var. Yeme içme ile ilgili derleme sözlüklerindeki tüm terimleri, sözcükleri tarayıp dergide yayımlamaya başladık. A'dan başladık ve E'deyiz şu an. Bunu hazinemiz gibi düşünün. Kitap için ise Osmanlı dönemine ait kaynaklarda neler var neler yok bunlarla başlayalım dedik. Aynı şekilde Cumhuriyet'in ilk yıllarında çıkan kitaplardan, şu ana kadar 8 kitap yayımladık. 3 tanesi çeviri kitap, Batı dillerinden, 4 tanesi eski Türkçeden çeviri ve aynı zamanda kendi orijinal metni var hem de Latincesi. Sırada yaklaşık 15-20 tane daha yayımlayacağımız kitap var. Önce Osmanlı dönemi sonra Cumhuriyet döneminde yeme içmeye dair geçmişteki okullardaki çeşitli talimnâmeler var. Mesela dolmanın talimnâmesi var. Belediye tarafından lokantalara yönelik hazırlanan 1908 yıllarına ait talimnâmeler var. Sadece kömür ile mangal kömürünün taşıdığı ile ilgili cezaları, meşe değil de zeytinden yapıldığındaki cezasına varıncaya kadar muhteşem şeyler var. Büyük kaşık ile küçük kaşığı farklı köyler yapıyor. Demirden mutfak eşyalarını yapan köyler var. Erişte kesme bıçağı vardır şimdi arayın, sorun bulabilecek misiniz? Tas kebabının adı nereden geliyor? Kebab sözcüğü bir tekniğin adı. Kebab sadece Adana kebab, Urfa kebab demek değil. Tas kebabı da taşın içinde su değmeden kurudan pişirilen kebab. Bunun bir tenceresi ve kapaklı tası vardır. Ama şu an yok. İstanbul birçok medeniyete başkentlik yapmış dünyanın en gözde on şehrinde bir tanesi. İstanbul mutfağında var olan, gerçekte tas içinde pişirilen kuşbaşı et, günümüzdeki hâliyse salçalı su içinde haşlanmış et parçaları, kızarmış patates veya patates püresiyle yapılıyor. Bu salçalı sulu tas kebabı ile mi İstanbul'u tanıttacaksınız? Bunun için enstitü şart.

As long as God gives me strength, I will not give up on my idea of establishing an institute. We continue to publish the magazine during this period. It is not a magazine that makes money or even affords its own costs, but we are struggling to see how much we can contribute to our terminology. Actually, if you look at the contents, the magazine works like an institute. 62 issues have come out in the last 15 years. In this regard, we have a very valuable team, both magazine staff and the editorial board. We started scanning all the terms and words in the compiled culinary dictionaries and publishing them in the magazine. We started from A, and we are at E now. Think of it as our treasure. For the book, we thought what the sources of the Ottoman period are. We thought it would be a good idea to start with them. Likewise, we have published 8 books so far from the books published in the first years of the Republic. Three of them are books translated from the Western languages. 4 of them are translations from old Turkish, with texts in both their own original language and in Latin. Next, we have about 15-20 other books that we will publish. There are various instructions in past schools regarding gastronomy, first in the Ottoman period and then in the Republican period. For example, there are instructions for dolma. There are instructions from 1908 prepared by the municipality for restaurants. There are great things such as penalties for adulteration of charcoal and peat charcoal, when it is produced from not oak tree but olive tree. Big spoons and small spoons were made in different villages back then. There were villages that made iron kitchenware. There is a noodle cutting blade. Search for it now - can you find it anywhere? Where does the name of Tas Kebab come from? The word kebab is the name of a technique. Kebab is not just Adana kebab or Urfa kebab. Tas kebab is a kebab cooked in a bowl without any water in it. It has a dedicated pot and a bowl with a cover. But they are not available now. Istanbul is one of the ten most popular cities in the world and was the capital of many civilizations. Tas kebab is a part of Istanbul's cuisine, consisting of chopped meat cooked in a bowl. In our day, it is done with boiled meat pieces, fried potatoes or mashed potatoes cooked in a mixture of water and tomato paste. Are you going to promote Istanbul with this tas kebab cooked in tomato paste and water? An institute is a must to prevent that.



“DERLEDİĞİM 115 ÇEŞİT TARHANA VAR”

“THERE ARE 115 KINDS OF TARHANA I HAVE COMPILED”

Tarhanaya dair araştırmalar yaptınız mı? İlk tarifi nasıldır? Kaç çeşit tarhana var?

Benim tamamen derlediğim 115 çeşit tarhana var. Balkanlar'da Yunanistan'da hatta Kafkasya'da, Orta Doğu'da tarhana büyük bir kültür. Ama bizim coğrafyamızda, ülkemizde ise yoğurttan yapılan yüzlerce çeşidi var. Tarhananın hangi bölgede kullanılmaya başladığını tespit etmek çok kolay değil. Beslenmemiz de evrile evrile geliyor. Buğdayın kullanımı bile evrilmiştir. Buğdayın ateşle hafifi pişirilmesiyle yendiğini biliyoruz. Ama yirmi bin otuz bin yıl öncesine gitmek gerekiyor. Başlangıç olarak kurutma tekniğini kullanmak lazım. Çünkü bozuluyor ürünler. Sadece tarhana için geçerli değil. Et de kurutulup ya da ateşte pişirilip saklanıyor. Daha uzun dayansın diye kuyulara gömülüyor. İster Zambiya'da olsun, ister Güney Afrika'da olsun, ister Malatya'da olsun hiç fark etmiyor. Annem de dâhil yaşlı insanlardan gördüğüm, nohut ve mercimek gibi yemekler eğer çoksa o yemeği süzüyorlar ve sıkıp kurutuyorlar. Salça, kelimesi bize başka yerden geliyor. Bizim tarhanamız da dâhil tarhana çoğunlukla halen salçasız yapılıyor. Ağırıklı olarak yoğurt, yarma, buğday ve nane var. İlk temel malzemeler mısır, arpa, yoğurt ve un. Soğan sarımsak ekleyen de var. Kemikle kaynatılan var. Tereyağı pişirirken ekleniyor. Büyükbaş hayvan yoğurdu ile, neredeyse daha yaygın olan koyun yoğurdu ile yapılan var. Bir toz tarhana çeşidi var, bir de yarma buğday ya da mısır yarmasından yapılan tarhana var. Sütü yapılan, erikli yapılan tarhana çeşitleri de var. 120 tarhanamız varsa 20 tanesi salçalı çıkar. 19 yy'da domates, biber geliyor ve farklı çeşniler girmeye başlıyor. Büyük çoğunluğu halen orijinal tarife sadık. Bu tür kaynaklarla ilgili bizim tarhana Bizans bulamacı mı yoksa Türkiye'de geçmişte var olan ya da Asya'dan gelen bir ürün mü, bununla ilgili çok sayıda bilimsel makale yayımladık.

D.R. : Have you done research on tarhana? How is the first recipe? How many types of tarhana are there?

There are 115 kinds of tarhana I have compiled. Tarhana has a great culture in the Balkans, Greece, even the Caucasus and the Middle East. But in our geography and in our country, there are hundreds of varieties made from yoghurt. It is not easy to determine in which region tarhana's use first started. Our diet is also evolving. Even the use of wheat has evolved. We know that wheat was eaten after being slightly cooked on fire. But it is necessary to go back to 20,000-30,000 years ago. First of all, the drying technique was used. Because the products were spoiling. It doesn't just apply to tarhana. Meat was also dried or cooked on fire before being stored. It was buried in wells to make it last longer. It doesn't matter whether it's in Zambia, South Africa or Malatya. Dishes like chickpeas and lentils, if too much, were filtered and squeezed and dried, a technique I have seen from old people, including my mother. The word salça (tomato paste) comes to our language from somewhere else. Tarhana, including our tarhana, is still mostly made without tomato paste. Main ingredients are yoghurt, cracked wheat, wheat and mint. The first couple of basic ingredients are corn, barley, yoghurt and flour. Some people add garlic and onion. Some boil it with bones. Butter is added while cooking. There are varieties in which yoghurt from bovine milk is used, and there are those using sheep's yogurt. There is a powdered tarhana variety, and there is this tarhana made from cracked wheat or cracked corn. There are also varieties of tarhana made with milk or plum. If we have 120 varieties of tarhana, 20 of them have tomato paste. In the 19th century, tomatoes and peppers came in and different flavors began to enter into tarhana. The vast majority still sticks to the original recipe. Regarding these sources and whether our tarhana is a Byzantine slurry or a product that existed in Turkey in the past or a product from Asia, we published numerous scientific articles.



Birçok ülkede araştırmacılar kitabınızı kaynak gösteriyor. Bana ilginç gelen dünyada yemek alanındaki otoriteler tarafından tanınıyor ve takdir ediliyorsunuz. Bütün bunlar nasıl oldu?

Yirmi yıldan bu yana dünyada birçok önemli konferansa davet edildim ve katıldım. Özellikle Amerika'daki mutfak enstitüsünün (The Culinary Institute of America) her sene yaptığı dünya lezzetleri konferansına çok kez davet edilmem ve oradaki performanslarım bu alandaki önemli yazar çizer, gazeteci ve şeflerle tanışmama ve tanınmama vesile oldu. Bunda en etkili olanlardan biri de yanlış hatırlamıyorsam 2005'te Harvard Üniversitesi Halk Sağlığı Bölümü ile Amerikan Mutfak Enstitüsünün beslenme piramidini yeniden değerlendirmek ve oluşturmak üzere yaptıkları bir konferansta davetli tek şef olarak yaptığım yemekler çok etkili olmuştur.

Amerikan Mutfak Enstitüsünün yaptığı konferanslar farklı temalar ve başlıklar altında yapılıyor. Mesela; Asya mutfacı, Akdeniz mutfacı, "antik ateşte pişirilen yemekler" ya da sağlıklı beslenmede Ortadoğu mutfacığının etkisi gibi temalar oluyor. Katıldığım etkinliğin birçoğunda ülkemizin mutfacığını ve geleneklerini anlattım, yemeklerini yaptım. Bu etkinliklerin bir kısmı; Google, Facebook, UNESCO, Stanford Üniversitesi gibi dünya genelinde etkiye sahip olan kurumlar aracılığıyla oldu. Avrupa, Amerika, Rusya ve Ortadoğu'da bütün bunları yapma şansına sahip oldum.

Türk lokantacılık kültürü nasıldı, nasıl bir noktaya geldi?

Her defasında aslında kendi kimliğini var etmek yerine başkalarının kimliğini alarak, başkalarının kimliğine özenerek, gittikçe erozyona uğradı. İstanbul'da klasik İstanbul mutfacı kalmadı. Mesela Kerkük, Musul, Süleymaniye, Tahrir, Batum ve Bakü'ye gittiğiniz zaman muhteşem bir kimlik görürsünüz. Ama bizde var olan kimlik mimari açıdan bile yıkılmış durumda. Pek çok mutfak evlerde değil çarşıda yaşarken bizim mutfacığımızın hafızasını klasik, geleneksel aileler evlerinde muhafaza ediyor. Ama kadının iş gücüne katılmasıyla birlikte bu bilgiler yeteri kadar kullanılmıyor. Mutfacımız çok zengin ama yabancılaşmanın içerisinde yok olup eriyor. Harvard Üniversitesinin Ortadoğu ve Akdeniz mutfacığının en sağlıklı mutfak olduğuna dair raporu olmasına rağmen biz dünyanın çöpe attığı şeyleri markalaştırıyoruz.



Researchers in many countries cite your book. You are known and appreciated by culinary authorities in the world, which is interesting to me. How did all this happen?

For twenty years, I was invited and attended many important conferences around the world. Particularly the fact that I was invited many times to the world tastes conference held every year by the American Culinary Institute, and my performances there have allowed me to meet important writers, journalists and chefs in this field and thus earn reputation. One of the most influential factors was the meals I cooked as the only invited chef at a conference held in 2005 - if I remember correctly - by the Department of Public Health at Harvard University and the American Culinary Institute to re-evaluate and create the nutrition pyramid.

The American Culinary Institute holds conferences under different themes and titles. For instance, there are themes such as Asian cuisine, Mediterranean cuisine, "ancient dishes cooked on fire" or the influence of Middle Eastern cuisine in healthy eating. In many of the events I attended, I explained the cuisine and traditions of our country and cooked our meals. Some of these events were sponsored by organizations that have influence around the world such as Google, Facebook, UNESCO, and Stanford University. I had the chance to do all this in Europe, America, Russia and the Middle East.

How was the Turkish restaurant culture, and what is its current state?

Each time, instead of actually surviving its own identity, it has gradually eroded by assuming the identity of others, caring for the identity of others. There is no classical Istanbul cuisine left in Istanbul. For example, when you go to Kirkuk, Mosul, Sulaymaniyah, Tehran, Batumi and Baku, you will see a magnificent identity. But our existing identity has been burned down even architecturally. While many cuisines live in the bazaar, not at home, the memory of our cuisine is preserved in the homes of classical, traditional families. But following the participation of women in the workforce, this information is not used sufficiently. Our cuisine is very rich, but it dissolves in alienation. Despite Harvard University's report that Middle Eastern and Mediterranean cuisines are the healthiest cuisines, we brand the things that the world throws away.

TÜRK MUTFAĞININ YURT DIŞINDAKİ SUNUMU

THE PRESENTATION OF TURKISH CUISINE ABROAD



Türk mutfağının yurt dışındaki sunumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Az da olsa iyi sunum yapan mekânlar var. Ama bence düşünülmesi gereken şey, yurt dışından önce yurt içinde mutfağımızın durumu nedir? Yurt dışında genel olarak kebab, döner ve baklava ile özdeşleşen bir Türk mutfağı tanımı var. Amma velakin keşke sadece bunları bile özüne uygun tarif ve temiz malzemeyle, düzgün tekniklerle yapabilsen. Bu birkaç ürün bile bizim dünyada yeme içme alanında bir yer edinmemize yeter. Fakat yurt dışı gezilerimde Türk lokantalarının pek fazla itibar görmediğini gözlemledim. Nedeninin de demin bahsettiklerim olduğunu düşünüyorum.

What do you think about the presentation of Turkish cuisine abroad?

There are venues that make good presentations, even if small in number. But to me, the thing to consider is what the condition of our cuisine in the country is before thinking about its status abroad. The Turkish cuisine is generally identified with kebab, doner and baklava abroad. But I wish we could only prepare these food with a proper recipe, clean materials and proper techniques. Even these few products are enough for us to secure a place in the culinary world. However, during my trips abroad, I observed that Turkish restaurants do not get much attention and reputation. I think the reason is what I just mentioned.



ÇİYA İLE BİRLİKTE YÖRESEL LEZZETLERE RAĞBET ARTTI

ÇİYA INCREASED INTEREST IN LOCAL TASTES



Çiya'nın temel felsefesinden bahsedecek olursanız, neler söyleyebilirsiniz?

Çiya'nın temel felsefesi "DÜRÜSTLÜK". Kendi coğrafyasının yemeklerini mevsime ve usulüne göre sunmak Çiya'nın hassasiyetlerinden biridir. Hem klasik yemek hem de yerel yemekleri aynı anlayışla sunar. Hazır profesyonel ürünleri kullanmaz, mesela bulyon veya margarin gibi. Zeytinyağı ve tereyağı mutfağımızın temel taşlarıdır. Bazı yemeklerde ve kebablarda orijinalinde olduğu gibi kuyruk yağı kullanılır. Kendi sebze, meyve ve baharatlarımızı yetiştirdiğimiz bir çiftliğimiz var. Doğal olarak taze ve temiz malzemeye ulaşmamız mümkün. Ülkemizdeki birçok yerel üreticiyi destekliyoruz. Hayvan konusunda da çobanı, kasabı, tüccarı, kesimhanesi belli olan hayvanları kullanırız. Buzhane ürünü kullanmayız. Kasaptan bugün aldığımız eti işler yarın kullanırız. Çiya, kendi yerel değerlerinin anlaşılmasına, beğenilmesine, pazarlanmasına yol açmıştır. Ve umulandan daha büyük bir yerel ürün patlamasına neden olmuştur. Yemeklerimiz birçok bölgenin aşçısına ilham kaynağı oldu. Ve böylece sadece evlerde yaşayan bazı yemekler çarşıya taşındı. Mesela bizimle beraber yapılmaya başlanan şevketi bostan, ekşi aşı, şiveydz, mıcırık aşı, keledoş, vişneli köfte, kiraz kebabı, daha pek çok meyveli kebablar. Yemeklerimiz birçok bölgenin aşçısına ilham kaynağı oldu. Ve artık ülkenin birçok şehrinde yerel yemekler yapan lokantalar çoğaldı. Valilikler, belediyeler ve daha birçok kurum kendi illerinin yemek kitaplarını yayımlamaya başladılar. Ayrıca televizyonlarda, gazetelerde ve sosyal medyada yerel yemeklerle ilgili daha çok yazı yayımlanmaya, programlar yapılmaya başlandı. Sosyal medyada şöyle bir dolaşırsanız eğer hemen her ilden yerel lezzetler pazarlayan kişilere ve gruplara rastlayabilirsiniz. Bunun bu kadar yoğun yaşanması umarım tüketicinin bilinçlenmesini ve pazarın temizlenmesini sağlar.

If you talk about Çiya's basic philosophy, what can you say?

Çiya's basic philosophy is "HONESTY". Duly presenting the food of its own geography according to the season is one of the sensitivities of Çiya. It offers both classical and local dishes with the same understanding. It does not use ready-made professional products, such as bouillon or margarine. Olive oil and butter are the cornerstones of our cuisine. In some dishes and kebabs, tail fat is used as in the original recipe. We have a farm where we grow our own vegetables, fruits and spices. Naturally, it is possible for us to reach fresh and clean materials. We support many local producers in our country. We use the meat of animals the shepherd, butcher, merchant and slaughterhouse of which we know. We do not use ice house products. We buy meat today from the butcher, process it and use it tomorrow. Çiya caused its local values to be understood, admired and marketed. And it caused a larger local product boom than had been anticipated. Our dishes inspired chefs from many regions. And some dishes that only survived in homes were moved to the market. As examples, I can cite our unique şevketi bostan, ekşi aşı, şiveydz, mıcırık aşı, keledoş, vişneli köfte, kiraz kebabı, and many other fruit kebabs. Our dishes inspired chefs from many regions. And now, the number of restaurants serving local food has increased in many cities of the country. Governorships, municipalities and many other institutions started to publish the cookbooks of their provinces. In addition, more articles are published and programs are broadcast about local food on televisions, newspapers and social media. If you browse around on social media, you can come across people and groups from almost every province who market local delicacies. I hope that such an intense experience will increase the awareness of consumers and clean the market.



Ücretsiz kayıt olarak dünyanın her yerinde Türkçe öğrenebilirsiniz

[illegible]

TÜRKÇE



www.learnturkish.com



Gelin Tanış Olalım
Come, let us all be
friends for once

 yee.org.tr     [yeeorgtr](https://www.youtube.com/yeeorgtr)





Hacı Bayram Mahallesi Atatürk Bulvarı No:11 Ulus / ANKARA
T: +90 (312) 309 11 88 F: +90 (312) 309 16 15
w: yee.org.tr e: iletisim@yee.org.tr

